

ΕΚΑ

ΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 761
Παρασκευή
19 Απριλίου 2002
Τιμή: 4 Ευρώ

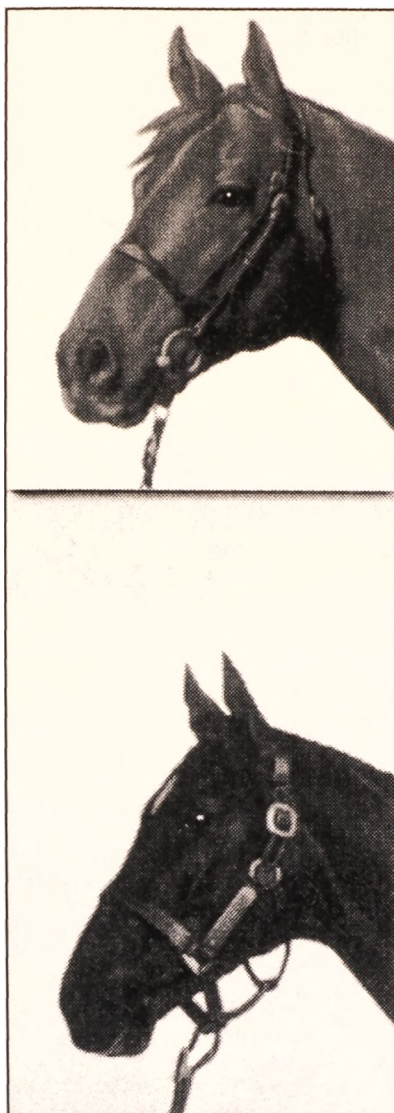
ΑΣΟΚ: Κόμμα,
άτος και Καρέκλα

πόλεμος του Σαρόν διαλύει Ισραήλ και Παλαιστίνη
Τσαλόγλου: Η οικονομία δεσμεύεται στο «πολιτικό κόστος»
αιεροδρόμιο του Ελληνικού να γίνει μητροπολιτικό πάρκο
Τατσόπουλος: Η «χωματερή» των εκδόσεων και η σύγχρονη λογοτεχνία

ΚΩΣΤΑΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ

ΤΑ ΑΛΟΓΑ ΤΗΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Ζούμε εδώ στην Κάπελη, στο δάσος των βελανιδιών βρήκαμε καταφύγιο, όταν απ' την Τεγέα φύγαμε διωγμένοι και τρέχοντας γλυτώσαμε απ' τα σπαθιά, τα βέλη και τα ακόντια των άλλων. Του εμφυλίου τα δεινά μόνο εμείς έχουμε υποφέρει, ενώ οι οπαδοί του Πρόξενου όλη τη χώρα νέμονται, στα σπίτια μας μέσα κατοικούν, πήραν τα χωράφια μας και τα επικαρπούνται, αρμέγουν τα κοπάδια μας, τα άλογά μας καβαλάνε.

❖ ❖ ❖

εκδόσεις ΠΟΛΙΣ

ΟΜΗΡΟΥ 32, ΤΗΛ. 36 43 382, FAX 36 36 501, e-mail: polis@ath.forthnet.gr

Περίοδος Β' • Έτος 29ο • Τεύχος 761

Παρασκευή 19 Απριλίου 2002

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 010 7232713 - 010 7232819

Fax: 010 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrarou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Εύη Ζήση

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 010 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 65 δολ. ΗΠΑ, ετήσια 130 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 0310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Το μάθημα για το Ισραήλ	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Το Παλαιστινιακό κρίνει όλους μας	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• -: Μαρτυρίες από ένα άλλο Ισραήλ	14
• Αλ. Τζιόλας: Η υπερδύναμη και ο περιούσιος λαός υπεράνω τρομοκρατίας	16
• Βασίλης Μαρουλάς: Φθινόπωρο ξανά	19
• Antony Gorman: Το «Δεύτερο Μέτωπο» της Χεζμπολλά	20
• Όλγα Φωτακοπούλου: Το κράτος, το κόμμα και το... χρώμα	24
• Μάνος Στεφανίδης: Δύο χρόνια κομμάτια	29
• Κ. Τσαλόγλου: Η οικονομία δέσμια του «πολιτικού κόστους»	30
• Άγγελος Τσέκερης: Ανατομία μιας συνέντευξης	32
• Όλγα Φωτακοπούλου: Τα ψέματα σε στρέμματα	34
• Μανόλης Καρέλλης: Ο τουρκισμός του βουλευτή κ. Γκαλήπ Γκαλήπ	36
• Δ. Α. Παπαδόπουλος: Α, Λίτσα, τι κάνω για σένα;	37
• Χ. Νησιώτης: Όσα έρχονται από το παρελθόν	38
• Στέλιος Καφαντάρης: Από το ευ αγωνίζεσθαι έως τις δυσεπούλωτες πληγές	39
• Αρχίσαν τα ματς από τον Νίκο Πρωινό	40
• Ν. Καϊμάκης: Άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε	41
• ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ	44
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	48
• Πέτρος Τατσόπουλος: Συνέντευξη στον Σ. Λέτσιο	50
• Δημήτρης Χαρίτος: «Δολοφόνοι» και «Νοσοκόμοι»	52
• Βασίλης Μαζωμένος: Και οι κρίνοντες κρίνονται	54
• Νατάσα Ρουχωτά: Μια συνάντηση με τον Βιττόριο Σγκάρμπι	55
• Ειρήνη Μουντράκη: Ολόκληρος ο έρωτας της τέχνης	56
• Γρηγόρης Ιωαννίδης: Ένας νατουραλισμός με τήβεννο	57
• Παύλος Σεργίου: Συνέντευξη στον Γιώργο Κυριακάκη	58
• Χρήστος Τσανάκας: Τρωάδες 415 π.Χ.-2002 μ.Χ.	60
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Σας αρέσει ο Μπόττα;	62
• ΒΙΒΛΙΟ	63

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΙΣΡΑΗΛ

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ του ισραηλινού κράτους μετά τη λαίλαπα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τα ολοκαυτώματα που υπέστησαν οι Εβραίοι έγινε με βιαιότητα· ήταν όμως και αποτέλεσμα μιας πολύχρονης και επίμονης προετοιμασίας από σιωνιστικούς κύκλους.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ κοινή γνώμη στάθηκε πάντως –και ορθά– δίπλα στο Ισραήλ που διεκδικούσε το δικαίωμα σε μια πατρίδα για καταδιωγμένους όπου γης· και όχι μόνον από τη ναζιστική Γερμανία. Αλλά αυτά ανήκουν πια στην Ιστορία· είναι γνωστά. Η ιστορία κοιμάται. Αλλά νέοι κύκλοι ανοίγονται. Η Μέση Ανατολή αποτέλεσε στην εποχή μας πεδίο ανταγωνισμών και διεκδικήσεων όχι τόσο για λόγους ιστορικούς αλλά γιατί τα πετρέλαια των εκτάσεων που κατοικούνται από αραβικούς λαούς είναι ζωτικής σημασίας για όλες τις χώρες. Και πρωτίστως για τις ΗΠΑ. Οι οποίες αποτέλεσαν την ομπρέλα προστασίας του Ισραήλ και το μετέτρεψαν σε θεματοφύλακα/χωροφύλακα των αμερικανικών συμφερόντων στην περιοχή. Κι αυτά είναι γνωστά.

ΟΜΩΣ ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ κάποτε αυτονομούνται. Και ο αραβικός κόσμος και το κράτος του Ισραήλ δεν μπόρεσαν –ή δεν τους άφησαν να προσπαθήσουν– να βρουν έναν τρόπο συνύπαρξης. Η λαίλαπα των ανταγωνισμών σαρώνει από χρόνια τη Μέση Ανατολή. Η εκλογή του Νετανιάχου, μετά τη δολοφονία του Γιτσαχάκ Ραμπίν, και εν συνεχεία του Σαρόν σήμανε έξοδο προς την κόλαση. Οι τυφλές δυνάμεις στο Ισραήλ χωρίς να υπολογίζουν ούτε τις διεθνείς αντιδράσεις, χωρίς να μπορούν να δουν μακροπρόθεσμα τα συμφέροντα των πολιτών του Ισραήλ, εγκαινίασαν νέες προκλήσεις εις βάρος της σκιώδους Παλαιστινιακής Αρχής και των παλαιστινίων μουσουλμάνων, εναντίον ενός νόμιμου κράτους που δεν υπήρξε ποτέ.

ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ, η Τζενίν μπαίνει στην Ιστορία ως άλλο όνομα του Ολοκαυτώματος και αυτό θα αποτελεί μόνιμο στίγμα για το Ισραήλ. Αλλά η ευθύνη για τις εξελίξεις αυτές δεν βαρύνει αποκλειστικά τον παρανοϊκό Σαρόν. Παρακολουθήσαμε τις τελευταίες ημέρες όλες τις λεπτομέρειες του ταξιδιού της «περιστεράς» του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Κόλιν Πάουελ και την αποχώρησή του από το προσκήνιο. Ήταν όλα τόσο αποκαλυπτικά...

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ της Ουάσινγκτον είναι η κατασκευή προτεκτοράτων όπου τα πράγματα είναι «πολύπλοκα». Έχουν προηγηθεί παραδείγματα όπως η Βοσνία και το Κοσσυφοπέδιο. Σχέδιο καντονοποίησης των παλαιστινιακών περιοχών είναι η πρόταση των μεγάλων αφεντικών και των στρατοκρατών του Ισραήλ. Το δεύτερο Καμπ Ντέιβιντ που προκάλεσαν οι Κλίντον και Ολμπράιτ ήταν τόσο αρνητικό εις βάρος των Παλαιστινίων ώστε η έκρηξη αποτελούσε απλώς θέμα χρόνου. Η κάμψη του ηθικού των Παλαιστινίων είναι προϋπόθεση για την ευόδωση αυτών των σχεδίων. Είναι όμως κάτι τόσο εύκολο;

ΤΟ ΝΑ ΒΑΦΤΙΣΕΙΣ πράξη τρομοκρατίας την πράξη της απελπισίας και της αυτοθυσίας έμοιαζε εύκολο την πρώτη ώρα. Και οι αυτοκτονίες των Παλαιστινίων είναι πράξεις απελπισίας. Η δολοφονία αθώων Ισραηλινών δεν θα αποτραπεί όμως με την κρατική βία που ισοπεδώνει την Τζενίν και τους καταυλισμούς με τις μηχανές θανάτου.

Η «ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ» της κρίσης στη Μέση Ανατολή περνά από άλλους δρόμους. Μπορεί οι ΗΠΑ να φαίνονται παντοδύναμες και να επιβάλλουν σήμερα τη θέλησή τους. Αλλά δεν είναι παντοδύναμες. Η αντίδραση προς τον Σαρόν μετατρέπεται σε αντίδραση προς τις ΗΠΑ. Και αν ακόμα δεν κερδίζει σήμερα η λογική, το βέβαιο είναι ότι αύριο θα ανατραπούν τα δεδομένα. Δεν είναι δυνατόν σήμερα να σβήνουν λαούς και πολιτισμούς με μονοκοντυλιές. Η Ιστορία μπορεί να κοιμάται αλλά τα μαθήματά της θα έπρεπε να διδάσκουν όλους: Ακόμα και τους βέβαιους, ακόμα και τους ισχυρούς.

ΚΑΙ Η TZENIN δεν θα λησμονηθεί.

αντί

ΔΕΝ ΞΕΡΩ,
ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ...

2

1

3

ΓΚΑΛΟΠ

ΚΟΧΑΡΤΟΣ 2024

Το Παλαιστινιακό κρίνει όλους μας (Οι «λαϊκές βόλτες» δεν σώζουν το ΠΑΣΟΚ)

ΤΟ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΑΚΟ εξακολουθεί –ως θέμα– να δεσπόζει στις στήλες του διεθνούς τύπου. Και να κρίνει όλους μας... Αλλά για το ΠΑΣΟΚ, πρόβλημα των προβλημάτων είναι το τελευταίο γκάλοπ της MRB, που φέρει τη Νέα Δημοκρατία να προηγείται του ΠΑΣΟΚ (σε ό,τι αφορά την πρόθεση ψήφου) κατά 8,4%. Καταλυτικά, για το κυβερνών ΠΑΣΟΚ, όμως, είναι τα ευρήματα και στην παράσταση νίκης (ποιο κόμμα, δηλαδή, θεωρούν οι πολίτες ότι θα κερδίσει τις προσεχείς εκλογές), εφόσον το 50,8% των ερωτηθέντων αποφαινεται ότι τις εκλογές θα τις κερδίσει η Ν.Δ., έναντι 30,6% που απαντά υπέρ του ΠΑΣΟΚ. Τέλος, το 40,1% θεωρεί τον Κ. Καραμανλή καταλληλότερο, ως πρωθυπουργό, έναντι 36,9% του Κ. Σημίτη, ενώ το 20,6% των ερωτηθέντων δεν θεωρεί «κατάλληλο» ούτε τον ένα ούτε τον άλλο.

ΟΠΩΣ ΉΤΑΝ φυσικό, τα αποτελέσματα του γκάλοπ αυτού προκάλεσαν «ταραχήν μεγάλην» στην κυβέρνηση και στα οργανωτικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ: Είναι δυνατόν η Νέα Δημοκρατία να προηγείται του ΠΑΣΟΚ στην «παράσταση νίκης», κατά 20 ολό-

κληρες μονάδες; Και είναι δυνατόν, ανάμεσα σε κείνους που πιστεύουν ότι τις εκλογές θα τις χάσει το ΠΑΣΟΚ, να περιλαμβάνονται και ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ, σε ποσοστό, μάλιστα, 26,2%; Οι αριθμοί, όμως, είναι «πεισματάρικοι». Και επειδή είναι πεισματάρικοι, «άρχισαν τα όργανα»: Τις πταίει; Ο Σημίτης; Η (ανύπαρκτη) «εσωκομματική αντιπολίτευση»; Το Ασφαλιστικό, μήπως; Η τελευταία φορολογική «μεταρρύθμιση», που προέβλεπε αύξηση των εμμέσων φόρων, προκειμένου να γίνουν... «ελαφρύνσεις»; Και πώς θα σωθεί το ΠΑΣΟΚ από την επερχόμενη συμφορά; Με τις «λαϊκές βόλτες» του πρωθυπουργού τότε σε νοσοκομεία και τότε σε δημαρχεία; Ή, μήπως, με την ανακάλυψη κάποιου νέου «σκληρού» –σκληρότερου– ροκ; Το μόνο που δεν συζητούν, βέβαια, στο ΠΑΣΟΚ, είναι την εκ βάθρων αλλαγή πολιτικής, την πραγματική σύγκλιση, τις βαθύρριζες διαρθρωτικές αλλαγές και, φυσικά, την ανατροπή του δικομματισμού.

«Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΣΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ»

ΕΡΩΤΗΣΗ: Θα μπορούσε ν' αποτραπεί η προνομιόφιλη της Νέας Δημοκρα-

τίας στην εξουσία; Απάντηση: Θα μπορούσε, εφόσον η κυβέρνηση υιοθετούσε την απλή αναλογική, η οποία, φυσικά, καθόλου δεν σημαίνει «ακυβερνησία»... Από την πλευρά αυτή, αξίζει να καταγραφεί η έκκληση του προέδρου του Συνασπισμού, Νίκου Κωνσταντόπουλου, στους βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, να συμβάλουν «ώστε η παρούσα Βουλή να καθιερώσει την απλή αναλογική». Παραμένει γεγονός ότι αρκετές φορές, κεντρικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, αλλά και ο ίδιος ο πρωθυπουργός, μίλησαν περί κεντροαριστεράς. Στην πράξη, όμως, απεργάζονται –κατά την εκτίμηση του προέδρου του ΣΥΝ– την κεντροδεξιά, εφόσον, ουσία, προμοδοτούν τον παραγοντισμό και δεν προωθούν τις διαρθρωτικές αλλαγές του προοδευτικού εκσυγχρονισμού! «Θυμούνται τους αγώνες εναντίον του κατεστημένου, αλλά ξεχνούν ότι είναι (οι ίδιοι) κατεστημένο, προβάλλουν τον εαυτό τους ως αριστερά, ενώ, στην πράξη θέλουν την αριστερά στο υπόγειο, αν όχι κάτω από τη γη».

ΤΟΥΤΩΝ ΔΟΘΕΝΤΩΝ, δεν εκπλήσσουν οι διαπιστώσεις του Βήματος ότι όλα όσα προωθούσε, τους τελευταίους

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ANTI (2000)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)

δύο ακόμα τόμοι του ANTI που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
703 έως και 716 (ο 52ος)
και 717 έως και 728 (ο 53ος).

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών

Στους τόμους του περιοδικού ANTI

αποτυπώνεται η σύγχρονη ιστορία μας.

Α' εξάμηνο 2000

Β' εξάμηνο 2000

μήνες, το κυβερνών ΠΑΣΟΚ (ή, έστω ορισμένα, επιφανή στελέχη του) περί «απλής αναλογικής», «δεξιάς παρένθεσης», «κεντροαριστερής διακυβέρνησης», κ.ά., πήραν τέλος και ότι άρχισαν να «κυφορούνται νέα σενάρια για το μέλλον»... Ποια είναι τα σενάρια αυτά; Αν μεν κερδίσει τις προσεχείς εκλογές το ΠΑΣΟΚ, τότε ο σημερινός πρωθυπουργός θα καταστεί απόλυτος κυρίαρχος του πολιτικού παιχνιδιού –«σχεδόν μυθικό πρόσωπο»– οπότε θα ορίσει ο ίδιος τις εξελίξεις, της διαδοχής του συμπεριλαμβανομένης... Αλλά, αν τις χάσει, με το ΠΑΣΟΚ στην αντιπολίτευση, τότε η διαδοχή θα κριθεί «ερήμην του κ. Σημίτη» – και όποιον πάρει ο Χάρος!

ΚΑΙ ΕΝΩ η διαδοχολογία θεριεύει (σε σημείο ώστε όλα σχεδόν τα πρωτοκλασάτα στελέχη του ΠΑΣΟΚ να εμφανίζονται ως... υποψήφιοι πρωθυπουργοί, με επικρατέστερο, πάντως, τον Γ. Παπανδρέου) ο εκτροχιασμός του προϋπολογισμού, η συνεχιζόμενη κάμψη της βιομηχανικής παραγωγής, αλλά και η ενδεχόμενη αύξηση των επιτοκίων, επηρεάζουν αρνητικά την ελληνική οικονομία, η οποία, εκ των πραγμάτων, βιώνει τον εκλογικό κύκλο και, φυσικά, την κυβερνητική αδράνεια.

Ο ΚΟΛΙΝ ΠΑΟΥΕΛ ΑΙΣΙΟΔΟΞΕΙ...

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, και ενώ ο ισραηλινός στρατός εξακολουθεί να κατέχει –ως την ώρα που σύρονται οι γραμμές αυτές– όλες σχεδόν τις παλαιστινιακές πόλεις που είχε καταλάβει, ο Κόλιν Πάουελ δεν απέκλεισε την εφαρμογή «κάποιας άτυπης μορφής συμφωνίας για την κατάπαυση του πυρός». Δυτικοί παρατηρητές εκτιμούν ότι ο αμερικανός υπουργός Εξωτερικών έχει, ουσία, αποδεχθεί τη διαβεβαίωση του ισραηλινού πρωθυπουργού ότι τα ισραηλινά στρατεύματα θ' αποσυρθούν από τη Ναμπλούς και την Τζενίν, αλλά όχι από τη Ραμάλα και τη Βηθλεέμ, όπου συνεχίζεται η πολιορκία του ναού της Γεννήσεως. Οι ίδιοι παρατηρητές επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στη σύλληψη, από τους Ισραηλινούς, του Μαρουάν Μπαργκούτι, του φερομένου ως διαδόχου του Γιάσερ Αραφάτ, τον οποίο ορισμένοι Παλαιστίνιοι εμφανίζουν ως υπέρμαχο της ειρήνης, αλλά και ως επικριτή της διακυβέρνησης

Αραφάτ και πολέμιο της διαφθοράς στην Παλαιστινιακή Αρχή. Κοινή, πάντως, είναι η αίσθηση ότι η δήλωση του Αριέλ Σαρόν ότι ο Μπαργκούτι «θα κληθεί να λογοδοτήσει για τους φόνους εκατοντάδων Ισραηλινών», όπως και η ανταπάντηση του στρατιωτικού σκέλους της «Χαμάς» ότι θα εκτελέσει τον Σαρόν, τα μέλη του ισραηλινού υπουργικού συμβουλίου και τους στρατηγούς, «θα ρίξουν λάδι στη φωτιά», καθιστώντας ακόμα πιο δύσκολη οποιαδήποτε –έστω εφήμερη– εκεχειρία.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΖΕΝΙΝ

ΠΑΝΤΩΣ, αν κάτι συγκλόνισε την παγκόσμια κοινή γνώμη, είναι οι μαρτυρίες δυτικών –και κυρίως βρετανών– δημοσιογράφων, για τα εγκλήματα πολέμου που διέπραξε ο ισραηλινός στρατός, κατά την κατάληψη των παλαιστινιακών πόλεων και, ειδικότερα στη μαρτυρική Τζενίν. Ο ανταποκριτής της *Independent*, που έφθασε στο εσωτερικό του κατεστραμμένου προσφυγικού καταυλισμού της Τζενίν, μίλησε για την «γλυκιά οσμή της σηπόμενης ανθρώπινης σάρκας, που βρίσκεται παντού», ενώ η ανταποκρίτρια των *Τάιμς*, με δεκάχρονη εμπειρία σε πολεμικά μέτωπα, όπως της Τσετσενίας, του Κοσόβου, της Βοσνίας, της Σιέρα Λεόνε, κ.ά., βεβαιώνει ότι «σπάνια είδε τέτοια ηθελημένη καταστροφή και τέτοια απαξίωση της ανθρώπινης ζωής»... Ο ισραηλινός στρατός –περιγράφει από την πλευρά της η ανταποκρίτρια του *Γκάρντιαν*– ισοπέδωνε σπίτια, με τους κατοίκους τους μέσα, για ν' ανοίξει δρόμο για τα τανκς και τα άλλα οχήματά...

Η ΙΔΙΑ δημοσιογράφος παραθέτει «πειστικές καταθέσεις» –όπως τις χαρακτηρίζει– κατοίκων της Τζενίν, που μιλούν «για συνοπτικές εκτελέσεις από τον ισραηλινό στρατό», ενώ ο παλαιστίνιος αξιωματούχος Ναμπίλ Σάαθ, επιμένει ότι τουλάχιστον 500 κάτοικοι της Τζενίν σκοτώθηκαν κατά την είσοδο των ισραηλινών στρατευμάτων στην πόλη... Παρά τη βαρβαρότητα αυτή και ενώ ο Ερυθρός Σταυρός δεν έχει ολοκληρώσει ακόμα το έργο της περισυλλογής και ενταφιασμού πτωμάτων, ο ισραηλινός πρωθυπουργός παραμένει στη θέση του και δεν αναγνωρίζει, ως συνομιλητή του, τον «αρχιτρομοκράτη

Αραφάτ»! Και όχι μόνον αυτό, αλλά και δηλώνει (από το βήμα της Κνεσέτ) ότι «η ειρήνη μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν εκκενώσουμε τα παλαιστινιακά εδάφη και βρούμε μια υπεύθυνη παλαιστινιακή ηγεσία».

ΠΕΡΑ ΑΠΟ το Παλαιστινιακό, η ζωή προχωρεί:

– Στην Ιταλία, 25 εκατομμύρια εργαζόμενοι πήραν μέρος στη γενική απεργία που οργάνωσαν, από κοινού οι τρεις μεγάλες συνμοσπονδίες εργαζομένων, για ν' απαντήσουν στις «μεταρρυθμίσεις» που ετοιμάζει η κυβέρνηση Μπερλουσκόνι.

– Στο Λουξεμβούργο, οι «15» διαμίνυσαν και πάλι στην Άγκυρα ότι η ένταξή της στην Ευρώπη θα εξαρτηθεί από τον βαθμό ανταπόκρισής της στα λεγόμενα «κριτήρια της Κοπεγχάγης», με την Ελλάδα να προσθέτει δύο ακόμα κριτήρια: Το Κυπριακό και την ανέλιξη των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

ANTHΩΡ

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

Το Αντί κυκλοφορεί από τη
Μεταπολίτευση,
συνεχίζοντας μιαν ιστορία
που άρχισε μέσα στη
δικτατορία. Στα τεύχη του
καταγράφεται η πολιτική και
πολιτιστική ζωή της χώρας.
Γραφτείτε συνδρομητές στο
Αντί για να εξασφαλίσετε τη
συνεχή –και αντικειμενική–
ενημέρωσή σας.

Με τη συνδρομή σας
βοηθάτε και το περιοδικό
που εξοικονομεί τεύχη για
τη διανομή του στα
περίπτερα.

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΑΡΙΟΣ

Ο όρος γνωστός: συνδικαλιστάρης, όχι συνδικαλιστής. Ένας απ' αυτούς και ο κ. Χρήστος

Πολυζωγόπουλος. Προσπαθεί, προσπαθεί αλλά δεν μπορεί να ελπίζει πια την ανάδειξή του σε υπουργό. Το πολύ-πολύ να μετρά και αυτός ως ένας από τους βουλευτές της επόμενης αξιωματικής αντιπολίτευσης. Παρακολουθήσατε τα τελευταία παιχνίδια του στον «διάλογο για το ασφαλιστικό»: την επίθεση εναντίον του συντρόφου του στο συνδικαλιστικό του ΠΑΣΟΚ και προέδρου της ΑΔΕΔΥ Σπύρου Παπασπύρου. Προηγούμενος είχε εκτοξεύσει άλλους χαρακτηρισμούς για συνδικαλιστές του ΣΥΝ, τους Αλέκο Καλύβη και Δημήτρη Στρατούλη. Είπε ο συνδικαλιστάρης ότι πρόκειται για «συνδικαλιστικά κλεφτρόνια που προσπαθούν να κλέψουν ψήφους από την ΠΑΣΚΕ». Είδατε πώς προδόθηκε η κομματική του συμπεριφορά; «Κλεφτρόνια που προσπαθούν να κλέψουν ψήφους»! Η τακτική του ΠΑΣΟΚ...

Χ.Ν.

Η ΧΟΥΝΤΑ ΖΕΙ!

Πόσο θα ήταν υπερβολή αν ισχυριζόμασταν ότι βασικά στοιχεία των επικοινωνιακών μεθόδων αλλά και της εν γένει αισθητικής της δικτατορίας επιβιώνουν ακόμη και σήμερα;

Πριν βιαστείτε ν' απαντήσετε συγκαταβατικά, σκεφτείτε ότι η χούντα πρώτη επένδυσε στην τηλεόραση χρησιμοποιώντας αυτό το νεοεισαχθέν μέσο ως τον βασικό μοχλό της προπαγάνδας της. Έκτοτε η τηλεόραση έγινε από ΥΕΝΕΔ ΕΡΤ, κλωνοποιήθηκε σε ιδιωτική, αλλά διατηρεί τον στρογγυλευμένο, μονοειδή της λόγο, καταγγέλλει αλλά δεν ερμηνεύει ούτε επιχειρηματολογεί, επιμένει σε μανιχαϊστικές προσεγγίσεις της πραγματικότητας την οποία μάλλον κατασκευάζει παρά αντανακλά (τουλάχιστον στην εξέχουσα πολυμέρειά της). Μια γραμμή, λοιπόν, ενώνει τους stars-προπαγανδιστές της χούντας με τους σημερινούς αστέρες-δυνάστες της πληροφορίας και τους (δια)χειριστές των συμφερόντων των εργοδοτών τους. Ακόμη ο Φώσκολος από τότε, όπως και τώρα, συνέγραφε τις μαθουσάλειες, στατικές σειρές του δοκιμάζοντας την κριτική δυνατότητα και την κρίση ενός ολόκληρου λαού και βέβαια ανάγοντας το συγκινησιακό μελό και την επαγγελματική φιλοπατρία σε αισθητική κατηγορία. Η χούντα λοιπόν πλειοδότησε στην δυναμική της εικόνας και αξιοποίησε την μαγγανεία και την υποβολή της με στόχο την χειραγώγηση των μαζών και την προβολή του «έργου» της. Την παράδοση συνεχίζουν τα σημερινά κόμματα εξουσίας.

Το σήμα της δικτατορίας ως οπτικοποιημένο

μήνυμα και ως εικόνα-απειλή γέμιζε τα πάντα: από τα σχολικά βιβλία ως τις προσόψεις των κοινοτικών καταστημάτων του τελευταίου χωριού. Το πουλί της χούντας χωρούσε στα στάδια και περίσσευε ακόμη και στα σπιρτόκουτα. Η εικόνα, καταδολιευόμενη τον λόγο, λειτουργούσε ως προγλωσσικός μεν, αλλά άκρως παραγωγικός επικοινωνιακός κώδικας που ισοπέδωνε κάθε αντίσταση. Ακριβώς όπως και σήμερα!

Τέλος, πριν ονομάσετε αφοριστικά την αισθητική της χούντας ως kitsch και τις αρχιτεκτονικές της επιλογές ως βάρβαρες για την πόλη και το περιαστικό τοπίο, προσέξτε λίγο καλύτερα τις μακέτες του ολυμπιακού χωριού ή την Babis Vounos-city της λεωφόρου Κηφισίας. Εκτός κι αν θυμάστε ακόμη τις τελετές της Πολεμικής Αρετής των Ελλήνων αλλά ξεχνάτε εύκολα τις ελληνικές συμμετοχές στην Eurovision, τις εκπομπές των ποικίλων Ρούλων και Μάκηδων ή τα τηλεοπτικά ζειμπέκικα διαφόρων πολιτευόμενων. Kitsch άρα is the magic word ή s.a.g.a.p.o kitsch όπως θα λέγαμε στην σύγχρονη ευρω-esperando. Της κυρίας επιτρόπου μας (συμπαθέστατης κατά τ' άλλα).

Και κάτι ακόμη που δεν μου αρέσει καθόλου όμως να σκέφτομαι: μήπως αυτή η διάχυτη αυταρχικότητα και μονομέρεια της σημερινής κοινωνίας, αυτή η απώθηση του αντίλογου και ο αποκλεισμός της διαφοράς ανάγουν την γιγάντωσή τους στα πρότυπα που μας κληροδότησε εκείνη η παλιά «καλή» εποχή; Μιαν ερώτηση θέτω.

Μάνος Στεφανίδης

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Το καταπληκτικότερο σχόλιο για τη συνέντευξη που έδωσε η μασκώτ του εκσυγχρονισμού ήταν αυτό του Στάθη που έλεγε ότι για ένα πράγμα δεν πρέπει να αδικήσουμε τον πρωθυπουργό. Για τα σαρδάμ. Έμαθε καινούργια. Εντάξει, δεν πρέπει να γελάμε με τα λάθη κάποιου. Αλλά όταν πρόκειται γι' αυτόν τον πρωθυπουργό, αυτής της χώρας, καλό είναι να γελάς. Αλλιώς δύσκολα θ' αντέξεις. Την ώρα που δήλωνε περήφανος για τα έργα που έγιναν στη διετία του, δύο γυναίκες πέθαιναν στο Λαϊκό επειδή δεν υπήρχαν κρεβάτια στην εντατική. Την ώρα που περηφανευόταν για την φιλεργατική πολιτική της κυβέρνησής του, οι δημόσιοι υπάλληλοι έτρωγαν ξύλο από τα ΜΑΤ έξω από το υπουργείο, επειδή τρόμαξαν όταν έμαθαν ότι η σύνταξή τους θα κληρονομηθεί στα παιδιά τους αν πεθάνουν μέχρι το 2026 και στα εγγόνια τους αν πεθάνουν από 1-1-2027 και μετά. Την ώρα που τον ρωτούσαν για τους νεκρούς του Χρηματιστηρίου εκείνος αναρωτιόταν «Το χρη-

ματιστήριο; Ποιο χρηματιστήριο;».

Για όλα αυτά, και πολλά άλλα, τα μπινελίκια χιλιάδων τηλεθεατών την ώρα της συνέντευξης ακούγονταν σαν άναρθρες κραυγές. Δεν οφείλονταν σε σαρδάμ, αλλά σε εγκεφαλικό. Γι' αυτό και γέμισαν τα ρκετάβια στις εντατρίτικες.

Βασίλης Μαρουλάς

Ο ΑΡΙΕΛ ΣΑΡΟΝ ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΩΣ:

«Το Ισραήλ αντιμετωπίζει αντικανονικά προβλήματα και για να συνεχίσουμε να επιβιώνουμε πρέπει να μπορούμε να κατασκευάζουμε αντικανονικές λύσεις.»

Από την αυτοβιογραφία του, Πολεμιστής, 1989.

«Για να φτάσουμε σε ειρηνευτικές συνομιλίες με τους Παλαιστίνιους, χρειάζεται πρώτα να χτυπηθούν δυνατά... Μόνο αφότου χτυπηθούν θα μπορέσουμε να συνομιλήσουμε.»

Συνέντευξη τύπου, 4 Μαρτίου 2002, Middle East International, αρ. 670, 8.3.02.

«Η Παλαιστινιακή Αρχή βρίσκεται πίσω από τον τρόμο, είναι γεμάτη τρόμο. Ο Αραφάτ βρίσκεται πίσω από τον τρόμο. Η πίεσή μας στοχεύει στον τερματισμό του τρόμου. Μην περιμένετε τον Αραφάτ να δράσει κατά του τρόμου. Πρέπει να τους προκαλέσουμε βαρύ πλήγμα σε θύματα και τότε θα μάθουν ότι δε μπορούν να χρησιμοποιούν τον τρόμο για να κερδίζουν πολιτικά επιτεύγματα.»

Δηλώσεις στην Ha'aretz, 5.3.02.

«Επιβάλλεται να πολεμήσουμε αυτήν την τρομοκρατία ασυμβίβαστα. Πρέπει να την ξεριζώσουμε.»

Τηλεοπτικό μήνυμα, 31 Μαρτίου 2002, Times, 1.4.02.

«Η κυβέρνηση έκανε όλες τις προσπάθειες για την επίτευξη ανακωχής, κι όλα όσα λάβαμε ως ανταπόδοση ήταν τρόμος, τρόμος, και περισσότερος τρόμος.»

Τηλεοπτικό μήνυμα, 2 Απριλίου 2002, Ha'aretz, 3.4.02.

«Υπηρετούν τα συμφέροντα του εχθρού μας όταν προβάλλουν τέτοιες εικόνες.»

Για την προβολή από την ισραηλινή τηλεόραση εικόνων της δολοφονίας της Huda Hawajreh από ισραηλινούς στρατιώτες στον προσφυγικό συνοικισμό Ayda έξω από τη Βηθλεέμ. Al-Ahram Weekly, 28.3/3.4.02.

«Δε θα μπορεί να πάρει κανέναν μαζί του γιατί υπάρχουν καταζητούμενοι και εγκληματίες γύρω του εκεί. Θα πρέπει να είναι εισιτήριο χωρίς επιστροφή.»

Για τον Γιάσερ Αραφάτ, 2 Απριλίου 2002, The Guardian, 3.4.02.

«Εύχομαι οι μεγάλοι φίλοι μας οι ΗΠΑ να καταλαβαίνουν πως αυτός είναι ένας πόλεμος επιβίωσης.»

10 Απριλίου 2002, The Observer, 14.3.02.

«Όταν η γη σου ανήκει φυσικά, όταν γνωρίζεις

κάθε λόφο, κοιλάδα και περιβόλι της, όταν η οικογένειά σου βρίσκεται εκεί, τότε είναι που έχεις εξουσία, όχι μόνο φυσική εξουσία, αλλά και πνευματική εξουσία.»

Από την αυτοβιογραφία του, Πολεμιστής, 1989.

ΠΟΥ ΝΑ 'ΝΑΙ;

Χάθηκε και ο «είμαστε όλοι Αμερικανοί», λαλίστατος τραγουδοποιός Νιόνιος. Ίσως να γράφει κανένα τραγουδάκι για τον έρωτα ενός σπουργιτιού και μιας πασχαλίτσας. Ίσως, πάλι, τα νέα να φτάνουν αργά εκεί στο Πήλιο όπου αποσύρεται προσευχόμενος για έμπνευση. Ίσως να θέλει να αποστασιοποιηθεί από την επίσημη κυβερνητική γραμμή, διαμαρτυρόμενος επειδή τόσο απερίσκεπτα και βιαστικά κατήγγειλαν –που λέει ο λόγος– το Ισραήλ. Ίσως δεν μας χωνεύει πια επειδή δηλώσαμε ότι δεν είμαστε όλοι Αμερικανοί. Ίσως... πολλά. Αλλά τι μας νοιάζει πια;

B.M.

ΟΤΑΝ ΒΡΙΣΚΕΣΑΙ ΕΚΤΟΣ...

Μετά τη συνέντευξη του κ. Σημίτη ακούσαμε και τον κ. Πάγκαλο και τον κ. Αρσένη να είναι επικριτικοί· αρκούντως επικριτικοί. Αναμενόμενο. Όταν οι άνθρωποι βρίσκονται εκτός, ξυπνά η κριτική σκέψη τους. Η οποία κριτική σκέψη υπνώττει όταν βρίσκονται εντός. Εντός ή εκτός κυβερνήσεως.

X.N.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ

Γνωστός επιφυλλιδογράφος έγραφε στην Ελευθεροτυπία (6.4.2002) ότι «δημοσιογράφος (δεν αποκαλύπτω το φύλλο) μετέδιδε ως απεσταλμένος ότι οι Ισραηλινοί στρατιώτες έχουν εντολή να πυροβολούν τους δημοσιογράφους! Αν είναι δυνατόν!» κλπ, κλπ. Ο αντικειμενικός και νηφάλιος επιφυλλιδογράφος παραπέμπεται στα Νέα της 9.4.2002, όπου η απεσταλμένη Mary Colvin έγραφε ότι οι ισραηλινοί στρατιώτες πυροβολούσαν τους ξένους δημοσιογράφους. Έχει καιρό να επανορθώσει ο γνωστός επιφυλλιδογράφος κ. Γιάννης Π. Τζαννετάκος (εμείς αποκαλύπτουμε ονόματα), αν και μάλλον θα το προσπεράσει.

X.N.

ΕΛΛΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΥΜΜΑΧΙΑ

Όλο εκπλήξεις είναι ο Γιωργάκης. Αφού έθεσε στη σωστή τροχιά το ζήτημα των ελληνοτουρκικών σχέσεων, ανέλαβε να προωθήσει με τον Τζεμ πρωτοβουλία για λύση του παλαιστινιακού. Με ποιον; Με τον άνθρωπο που συστηματικά και απροκάλυπτα γράφει στα παλιά του παπούτσια τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. για την Κύπρο. Άντε μετά να πείσεις για παρόμοια ψηφίσματα τον Σαρόν...
ΣΩ.ΛΕ.

«ΤΡΙΚΥΜΙΑ» ΕΝ ΚΡΑΝΙΩ

Ακούγεται πέρα για πέρα εξωφρενικό. Και όμως συνέβη: Οι υπεύθυνοι της εταιρείας στην οποία ανήκε το «Σάμινα» κατήγγειλαν... ότι οι ναυαγοί έκλεψαν διάφορα αντικείμενα απ' τις σωστικές λέμβους και γι' αυτό δεν μπόρεσαν να λειτουργήσουν όπως έπρεπε! Δεν διευκρίνισαν πάντως εάν για το ναυάγιο ευθύνονταν και ο μεγάλος αριθμός υπέρβαρων επιβατών που επιβιβάστηκαν χωρίς να ζυγιστούν...
ΣΩ.ΛΕ.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Πέρασαν κιόλας δεκαπέντε μέρες! Ποια ήταν τα μεγάλα γεγονότα; Πρώτον η συνέντευξη Σημίτη και δεύτερον η γνωστοποίηση των μασκότ των Ολυμπιακών του 2004: Δηλαδή η Αθηνά και ο Φοίβος!
Μ.Μ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ - ΝΟΙΚΟΚΥΡΗΣ

πράττει το ίδιο. Εδώ και τριάντα χρόνια χιτίζουν στην περιοχή οι πάντες και δεν θίγεται κανένας νόμος, τώρα που η Εκκλησία συντρέχοντας τον 2004 αποφάσισε να αξιοποιήσει το οικοπέδο που της παραχώρησε η πολιτεία έναντι άλλης δικής της παραχωρήσεως στη Βουλιαγμένη, ορισμένοι «ευαίσθητοι» ενοχλούνται...

Κάποτε πρέπει και η Εκκλησία να φροντίσει τα του οίκου της...». Ατράνταχτη, μικροαστική λογική! Μόνο που, Σε-

βασμιώτατε, η Εκκλησία δεν είναι ούτε μικροαστικό νοικοκυριό, ούτε εκφράζει λογική μπακάλικου. Η εκκλησία είναι σώμα Χριστού και πνευματικός οργανισμός. Η Εκκλησία δεν νομιμοποιείται να παρανομεί επειδή παρανομούν όλοι. Η εκκλησία οφείλει να παραδειγματίζει και να εμπνέει. Οι στρατηγικές του τσιμέντου και οι πολιτικές των «αξιοποιήσεων» ασ αφορούν άλλους.

Σ.Π.

Ο,ΤΙ... ΚΙΝΕΙΤΑΙ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΚΑΙ ΖΩΝΤΑΝΟ;

Αυτές οι συμπτώσεις είναι τελικά διαβολικές. Δεν πρόλαβε ο Γραμματέας του ΠΑΣΟΚ να οραματιστεί την ενωμένη κεντροαριστερά και αμέσως ακολούθησαν τα στελέχη της... σκόρπιας κεντροαριστεράς.

Την πρώτη της δημόσια εμφάνιση έκανε αυτή την εβδομάδα η κίνηση «Πολίτες για τη Δημοκρατία, τον εκσυγχρονισμό και την κοινωνική αλληλεγγύη».

Συγκεκριμένα «225 στελέχη του ΠΑΣΟΚ, της ΑΕΚΑ, της Ανανεωτικής Συσπείρωσης του ΣΥΝ και πολλοί ανένταχτοι του χώρου της ανανεωτικής αριστεράς» έβαλαν την σφραγίδα τους σ' αυτή την νέα κίνηση.

Εμείς έχουμε ορισμένες «απορίες».

Κατ' αρχήν, διάλογος γίνεται μεταξύ των κομμάτων. Επίσημος και «με τη βούλα», για να έχουν τα αποτελέσματά του κύρος. Αυτό συμβαίνει διότι ένα κόμμα έχει διακηρυγμένες αρχές τις οποίες τις γνωρίζουν όλοι και κυρίως τα μέλη του. Άρα έτσι ελέγχονται και οι τυχόν αποκλίσεις από αυτές τις -επίσημες πάντα- αρχές.

Από πότε τμήματα των κομμάτων «νομιμοποιούνται» πολιτικά να συγκροτούν τέτοιου εί-

δους κινήσεις... έτσι... από μόνοι τους, υποκαθιστώντας με αυτό τον τρόπο τα όργανα των κομμάτων τους (τα οποία υποτίθεται ότι είναι εκλεγμένα με δημοκρατικές διαδικασίες και ελέγχονται από αυτές);

Και από πότε αυτό θεωρείται συμμετοχή στην ομαλή δημοκρατική λειτουργία του τόπου; Από πού προκύπτει ότι αυτά τα τμήματα είναι και οι πλειοψηφίες στα κόμματά τους; Υπενθυμίζουμε το αυτονόητο: οι πλειοψηφίες και οι μειοψηφίες είναι έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες με τον ορισμό της δημοκρατίας.

Ανεξάρτητα από τις αντιρρήσεις του πόσο και αν είναι αριστερό κόμμα το ΠΑΣΟΚ, θα μπορούσαν επίσημοι εκπρόσωποί του, όπως και του ΣΥΝ, του ΚΚΕ, ή άλλου αριστερού κόμματος να συζητήσουν ανοιχτά και καθαρά απέναντι στην κοινωνία που παρακολουθεί και να καταλήξουν μάλιστα και σε συμπεράσματα;

Βεβαίως τότε θα έπρεπε να παρθούν και τα ρίσκα απέναντι στους έλληνες πολίτες και στην κρίση τους. Κοινώς, αν θα πέρναγε ένας τέτοιου είδους διάλογος στην κοινωνία...

Μήπως θα έπρεπε να «ελεγχθούν» αυτές οι... αυθόρμητες

κινήσεις, όσον αφορά στην επί της ουσίας δημοκρατικότητά τους;

Μήπως θα ήταν καλύτερα όσα στελέχη του ΣΥΝ (νυν, πρώην, επόμενα, που πλειοψηφούν ή μειοψηφούν, ποτέ δεν μάθαμε...) επιθυμούν συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ να βγούν και να το πουν ευθαρσώς και ευθέως και να κριθεί στην κοινωνία τελικά η ορθότητα της επιθυμίας τους αυτής;

Μήπως, εν τέλει, θα ήταν καλύτερα να πάψουν να καλύπτονται πίσω από αυτού του είδους τις κινήσεις σαν τη στρουθοκάμηλο;

Μήπως τέλος θα έπρεπε να αφήσουν (αυτοί και κάποιοι άλλοι ομολογουμένως) χώρο στις πιθανότητες ενός ουσιαστικού διαλόγου μεταξύ των κομμάτων της αληθινής αριστεράς που είναι το ζητούμενο εδώ και κάποιες δεκαετίες;

ΟΦΙΣ

ΜΙΑ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο τεύχος, ανέφερα ότι ο Αλέκος Φλαμπουράρης είχε υποστηρίξει την υποψηφιότητα Κ. Λιάσκα για το ΤΕΕ. Ήταν λάθος από κακή πληροφόρηση. Το θέμα πάντως των Ολυμπιακών Αγώνων εκκρεμεί.
Χ.Γ.Π.

ΜΙΑ ΝΕΚΡΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Τα χαράματα της Παρασκευής πολιτικά νεκρός, και το πρωί της Κυριακής ξανά στην προεδρία! Ο αριστέρος λαϊκιστής ηγέτης των Μπολιβαριανών της Βενεζουέλας, Ούγκο Σαβέζ, με το σταυρό στο χέρι κι ένα γιγάντιο πορτρέτο του Σιμόν Μπολιβάρ στο φόντο, σαν από θαύμα εμφανίστηκε στη θέση όπου τον εξέλεξε ο λαός του, ύστερα από αποτυχημένο πραξικόπημα δύο εικοσιτετραώρων.

Πρώην πραξικοπηματίας ο ίδιος, μα από το 1998 ο δημοφιλής «σωτήρας» του 80% των φτωχών της Βενεζουέλας, ο Σαβέζ ανατράπηκε εξαιτίας της απόφασής του να απολύσει το ανώτατο διοικητικό προσωπικό της κρατικής Petroleos de Venezuela. Κατόπιν τριήμερης γενικής απεργίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών κατά των απολύσεων, και με τη στήριξη του συνδέσμου επιχειρηματιών Fedecameras καθώς και του δημάρχου του Καράκας Αλφρέντο Πένα, ο μέχρι τότε νομιμόφρων στρατός αποφάσισε την Πέμπτη να τον ανατρέψει.

Έτσι το πρωί της Παρασκευής ο πρόεδρος των Fedecameras, Πέντρο Καμόνα, ανακοίνωσε την παραίτηση του προέδρου Σαβέζ και την ανάληψη σχηματισμού «μεταβατικής κυβέρνησης» από τον ίδιο, με τη συμπράξη «της κοινωνίας των πολιτών και του στρατού». Ωστόσο η άρνηση του ως πρόσφατα νομιμόφρουνα στρατηγού Εφραίν Βασκέζ ν' αποδεχτεί τη διάλυση του εκλεγμένου Κονγκρέσου από τον «μεταβατικό» πρόεδρο Καμόνα, οδήγησε τον τελευταίο σε παραίτηση και στην επιστροφή του νόμιμου προέδρου Σαβέζ. Το γεγονός καλωσορίστηκε από τα πλήθη που γέμισαν τους δρόμους του Καράκας,

ενώ ο πρόεδρος Σαβέζ υποσχέθηκε πως «δε θα υπάρξει κυνήγι μαγισσών».

Η αποκατάσταση του Σαβέζ καλωσορίστηκε μεγαλοφώνως από το Ιράν, την Κούβα και τη Λιβύη, που έχουν στενές φιλίες με τους Μπολιβαριανούς, ενώ το Ιράκ «συνεχάρη τον φιλικό λαό της Βενεζουέλας για τη νίκη του κατά της ιμπεριαλιστικής συνομωσίας των ΗΠΑ». Από την άλλη, η σύμβουλος του προέδρου Μπους, Κοντολέσα Ράις, εξέφρασε την ευχή ο Σαβέζ «να εκμεταλευνεί την ευκαιρία αυτή για να ευθυγραμμίσει το καράβι του, το οποίο κινείται... σε λάθος κατεύθυνση», ενώ το Σάββατο η *Χέραλντ Τρίμπουν* έγραφε πως «ο Λευκός Οίκος ήταν σαφώς ευχαριστημένος από την ανατροπή του Σαβέζ από την εξουσία». Παράλληλα, ο βρεταννός υφυπουργός Εξωτερικών Ντένις Μακσέιν, που σε άρθρο του το Σάββατο παρομοίασε τον Σαβέζ με τον Μουσολίνι, έσπευσε την Κυριακή να καλοσωρίσει την «άμεση επιστροφή της νόμιμης και δημοκρατικής κυβέρνησης της Βενεζουέλας»!

Ο Σαβέζ έχει καταδικάσει τον βομβαρδισμό του Αφγανιστάν από τις ΗΠΑ και συμμετέχει στο πετρελαϊκό εμπάργκο που προωθούν το Ιράν και το Ιράκ εξαιτίας του Παλαιστινιακού. Οι στενές σχέσεις του με τα κράτη του «άξονα του κακού» του προέδρου Μπους, καθώς και με την Κούβα, τον καθιστούν ένα αγκάθι στο πλευρό των ΗΠΑ. Ωστόσο η κουβανική *Γκράνμα*, παρόλο που απέδωσε την ανατροπή του σε «συνομοσία των κυρίαρχων οικονομικά τάξεων σε συνεργασία με τα ΜΜΕ και διεφθαρμένες πολιτικές ομάδες», δεν έκανε μνεία για άμεση αμερικανική συμμετοχή.

Α.Κ.

ΟΙ ΠΑΣΑΔΟΡΟΙ

Το χειρότερο με τη διακαναλική συνέντευξη του πρωθυπουργού ήταν η θλιβερή εμφάνιση των επιλεγμένων τηλεοπτικών δημοσιογράφων, οι οποίοι αντιμετώπισαν τον κ. Σημίτη σαν Βασιλιά-Ήλιο. Με το σεις και με το σας, μην τον στεναχωρήσουν. Και δώστου περικοκλάδες στη διατύπωση, με γλοιώδη «θα έλεγε κανείς», ή «υπάρχει η εντύπωση» και άλλα τέτοια περί διαγραμμάτου, τα οποία έδιναν πάσες στον κ. Σημίτη να απαντάει, με τα βαρβαρικά ελληνικά του, γενικόλογα και με ευχολόγια.

Το συμπέρασμα που βγήκε είναι διττό. Αφενός ο κ. Σημίτης απέδειξε για μια ακόμη φορά πως είναι ένας πρωθυπουργός μειωμένων δυνατοτήτων, φοβισμένος, μάλλον εμπαθής και αδρανής εντελώς. Δύο χρόνια τώρα, μετά την αμφισβητούμενη από τη δικαιοσύνη εκλογική του νίκη, δεν έπραξε απολύτως τίποτε το ουσιαστικό. Δύο πράγματα μόνον έκανε: βοήθησε την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας και συγκρούστηκε με την Εκκλησία. Τίποτε άλλο.

Η οικονομία, η σύγκλιση με την ΕΕ, η εκπαίδευση, η διοίκηση, η υγεία, η άμυνα και η χρήση των κονδυλίων – όλα αυτά απλώς έγιναν τα παρελκόμενα του εσωκομματικού ανταγωνισμού. Αν ο κ. Σημίτης δεν είχε τη στήριξη των διαπλεκομένων και των δελφίνων, που δεν θέλουν με τίποτα την πτώση του, θα είχε προ πολλού ανατραπεί.

Α.Δ.

ΟΥΤΕ ΠΑΝΤΑΓΙΑΣ

Το δεύτερο συμπέρασμα της «εκδήλωσης», όπως ευφυνώς την χαρακτήρισε ο ίδιος, είναι το κατάντημα της ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας. Το στήσιμο ήταν τόσο αφελές που το κατάλαβαν και τα μικρά παιδιά. Ειδικώς οι ερωτήσεις-πάσες του κ. Θεοδωράκη εξέθεσαν και τον ίδιο και τον κ. Σημίτη, ο οποίος γνωρίζοντας προφανώς τις ερωτήσεις απαντούσε σαν κουρδισμένος.

Ο κ. Τσίμας προδόθηκε από την ατολμία και τη σοβαροφάνεια – στοιχεία που συνοδεύουν την αντίληψη όχι της μαχόμενης δημοσιογραφίας, αλλά τη δημοσιογραφία των δημοσίων σχέσεων. Ο κ. Καψής είχε διάθεση, αλλά χάθηκε μέσα στην αφέλεια, θεωρώντας πως είχαμε να κάνουμε με λαϊκό τοκ-σόου του στιλ «μου είτε μια φίλη μου...».

Ο μόνος που στάθηκε στο ύψος της «εκδήλωσης» ήταν ο Τέρενς Κουϊκ. Προερχόμενος από την καλή παλιά σχολή του μαχητικού ρεπορτάζ, έπιασε τον σφυγμό της κοινής γνώμης και έσωσε κάπως την παρτίδα. Οι ερωτήσεις του για το χρηματιστήριο, για την επίθεση στη δικαιοσύνη και για την πασοκική εικασαετία ήταν καίριες, εκνεύρισαν τον κ. Σημίτη και απέδειξαν πως ο δημοσιογράφος πρέπει πρωτίστως να σέβεται τη δουλειά του και να μην λειτουργεί ως μάντλας μεταβίβασης των κυβερνητικών απόψεων.

Α.Δ.

ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

Ο ζωγράφος Χρήστος Αντωνόπουλος βρίσκεται στις φυλακές Λάρισας για χρέη προς το ΙΚΑ.

Ο Χρήστος Αντωνόπουλος εργάστηκε ως σκιτσογράφος στο Αντί. Ανάμεσα σε άλλα τού χρωστάμε την ωραία ιδέα με το μικρό ψαράκι που τρέχει για να γλυτώσει «από το μεγάλο ψάρι που τρώει το μικρό».

Πρέπει τώρα που ο Χρήστος βρίσκεται σε δυσκολία να του συμπαρασταθούμε. Αυτό θα είναι το δείγμα της φιλικής μας αλληλεγγύης. Φίλοι του Χρήστου άνοιξαν λογαριασμό στην Εθνική Τράπεζα με αριθμό 172/604809-95, στο όνομα της γυναίκας του κ. Αναστασίας Γεωργάκη. Καλούμε όλους τους φίλους του περιοδικού να βοηθήσουν βάζοντας όποιο ποσό μπορούν στον λογαριασμό αυτόν.

Ο ΧΑΣΑΝ

Θαυμάζω αληθινά τα κόλπα, τα χαμόγελα και την επικοινωνιακή δυνατότητα του κ. Ρέππα σχετικά με την επίλυση του ασφαλιστικού.

Αν όμως έφταναν τα χτυπήματα στον ώμο του προέδρου της ΓΣΕΕ ή οι ατάκες εμπρός στις κάμερες, τότε η Ελλάδα θα είχε ανεργία 0,1 και πληθωρισμό 0,0. Φευ, όμως. Αντίθετα, επικοινωνιακό βατερλώ συνιστά για το ΠΑΣΟΚ ο αγαπημένος του πρωθυπουργού και πρώτος τη τάξει υπουργός κ. Χριστοδουλάκης. Είναι τόσο ενοχικός και γεμάτος τύψεις όταν καλείται να εξηγήσει τ' ανεξήγητα, ώστε εμείς οι παλιοί του συνάδελφοι (όχι στην κυβέρνηση, στο Αντί) προσωπικά τον λυπόμαστε. Αντίθετα «πετάει» ο νεόκοπος εκσυγχρονιστής, υφυπουργός Εξωτερικών κ. Μαγκριώτης. Τι χιούμορ, τι άνεση, τι σιλ, τι ελληνικά! (Ευτυχώς που δεν ομιλεί πάντως την αγγλική!) Εκπληκτικό ταλέντο έχει στη δούλεψή του εδώ κι έξι μήνες ο πρωθυπουργός. Ωραίος ο Χασάν!

Μανωλάκης ο Βομβιστής

Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ: ΕΚΔΟΣΗ ΧΙΛΙΟΣΤΗ

Σε βερσιόν ατελείωτες. Να μην τις προλαβαίνεις. Από παλιού. Από το πουθενά. Προδοσίες. Σαχλοκούδουνι οσοφυνοκάμπτες. Απόντες από τα σοβαρά. Προσβλητικά αδιάφοροι. Κρυμμένοι στα λαγούμια τους. Τυφλοποντικίζουν οι αδαείς και ανέραστοι της ζωής. Σκοτώνοντας τις μνήμες κι ό,τι περήφανο διαθέτει ο τόπος. Το αίμα του νερώνουν. Νομίζουν. Γραμμένοι στ' άγραφα που δεν πιάνει μελάνι. 17 βουλευτές είχαν προσκληθεί στην παρουσίαση του δεύτερου τόμου του έργου του Διονύση Χαριτόπουλου Άρης, ο Αρχηγός των Ατάκτων και –όπως έγραφε η Ελευθεροτυπία– πήγαν μόνο δύο. Ο ένας μάλιστα –ο Γεράσιμος Γιακουμάτος από τη Ν.Δ.– την έκανε με ελαφρά πηδηματάκια στο μέσον της εκδήλωσης. Μόνο ο Λαφαζάνης πήγε κι έμεινε. Οι λοιποί, λυπούνται. Και συλλυπούνται το κουράγιο που τους έλειψε. Στα λαγούμια τους με το κερδί, ίσως και να διαβάσουν το βιβλίο. Κρυφά. Ο Άρης ακόμη τους κυνηγά. Περήφανος που δεν τολμούν ούτε τυπωμένο να τον ακουμπήσουν.

B.M.

Η ΧΥΤΡΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Όλοι οι δρόμοι οδηγούν στη Ρώμη, αν διαβείς όμως τους δρόμους

της επαρχίας μας, δύσκολα θα φτάσεις στο χωριό σου. Η εφημερίδα *Ηπειρωτικά Νέα* ρωτά τον Νομάρχη Άρτας:

• Τι γίνεται τέλος πάντων με το χείμαρρο στη θέση «Κακολάγκαδο» στο Δημοτικό Διαμέρισμα της Ροδανγής;

Σας ενημερώνουμε πως ξενιτεμένοι συμπατριώτες που πήγαιναν να περάσουν τις γιορτές με τους δικούς τους βρέθηκαν μπροστά σ' ένα απαράδεκτο γεγονός: Ένας χείμαρρος με μεγάλους ογκόλιθους να τους αποκόβει το δρόμο, και να τους διακόπτει να συνεχίσουν το ταξίδι τους.

• Τον Νομάρχη Ιωαννίνων: Μήπως τελικά θα πρέπει να αφήσουν για λίγο τις καρέκλες των γραφείων οι κ.κ. Διευθυνταί των γραφείων της νομαρχίας και να διαπιστώσουν τι υφίστανται καθημερινά οι οδηγοί που περνάνε από τον επαρχιακό δρόμο *Καλέντζι-Γέφυρα Πλάκας* στη θέση «Ορσίδες». Μια επίσκεψη, κ. Νομάρχα, αυτά που τόσο καιρό λέμε, και αμφιβάλλουμε εάν θα ξανατολμούσατε να περάσετε από αυτό το επικίνδυνο σημείο.

• Τι γίνεται τελικά με την αποπεράτωση του οδικού άξονα *Ανατολή-Κατσικά*; Οι παγίδες που έχουν δημιουργηθεί στο οδόστρωμα αναγκάζουν τους οδηγούς να κάνουν συνέχεια ελιγμούς, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται ατυχήματα. Ο ανάδοχος εργολάβος πότε σκοπεύει να ολοκληρώσει τις

εργασίες του; Πώς εγκρίνεται από τις υπηρεσίες σας αυτή η χρονοβόρα αποπεράτωση του έργου;

• Για ένα έργο που έχει γίνει μεν αλλά με προοπτική πενήντα χρόνια... πίσω ρωτά τον Δήμαρχο Ξηροβουνίου:

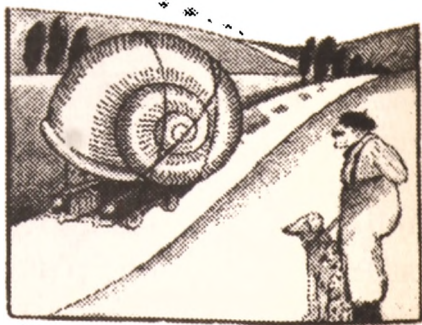
Καλή είναι η τσιμεντόστρωση του οδοστρώματος από τη στροφή του Δημοτικού Διαμερίσματος *Δαφνωτής* μέχρι τα όριά της με το συνοικισμό *Μαχαλάς* του Δημοτικού Διαμερίσματος *Πλατανούσας*, ωστόσο δεν έχει ληφθεί καμία μέριμνα για το τι θα γίνει όταν συναντηθούν δυο αντιθέτως διερχόμενα αυτοκίνητα. Μήπως το ένα θα πρέπει να γυρίσει με την όπισθεν στην πλατεία της *Δαφνωτής* για να περάσει το άλλο; ή μήπως κατασκευάστηκε ο δρόμος μόνο για δίτροχα;

• Από τη μηνιαία εφημερίδα *Ζάτουνα Μάρκου Βλόγγος* μαθαίνουμε ότι εκεί το πρόβλημα το λύσανε... διαφορετικά:

• Με χρήματα του εκκλησιαστικού συμβούλου *Ζάτουνας Γιώργη Σωτηρόπουλου*, καθαρίστηκε ο δρόμος που οδηγεί στην εκκλησία της *Αγίας Ελεούσας*, κάτω στο βράχο, μέχρι το σημείο που έχει κοπεί ο δρόμος.

• Αποδοχή δωρεάς παραχώρησης δρόμου στο Δήμο από την κ. *Αφροδίτη Πανοπούλου*, στη θέση «*Κάστρο*» στη *Δημητσάνα*.

Βολική λύση για τον δήμαρχο!

Μάριος Εμμανουηλίδης

ΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

*Ο ελληνικός τροτσκισμός
και ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος*

Πρόλογος: ΠΙΕΡ ΜΠΡΟΥΕ

*Συκοφαντημένοι και κυνηγημένοι
από τους δικούς τους συντρόφους,
υπάρχουν άραγε περιθώρια να
πλησιάσουμε σήμερα την
επαναστατική ουτοπία των
αιρετικών της αριστεράς;*

*«Η γοητεία του ελληνικού
τροτσκισμού παραμένει
η καθαρή του αρνητικότητα.
Η μοναχική, σχεδόν μάταιη,
υπεράσπιση της χαμένης τιμής
του προλεταριακού διεθνισμού».*

Π.Μ.

Φιλίστωρ

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 31 • 106 77 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ.: 0103818457 - FAX: 0103819167

Φιλειρηνικά μηνύματα από Το Άλλο Ισραήλ

Δημοσιεύουμε τέσσερις μαρτυρίες από ένα άλλο Ισραήλ. Γιατί τις ημέρες αυτές η δίκαιη αγανάκτηση κατά των στρατοκρατών της ισραηλινής κυβέρνησης και του Σαρόν, τείνει να εξομοιώσει όλους τους πολίτες του Ισραήλ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΠΡΩΤΗ:

«ΓΙΑΤΙ ΑΡΝΗΘΗΚΑ ΤΗ ΣΤΡΑΤΕΥΣΗ»

Ομιλία του Yishai Rosen-Tzvi (που φυλακίστηκε σε στρατιωτική φυλακή επειδή αρνήθηκε να προσφέρει τις υπηρεσίες του στον ισραηλινό στρατό) σε εκδήλωση κατά της πολιτικής της κυβέρνησης Σαρόν:

«Θέλω να σας περιγράψω πώς κάποιοι άνθρωποι παίρνουν την απόφαση ν' αρνηθούν να υπηρετήσουν.

Ένας στρατιώτης πάει στα Κατεχόμενα και βρίσκεται αντιμέτωπος με μια τρομερή κατάσταση: βλέπει χιλιάδες ανθρώπους βυθισμένους σε μεγάλη μιζέρια, φτώχεια, εξευτελισμό. Μετά λαμβάνει τις διαταγές του· συνειδητοποιεί ποια είναι η δουλειά του: Είναι να σπρώξει αυτούς τους ανθρώπους βαθύτερα στη μιζέρια, στη φτώχεια και στον εξευτελισμό, να τους κρατήσει αιχμάλωτους σε πόλεις και χωριά, να μην τους αφήσει να βγουν έξω, να μην τους επιτρέψει να κερδίζουν τα προς το ζην και να ζήσουν μια φυσιολογική ζωή.

Μετά, δυο πράγματα συμβαίνουν. Πρώτα κοιτάζει γύρω του γεμάτος δυσπιστία, φέρνει το κεφάλι ανάμεσα στα χέρια του και αναρωτιέται: Θεέ μου, μπορεί να είναι αλήθεια; αυτό υποτίθεται ότι κάνω; πώς έφτασα εδώ; πώς κατέ-

ληξα να παίρνω τέτοιες διαταγές και να μου ζητούν να κάνω τέτοια πράγματα;

Το δεύτερο που συμβαίνει είναι να κραυγάζει "Με εξαπάτησαν!". Όλα τα προπαγανδιστικά επιχειρήματα καταρρέουν, ότι είμαστε ένας λαός φιλειρηνικός, ότι ο πόλεμος μας επιβλήθηκε, ότι κάνουμε αυτό που πρέπει για να καταπολεμήσουμε την τρομοκρατία. Τα πάντα καταρρέουν, όλα αυτά τα απατηλά επιχειρήματα καταρρέουν σαν χάρτινος πύργος.

Και μετά βρίσκεται αντιμέτωπος με την πραγματικότητα, τη σκληρή πραγματικότητα. Καταπολέμηση της τρομοκρατίας, τι αστείο! Οι άνθρωποι διαθέτουν μόνο φυτώρια μιζέριας, φτώχεια και απελπισία –που τα προκαλεί ο στρατός μας–, ένα φυτώριο όπου οι σπόροι της τρομοκρατίας βρίσκουν τις ιδανικές συνθήκες ν' αναπτυχθούν. Η κυβερνητική πολιτική είναι αυτή που συντηρεί το φυτώριο της τρομοκρατίας και το κάνει ν' ανθίζει.

Το συμπέρασμα είναι πολύ απλό. Υπάρχουν πράγματα που ένας έντιμος άνθρωπος απλώς δεν πράττει. Ένας έντιμος άνθρωπος δεν εξωθεί άλλους ανθρώπους στη λιμοκτονία, δεν τους εξευτελίζει και δεν τους συμπεριφέρεται σαν να ήταν βρωμίες. Ένας έντιμος άνθρωπος ΑΠΛΩΣ ΔΕΝ ΤΑ ΚΑΝΕΙ ΑΥΤΑ. Σε καμιά απολύτως περίπτωση. Υπάρχουν περισσότεροι έντιμοι άνθρωποι σ' αυτή τη χώρα απ' ό,τι νομίζαμε. Κάθε μέρα όλο και περισσότεροι ανακαλύπτουν την εντιμότητά τους και αρχίζουν να συμπεριφέρονται όπως αρμόζει σε έντιμους ανθρώπους. Και όταν γίνουν πολλοί, τότε η κατοχή απλώς θα τερματιστεί.»

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗ:

«Η ΚΑΤΟΧΗ ΣΚΟΤΩΣΕ ΤΟ ΓΙΟ ΜΟΥ»

«Η κατοχή σκότωσε το γιο μου. Δεν χρειάζοταν να πεθάνει, όπως δεν υπάρχει καμία δικαιολογία και για το θάνατο τόσων άλλων νέων που χάνονται καθημερινά στα Κατεχόμενα. Θα μου ήταν πιο εύκολο να ζήσω μ' ό,τι έγινε

εάν μπορούσα να πιστέψω ότι πέθανε για την πατρίδα του. Αλλά απλώς δεν μπορώ να το πιστέψω.»

Η Malka Tzemach από το Κιμπούτς Hudla είναι ιδρυτικό μέλος της φιλειρηνικής οργάνωσης «Γυναίκες στα Μαύρα». Από το 1987 κάθε Παρασκευή απόγευμα μαζί με τις συντρόφισσές της στέκονται στη διασταύρωση Nachshon, φορώντας μαύρα και κρατώντας πλακάτ «Σταματήστε την κατοχή». Στις 5 το πρωί της 19ης Μαρτίου ένας αξιωματικός του στρατού χτύπησε την πόρτα της και της ανήγγειλε το θάνατο του γιου της, υπολοχαγού Tal Tzemach, που σκοτώθηκε σε μια ενέδρα ανταρτών στο Haman El-Maliah στη Δυτική Όχθη.

«Εγώ κι ο άντρας μου ήμασταν πάντα αντίθετοι στην κατοχή των παλαιστινιακών εδαφών, αλλά δεν μπήκαμε στο δρόμο του όταν επέλεξε να πάει στις επίλεκτες δυνάμεις του στρατού. Ο σύζυγός μου υπήρξε παραστρατιωτικός και υποθέτω ότι ο γιος μας το πήρε ως παράδειγμα» είπε. «Ήταν καλός αξιωματικός, πολύ αφοσιωμένος στους στρατιώτες που βρίσκονταν υπό τις διαταγές του. Μόλις την περασμένη εβδομάδα, στην τελευταία του άδεια στο σπίτι τού έδωσα ένα απόκομμα εφημερίδας, ένα άρθρο με σοβαρά επιχειρήματα ενάντια στην κατοχή. Μόλις την περασμένη εβδομάδα.

Θεωρώ ότι εμείς, οι μητέρες, πρέπει να ξυπνήσουμε. Εάν αρνηθούμε να προσφέρουμε τα παιδιά μας στο στρατό, θα βρεθεί σύντομα λύση στο πρόβλημα.»

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΡΙΤΗ:

ΠΕΝΤΕ ΦΛΟΓΙΤΣΕΣ

Νωρίς το απόγευμα στο μουντό πάρκινγκ απέναντι από το υπουργείο Άμυνας.

Σ' ένα απλό χαρτόνι ήταν κολλημένες πέντε φωτογραφίες παιδιών, φωτοτυπημένες και μεγενθυμένες από το άρθρο της προηγούμενης μέρας της εφημερίδας Yediot Aharonot. Τα πένθημα καντήλια άναψαν με δυσκολία εξαιτίας

του δυνατού ανέμου που επικρατούσε. Πέντε χειρόγραφα ονόματα: Sultan, Muhammad, Anis, Amer, Akram. Όλα είχαν το ίδιο οικογενειακό όνομα El-Astal, πέντε παιδιά των οποίων οι πατεράδες είναι αδέρφια, όλα σκοτώθηκαν σε ένα μόλις λεπτό. Πέντε παιδιά απ' τον προσφυγικό καταυλισμό Khan Yunes εξεργάγησαν από τον εκρηκτικό μηχανισμό που οι λαγουμτζήδες του ισραηλινού στρατού τοποθέτησαν τη νύχτα. Μια ναρκοπαγίδα τοποθετημένη σ' ένα μονοπάτι που χρησιμοποιούν παλαιστίνιοι μαχητές αλλά επίσης και παιδιά που πηγαίνουν στο σχολείο τους.

Καθώς τοποθετούσαμε το αυτοσχέδιο προσκυνητάρι στο πεζοδρόμιο, ένας αξιωματικός της ασφάλειας εμφανίστηκε στο δρόμο, αφού βγήκε απ' το τεράστιο κτήριο απέναντι, από κει όπου αυτή η μοιραία τοποθέτηση των εκρηκτικών είχε ευρέως συζητηθεί και εγκριθεί μαζί μ' άλλες επιδρομές και στρατηγήματα.

Ήταν νέος, ευγενικός και καλοσυνάτος. «Φυσικά είναι δικαίωμά σας να εκδηλώνετε μια διαμαρτυρία. Απλώς σας παρακαλούμε να μην διαταράξετε την δημόσια τάξη και να μην μπλοκάρετε την κυκλοφορία των οχημάτων στο δρόμο.»

Θα είχαμε άδικο να τον διαβεβαιώσουμε γι' αυτά; Θα ταίριαζε πιο πολύ στο απαίσιο συμβάν στο Khan Yunes να σταματούσαμε την κυκλοφορία και να περνούσαμε τη νύχτα υπό κράτηση στην αστυνομία, όπως είχαν κάνει κάποιοι ακτιβιστές πριν ένα χρόνο στο ίδιο σημείο, όταν τα νέα περί δολοφονιών και φρικαλεοτήτων δεν αποτελούσαν μια τόσο καθημερινή ρουτίνα;

Οι εκατοντάδες άνθρωποι που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του κινήματος «Gush Shalom» βρίσκονταν σιωπηλοί σε μια μακριά σειρά πίσω απ' τις φωτογραφίες και τα καντήλια που τρεμόπαιζαν. «Ντροπή», έλεγαν τα πλακάτ, «Πέντε νεκρά παιδιά: Ποιος ευθύνεται;», «Αμερόληπτη ανάκριση εδώ και τώρα!», «Η κατοχή σκοτώνει τα παιδιά του Ισραήλ και της Παλαιστίνης». Κάποιοι κράτησαν ψηλά μεγαλύτερα καντήλια, στην πραγματικότητα πυρσούς, φωτίζοντας το δρόμο που κόντευε να σκοτεινιάσει. Ήμασταν τυχεροί με τον καιρό, δεν ξανάβρεξε καταρρακτωδώς όπως νωρίς το απόγευμα.

«Γιατί δεν θρηνεύτε τα παιδιά του Ισραήλ;», ρώτησε ένας οδηγός που

περνούσε μέσα απ' το ανοιχτό παράθυρο του αυτοκινήτου του. Πώς μπορείς να απαντήσεις, χωρίς να δείχνεις ούτε εκνευρισμένος, ούτε οργισμένος, χωρίς ν' απολογείσαι και χωρίς να γίνεις προσβλητικός; Πώς να επαναλάβεις ήρεμα και επίμονα, ξανά και ξανά, ότι ένα παιδί είναι πάντα ένα παιδί;

Gush Shalom: www.gush-shalom.org

ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΕΤΑΡΤΗ:

ΒΑΔΙΖΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΗ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ (2 Μαρτίου)

Κατά τύχη ακούσαμε τη σημερινή έκρηξη. Συνέβη ακριβώς τη στιγμή που το πλήθος συγκεντρωνόταν στην πλατεία Tzion στην κάτω Ιερουσαλήμ και προετοιμαζόταν για την πορεία διαμαρτυρίας που κάλεσε το φιλειρηνικό κίνημα «Ειρήνη Τώρα». Από μια απόσταση περίπου 2 χιλιομέτρων αυτή η μοιραία στιγμή στην οποία χάθηκαν εννέα ζωές έμοιαζε μόνο μ' έναν οξύ κρότο – αλλά ο άμεσος ερχομός των ασθενοφόρων και των περιπολικών με τις σειρήνες τους να αναβοσβήνουν, σήμανε ότι κάτι σοβαρό συνέβη.

Η αστυνομία προσπάθησε να πιάσει τους οργανωτές του «Ειρήνη Τώρα» να ακυρώσουν την πορεία.

Μετά από κάποιους αρχικούς δισταγμούς τελικά αποφασίστηκε να προχωρήσουμε. Αν μη τι άλλο, το μήνυμα είχε μετά απ' αυτό περισσότερο νόημα.

Στις 7.45 όλοι κρατούσαμε επιμνημόσυνα καντήλια και ετοιμάσαμε μαύρα πλακάτ που έλεγαν: «Θρηνούμε το θάνατο 1114 Ισραηλινών και Παλαιστίνιων, την ιδέα του Σαρόν για την ειρήνη και την ασφάλεια». Ταίριαζε τέλεια, παρόλο που ο αριθμός είχε μόλις ξεπεραστεί.

Έτσι χιλιάδες πορεύονταν στους σχεδόν άδειους δρόμους της κεντρικής Ιερουσαλήμ, περνώντας από τους τόπους πρόσφατων επιθέσεων αυτοκτονίας, τα μαγαζιά και τα εστιατόρια που έκλεισαν από έλλειψη πελατείας, τον εμπορικό πεζοδρόμο Ben Yehuda και αριστερά την οδό King George. Μετά φτάσαμε στην κατοικία του Πρωθυπουργού, μπροστά όλος ο δρόμος ήταν αποκλεισμένος απ' την κίνηση.

Εκεί τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή και ακούστηκαν αρκετές ομιλίες από το βήμα που απέδωσαν την ευθύνη για τον

κύκλο της αιματοχυσίας εκεί που πρέπει: στη συνεχιζόμενη κατοχή και στην κυβέρνηση που επιμένει να διαιωνίζει την κατοχή.

Στο τέλος της συγκέντρωσης, πάνω από 100 συμμετέχοντες επέλεξαν να επιβιβαστούν σε λεωφορεία που παραχώρησε η οργάνωση «Ta'ayush» και να πάνε όχι στο σπίτι τους αλλά στο Νοσοκομείο Makassed, στην ανατολική Ιερουσαλήμ, για να δώσουν αίμα για τους Παλαιστίνιους που βρίσκονται στους επιτιθέμενους απ' τον στρατό προσφυγικούς καταυλισμούς.

Είχε κανονιστεί εκ των προτέρων. Το νοσοκομείο μας περίμενε· όμως, όπως αποδείχτηκε, δεν ήταν προετοιμασμένοι για τόσο μεγάλο αριθμό. Καθώς περιμέναμε στη σειρά και βλέπαμε τους φίλους μας συνδεδεμένους ήδη με τους σωλήνες για το αίμα, οι σκέψεις μας μεταφέρθηκαν στα άλλα νοσοκομεία, στο δυτικό μέρος της πόλης, όπου αυτή τη στιγμή θα είχαν επίσης σχηματιστεί ουρές για να δώσουν αίμα.

• Από το έντυπο *The Other Israel*, τεύχος 101/102, Μάρτιος 2002.

Μετάφραση:
Αθανασία Κοντοχρήστου

Η υπερδύναμη και ο περιούσιος λαός υπεράνω τρομοκρατίας

του Αλέκου Τζιόλα

Εάν αυτό που συνέβει την 11η Σεπτεμβρίου στην Αμερική συνέβαινε σε μια άλλη χώρα της γης, πάλι θα είχαμε διεθνή συστράτευση (με την κυριολεκτική έννοια του όρου) κατά της τρομοκρατίας; Ή, με άλλα λόγια, ποιο ήταν το καθοριστικό στην αναγόρευση της τρομοκρατίας σε πρώτο και μοναδικό πρόβλημα του πλανήτη; Ο αριθμός των θυμάτων, που ήταν πράγματι μεγάλος, ή η εθνικότητά τους;

Αν κρίνουμε από προγενέστερες ενέργειες της Αμερικής, διεθνείς επεμβάσεις επιχειρούσε πάντα, εφόσον το εθνικό της συμφέρον, που «ενδημεί» σε όλα τα σημεία του πλανήτη, τις υπαγόρευε. Σε καμιά περίπτωση δεν είχαμε επεμβάσεις της για συμφέροντα άλλων λαών εκτός εάν αυτά εφάπτονταν με δικιά της. Έξι χιλιάδες θύματα ή και περισσότερα όχι αμερικανικής αλλά άλλης εθνικότητας είχαμε πάντα σε διάφορα σημεία της γης (Κύπριους, Ιρακινούς, Κούρδους κ.λπ. ή τα εκατομμύρια ανθρώπων που πεθαίνουν κάθε χρόνο από την πείνα), αλλά διεθνής συστράτευση ποτέ δεν επιχειρήθηκε. Επομένως δεν είναι ο αριθμός των θυμάτων που οδήγησε σε συστράτευση τους ισχυρούς της γης κατά της τρομοκρατίας, αλλά η αμερικανική εθνικότητά τους σε συνδυασμό με τη δυνατότητα που είχε η χώρα αυτή να προκαλεί διεθνείς συστρατεύσεις.

Επειδή λοιπόν, ό' αντέτεινε κάποιος, πεθαίνουν και αλλού άνθρωποι, θα 'πρεπε η Αμερική ν' αφήσει τους πολίτες της απροστάτευτους; Όχι βέβαια. Δεν προκύπτει κάτι τέτοιο από τα παραπάνω. Αλλά εκείνο που θέλει ο προηγούμενος συλλογισμός να συναχθεί ως συμπέρασμα είναι ότι το θέμα έχει ειπωθεί τελείως μονοδιάστατα, χωρίς να ληφθούν υπόψη καμιά από τις παραμέτρους που συνθέτουν το όλο πρόβλημα, όπως είναι τα γενεσιουργά αίτια της

τρομοκρατίας και το ποσοστό ευθύνης που αναλογεί στην υπερδύναμη για την ύπαρξή τους. Αν ληφθεί υπόψη και η δημοκρατικότητα του πολιτεύματος, η ευθύνη εκτείνεται και στον πληθυσμό της, καθώς η λειτουργία του πολιτεύματος αυτού φέρνει σε αρκετή σύγκλιση τη θέληση των πολιτών με της κυβέρνησης. Η «αθωότητα» επομένως των θυμάτων, επειδή ανήκουν στον άμαχο πληθυσμό, δεν είναι πλήρης και δεν είναι μόνο ο μάχιμος πληθυσμός ή ο ένοπλος πολίτης, δηλαδή ο στρατιώτης, κοινωνός ευθύνης. Η ιδιαίτερη ευαισθησία απέναντι στον άμαχο πληθυσμό πρέπει να έχει βέβαια τη θέση της πάντα, δεν πρέπει όμως εξαιτίας της να σκιαάζεται η βαρβαρότητα και η απανθρωπιά που περιέχει η εξόντωση και του μάχιμου ή στρατευμένου πληθυσμού. Με βάση δε την υπεροπλία της Αμερικής, που της εξασφαλίζει την υπεροχή, χωρίς όμως να της προσδίδει και κάποιον ηρωισμό ή να τη δικαιώνει, όλοι οι άλλοι είναι άοπλοι, άρα άμαχοι μπροστά της. Δεν πρέπει πάντως ούτε στιγμή να μας διαφεύγει ότι οι στρατιώτες είναι επίσης ανθρώπινες υπάρξεις, εκτός αν τους μετονομάσουμε σε «στρατιώτες του εχθρού», όπως τους ονόμαζε ο εφευρέτης της βόμβας νετρονίου, για να προεξοφλούμε τη εκμηδένιση της ανθρώπινης αξίας τους.

Άλλη αγνοημένη παράμετρος είναι και η υπάρχουσα δημοκρατία, που η ρυθμισμένη λειτουργία της δεν περιο-

ρίζει τις ανισότητες, αλλά τις αυξάνει και αποκλείει κατ' αυτό τον τρόπο τις φυσιολογικές διεξόδους μείωσής τους.

Ανάλογα μονοδιάστατο ήταν και το δόγμα κατά της τρομοκρατίας που διατυπώθηκε, όπως και η διεθνής συστράτευση που αναλήφθηκε για την υλοποίησή του. Μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου έπαυσε να υπάρχει κάθε άλλο πρόβλημα. Η βιωσιμότητα του πλανήτη και η συναρτημένη μαζί της επιβίωση του ανθρώπινου γένους έχουν επιλυθεί, όπως και το χάσμα μεταξύ φτωχών και πλούσιων χωρών στον πλανήτη μας και η αιτιώδης σχέση που έχει αυτό κατά κοινή ομολογία με την τρομοκρατία, περάσανε και αυτά στην ανυπαρξία, ενώ έχει διαμορφωθεί παγκόσμια ένας νέος κώδικας αξιών, που ανατρέπει τον πανανθρώπινο παραδοσιακό, και έχουν καθυποταχθεί για άλλη μια φορά τα μέσα σε «ιερούς» σκοπούς. Ακόμα και η αυτοθυσία στην υπέρτερη ιστορικά μορφή της απαξιώνεται με το χαρακτηρισμό της ως επαίσχυντης τρομοκρατικής πράξης. Αυτό βέβαια δε συμβαίνει επειδή ο ατομοκεντρικός τους νους έχει «εκτομαριστεί» αφύσικα και αδυνατεί να συλλάβει την υπέρτατη σημασία αυτής της θυσίας, αλλά επειδή επιβάλλεται ο ηθικός μηδενισμός αυτών των θυσιών, ώστε να μην μπορεί το ηθικό τους μεγαλείο ν' ασκεί επιρροή στις μάζες που συγκινούνται πάντα από θυσίες αυτού του είδους. Αυτό άλλωστε γινόταν πάντα. Χαλκευόταν διάφοροι δυσφημιστικοί χαρακτηρισμοί, ώστε να αίρεται το ηθικό έρεισμα των γενναίων πράξεων των αδυνάτων και να μη νοείται αξία ή αντίστοιχη ενάρετη πράξη έξω από τον κώδικα αξιών των ισχυρών.

Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ;

Ο κυριότερος όμως λόγος που η τρομοκρατία αναγορεύτηκε σε πρώτο και μοναδικό πρόβλημα του πλανήτη μας

είναι επειδή αυτή, όπως έχουν τουλάχιστον διαμορφωθεί τα πράγματα παγκόσμια, αποτελεί τον μοναδικό τρόπο αντίδρασης απέναντι στις υπάρχουσες καταστάσεις και διαταράσσει τη γαλήνη των δημιουργών τους που ευνοούνται από αυτές. Ο ίδιος λόγος έφερε χωρίς κάποια δυσχέρεια την εννοιολογική ευθυγράμμιση και των άλλων ισχυρών της γης, για να επανασυγκροτηθεί σε νέα φραστικά ιδεολογική βάση το μέτωπό τους και να επιβεβαιωθεί η ύπαρξη του διαχωριστικού που υπάρχει ανάμεσα σ' αυτούς, τους λίγους πλούσιους της γης, και στους πολλαπλάσιους φτωχούς της. Πώς θα μπορούσαν άλλωστε να είναι οι λίγοι πλούσιοι, αν δεν ήταν οι πολλοί φτωχοί; Εν τούτοις το διαχωριστικό αυτό, που είναι αποτέλεσμα ενσυνείδητων πράξεων και σταθερός στόχος των ισχυρών, δεν πρέπει με κανέναν τρόπο να φαίνεται ή να ομολογείται. Αντίθετα με πολλή έντεχνη προσπάθεια πρέπει να συγκαλύπτεται, για να είναι εφικτός ο επιδιωκόμενος προσεταιρισμός των φτωχών στο πολιτικό μέτωπο των πλουσίων. Η δήλωση της θέλησης της Αμερικής ν' αποκτήσει η Παλαιστίνη ανεξάρτητη κρατική υπόσταση, σε μια στιγμή που και ο πρωτοστάτης της τρομοκρατίας, ο Μπιν Λάντεν, προσπαθούσε να σφετεριστεί τα οράματα των Παλαιστινίων, είχε αυτό το σκοπό, τη διατήρηση της Παλαιστίνης και του αραβικού κόσμου στο μέτωπο των ισχυρών.

Η επιδρομή τώρα του Ισραήλ στα παλαιστινιακά εδάφη εντάσσεται στις υπαγορεύσεις του αμερικάνικου δόγματος πάταξης της τρομοκρατίας. Γι' αυτό δεν χαρακτηρίστηκε ως τρομοκρατική πράξη, ενώ υποκινήθηκε μέσω του δόγματος τόσο πολύ, ώστε να μπορεί να μιλά κανείς για σύμπραξη μεταξύ των ισχυρών της γης και του Ισραήλ, που συγκαταλέγεται επίσης στο στρατόπεδό τους.

Θα 'λεγε ακόμη κάποιος ότι η σταθερή σύμπραξη της υπερδύναμης και της Δύσης γενικά με τον περιούσιο λαό έχει βαθιές ιστορικές ρίζες. Οι Εβραίοι είναι ο λαός που ανέπτυξε στον υπέρτατο βαθμό τον ανορθολογισμό της θρησκευτικής σκέψης. Καρπός αυτής της ανάπτυξης ήταν η επίνοια του ενός και μοναδικού θεού της χριστιανικής

θρησκείας, που θα τον εγκολπωθεί κατόπιν η Δύση. Ο χριστιανικός όμως θεός, αν και τέλειος εξυπαρχής κατά τις διακηρύξεις, δεν είναι άλλος από τον εθνικό θεό των Εβραίων, που σε κάποια χρονική στιγμή μεταλλάχθηκε γενετικά και μετεξελίχθηκε σε οικουμενικό και τέλειο θεό. Μετεξελιγμένος τώρα αυτός ο θεός των Εβραίων επιλέγει ανάμεσα σε όλους τους λαούς της γης τον εβραϊκό, για να προαναγγείλει την έλευσή του, να ενανθρωπιστεί και να φανερωθεί στους ανθρώπους. Έτσι θέλανε τη σχέση τους με το θεό οι Εβραίοι, έτσι την έπλασαν, αναγορεύοντας τον εαυτό τους σε περιούσιο λαό. Οι άλλοι λαοί, που ασπάστηκαν τη θρησκεία τους, αποδέχθηκαν κατά φυσική

ακολουθία και την αυτοαναγόρευσή τους στους εκλεκτούς του θεού, όπως και κάθε άλλη μυθοπλασία που τη συνόδευε, έστω κι αν οι ίδιοι οι Εβραίοι αποκήρυξαν τη μετεξελιγμένη εκδοχή του θεού τους.

Ο ΘΕΟΣ ΕΒΡΑΙΩΝ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Ο θεός λοιπόν των Εβραίων μεταφέρεται στη Δύση μετεξελιγμένος και δεν σώζει μόνο τις ψυχές των ανθρώπων της, αλλά αποτελεί και την απαραίτητη μεταφυσική βάση του οικονομικοπολιτικού της συστήματος, που ισοδυναμεί σχεδόν με διαρκές υπνωτικό που έχει προσφερθεί στις ελληνοθρεμμένες μάλιστα δυτικές μάζες. Ίσως και τις δαιμονοποιήσεις, που πλάθει τελευταία η

Αμεριζή –ο Μιλόσεβιτς πριν, οι τρομοκράτες και οι άξονες του κακού τώρα– θα μπορούσε ο υποστηρικτής της παμπάλαιης ιδεολογικής συγγένειας μεταξύ Ισραήλ και Δύσης, ν' αποδώσει στον σύμφυτο μανιχαϊσμό της εβραϊκής και χριστιανικής θρησκείας, όπου το κακό έχει αντικειμενική ύπαρξη και εκπροσωπείται από το δαίμονα, ο οποίος παρά την εξουδετέρωσή του από τον παντοδύναμο θεό εξακολουθεί να υπάρχει, να δρα και να παγιδεύει τους ανθρώπους, καθιστώντας τους συνεργούς στις δικές του επιβουλές του καλού.

Όσο όμως κι αν διαφαίνονται φιλοσοφικές και ιδεολογικές συγγένειες τόσο παλιές, η σημερινή σύμπραξη των δύο λαών έχει σημερινά αίτια. Η πολιτική δεν αναγνωρίζει αξίες παλιών προσφορών ούτε εκδηλώνει διαχρονική ευγνωμοσύνη και αναδρομικές ανταποδοτικές οφειλές. Εμείς λ.χ. τους κληροδοτήσαμε τον ορθολογισμό, που

τους εξασφάλισε την υπεροχή, και παρ' όλα αυτά καμιά πολιτική αξία δεν έχουμε γι' αυτούς. Το Ισραήλ όμως, που λόγω θέσης μπορεί να παίζει το ρόλο του ατσάλινου βραχίονα της Δύσης σε μια περιοχή ιδιαίτερης οικονομικής και στρατηγικής σημασίας, έχει πάντα τη στήριξή της. Ακόμη και η κρατική οντότητα, που του δόθηκε σχεδόν πρόσφατα, είχε αυτή την έννοια, ν' αποτελεί την προβολή της κυριαρχίας της Δύσης στον αραβικό κόσμο, που δυνητικά είναι και ο ταξικός της αντίπαλος.

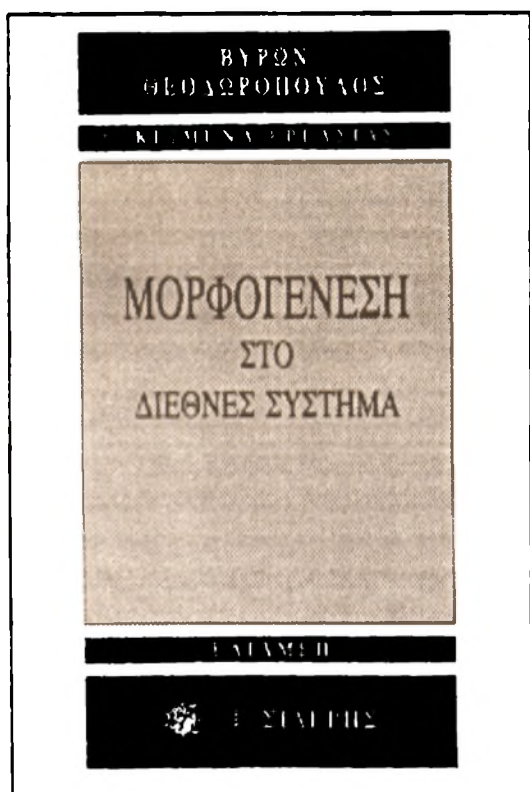
Κι ενώ το Ισραήλ με την επιδρομή του κονιορτοποιεί το δόγμα της πάταξης της τρομοκρατίας, καθώς η δική του κάνει κάθε άλλη να ωχριά μπροστά της, και τείνει ως εκ τούτου να ακυρώσει την τόσο έντεχνη προσπάθεια απόκρυψης του χάσματος μεταξύ αραβικού κόσμου και δυτικού, έχει εντούτοις αμέριστη τη συμπαράσταση της Αμερικής. Για τον ίδιο λόγο πάλι η Ε.Ε. δεν επεμ-

βαίνει πολιτικά, όχι γιατί δεν έχει διαμορφωμένη πολιτική, όπως υποστηρίζεται, αλλά γιατί προέχει να διασωθεί και να κατισχύσει το δόγμα πάταξης της τρομοκρατίας, που τη συμφέρει και που το έχει σαρκώσει και η ίδια. Γι' αυτό βλέπουμε σήμερα το Ισραήλ, τα έμπρακτα μαθήματα φασισμού που πήρε από τους Ναζί, να τα δίνει χρόνια τώρα σε δικούς του ασθενέστερους ανεμπόδιστο. Επειδή έχουν συμφέρον οι ισχυροί να μην το εμποδίζουν.

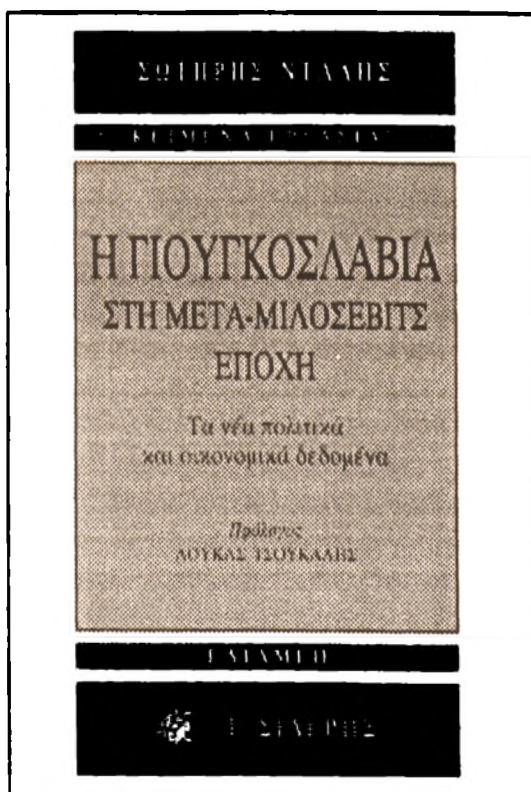
Έτσι πορευόταν πάντα η Ιστορία. Οι ισχυροί χάλκευαν δόγματα, για να δυσφημίζουν τη θυσία των αδυνάτων, και ντυμένοι με χαλκό, ώστε να είναι άτρωτοι, εξορμούσαν πάνοπλοι για την εξόντωση των ταξικών τους αντιπάλων, ενώ οι αδύνατοι από τη μεριά τους τύλιγαν το σώμα τους με εκρηκτικά και το ανατίναζαν εν μέσω της γαλήνης των ισχυρών. Τόσο επώδυνα κάνει τους βηματισμούς της η ανθρώπινη ιστορία.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ»

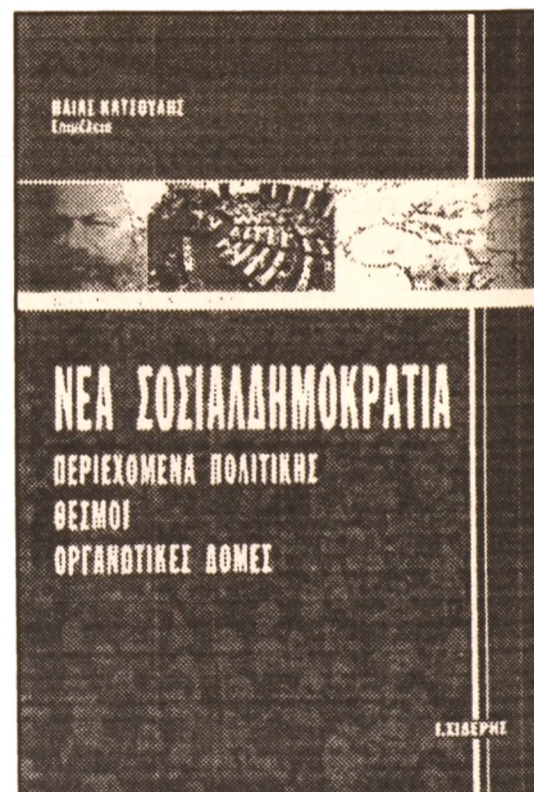
105 χρόνια στην υπηρεσία του ποιοτικού βιβλίου

ΒΥΡΩΝ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΟΡΦΟΓΕΝΕΣΗ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΣΩΤΗΡΗΣ ΝΤΑΛΗΣ
Η ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ
ΣΤΗ ΜΕΤΑ-ΜΙΛΟΣΕΒΙΤΣ ΕΠΟΧΗ

ΗΛΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ
ΝΕΑ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ «Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ»: ΣΟΛΩΝΟΣ 116, ΑΘΗΝΑ 106 81, ΤΗΛ.: 010-3833434, FAX: 010-3832294
e-mail: isideris@hol.gr • www.isideris.gr

Φθινόπωρο ξανά

του Βασίλη Μαρουλά vasilis@methexis.gr

Σε ζηλεύω πρόσωπό μου λυπημένο
σε ζηλεύω πρόσωπό μου απ' τα δάκρυα ζεστό
με το χέρι σηκωμένο
σε μια πέτρα τυλιγμένο
σημαδεύεις όλη μέρα τον εχθρό

Σε ζηλεύω και λατρεύω
κάθε κόκκινη σταγόνα που λερώνει
την μαντίλα στο λαιμό
σου τ' ορκίζομαι, το θέλω, θα παλέψω
κάποια μέρα να 'μαι η πέτρα σου εγώ.

Θέλω να γίνω το μέλλον. Να εξαγνιστώ στο αίμα των Παλαιστών. Και μόνο τότε να γεννήσω τις ελπίδες μου. Έχουν τα δάκρυα φωνή. Και δύναμη. Κι ο θάνατος, ύστερα απ' τον αγώνα. Κάθε κορμί νεκρό, σφουγγάρι που σβήνει γράμματα από την λέξη Άουσβιτς. Μια θυσία που έγινε σημαία εκμετάλλευσης. Μεμβράνη προστασίας κάθε αλητείας. Θυσία άλλων. Κληρονομικά τα κέρδη της. Περιουσία. Αν την σέβονταν δεν θα την χρησιμοποιούσαν τόσο πολύ. Αντισημιτισμός. Το απυρόβλητον έλαβε τέλος. Η κληρονομιά στέρεψε. Κατασπαταλήθηκε. Τα κάγκελα έγιναν πεντάλρες. Το τείχος των δακρύων μούλιασε από δάκρυα άλλων. Ο Χίτλερ έγινε Σαρόν.

Χάιλ Σαρόν.

Τα στρατόπεδα είναι παντού τα ίδια. Κι η κόλαση. Κι ο φασισμός, παντού τα ίδια. Στρατιώτες που νομιμοποιούνται να σκοτώνουν. Και παιδιά που απαγορεύεται να αμύνονται.

Φθινόπωρο ξανά. Από την Σερβία έχει να αλλάξει εποχή. Στο Αφγανιστάν ακόμη σκοτώνουν άμαχους. Κι η μπούρκα πιο μπούρκα από ποτέ. Δεν φεύγουν αυτά τα σύννεφα. Φέρνουν βροχή για να ποτίζονται οι Μπους και οι Σαρόν της γης. Σαν ζόμπι να φυτρώνουν σε ταινία Θρίλερ που δεν έχει τελειωμό.

Χάιλ Σαρόν.

Σπαρμένα τα πορνίδια της Μοσάντ σ' όλο τον κόσμο. Τα βλέπω στις τηλεοράσεις, σε ρόλους ιπλής νοικοκυράς, αντικειμενικού δημοσιογράφου, στελέχους επιχείρησης να στέκονται απέναντι από τους Παλαιστίνιους χαμογελώντας. Να υπερασπίζονται την αντίθετη άποψη. Την σκότωσα γιατί την αγαπούσα. Δημοκρατίες τραβεστί. Πληρωμένες. Ό,τι θέλει ο πελάτης, δηλαδή. Όλοι θα πουν την άποψή τους. Ποια άποψη, ρε καρναβάλια; Πως το αντέχετε; Έχει άποψη ο ισραηλινός φονιάς; Το αβγό του φιδιού έσπασε για τα καλά. Πάλι άσπρο είναι το κεφαλάκι του τέρατος. Ηλίθιο όπως πάντα. Και παντοδύναμο. Σε παραλλαγή βγαίνει και Πάουελ.

Χάιλ Σαρόν.

Κτήνη με χακί. Μέσα-έξω γκρι. Ζούνε από τις στάχτες. Από τις φωνές, τα ουρλιαχτά, τις ψυχές των θυμάτων τους. Από τη μέρα που γεννήθηκαν σταυρώνουν. Ό,τι δεν τους αρέσει το σταυρώνουν, το γκρεμίζουν, το πυροβολούν. Το αγοράζουν. Το κάνουν ταινία. Ανδραγαθήματα, επέτειοι, ηρωισμοί,

ουσι. Εσύ πόσους Παλαιστίνιους έφαγες σήμερα; Πόσους, που είχαν τα χέρια ψηλά, σκότωσες; Πόσα παιδιά πετσόκοψες; Πόσα σπίτια ρήμαξες; Μετάλλια φονιάδων. Διακρίσεις ψυχοπαθών. Ισολογισμοί, προϋπολογισμοί, συμψηφισμοί, αντιστοιχίες. Για κάθε νεκρό Ισραηλινό δέκα Παλαιστίνιοι.

Χάιλ Σαρόν.

Τρομοκρατία η άμυνα. Όου ευαισθησίες. Δυτικές. Τα λένε κι Έλληνες. Μήπως στο δικό μας αντάρτικο ο Βελουχιώτης είχε δώσει εντολή να εξαιρούνται απ' τις ενέδρες οι γερμανοί πολύτεκνοι και δεν το ξέρω; Πώς δεν μας κατήγγειλαν Θεέ μου τότε; Τρομοκράτες λες να ήμασταν κι εμείς; Τρομοκράτες που δεν ρωτούσαν τον βαθμό και την ειδικότητα του εκάστοτε κατακτητή; Σιτιστής είστε; Απαλλάσσεσθε και συγγνώμη για την ταλαιπωρία. Μα λεωφορεία με άμαχους, ρωτάνε έκπληκτοι και με αποτροπιασμό οι Δυτικοί. Μήπως να θυμίσω τι πετύχαιναν μετά μανίας οι βόμβες των συμμαχικών αεροπορικών δυνάμεων στην Σερβία; Μήπως να θυμίσω τις βόμβες στα σέρβικα υπαίθρια παζάρια; Στα τρένα; Στα λεωφορεία; Παρασύρομαι και ξεχνώ. Επαναλαμβάνω για τιμωρία δική μου και δική σας: Στρατιώτες που νομιμοποιούνται να σκοτώνουν. Και παιδιά που απαγορεύεται να αμύνονται.

Χάιλ Σαρόν.

Μια Κύπρος, μα ποια Κύπρος; Μια Κύπρος εις τα δυο. Η καλύτερη πελάτης πολεμικών ειδών των Ισραηλινών η Τουρκία. Ο άξονας του κακού έχει όνομα. Κι επίθετο. Μπους. Μπλερ, Ετσεβίτ, Σαρόν. Αυτοί θα ξεκαθαρίσουν την τρομοκρατία. Όποιον μιλάει, όποιον τραγουδάει, όποιον σκέφτεται, όποιον αντιδρά. Κι η Ευρώπη σε μια γωνιά πουλάει σπίρτα. Και φοβάται. Τρέμει. Παρακαλάει για ένα κομμάτι ψωμί. Τη νύχτα χωρίς νεράδα. Χωρίς ραβδάκια μαγικά. Χωρίς ελπίδα να γίνει κάποτε Ευρώπη ξανά. Τσιλιαδόρος, ρουφιανάκος και τσιράκι σέρνεται στα σκοτεινά. Και υποκρίνεται πως ζει και έχει γνώμη. Τσου μωρή Ευρώπη.

Χάιλ Σαρόν.

Απεταξάμην την νομιμοφροσύνη των ισχυρών. Να γίνω πέτρα σκληρή στα ματωμένα χέρια κάποιου Παλαιστίνιου. Να έχω φόρα πολλή. Και να πετύχω τον Ισραηλινό που χαμογελούσε πάνω από τα πτώματα, εδώ, στον σταυρό. Εύχομαι κι ελπίζω.

Το «δεύτερο μέτωπο» της Χεζμπολλά

του Anthony Gorman

Η ισραηλινή εισβολή του 1982 έφερε τον Λίβανο στο επίκεντρο της αραβοϊσραηλινής σύγκρουσης. Κι ενώ ήδη μαινόταν για έβδομο χρόνο ο Εμφύλιος στον Λίβανο, οι ισραηλινές δυνάμεις κατοχής έγιναν μάρτυρες της εμφάνισης μιας νέας πολιτικής οργάνωσης, της Χεζμπολλά, που έμελλε να εξελιχθεί στον βασικότερο στρατιωτικό αντίπαλό τους. Στις δεκαετίες του 1980 και 1990 οι προσπάθειες του Ισραήλ να επιβάλει μια στρατιωτική λύση στο μόνο εκ των συνόρων του όπου η κατάσταση παρέμενε έμπρακτα εχθρική, κατέδειξαν τα όρια των δυνατοτήτων και της ισχύος του, καταλήγοντας στην απόσυρση από τα εδάφη του Λιβάνου τον Μάιο του 2000. Έκτοτε οι εχθροπραξίες ανάμεσα στη Χεζμπολλά και το Ισραήλ συνεχίστηκαν σε περιορισμένο βαθμό, αλλά η εντεινόμενη αγριότητα της δεύτερης Ιντιφάντα και η μαζική εισβολή των Ισραηλινών στη Δυτική Όχθη εδώ και τρεις εβδομάδες, στέλνουν ανησυχητικά μηνύματα για το ενδεχόμενο άνοιγμα ενός δεύτερου μετώπου στα σύνορα του Λιβάνου.

Μετά την έξοδό της από την Ιορδανία τον Σεπτέμβριο του 1970 (τον γνωστό «Μαύρο Σεπτέμβρη»), η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης μετέφερε τη βάση και το

πεδίο των επιχειρήσεών της στον Λίβανο. Ήδη μια «εύθραυστη δημοκρατία», σύμφωνα με τον Michael Hudson, εξαιτίας της λεπτής θρησκευτικής ισορροπίας του πολιτικού του συστήματος, ο Λίβανος σύντομα άρχισε να αισθάνε-

ται το βαρύ χέρι των ισραηλινών επιδρομών και αντιποίνων. Τον Μάρτιο του 1978 το Ισραήλ εξαπέλυσε επίθεση στο νότιο τμήμα της χώρας, επιδιώκοντας την εξάρθρωση των παλαιστινιακών δυνάμεων, αλλά χωρίς σημαντική επιτυχία. Το 1982 ξανά, το Ισραήλ εξαπέλυσε μια ευρύτερη εκστρατεία αντιμετώπισης του παλαιστινιακού προβλήματος και, με τον Αριέλ Σαρόν ως υπουργό Αμύνης, μια ισχυρή αλλά ελεγχόμενη επίθεση στα σύνορα μετεξελίχθηκε σε πλήρη κατοχή του νοτίου μισού της χώρας.

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΧΕΖΜΠΟΛΛΑ

Αρχικά υπήρξαν κάποιες ισραηλινές επιτυχίες: η Βηρυττός κατακτήθηκε μέσα σε λίγες μέρες, ο Αραφάτ και η ΟΑΠ υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα, και η απειλή κατά του βόρειου Ισραήλ στιγμιαία εξαλείφθηκε. Σύντομα ωστόσο τα γεγονότα άρχισαν να αναδιπλώνονται. Η πολιτική συμφωνία μεταξύ των Ισραηλινών και των Μαρωνιτών πολεμαρχών, ιδιαίτερα δε των Φαλαγγιτών, φαινόταν αδύνατο να εφαρμοστεί και οι Ισραηλινοί παγιδεύτηκαν σε δραστηριότητες που έμελλε να τους στοιχίσουν 1000 στρατιώτες (και πολλούς περισσότερους Λιβανέζους), καθώς αναζωπυρωνόταν η λιβανέζικη αντίσταση. Μια από τις δυνάμεις που αναδύθηκαν τότε ήταν η Χεζμπολλά, η οποία πραγματοποίησε μια σειρά από εντυπωσιακές επιχειρήσεις αυτοκτονίας, προκαλώντας μεγάλες απώλειες όχι μόνο σε ισραηλινούς, αλλά και σε αμερικανούς και γάλλους στρατιώτες.

Το πολιτικό κόστος που προκάλεσε η κατοχή του Λιβάνου στην ισραηλινή κυβέρνηση ήταν μεγάλο. Η Επιτροπή

Το άρθρο έγραψε για το ANTI ο Anthony Gorman, λέκτορας Μεσανατολικών Σπουδών στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο του Καίρου.

Καχάν, που συστάθηκε για τη διερεύνηση των γεγονότων της Σάμπρα και Σατίλλα, εξέδωσε ισχυρό κατηγορητήριο κατά του Σαρόν που οδήγησε στην απόπομπή του από τη θέση του υπουργού Αμύνης – όχι όμως κι από το υπουργικό συμβούλιο. Ο πόλεμος στο Λίβανο προκάλεσε άνευ προηγουμένου αντιδράσεις, ακόμα κι από πολούς Ισραηλινούς οι οποίοι τον είδαν περισσότερο ως έναν στρατιωτικό τυχοδιωκτισμό, παρά ως πόλεμο για την εθνική άμυνα. Πιθανόν για πρώτη φορά ισραηλινοί στρατιώτες κι έφεδροι άρχισαν να αρνούνται να υπηρετήσουν. Αυτοί οι παράγοντες συντέλεσαν στη δυσφήμιση του Μεναχέμ Μπέγκιν ως πολιτικού ηγέτη και στην πτώση της τότε κυβέρνησης του Λικούντ. Τον Απρίλιο του 1985, υπό κυβέρνηση εθνικού συνασπισμού, οι Ισραηλινοί αποσύρθηκαν μονομερώς από τον νότιο Λίβανο και δημιούργησαν μια ζώνη ασφαλείας που διατήρησαν σε συνεργασία με τον τοποτηρητή τους, τον Στρατό Νοτίου Λιβάνου.

Με την απόσυρση των Ισραηλινών προς το νότο, η Χεζμπολλά αναδείχθηκε ο ισχυρότερος στρατιωτικός αντίπαλός τους. Με τον καιρό αναπτύχθηκε σε μια εξελιγμένη πολιτοφυλακή, εγκαταλείποντας τις επιθέσεις αυτοκτονίας υπέρ μιας πιο κλασικής τακτικής ανταρτοπολέμου, κάνοντας χρήση ναρκοπαγίδων, τοποθετώντας νάρκες σε δρόμους και κάνοντας τακτική χρήση πυραύλων Κατιούσα, με σκοπό τη συνεχή παρενόχληση των ισραηλινών δυνάμεων. Η εγχώρια βάση της ήταν η πολιτικά αναδυόμενη κοινότητα των Σιτών, αλλά στηριζόταν επιπλέον σε διεθνή υποστήριξη από τη Συρία και το Ιράν. Περισσότερο από απλή πολιτοφυλακή, υπό τη θρησκευτική της ηγεσία και την ισλαμική της ιδεολογία, η Χεζμπολλά μεταβλήθηκε σε πολιτικό κόμ-

μα –που διαθέτει σήμερα 11 βουλευτές– και προέβη στην ίδρυση αλυσίδας κοινωνικών ιδρυμάτων, σχολείων, νοσοκομείων, κλινικών και ορφανοτροφείων, καθώς και ενός δικτύου συμφερόντων στους τομείς του εμπορίου και της μαζικής ενημέρωσης.

Η ΔΙΕΝΕΞΗ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΕΜΠΑΑ

Αν και η ρητορική της παρέμενε έντονα υπέρ της ίδρυσης ενός παλαιστινιακού κράτους, ο άμεσος στρατιωτικός στόχος της Χεζμπολλά υπήρξε ο τερματισμός της ισραηλινής κατοχής στον Λίβανο. Στη διάρκεια των δεκαετιών 1980 και 1990 διεξήγε μια όλο και πιο επιτυχημένη στρατιωτική εκστρατεία κατά των ισραηλινών δυνάμεων και του Στρατού Νοτίου Λιβάνου. Έτσι, την περίοδο της εκλογής του Γιεχούντ Μπαράκ στην πρωθυπουργία το 1999, το Ισραήλ δεν άντεχε πλέον την κατάσταση αυτή. Τον Μάιο του επομένου έτους ο Μπαράκ απέσυρε τα ισραηλινά στρατεύματα από τον Λίβανο, θέτοντας τέλος στη δεκαοκτάχρονη κατοχή. Η κίνηση αυτή καλοσωρίστηκε σ' όλον τον αραβικό κόσμο ως μεγάλη στρατιωτική νίκη, καθώς ήταν η πρώτη φορά που οι Ισραηλινοί μπόρεσαν να νικηθούν οριστικά στο έδαφος, ενώ η Χεζμπολλά έλαβε πολλούς επαίνους για τη στρατιωτική της γενναιότητα.

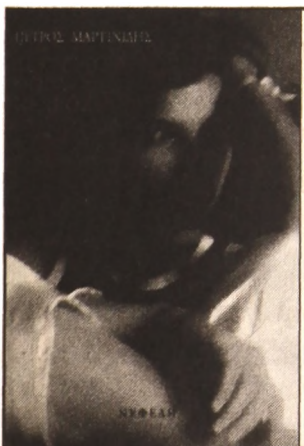
Στην πράξη, και παρά τη σύγχυση της απόσυρσης και την αποσύνθεση του Στρατού Νοτίου Λιβάνου, η απόφαση του Μπαράκ οφειλόταν στην αναγνώριση ύπαρξης στρατιωτικού αδιεξόδου, παρά σε πανωλεθρία. Κατόπιν, αρνούμενη να αναλάβει τον ρόλο της υπεράσπισης των ισραηλινών συνόρων προτού εγκριθεί μια οριστική ειρηνευτική συμφωνία με το Ισραήλ, η λιβανέζικη κυβέρνηση φάνηκε πρόθυμη να αφήσει τη Χεζμπολλά να καλύψει το κενό. Σύ-

ντομα άρχισαν να κυματίζουν οι σημαίες της κατά μήκος των συνόρων Λιβάνου-Ισραήλ, ενώ οι στρατιώτες της επάνδρωσαν πολλά από τα κενά φυλάκια που οι ίδιοι οι Ισραηλινοί είχαν κτίσει.

Ωστόσο η ισραηλινή απόσυρση από τον Λίβανο δεν υπήρξε ακριβώς πλήρης. Τα κτήματα Σέμπια, μια περιοχή που βρίσκεται ανάμεσα στα σύνορα του Λιβάνου, της Συρίας και του Ισραήλ και την οποία κατέχει το Ισραήλ από το 1967, συνεχίζουν να διεκδικούνται από τη Χεζμπολλά ως λιβανέζικο έδαφος και θεωρούνται νόμιμο πεδίο στρατιωτικής αντίστασης. (Αντιθέτως ο ΟΗΕ κατακύρωσε την περιοχή στη Συρία.) Στο πλαίσιο μιας ανυπόγραφης συμφωνίας με το Ισραήλ περί περιορισμού των συγκρούσεων, η Χεζμπολλά διεξήγε επιχειρήσεις στην περιοχή αυτή, συλλαμβάνοντας, προς έκπληξη πολλών, τρεις ισραηλινούς στρατιώτες τον Οκτώβριο του 2000. Παρομοίως τα ισραηλινά αντίποινα περιορίστηκαν γενικώς σε μια περιοχή παραπλήσια της Σέμπια, αν και σε δύο περιπτώσεις το 2001 συριακές θέσεις στην κοιλάδα της Μπεκάα δέχτηκαν πυρά, χωρίς απάντηση από τη Δαμασκό.

ΤΟ ΑΝΟΙΓΜΑ ΤΟΥ «ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ»

Μετά την έναρξη της ισραηλινής επίθεσης στη Δυτική Όχθη πριν από τρεις εβδομάδες, η Χεζμπολλά διεύρυνε το πεδίο, κλιμακώνοντας τις επιχειρήσεις της στη Σέμπια με σχεδόν καθημερινές επιθέσεις μέχρι και το περασμένο Σαββατοκύριακο. Το Ισραήλ αντέδρασε με αυξημένες αεροπορικές επιδρομές πέρα από τα σύνορα. Ακόμη πιο ανησυχητικές για τους παρατηρητές υπήρξαν ορισμένες επιθέσεις στο βόρειο Ισραήλ, εκτός της περιοχής Σέμπια. Οι επιθέσεις αυτές, ορισμένες εκ των

Πέτρος Μαρτινίδης
**ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΟΡΑ
ΝΕΚΡΟΣ**
[Αστυνομικό μυθιστόρημα]
Μόλις κυκλοφόρησε
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Βίτολντ Γκομπρόβιτς
ΥΠΕΡ-ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

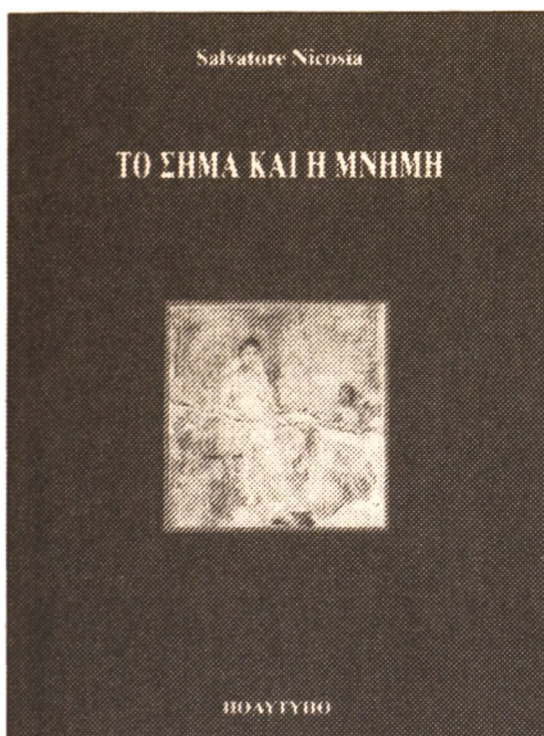
Salvatore Nicosia

ΤΟ ΣΗΜΑ ΚΑΙ Η ΜΝΗΜΗ

Ταφικά επιγράμματα
από την αρχαία Ελλάδα

Μετάφραση:
Ευριπίδης Γαραντούδης

Από τις χιλιάδες επιγραφές που
διασώθηκαν παρουσιάζεται μία
σημαντική επιλογή που περιέχει κείμενα
από τον 7ο π.Χ. αιώνα μέχρι τον 4ο μ.Χ.
Αρχαίο κείμενο, μετάφραση, σχόλια.
Εκτενής εισαγωγή του ελληνιστή
Σαλβατόρε Νκοζία.
Τετράχρωμες απεικονίσεις από τις
επιτύμβιες στήλες της Δημητριάδος.

Η επιτύμβια επιγραφή διαωνίζει τό
ὄνομα καί τήν ταυτότητα ενός ατόμου,
μαρτυρεί τόν τρόπο πού ἔζησε καί
πέθανε, χαράζει τήν παρουσία του στή
μνήμη τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου,
προτείνοντάς τον σαν ἥρωικό πολιτικό,
ἠθικό παράδειγμα καί τοῦ ξαναδίνει τή
μοναδική μορφή ὑπαρξης πού μπορεί νά
συνεχίζει ἀκόμα καί μετά τό θάνατο.

Ἐκδόσεις
ΠΟΛΥΤΥΠΟ

οποίων εξαπολύθηκαν στο όνομα των «ηρωικών ιπποτών» της Τζενίν, της Ναμπλούς και της Βηθλεέμ, εντείνουν τους φόβους πως ενδέχεται να προαγγέλλουν το άνοιγμα ενός «δεύτερου αραβικού μετώπου» κατά του Ισραήλ.

Αν και αυτές οι πρόσφατες επιθέσεις της Χεζμπολλά μπορεί να χαίρουν λαϊκής υποστήριξης σε κάποιο βαθμό, και με έναν συμβολικό τρόπο να απαντούν στο ερώτημα των διαδηλωτών ολόκληρου του αραβικού κόσμου «πού είναι οι αραβικοί στρατοί;», συνάμα έχουν κινητοποιήσει μια χορωδία εκκλήσεων για αυτοσυγκράτηση από ποικίλες και διάφορες γωνιές της διεθνούς κοινότητας. Ο αμερικανός αντιπρόεδρος Ντικ Τσένεϋ τηλεφώνησε στον πρόεδρο Άσαντ και επεδίωξε, ανεπιτυχώς, εγγυήσεις πως θα ελέγξει τη Χεζμπολλά. Η επίσκεψη του υπουργού Εξωτερικών Κόλιν Πάουελ στη Βηρυττό τη Δευτέρα 15.4 σαφώς αποδεικνύει τη συνεχιζόμενη ανησυχία μιας, εκ νέου, παρεμβατικής αμερικανικής κυβέρνησης. Παρομοίως, την περασμένη Παρασκευή 12.4, σε μια εξ απροόπτου επίσκεψή του στον Λίβανο, ο ιρανός υπουργός Εξωτερικών παρότρυνε σε αυτοσυγκράτηση στο νότο.

Ο λιβανέζος πρωθυπουργός Ραφίκ Χαρίρι, ο οποίος βρίσκεται στην Ουάσινγκτον αυτή την εβδομάδα, απέδωσε τις επιθέσεις έξω από τη Σέμπα σε απείθαρχες παλαιστινιακές ομάδες μέσα στον Λίβανο και ήδη έχει πραγματοποιηθεί ένας αριθμός συλλήψεων. Ο Λίβανος δεν επιθυμεί να παρασυρθεί σε οποιαδήποτε στρατιωτική σύρραξη εξαιτίας των δραστηριοτήτων της Χεζμπολλά. Η αντίσταση κατά της ισραηλινής κατοχής κατά τις δύο περασμένες δεκαετίες κόστισε πολύ στη χώρα, που ακόμα βρίσκεται στη διαδικασία της πολιτικής και οικονομικής της ανοικοδόμησης. Παρ' όλα αυτά η λιβανέζικη κυβέρνηση κατέστησε σαφές πως μια κλιμάκωση της κρίσης στη Δυτική Όχθη πρόκειται να έχει επιπτώσεις στην κατάσταση που διαμορφώνεται στα σύνορα μεταξύ των δύο χωρών.

ΟΙ ΑΜΦΙΒΟΛΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΜΙΑΣ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΩΣΗΣ

Η Συρία, ήδη σε δύσκολη οικονομική κατάσταση, έχει παρομοίως ελάχιστα

να αποκομίσει από οποιαδήποτε κλιμάκωση. Αν και η επιρροή της πάνω στη Χεζμπολλά είναι αναμφίβολα σημαντική, δε φαίνεται να μεταφράζεται σε πλήρη έλεγχο στο επίπεδο των στρατιωτικών επιχειρήσεων. Το Ισραήλ απ' την πλευρά του θεωρεί μονίμως τη Συρία υπεύθυνη για τις δραστηριότητες της Χεζμπολλά κι έχει προειδοποιήσει τον πρόεδρο Άσαντ ότι δεν πρόκειται να διστάσει να δράσει. Προς το παρόν όμως τηρεί αυτοσυγκράτηση. Η έκκληση του Σαρόν προ ημερών για στρατιωτική επίθεση απορρίφθηκε από το υπουργικό του συμβούλιο, παρόλο που οι ισραηλινές δυνάμεις έχουν τεθεί σε κατάσταση ετοιμότητας στο βορρά. Προσωπικά ο Σαρόν μοιάζει να μην έχει φρονηματιστεί από τις προηγούμενες αποτυχίες του Ισραήλ στον Λίβανο, αλλά οι σύμβουλοί του θα λάβουν υπόψιν τους τα όρια των δυνάμεων της χώρας τους. Επιπλέον, μια «πολιτική αυτοσυγκράτησης» στο βορρά από πλευράς Ισραήλ, ενδέχεται να αποβεί χρήσιμη στην αντιμετώπιση κατηγοριών αδιαλλαξίας για τις δραστηριότητές του στη Δυτική Όχθη.

Τα κίνητρα της Χεζμπολλά για κλιμάκωση των επιχειρήσεων παραμένουν αμφίβολα. Αν και η οργάνωση απολαμβάνει τη στήριξη της κυβέρνησης καθώς και υποστήριξη όχι μόνο απ' τους Σιίτες, αλλά κι από Σουνίτες Μουσουλμάνους, τους Δρούζους, καθώς κι από ορισμένους Χριστιανούς και, φυσικά, τους Παλαιστίνιους, τις τελευταίες μέρες αρκετοί λιβανέζοι πολιτικοί διατύπωσαν αμφιβολίες για τη σκοπιμότητα και τη σωφροσύνη μιας δραστηριοποίησης στα νότια σύνορα. Ενώ ο γενικός γραμματέας της Χεζμπολλά Σαΐντ Χάσαν Νασράλλα διατηρεί τη φιλοπαλαιστινιακή ρητορική του και διεκδικεί το δικαίωμα της Χεζμπολλά για νόμιμη αντίσταση, σαφώς θα πρέπει να γνωρίζει πως η οργάνωσή του δεν μπορεί να αντιμετωπίσει το Ισραήλ σε ανοιχτή στρατιωτική σύγκρουση. Επιπλέον, το άνοιγμα ενός δεύτερου μετώπου στο Λίβανο θα προκαλούσε σύγχυση στον καθαρό αγώνα που τώρα διεξάγεται μεταξύ των παλαιστινίων σκοπευτών και των ισραηλινών τάνκς.

Κυκλοφόρησαν

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΜΕΛΙΟ

Δύο νέα βιβλία του συγγραφέα
της *ΕΠΟΧΗΣ ΤΩΝ ΑΚΡΩΝ*

ERIC HOBSBAWM
ΞΕΧΩΡΙΣΤΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ, ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΚΑΙ ΤΖΑΖ

ERIC HOBSBAWM
ΣΤΟΥΣ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ
ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ
μετά την εποχή των άκρων

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΜΕΛΙΟ / ΛΕΣΧΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΣΟΛΩΝΟΣ 84 • ΤΗΛ.: 010-36.08.180 / 010-36.02.646 - FAX: 010-36.12.092

Το κράτος, το κόμμα και το... χρώμα

της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Το εξάμηνο πριν τις βουλευτικές εκλογές του Απριλίου του 2000, τα γκάλοπ, η αξιωματική αντιπολίτευση (ιδίως αυτή), η... «ευρύτερη» αντιπολίτευση, αρκετοί πολιτικοί (και «πολιτικοί») αναλυτές (και «αναλυτές») προσδιόριζαν ότι ήρθε πια το πλήρωμα του χρόνου για το κυβερνών κόμμα του ΠΑΣΟΚ, να χάσει την εξουσία.

Το εκλογικό αποτέλεσμα (ανεξάρτητα από δευτερεύουσες και συμπληρωματικές ερμηνείες που δόθηκαν) και το γεγονός ότι παρά την φθορά των είκοσι χρόνων στην εξουσία, το ΠΑΣΟΚ παρέμεινε σ' αυτήν, ήταν –και είναι– στοιχείο γενικότερου προβληματισμού.

Φυσικά οι «ερμηνείες» και πολλές και πολύπλοκες είναι.

Πρόσφατα, ο πρώην υπουργός Θεόδωρος Πάγκαλος, σε συνέντευξή του στην *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, δήλωνε ότι είναι τέτοια η σχέση εξάρτησης των στελεχών μελών της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος με τον κρατικό φορέα –είτε άμεσα είτε έμμεσα– ώστε «αν το ΠΑΣΟΚ χάσει την εξουσία θα στενοχωρηθούν πολύ»...

Βέβαια, ο κύριος Πάγκαλος παραβίαζε... ανοιχτές πόρτες με αυτές του τις δηλώσεις.

Οι οποίες, θα ήταν όντως επαναστατικές, αν διατυπώνονταν –περίπου– το 1977, όταν έμπαιναν οι βάσεις για να μετατραπεί το ΠΑΣΟΚ από κίνημα διαμαρτυρίας σε κόμμα μαζών με κυβερνητικές φιλοδοξίες. Όταν δηλαδή υπερίσχυσε στην κομματική δομή η συγκρότηση κλαδικών οργανώσεων των επιστημόνων με αυξημένα κομματικά καθήκοντα.

Ή ακόμα θα εξακολουθούσαν να παρουσιάζουν ενδιαφέρον οι δηλώσεις του κυρίου Πάγκαλου, αν διατυπώνονταν τα χρόνια μετά τις εκλογές του 1981. Όταν πραγματοποιήθηκε μια άνευ προηγουμένου αύξηση των μελών του κόμματος με κύριο στόχο –κοινό μυστικό– το εφελτήριο για κοινωνική ανέλιξη των περισσότερων εξ αυτών

και όχι του κοινωνικού μετασχηματισμού όπως έλεγε ο Ανδρέας. Ποιος δεν θυμάται τον ρόλο των περιφημων «κλαδικών» στην ανεύρεση εργασίας στο δημόσιο...

Τότε που το κόμμα γινόταν ο θεσμικός διαμεσολαβητής για τις προσλήψεις στον κρατικό μηχανισμό στη θέση του παλιού κομματάρχη...

Βρίσκοντας ΚΑΙ έτσι τον τρόπο να διατηρείται στην εξουσία.

Παλιές ιστορίες;...

Όταν το ΑΝΤΙ ξεκινούσε τη συλλογή στοιχείων για να προκύψει το κείμενο που διαβάσετε, αρκετοί απορούσαν για τη «σκοπιμότητα» του να αποδειχθεί στην πράξη με αντιπαραβολή των επαγγελματιών των μελών της Κεντρικής Επιτροπής του κυβερνώντος κόμματος, η σχέση του και ο εναγκαλισμός του με το κράτος. Τονίστηκε ότι «ο κόσμος το έχει τούμπανο και εμείς κρυφό καμάρι»...

Καμιά φορά απαιτείται από τα πράγματα να επαναλαμβάνουμε και τα αυτονόητα...

Ειδικά μετά και τις πρόσφατες εξελίξεις που αφορούν στο Ασφαλιστικό και το Φορολογικό, έχει αξία να δούμε ποια είναι τα στελέχη εκείνα που έχουν καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση του τρόπου επιβίωσης των λοιπών Ελλήνων.

Φυσικά, ο εναγκαλισμός του κόμματος με το κράτος δεν αφορά μόνο τα μέλη της Κ.Ε., αλλά σχεδόν το σύνολο των μελών των Νομαρχιακών, αλλά και των μελών του κυβερνώντος κόμματος.

Οι περισσότεροι από αυτούς έχουν τοποθετηθεί και αποσχολούνται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα σε διευθυντικά πόστα.

Στην απαρίθμηση χωράνε:

ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΕΟΤ, ΕΡΤ, Χ.Α.Α, ΟΑΕΔ, ΟΑΣΑ, ΟΕΕ, ΟΕΚ, ΟΠΑΠ, ΔΕΗ, ΤΡΑΠΕΖΕΣ, ΕΟΜΜΕΧ, ΕΟΦ, ΕΥΔΑΠ, ΜΕΤΡΟ, ΗΣΑΠ, ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ, ΕΝΩΣΕΙΣ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ, κ.λπ., κ.λπ.

Ιδού μια ερμηνεία –όχι και τόσο μυστική– της ταυτότητας της πολιτικής

«φορμόλης» (της κύριας αιτιολογίας διατήρησης του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία τις τελευταίες δύο δεκαετίες): Κόμμα, κυβέρνηση και κράτος, λοιπόν, ένα...

Ο Γραμματέας του κυβερνώντος κόμματος, *Κώστας Λαλιώτης*, προβάλλει σε όλους τους τόνους, ότι η μελλοντική πολιτική δράση του ΠΑΣΟΚ και των αριστερών κομμάτων, οφείλει να κινηθεί στην κατεύθυνση της «*συγκρότησης της Κεντροαριστεράς*». Τον ακολούθησε πρόσφατα και ο πρωθυπουργός, όταν με δηλώσεις του κάλεσε την... *Κεντροαριστερά να συγκροτήσει ψηφοδέλτια εν όψει των Δημοτικών και Νομαρχιακών εκλογών* (αυτό μας θυμίζει τις... πάλαι ποτέ «λοιπές Δημοκρατικές Δυνάμεις» του σχετικά πρόσφατου παρελθόντος. Τις οποίες όλοι βεβαίως έχουμε στη μνήμη μας).

Και αφού αυτή είναι η άποψη του Γραμματέα –και όψιμα του ίδιου του πρωθυπουργού– οι οποίοι χαράσσουν και την στρατηγική, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να εστιάσουμε την προσοχή μας στα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής που καλούνται να την εφαρμόσουν...

Εξετάζουμε έτσι, πόσο εφικτό αυτό μπορεί να αποδειχθεί.

Προφανώς, εκτός από τα υπόλοιπα κόμματα θα πρέπει κυρίως να πεισθεί και η ελληνική κοινωνία, ώστε να υπάρξει το θετικό προσδοκώμενο αποτέλεσμα που πρότεινε ο Γραμματέας του ΠΑΣΟΚ.

Όμως αυτό είναι στην πράξη πια το κύριο και μεγάλο πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ. Τα πολιτικά κόμματα δεν αποτελούν μόνον θεσμούς κρατικής διαχείρισης, αλλά και θεσμούς κοινωνικής εκπροσώπησης. Και σαν τέτοιοι, βαφτίζουν τον πολιτικό τους λόγο και πρακτική μέσα στην κοινωνία.

Το κόμμα μακριά από την κοινωνία είναι ένα κόμμα με στενούς ορίζοντες και μικρή προοπτική. Πόσο μάλλον αν το βαρύνει και εικοσάχρονη περίπου κατοχή της εξουσίας... Αυτό ο Γραμματέας του ΠΑΣΟΚ φαίνεται ότι το ξέρει καλά.

Αν οι καιροί ήταν ταραγμένοι μεταπολιτευτικά και η δημοκρατία πολύ νεαρή, ώστε να δινόταν έτσι το *πολιτικό άλλοθι* για την μετάλλαξη του κόμματος που κυβερνά σε σφιχτά εναγκαλισμένου με το κράτος, αυτό *έπαψε πια να ισχύει*.

Η δημοκρατία είναι πια ώριμη. Στην κοινωνία οι *διαχωριστικές γραμμές επαναπροσδιορίζονται*. Το ίδιο θα πρέπει να κάνουν γενικότερα και τα κόμματα. Είναι ιστορική αναγκαιότητα και επιταγή να επαναπροσδιορίσουν δηλαδή τη σχέση τους με τα μέλη τους και να επανασυνδεθούν με την κοινωνία.

Γι' αυτό έχει σημασία να εξετάσουμε, ένα προς ένα τα μέλη της Κ.Ε. του κυβερνώντος «κεντροαριστερού» κόμματος –όπως το ίδιο αυτοπροσδιορίζεται– με την αμεσότητα, όπως αποδεικνύεται, σχέση τους με το κράτος.

Στον παρακάτω πίνακα θα βρείτε τα *πολιτικά στελέχη* που θα κληθούν να *προωθήσουν την επανασύνδεση* του κόμματός τους με την κοινωνία και την υπόθεση της *συνεργασίας της Αριστεράς*.

ΙΔΟΥ ΛΟΙΠΟΝ ΤΟ ΣΩΜΑ ΠΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΕΙ ΤΗΝ ΕΛΙΤ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ:

1. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΝΑ, Επίτροπος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Μηχανικός.

Από τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, εμπλεκόμενοι με το κράτος ως υπουργοί είναι οι εξής:

2. ΑΝΩΜΕΡΙΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Υπουργός Εμπορικής Ναυτιλίας, Οικονομολόγος.
3. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, Υπουργός Πολιτισμού, Συνταγματολόγος.
4. ΒΕΡΕΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Υπουργός Μεταφορών.
5. ΔΡΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Υπουργός Γεωργίας.
6. ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΠΕΤΡΟΣ, Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, Δημοσιογράφος.
7. ΜΑΝΙΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, Υπουργός Επικρατείας.
8. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΓΙΩΡΓΟΣ, Υπουργός Εξωτερικών, Οικονομολόγος-Κοινωνιολόγος.

Χαρούμενες στιγμές στο διάλειμμα της συνεδρίασης της Κ.Ε.

9. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΒΑΣΩ, Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, Οικονομολόγος (... πριν καιρό...).

10. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας, Δικηγόρος.

11. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΓΙΑΝΝΟΣ, Υπουργός Εθνικής Άμυνας, Οικονομολόγος.

12. ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης, Πολιτικός Μηχανικός.

13. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ, Υπουργός Δικαιοσύνης, Δικηγόρος.

14. ΠΡΩΤΟΠΑΠΠΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Υπουργός Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

15. ΡΕΠΠΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Οδοντίατρος.

16. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ, Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, πρώην Γραμματέας Κ.Ε., Ηλεκτρολόγος Μηχανικός.

17. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΑΚΗΣ, Υπουργός Ανάπτυξης, Πολιτικός Μηχανικός.

18. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ, Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, Οικονομολόγος.

19. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ, Υπουργός Δημόσιας Τάξης, Δικηγόρος.

Από τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, υφυπουργοί είναι οι εξής:

20. ΑΛΕΥΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Υφυπουργός Αθλητισμού, υπεύθυνος για τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

21. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ ΛΟΥΚΑΣ, Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας.

22. ΑΡΓΥΡΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ, Υφυπουργός Γεωργίας.

23. ΓΚΕΣΟΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

24. ΖΗΣΗ ΡΟΔΟΥΛΑ, Υφυπουργός ΠΕΧΩΔΕ.

25. ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Υφυπουργός Εξωτερικών.

26. ΜΑΛΕΣΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, Υφυπουργός Δημόσιας Τάξης.

27. ΜΠΕΝΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, Υφυπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

28. ΝΑΣΙΩΚΑΣ ΕΚΤΟΡΑΣ, Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας.

29. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ, Υφυπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

30. ΠΑΧΤΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών.

31. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΡΟΒΕΡΤΟΣ, Υφυπουργός Εργασίας.

32. ΤΖΙΟΛΑΣ ΛΕΥΤΕΡΗΣ,

Υφυπουργός Εργασίας.

33. ΤΣΟΥΡΗ ΕΛΠΙΔΑ, Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας.

34. ΦΛΩΡΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών.

35. ΦΩΤΙΑΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Υφυπουργός Οικονομίας και Οικονομικών.

36. ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗΣ ΦΩΤΗΣ, Υφυπουργός Γεωργίας.

37. ΧΥΤΗΡΗΣ ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ, Υφυπουργός Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, συντονιστής επικοινωνίας για τους Ολυμπιακούς του 2004.

Στην ευρωβουλή είναι οι:

38. ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Ευρωβουλευτής.

39. ΣΟΥΛΑΔΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Ευρωβουλευτής, πρόεδρος του ΙΣΤΑΜΕ.

Από τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, Βουλευτές είναι οι εξής:

40. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Πρόεδρος Βουλής.

41. ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Δικηγόρος.

42. ΑΡΣΕΝΗ ΜΑΡΙΑ, Καθηγήτρια.

43. ΑΡΣΕΝΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, πρώην Υπουργός.

44. ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ, πρώην Ευρωβουλευτής.

45. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, πρώην Υπουργός.

46. ΓΕΙΤΟΝΑΣ ΚΩΣΤΑΣ, Αντιπρόεδρος Βουλής, πρώην Υπουργός.

47. ΓΕΝΝΗΜΑΤΑ ΦΩΤΕΙΝΗ, Τραπεζικός Υπάλληλος.

48. ΓΕΡΑΝΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Φυσικός Ιατρικής.

49. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Δικηγόρος.

50. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, πρώην Υπουργός.

51. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Τραπεζικός.

52. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Δικηγόρος.

53. ΘΑΝΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Οδοντίατρος.

54. ΘΩΜΑ ΜΑΡΙΑ, Δικηγόρος.

55. ΘΩΜΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Δικηγόρος, πρώην Γ.Γ. Υπουργείου πολιτισμού.

56. ΚΑΡΧΙΜΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ, Πολιτικός Επιστήμονας.

57. ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ ΧΑΡΗΣ, πρώην Υπουργός.

58. ΚΑΤΣΕΛΗ ΝΟΡΑ, Ηθοποιός.

59. ΚΙΡΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Γιατρός.

60. ΚΟΛΙΟΠΑΝΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, πρώην Υπουργός, Πολιτικός Μηχανικός.

61. ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ ΚΙΜΩΝ, πρώην Υπουργός.

62. ΛΑΛΙΩΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ, Γραμματέας Κ.Ε., όπως σημειώνεται «δια χειρός Σημίτη» στην ιστοσελίδα του ΠΑΣΟΚ στο διαδίκτυο, «ο Κώστας Λαλιώτης δεν χρειάζεται συστάσεις».

63. ΛΙΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, πρώην Υπουργός, Δημοσιογράφος.

64. ΛΟΥΚΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ, Πολιτικός Μηχανικός.

65. ΜΑΓΚΟΥΦΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Πολιτικός Μηχανικός.

66. ΜΑΚΡΥΠΙΔΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Οικονομολόγος, πρώην Εφοριακός, Συνδικαλιστής.

67. ΝΙΩΤΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ, πρώην Υπουργός, Δικηγόρος.

68. ΠΑΓΚΑΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, πρώην Υπουργός, Δικηγόρος.

69. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ, πρώην Υπουργός, Δικηγόρος.

70. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΚΑΡΟΛΟΣ, πρώην Υπουργός, Δικηγόρος.

71. ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, πρώην Υπουργός, πρώην Επίτροπος στην Ε.Ε., υποψήφιος Δήμαρχος Αθήνας στις επικείμενες δημοτικές εκλογές.

72. ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Τοπογράφος Μηχανικός.

73. ΣΚΟΥΛΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ, πρώην Υπουργός, Γιατρός.

74. ΣΜΥΡΛΗΣ-ΛΙΑΚΑΤΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Οδοντίατρος.

75. ΣΤΡΑΤΑΚΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ, Γεωπόνος.

76. ΣΦΥΡΙΟΥ ΚΟΣΜΑΣ, πρώην Υπουργός, Πολιτικός Μηχανικός.

77. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ-ΗΛΙΑΚΗ ΕΥ., Δασκάλα.

78. ΤΣΕΡΤΙΚΙΔΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ, Αρχιτέκτονας Μηχανικός.

79. ΤΣΙΟΚΑΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ, Καθηγητής.

80. ΤΣΟΥΚΑΤΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ,

Φαρμακοποιός.

81. ΦΑΣΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, πρώην Αθλητής, Επιχειρηματίας.

82. ΦΟΥΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, πρώην Υπουργός, Δικηγόρος.

Οι... πρώην (γενικώς), είναι οι εξής:

83. ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, πρώην Γ.Γ. υπουργείου Οικονομικών, Φυσικός.

84. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗ ΜΙΛΕΝΑ, πρώην Υφυπουργός, Δικηγόρος (αρχικά σύμβουλος του Βενιζέλου· πέρασε και από το γραφείο του Ανδρέα Παπανδρέου).

85. ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ ΧΡΥΣΑ, πρώην Βουλευτής (έχασε την έδρα της από ένσταση), Δημοσιογράφος.

86. ΔΡΙΒΕΛΕΓΚΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, Γραμματέας Τομέα

Αγροτοσυνεταιριστικού, πρώην Βουλευτής, Μαθηματικός.

87. ΚΑΪΣΕΡΛΗΣ ΚΩΣΤΑΣ, Δήμαρχος Κω και πρώην Υφυπουργός, Φαρμακοποιός.

88. ΚΟΤΣΑΚΑΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, πρώην Υφυπουργός, Τεχνικός.

89. ΛΑΜΠΡΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, πρώην Ευρωβουλευτής και πρώην Βουλευτής, Δικηγόρος.

90. ΜΑΝΤΕΛΗΣ ΤΑΣΟΣ, πρώην Υπουργός, Δικηγόρος.

91. ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

απερχόμενος Γραμματέας Νεολαίας ΠΑΣΟΚ, Σύμβουλος Επιχειρήσεων.

92. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΣ, πρώην Βουλευτής, Μάνατζερ.

93. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, πρώην Βουλευτής και Νομάρχης,

Πολιτικός Μηχανικός.

94. ΣΑΚΟΡΑΦΑ ΣΟΦΙΑ, Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής, έχασε τη βουλευτική έδρα στο εκλογοδικείο.

95. ΣΟΥΜΑΚΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, πρώην Υπουργός, Γιατρός.

96. ΣΟΥΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, πρώην Υπουργός και τώρα υπεύθυνος πολιτικού σχεδιασμού του Υπουργού

Εξωτερικών Γ. Παπανδρέου, Γιατρός.

97. ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, πρώην Υπουργός, Δικηγόρος. Τώρα βρίσκεται στις ΗΠΑ.

98. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ ΗΛΙΑΣ, πρώην μέλος Ε.Γ. Νεολαίας και υπεύθυνος Τύπου, Φοιτητής Πληροφορικής.

99. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, πρώην Βουλευτής και Υπουργός, Δικηγόρος.

100. ΧΑΡΙΣΙΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ, Υποδιοικήτρια Ι.Κ.Α., πρώην Νομάρχης Βοιωτίας.

Από τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, συνδικαλιστές είναι οι εξής:

101. ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ ΛΙΛΙΚΑ, πρώην Πρόεδρος του Συλλόγου Νοσηλευτριών, Δημόσιος Υπάλληλος (Νοσοκομείο Παιδων «Αγία Σοφία»).

102. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Πρόεδρος Εργατικού Κέντρου Θεσσαλονίκης, Τεχνίτης Ο.Σ.Ε.

103. ΓΡΙΒΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, πρώην Πρόεδρος Εφοριακών Υπαλλήλων, Εφοριακός.

104. ΔΑΛΛΑ ΣΩΤΗΡΙΑ, Συνδικαλίστρια στο χώρο της Υγείας, Δημόσιος Υπάλληλος.

105. ΚΟΥΣΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Τραπεζικός Υπάλληλος, ΟΤΟΕ.

106. ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, πρώην Πρόεδρος ΑΔΕΔΥ, Δημόσιος Υπάλληλος (Υπουργείο Οικονομικών).

107. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, μέλος Δ.Σ. ΓΣΕΕ, Πρόεδρος Ε.Κ. Πάτρας, Τραπεζικός.

108. ΜΙΧΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Πρόεδρος

του Ε.Κ. Πειραιά, Ναυπηγός.

109. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΣ ΣΠΥΡΟΣ, Δημόσιος Υπάλληλος, Πρόεδρος ΑΔΕΔΥ.

110. ΠΟΛΥΖΩΓΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Τραπεζικός Υπάλληλος, Πρόεδρος Γ.Σ.Ε.Ε.

111. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, πρώην Πρόεδρος ΓΣΕΕ, Υπάλληλος Τράπεζας Ελλάδος.

112. ΦΕΛΩΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ, Πρόεδρος Ε.Κ. Αθήνας. Δημόσιος Υπάλληλος.

113. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗ ΜΑΡΙΑ, Ηλεκτρονικός στην ΕΡΤ, Συνδικαλίστρια ΠΟΣΠΕΡΤ.

Από τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, απασχολούμενοι ως υπάλληλοι στον κρατικό μηχανισμό είναι οι εξής:

114. ΑΓΓΕΛΟΥ ΛΑΖΑΡΟΣ, μέλος Δ.Σ. ΟΤΕ. Τηλεπικοινωνιακός Μηχανικός.

115. ΑΓΓΕΛΟΥΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ, Διευθυντής του Πολιτικού Γραφείου του Υπουργού Πολιτισμού Ε. Βενιζέλου, σύμβουλος στον «Αθήνα 2004», Δικηγόρος.

116. ΑΓΡΑΦΙΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Γ.Γ. Υπουργείου Ανάπτυξης, Μαθηματικός.

117. ΑΗΔΟΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Καθηγητής Φυσικής Αγωγής,

αποσπασμένος στο ΠΑΣΟΚ.

118. ΑΘΑΝΑΣΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Υπεύθυνος Γραφείου Τύπου ΠΑΣΟΚ, Δημοσιογράφος.

119. ΑΝΔΡΕΟΥ ΒΑΝΙΑ, Υπάλληλος ΕΥΔΑΠ, αποσπασμένη στο ΠΑΣΟΚ.

120. ΑΝΔΡΙΚΑΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, Δημόσιος Υπάλληλος (Γερμανία).

121. ΑΝΕΣΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ, Προγραμματιστής (Γερμανία).

122. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΝΙΑ, μόνιμη Υπάλληλος στον ΟΤΕ.

123. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, Γενικός Γραμματέας ΥΠΕΧΩΔΕ, Γεωλόγος.

124. ΓΑΖΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ, σύμβουλος του Υπουργού Πολιτισμού Ε. Βενιζέλου.

125. ΓΕΡΑΚΟΥΔΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ, Δημόσιος Υπάλληλος.

126. ΔΗΜΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ, σύμβουλος του πρώην Υπουργού Θεοδώρου Πάγκαλου, Δημόσιος Υπάλληλος.

127. ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΣΟΥΛΑ, Πρόεδρος Ιδρύματος Ε.Σ.Υ., Δικηγόρος.

128. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Πανεπιστημιακός Γιατρός.

129. ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ, Υπάλληλος ΔΕΗ.

130. ΚΑΜΑΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ, Γραμματέας Νεολαίας ΠΑΣΟΚ, Δικηγόρος.

131. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΜΠΡΟΣ, πρώην συνδικαλιστής,

Η εκδίχηση της Γυφτιάς

Ας υποθέσουμε ένα υποθετικό σενάριο που όμως δεν είναι πια τόσο υποθετικό: στις επερχόμενες εκλογές το κόμμα-κράτος του ΠΑΣΟΚ ηττάται και μαζί ηττάται όλη η κεντροαριστερή, αριστεροβολή νομενκλατούρα που ίππευε τόσα χρόνια στους τραχήλους επιτροπών, οργανισμών, κέντρων βιβλίου, εταιρειών πολιτισμού, συμβουλίων μουσείων, ψωμιζόμενη ικανώς από τον δημόσιο κορβανά και παρέχοντας υποτακτικά τις υπαλληλοποιημένες της υπηρεσίες ως προπαγανδιστή υπεράνω υποψίας του πολιτικού αχταρμά ο οποίος ασκούσε κυβερνητικά καθήκοντα υπό τον τίτλο ΠΑΣΟΚ Α.Ε. Θα είναι τότε που θα ηχήσουν οι σάλπιγγες των αποκαλύψεων, των πολιτιστικο-πνευματικών σκανδάλων και που οι σφουγγοκωλάριοι της διανοήσεως θα κληθούν να υποβάλουν τις παραιτήσεις τους.

Τότε να δείτε στόνος, γόος, κλαυθμός, οδυρμός και οίμωγή που θα 'λεγε και ο ανανήψας προσφάτως από κυβερνοπασόκ θώκους Γιάννης ο Τζανετάκος. Όλοι αυτοί οι

«σύντροφοι» της πάρτης τους και οι αγωνιστές (του lifestyle) θα φωνήσουν φωνήν μεγάλην για την αδικία και το κυνηγητό που υφίστανται και θα καλέσουν σε νέο ανένδοτο αγώνα υπέρ των όσιων και ιερών της μάσας τους, συλλέγοντας –φαντάζομαι– υπογραφές, καταθέτοντας διαμαρτυρίες και απειλώντας με προσφυγές στο δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτοί που σήμερα κοιτάνε αφ' υψηλού τους αληθινούς παραγωγούς τέχνης, που ισοζυγιάζουν υπουργικές υπογραφές και μίζες, που «συσκέπτονται» αενάως υπέρ των «ομοφυλοφίλων» των, που απαξιούν να σηκώσουν και τα τηλέφωνα ακόμη, που αποτελούν τ' αφτιά και τα μάτια των τρεχόντων πολιτικών, που «χαράζουν» πολιτιστικές (μικρο)πολιτικές, έσεται ήμαρ που θα ζητιανεύουν κείμενα στήριξης και υπογραφές «διαμαρτυρίας». Αμήν και πότε, ώστε να συνυπογράψουμε με τον παραδοσιακό τρόπο της κουλτούρας δηλαδή και με τις δύο παλάμες ορθάνοιχτες...

Σ.Π.

απασχολείται στην UNESCO.

132. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Διευθυντής του Πολιτικού Γραφείου του Υπουργού Εθνικής Άμυνας Γιάννου Παπαντωνίου, Χημικός Μηχανικός.
133. ΚΑΡΥΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, σύμβουλος της Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, Βάσως Παπανδρέου, Οικονομολόγος.
134. ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, Διευθύνων Σύμβουλος ΕΤ3, Ιδιωτικός Εκπαιδευτικός.
135. ΚΑΤΣΙΚΑΡΕΛΗΣ ΛΕΥΤΕΡΗΣ, Υπάλληλος Δήμου Αθηναίων, αποσπασμένος στο ΠΑΣΟΚ.
136. ΚΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ ΛΩΡΕΝ, Γραμματέας Ν.Ε. Τρικάλων.
137. ΚΕΓΚΕΡΟΓΛΟΥ ΒΑΣΙΛΗΣ, Γραμματέας Ν.Σ. Ηρακλείου.
138. ΚΙΣΚΗΡΑ ΧΡΥΣΑΝΘΗ, Δημόσιος Υπάλληλος, αποσπασμένη στο ΠΑΣΟΚ, Υγειονομικός.
139. ΚΟΥΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΡ., Πρόεδρος ΚΕΔΚΕ, Πολιτικός Μηχανικός.
140. ΚΟΥΡΚΟΥΤΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, Δημόσιος Υπάλληλος, αποσπασμένος στο ΠΑΣΟΚ, Δάσκαλος.
141. ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΕΤΡΟΣ, Διοικητής Αγροτικής Τράπεζας, Οικονομολόγος (ο πρώην Ταμίας του ΠΑΣΟΚ).

142. ΛΟΥΣΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, σύμβουλος της Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ Βάσως Παπανδρέου, Οδοντίατρος.
143. ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Δημόσιος Υπάλληλος, αποσπασμένος στο ΠΑΣΟΚ, Ηλεκτρολόγος.
144. ΛΥΤΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Πρόεδρος ΟΔΔΥ, Πολιτικός Μηχανικός.
145. ΜΑΔΕΜΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, σύμβουλος του Άκη Τσοχατζόπουλου στο Υπουργείο Ανάπτυξης, ΤΕΙ Λογιστών.
146. ΜΑΝΩΛΙΑ ΧΡΥΣΑ, Πρόεδρος σε κρατικό Αναπτυξιακό Σύνδεσμο, Φιλολόγος.
147. ΜΠΕΚΟΥ-ΜΠΑΛΤΑ ΕΥΤΥΧΙΑ, Γ.Γ. Ισότητας, Μαθηματικός.
148. ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Πρόεδρος της Δημόσιας Επιχείρησης Πετρελαίου, Δικηγόρος.
149. ΝΕΟΝΑΚΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ, Οργανωτικό Στέλεχος, Οδοντίατρος («σειρούλα» με τον Μανίκα).
150. ΝΙΚΗΤΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Γ.Γ. Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δικηγόρος.
151. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΙΑΝΝΗΣ, Πρόεδρος στον ΟΑΕΔ, πρώην Γ.Γ. Υπουργείου Τύπου, Κοινωνιολόγος.
152. ΞΕΝΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΛΙΖΑ, Γ.Γ. Υπουργείου Εμπορίου, Δικηγόρος.
153. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Δημόσιος Υπάλληλος, αποσπασμένος στο ΠΑΣΟΚ, Οικονομολόγος.
154. ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ, Γ.Γ. Υπουργείου Υγείας.
155. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Πρόεδρος ΣΕΚΑΠ, Διευθύνων Σύμβουλος, πρώην Υποδιοικητής της Αγροτικής Τράπεζας, Οικονομολόγος.
156. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΝΟΤΑ, Δικηγόρος στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος.
157. ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ ΑΣΠΑ, Γιατρός στο Ε.Σ.Υ.
158. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ, σύμβουλος στο Υπουργείο Ανάπτυξης.
159. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΜΑΡΙΑ, σύμβουλος Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
160. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑ, σύμβουλος της Υπουργού

- ΠΕΧΩΔΕ Βάσως Παπανδρέου.
161. ΠΡΙΟΒΟΛΟΥ ΣΤΕΛΛΑ, Ειδική Σύμβουλος Υπουργείου Παιδείας, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου.
162. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ ΝΩΝΤΑΣ, Καθηγητής, αποσπασμένος στο ΠΑΣΟΚ.
163. ΣΛΟΥΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, Καθηγητής.
164. ΣΜΠΩΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, σύμβουλος του Υπουργού Ανάπτυξης Άκη Τσοχατζόπουλου, Πολιτικός Μηχανικός.
165. ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ, Γ.Γ. Υπουργείου Τύπου, πρώην Πρόεδρος Εργατικής Εστίας.
166. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Υπάλληλος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
167. ΤΣΙΛΙΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ, μέλος Νεολαίας ΠΑΣΟΚ, Φοιτητής.
168. ΤΣΙΜΠΙΔΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ, Ειδική Γραμματέας Εθνικού Τυπογραφείου (Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης), Πολιτική Επιστήμων.
169. ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΡ., Γ.Γ. Υπουργείου Εργασίας.

Υπάρχουν και κάποια μέλη της Κεντρικής Επιτροπής, τα οποία δεν έχουν σχέση με τον κρατικό μηχανισμό ή εμείς δεν την... εντοπίσαμε. Είναι οι εξής δέκα:

170. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΡΘ., Γιατρός.
171. ΒΑΣΙΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Πρόεδρος Ελληνικής Ομοσπονδίας Καλαθοσφαίρισης, Επιχειρηματίας (χαρτοποιία).
172. ΒΡΕΤΤΟΥ ΑΓΑΘΗ-ΡΟΖΑ, Γιατρός στον ιδιωτικό τομέα.
173. ΓΚΙΒΑΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ, Καθηγητής ΑΕΙ, δεν κατέχει σήμερα κυβερνητική θέση.
174. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ, ασχολείται με εκδόσεις.
175. ΚΑΡΔΙΜΗ ΜΑΡΙΑ, Δικηγόρος.
176. ΛΙΒΑΝΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ, Εκδότης. Καλά, αυτός σας είναι γνωστός.
177. ΜΑΜΕΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Δικηγόρος.
178. ΜΠΕΛΩΝΗ ΓΙΩΤΑ, Φαρμακοποιός.
179. ΝΤΙΝΟΥ ΕΥΗ, Γιατρός.
180. ΝΤΙΝΤΗ ΧΡΥΣΑ, Δικηγόρος.

Δύο χρόνια κομμάτια

του Μάνου Στεφανίδη

Στην εποχή των επικοινωνιακών τρικ είναι μοιραίο η αληθινή πολιτική να παραμένει στα αζήτητα και οι τρέχοντες πολιτικοί υπηρεσίας να τρέχουν για το θεαθήναι σε αιφνιδιαστικές επισκέψεις νοσοκομείων λες κι αναζητούν εκεί κάποιον ξεχασμένο συγγενή τους... Ένα όμως πράγμα έχει πραγματικά ξεχαστεί: η απολεσθείσα, συλλογική μας αξιοπρέπεια.

Το κορυφαίο, όμως, τρικ ήταν ασφαλώς η διακαναλική συνέντευξη του πρωθυπουργού ενώπιον –τηλεοπτικών– δημοσιογράφων. Εκεί ζήσαμε πάλι την απελπισμένη προσπάθεια του λόγου να καταστεί εικόνα ώστε να σαγηνεύσει, και των μηνυμάτων να σαρκωθούν σε νοήματα μήπως και πείσουν. Επανέρχομαι λοιπόν σ' αυτό το αρκετά παλιό, για την ισχύουσα δημοσιογραφική αντίληψη θέμα, επειδή μια λεπτομέρεια μου προξένησε εξαιρετική εντύπωση και δεν την είδα σχολιασμένη στον Τύπο. Ο πρωθυπουργός υπέπεσε πάλι στο ατόπημα να δώσει συμβουλές απ' το γυαλί σχετικά με το χρηματιστήριο παρεμβαίνοντας, ξανά, σε μιαν υπόθεση που αφενός όζει και αφετέρου εκφεύγει των αρμοδιοτήτων του. Συμβούλευσε grosso modo τους «εγκλωβισμένους» να διατηρήσουν τις μετοχές τους γιατί μελλοντικά, λέει, θ' αποδώσουν. Με μια τέτοια κορωνίδα συμβολικά επισφράγισε τον απολογισμό μιας διετίας αποτελουμένης, φευ, από κομμάτια και θρύψαλα, τζόγο, μίζες και διαφθορά.

Ας προσπαθήσουμε όμως εμείς να δούμε τα πράγματα κατά το δυνατόν νηφάλια και ν' αποδώσουμε δικαιοσύνη. Είναι κοινός τόπος ότι ο πρωθυπουργός καταβάλλει απεγνωσμένες προσπάθειες να συντονίσει τα κομμάτια της κυβέρνησής του τα οποία παρηρεί να πορεύονται υπό ίδια μπαιρράκια, διεκπεραιώνοντας όπως-όπως την καθημερινότητα και στοχεύοντας στην

«επόμενη μέρα». Αποτέλεσμα, γενική στασιμότητα, μη παραγωγή νομοσχεδίων, απραξία της βουλής και γενικά κυκλοφορία της πολιτικής μέσω by pass, δηλαδή παράπλευρων δρόμων, διαπλεκόμενων συμφερόντων και εξωθεσμικών παραγόντων. Και η δικαιοσύνη; Αυτή έμφοβη παρεμβαίνει σπάνια και μόνο χάρη σε μερικούς ξεχωριστούς λειτουργούς της, ενώ κατά κανόνα βουλιάζει σ' ένα χαρτοβασιλείο που οδηγεί σε αρνησιδικία. Συνελόντι ειπείν, ενώ το ΠΑΣΟΚ μπήκε ήδη στην τρίτη δεκαετία της σχεδόν αποκλειστικής νομής της εξουσίας, εντούτοις δεν κατάφερε όχι να εκσυγχρονίσει τη δημόσια διοίκηση αλλά ούτε και να την απαλλάξει από τη διαφθορά, τον χρηματισμό και την χρόνια γραφειοκρατική αγκύλωση. Αντιθέτως, την φόρτωσε με αναξιοκρατικές επιλογές σε κάθε βαθμίδα και την πλαισίωσε με πολιτικούς του φίλους σε τέτοιο βαθμό ώστε το κόμμα ν' αντανakλά το κράτος και τούμπαιν. Αυτό δε το σχήμα απεκλήθη προς θυμηδία των «εκσυγχρονισμός». Γνωστά πράγματα, θα μου πείτε, ώστε να περιττεύουν οι αναλύσεις και οι απολογισμοί. Ας ειπωθούν όμως λίγα ακόμη:

Ο κ. Σημίτης επέτυχε την είσοδό μας στην ΟΝΕ και αυτό πρέπει να του αναγνωριστεί. Σήμερα η Ελλάδα είναι ισότιμο μέλος μιας οικογένειας που έχει πολλές προοπτικές για το μέλλον αλλά και περισσότερα προβλήματα για το παρόν. Κι εδώ έγκειται το μείζον ζήτημα: ο πρωθυπουργός και η κυβέρνησή του δε φαίνεται να έχουν άποψη για τη θέση και το ιδιαίτερο στίγμα της Ελλάδας σ' αυτή την οικογένεια, ενώ εμείς πάλι, οι πολίτες, δεν εισπράττουμε την άποψη της υπεύθυνης ηγεσίας μας ως προς τον αυριανό μας ρόλο στην Ε.Ε., αφημένοι στα ευτελή της τηλεοπτικής ευήθειας. Τι είναι η Ευρώπη για μας, τι είμαστε εμείς για την Ευρώπη; Πόσο και πώς συμβάλουμε στις σχέσεις της Ευρώπης με τον υπόλοιπο κόσμο; Επ' αυτού η αμηχανία της κυβέρνησης είναι παραπάνω από ψηλαφητή και οι πολίτες βλέπουν ή μπάλα ή «Λάμψη» ή και τα δύο.

Αποκλεισμένοι επίσης οι πρωτοκλασάτοι της εκπρόσωποι στον επαρχιώτικο τους μικρόκοσμο, αισθάνονται σπουδαίοι όταν απευθύνονται στους ιθαγενείς υποταχτικούς και ασήμαντοι όταν καταπιάνονται με τα μεγάλα πανευρωπαϊκά προβλήματα τα οποία αγνοούν και για τα οποία δεν τους επιτρέπεται ουσιαστικά να έχουν λόγο.

Υπάρχουν βέβαια υπουργοί και κρατικοί λειτουργοί που πηγαίνοντας κόντρα στο ρεύμα προσπαθούν να λειτουργούν θετικά και να παράγουν έργο. Όμως το γενικότερο κλίμα της παρακμής και του διάχυτου τακτικισμού ενόψει νέων αρνητικών δημοσκοπήσεων τους παρασύρει. Το ΠΑΣΟΚ ζει την ήττα της νίκης του. Η πατρίς καθεύδει και ο τόπος αντί να επιλύει τα προβλήματα τα παρακάμπτει. Το ασφαλιστικό είναι ένα χαρακτηριστικότατο παράδειγμα μη ανάληψης του πολιτικού κόστους αλλά δεν είναι το μόνο. Η κόντρα πανεπιστημιακών ιατρών και συναδέλφων τους στο ΕΣΥ είναι ακόμη πιο εύγλωττη. Το καθ' ημέραν αυξανόμενο κόστος των Ολυμπιακών Αγώνων είναι η κορωνίδα. Τα «έργα» είναι η λυδία λίθος της άποψης που δεν έχουμε και των άλλοθι που οφείλουμε να κατασκευάσουμε σχετικά. Όσον αφορά τέλος στην εξωτερική πολιτική, το έρεβος καλύπτει την άγνοιά (μας) ενώ οι εξελίξεις επιταχύνονται επικίνδυνα. Η Τουρκία ήδη μίλησε με ψυχροπολεμικούς όρους στην περίπτωση της μονομερούς ένταξης της Κύπρου, κι αυτό δεν φαίνεται ν' ανησύχησε κανέναν. Κατά τ' άλλα διανύουμε ακόμη την διπλωματία των χαμόγελων (με τον αμερικανικό παράγοντα να λύνεται στα γέλια). Είπαμε: το τρικ να υπερκεράσει την πολιτική και η προπαγανδιστική εικόνα τον λόγο που ερμηνεύει και καθορίζει.

Το ΠΑΣΟΚ κατάφερε χρόνια τώρα να κάνει τις λέξεις σύμβολα κενά περιεχομένου και τις εικόνες προπαγάνδα. Τώρα οι επισκέψεις σε δήμους και νοσοκομεία αποδίδουν τα κομμάτια αυτού του colpo grosso, επ' ουδενί όμως μπορούν να λειτουργήσουν ως σύνολο.

Η οικονομία δέσμια του «πολιτικού κόστους»

του Κ. Τσαλόγλου

Η κυβερνητική επιφύλαξη για την προώθηση της λεγόμενης φορολογικής μεταρρύθμισης είναι αποκαλυπτική του αδιεξόδου στο οποίο έχει περιέλθει η πολιτική ζωή της χώρας εξαιτίας των αποσυνθετικών εξελίξεων στο σύνολο της εθνικής οικονομίας, αλλά και της πλήρους αδυναμίας, πλέον, διορθωτικής κυβερνητικής επέμβασης. Τα αρνητικά δεδομένα έχουν τέτοια έκταση ώστε να είναι αμφίβολο αν η απομάκρυνση του ΠΑΣΟΚ από την εξουσία με τη διενέργεια πρόωρων εκλογών θα αρκούσε για τη δημιουργία συνθηκών εξυγιαντικής οικονομικής διαχείρισης, ή αν θα επιδείνωνε την τόσο προβληματική συγκυρία.

Η φορολογική μεταρρύθμιση, σύμφωνα με τις διαβεβαιώσεις των κυβερνητικών υπευθύνων, θα υπηρετούσε πολλαπλούς στόχους: θα ενίσχυε τα φορολογικά έσοδα με τον περιορισμό των ευχερειών της παραοικονομίας, θα ελάφρυνε το φορολογικό βάρος των ασθενέστερων εισοδηματικά κατηγοριών του πληθυσμού, θα ενθάρρυνε τις παραγωγικές επενδύσεις ώστε να μειωθεί η ανεργία. Τι από όλα αυτά, άραγε, θα τα θεωρούσε το εκλογικό σώμα φορομπηχτικά και αντιλαϊκά, ώστε η «μεταρρύθμιση» να διευρύνει τη φυγή από το ΠΑΣΟΚ – ενδεχόμενο που τρομοκράτησε την «κυβέρνησή» του; [Τα εισαγωγικά στη λέξη κυβέρνηση είναι ήδη απαραίτητα προκειμένου για τα υπουργεία του κ. Κ. Σημίτη.]

Από τους υπουργούς που πρώτοι διατύπωσαν τις αντιρρήσεις τους κατά του φορολογικού νομοσχεδίου της επιστημονικής επιτροπής, κανείς, περιέργως, δεν έχει σχέση με οικονομικά θέματα. Αλλά και ούτε προήλθε από αυτούς μια τεκμηριωμένη επισήμανση ατελειών ή αντιλαϊκών ρυθμίσεων ώστε να δικαιολογηθεί η θορυβώδης αντίρρησή τους. Επεξηγηματική της απόφασής του για αναβολή της προώθησης των μέτρων, δεν ήταν ούτε η δήλωση του κ. Σημίτη ότι πρέπει να προηγηθεί διάλογος με τους «φορείς». Τα φορολογικά μέτρα, υπαγορευμένα από κοινωνικές ή από σκοπιμοτητες υποστηρικτικές της πλουτοπαραγωγικής επίδοσης, δεν υποβάλ-

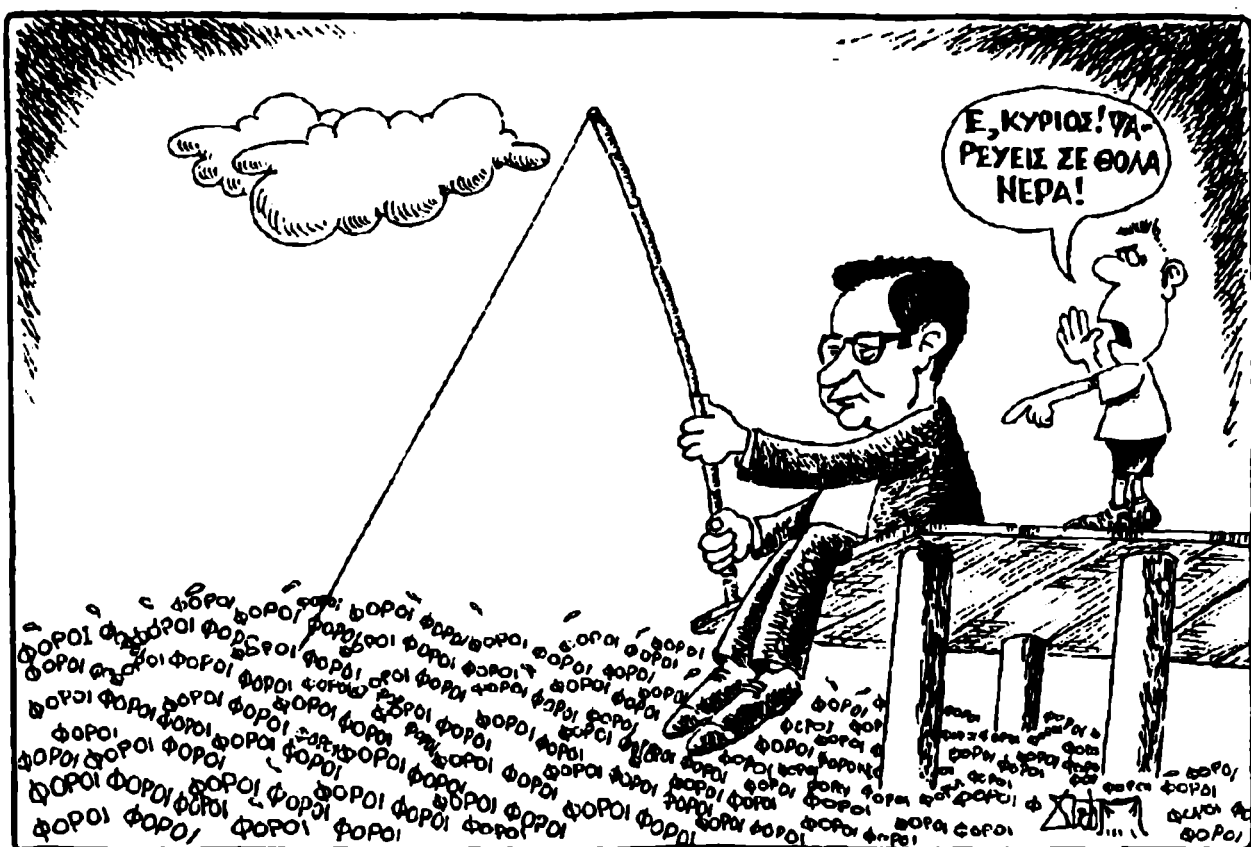
λονται σε δημοψηφισματικές εκτιμήσεις της ποιότητάς τους, γιατί το πλήθος των αλληλοσυγκρουόμενων οικονομικών συμφερόντων είναι αδύνατο να λειτουργήσει ως σαφής καθοδηγητικός παράγοντας. Θα πρέπει, τέλος, να απορριφθεί και η φημολογία που ήθελε την επίθεση κατά του φορολογικού σχεδίου ως ενδοκομματική ποινή κατά του υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ο οποίος απετόλμησε να δημοσιοποιήσει ένα φορολογικό σχέδιο πριν μελετηθεί από τους κυβερνητικούς επαίοντες. Αν περί αυτού επρόκειτο, αν δηλαδή με την ενέργειά του ο κ. Χριστοδουλάκης εξέθεσε την κυβέρνηση γιατί το σχέδιο είναι απαράδεκτο, τότε η τιμωρία θα έπρεπε να είναι η απομάκρυνση του υπουργού από το κρίσιμο πόστο του και όχι η παραπομπή του θέματος στις ελληνικές καλένδες. Αν το σχέδιο είναι πράγματι υπηρετικό των διακηρυγμένων στόχων της φορολογικής μεταρρύθμισης, τότε η επίθεση κατά του κ. Χριστοδουλάκη μπορεί να ερμηνευθεί ως «συλλογική» επιθυμία σωφρονισμού υπουργού ο οποίος ετόλμησε να δράσει χωρίς να λάβει προηγουμένως υπ' όψιν του τις προτεραιότητες των κομματικών συμφερόντων.

Αυτή πρέπει να είναι και η ανομολόγητη αλήθεια.

Η εισαγωγή ενός νέου φορολογικού συστήματος έχει το λειτουργικό μειονέκτημα να μην μπορεί να αποδώσει σε σύντομο χρονικό διάστημα. Με δεδομένη μάλιστα την χαμηλή παραγωγικό-

τητα του δημόσιου τομέα, η προσαρμογή του φοροελεγκτικού και φοροεισπρακτικού μηχανισμού σε νέες υποχρεώσεις του θα απαιτούσε σημαντικό χρόνο, απρόσφορο για συνέχιση της απόδοσης των όποιων εσόδων. Η κυβέρνηση, όμως, έχει επείγουσα ανάγκη αυξημένων εισπράξεων, με την ελπίδα χρηματοδότησης έργων και προσφοράς υπηρεσιών, το επίπεδο των οποίων ευθύνεται για τη συνεχιζόμενη πτώση της δημοτικότητας κόμματος και προέδρου του. Η εσπευσμένη, επομένως, νομοθέτηση των φορολογικών αλλαγών, με την αναπόφευκτη υστέρηση των εισπράξεων θα επιδείνωνε την κυβερνητική εικόνα, εκτεθειμένη στην υποχρέωση αυξημένων παροχών του προϋπολογισμού προς κάθε κατεύθυνση, ιδιαίτερα με την υπερφόρτωση των δαπανών του για τις ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων. Δεν πρέπει άλλωστε να λησμονείται η πηγή της αθεράπευτης κακοδαιμονίας των δημόσιων οικονομικών, που είναι η συνεχής υποχώρηση της πλουτοπαραγωγικής επίδοσης του τόπου, εξαιτίας της εικοσαετούς κυβερνητικής πράξης του ΠΑΣΟΚ. Στην πρώτη περίοδό της αυτή η κυβερνητική πράξη υπαγορεύθηκε από την προσπάθεια διαμόρφωσης εθνικού οικονομικού συστήματος διάφορου από εκείνο που ίσχυε –και ισχύει– για τις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη δεύτερη περίοδό της η πασοκική πολιτική εξουσία θεώρησε εαυτήν ως την καταλληλότερη για την ανατροπή του προηγούμενου συστήματος και την προσαρμογή σε αυτό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το μικτό αποτέλεσμα και των δύο προσπαθειών είναι η σημερινή, έντονα ανησυχητική, κατάσταση οικονομίας και κοινωνίας.

Δεν χρειάζεται να μνημονευθούν εδώ όλα τα στατιστικά –επίσημα– στοιχεία που πιστοποιούν την κατάσταση του πολιτισμικού και οικονομικού μας επιπέδου, με ανύπαρκτη την ανταγωνιστι-

κή ικανότητα σε περίοδο μάλιστα αδυσώπητου διεθνούς ανταγωνισμού. Αρκεί το δεδομένο της φυγής αποταμιευτών και θεσμικών επενδυτών, εγχώριων και αλλοδαπών, από το Χρηματιστήριο Αθηνών για να καταδειχθεί η ολοκληρωτική σχεδόν έλλειψη εμπιστοσύνης προς την ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας. Παρά την απεγνωσμένη προσφυγή στη λεγόμενη «δημιουργική λογιστική», η οποία προσπαθεί να αποκρύψει τα κάθε μορφής ελλείμματα, αλλά δεν μπορεί να αποκρύψει και τον αντικατοπτρισμό τους στην ημιθανή συμπεριφορά του Χρηματιστηρίου. Είναι άξιο ιδιαίτερης προσοχής το γεγονός ότι η εξέλιξη των εμπορικών συναλλαγών μας με την Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε έντονα αρνητική μετά την ένταξή μας στην ΟΝΕ και κυρίως μετά την ένταξή μας στην ευρωζώνη. Τον πρώτο χρόνο του «κλειδιώματος» της ισοτιμίας της δραχμής με το ευρώ οι εξαγωγές μας προς τους δεκατέσσερις της Ε.Ε. υποχώρησαν κατά 27%, ενώ αυξήθηκαν οι εισαγωγές μας από αυτούς. Οι θορυβώδεις μεγαλοστομίες των κυβερνητικών παραγόντων και των ποικιλόμορφων «επικοινωνιολόγων» τους ότι τα δύο αυτά «επιτεύγματα» της πολιτικής των κ.κ. Σημίτη και Παπαντωνίου θα λειτουργούσαν ως μηχανισμός εκτίναξης της οικονομίας μας προς τα παραγωγικά και συναλλακτικά επίπεδα των ισχυρότερων εταίρων, διαψεύδονται τραγικά. Φυσικό, αφού η επιλογή των οικονομικών και νομισματικών μέσων για την επιτυχία της συμβατικής σύγκλισης,

στηρίχθηκε στην αποτυχία της ανάπτυξης και στην άρνηση, εν ονόματι του «πολιτικού κόστους», διάλυσης των μηχανισμών που θεσμοθέτησε η «σοσιαλιστική αλλαγή» του «κινήματος», για αυξημένη κατανάλωση, χωρίς ταυτόχρονη εντατική παραγωγική υποχρέωση! Η οικονομία, δημόσια και ιδιωτική, εγκλωβισμένη στο αντιφατικό αυτό λειτουργικό της πλαίσιο παρέλυσε, και εξαιτίας της παράλυσής της αδυνατεί να πραγματοποιήσει την ουσιαστική της σύγκλιση αλλά και να εμποδίσει τις πολλαπλασιαζόμενες κοινωνικές αντιδράσεις για τις κυβερνητικές ευθύνες.

Αν η προσφυγή σε δικαιότερη και αποτελεσματικότερη για τα δημόσια οικονομικά φορολογική μεταρρύθμιση δεν είναι εύκολο να αναληφθεί γιατί... αντιστρατεύεται τις τρέχουσες δυνατότητες του «κυβερνώτος» κόμματος για εκπλήρωση των στοιχειωδέστερων υποχρεώσεών του, πώς και πότε θα ανακοπεί η απαξιωτική αυτή πορεία των εθνικο-οικονομικών μας συμμετοχών στον ενωσιακό και στον διεθνή οικονομικό περίγυρο; Πορεία απαξιωτική και σε πολιτικό επίπεδο, αφού ενοχοποιείται ως υπεύθυνη για τη συνεχή υποβάθμιση του αναμενόμενου ρόλου της Ελλάδας στις βαλκανικές εξελίξεις, αλλά και για αναποτελεσματική υπεράσπιση των εθνικών ιδιαιτεροτήτων στις πολυσήμαντες ρυθμίσεις τις οποίες επεξεργάζονται, με τα δικά τους κριτήρια, οι ισχυροί της Ένωσης. Το δικαίωμα απάντησης στο ερώτημα έχει οριστικά πλέον αφαιρεθεί από το κόμμα που επί είκοσι χρόνια κυβερνά την Ελλάδα.

Μόλις κυκλοφόρησε
από τις εκδόσεις ΠΟΡΕΙΑ
το βιβλίο του

Στέλιου Π. Καφαντάρη

Δοκίμια Πολιτολογίας

Ανασκόπηση της επικαιρότητας

Στέλιος Π. Καφαντάρης

ΔΟΚΙΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Ανασκόπηση της επικαιρότητας

Τα Δοκίμια Πολιτολογίας, σχόλια πάνω στην πολιτική και οικονομική συγκυρία, γράφτηκαν μεταξύ των ετών 1977-2001 με πρόθεση ν' ακουστεί η άποψη του κοινού πολίτη, που αισθάνεται ότι τα Μέσα και ιδιαίτερα ο Τύπος τον καλύπτουν πλημμελώς και με την πεποίθηση πως είναι χρήσιμη η δημοσιοποίηση θέσεων όσων πολιτών έχουν συγκροτημένη γνώμη επ' αυτών που διαδραματίζονται στον δημόσιο βίο.

●
Ζαλόγγου 1, Αθήνα 106 78,
Τηλ. 3831622 Fax: 3824359 και
Ζωοδόχου Πηγής 6 Αθήνα 106 78

Ανατομία μιας συνέντευξης

του Άγγελου Τσέκερη

Στο φιλοσοφικό του πόνημα «Τα διάφανα τείχη», ο Γ. Πανταγιάς παραθέτει ένα απόφθεγμα του Ντενγκ Χσιάο Πινγκ, που αποτελεί την δικαίωση του χυδαιότερου οπορτουνισμού: «Δεν παίζει ρόλο το χρώμα της γάτας αλλά το να πιάνει τα ποντίκια», είχε πει ο Μεγάλος Ανθυποτιμονιέρης σε κάποια στιγμή που τον βόλευε, πράγμα που έκτοτε συγκινεί και συνεγείρει τους απανταχού μικρούς ανθυποτιμονιέρηδες του εκσυγχρονισμού. Πάνω στην ιδεολογική αυτή βάση σχεδιάστηκε επικοινωνιακά η πρόσφατη τηλεοπτική συνέντευξη του πρωθυπουργού. Δεν είχε τόσο σημασία τι θα έλεγε ο άνθρωπος, όσο οι δείκτες τηλεθέασης και ενδιαφέροντος που θα συγκέντρωνε. Από το ίδιο βράδι ξεκίνησε η αγωνιώδης προσπάθεια να πειστεί ο κόσμος ότι η συνέντευξη του είχε φανεί ενδιαφέρουσα και την είχε παρακολουθήσει μονορούφι. Το ακατανόητο και κάπως υποτιμητικό της υποθέσεως, δεν είναι μόνο ότι προσπάθησαν να μας πείσουν ότι μας άρεσε, αλλά μας είπαν περίπου κατάμουτρα, τι τεχνικές εφαρμόστηκαν ώστε να πειστούμε. Η μεθοδολογία αυτή, που αποδεικνύει ότι το ΠΑΣΟΚ είναι τουλάχιστον είκοσι χρόνια μπροστά από όλα τα άλλα κόμματα μαζί στον τομέα της επικοινωνίας, αξίζει μιας μικρής ανάλυσης, γιατί εκτός των άλλων καλύπτει διάφορα κενά της σκέψης που εξέφρασε ο Ντενγκ: Τι πρέπει να κάνει κανείς όταν η γάτα ούτε χρώμα έχει, ούτε ποντίκια πιάνει;

ΒΗΜΑ ΠΡΩΤΟ: ΤΗΛΕΘΕΑΣΗ ΜΕ ΤΟ ΖΟΡΙ

Αποφασίστηκε ότι η καλύτερη μέθοδος για την προσέλκυση ικανοποιητικής τηλεθέασης είναι η μετάδοση με το σύστημα «θα τη δείτε, θέλετε δε θέλετε». Εκλήθησαν έτσι να εκπροσωπηθούν, και κατά συνέπεια να την μεταδώσουν, τα πέντε μεγαλύτερα κανάλια, ώστε οι τηλεθεατές να μην έχουν άλλη εναλλακτική λύση εκτός από δημοπρασίες και τελεμάρκεντινγκ. Η δημιουργία «εθνικού δικτύου», που ισοδυναμεί με αφαίρεση του τηλεκοντρόλ, σκάλωσε μόνο στο ALTER, επειδή ο πρωθυπουργός δεν έχει πέσει ακόμα τόσο χαμηλά ώστε να δίνει συνεντεύξεις στον Ευαγγελάτο. Ο Ευαγγελάτος, που σε ζητήματα δεντολογίας δεν σηκώνει αστεία, βγήκε αμέσως και άρχισε να φωνάζει ότι φιμώνονται οι αντίθετες φωνές, πράγμα που επιβεβαίωσαν όλοι όσοι βγήκαν στα παράθυρά του, χωρίς κανείς να τολμά να του εξηγήσει ποιος

είναι ο πραγματικός λόγος του αποκλεισμού.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι από τα πέντε κανάλια που παρέστησαν, ρόλο είχαν τα τέσσερα, αφού ο Χατζηνικολάου συντόνιζε τη συζήτηση και μόνο στο τέλος υπέβαλε μία ερώτηση. Το γεγονός ότι ο Χατζηνικολάου δεν συμμετείχε ουσιαστικά στη συνέντευξη, δεν φάνηκε να ενόχλησε ούτε τον ίδιο, ούτε το κανάλι του, ούτε φυσικά κανείς άλλος το πρόσεξε. Αντιθέτως, στη σφυγμομέτρηση της συνέντευξης, που παρυσιάστηκε από εταιρεία δημοσκοπήσεων, ψηφίστηκε ως ο καλύτερος από τους παρευρεθέντες δημοσιογράφους.

ΒΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΑΥΣΤΗΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Επειδή ακόμα και τέσσερις δημοσιογράφοι είναι πολλοί, συμφωνήθηκε να υποβάλλουν ο καθένας μιάμιση ερώτηση τη φορά, πράγμα που θα έδινε στη συζήτηση τη ζωντάνια του χορευτικού

του Ρακιντζή. Παρά το ότι αυτά επισήμως γίνονται για να διασφαλιστεί κάποια τάξη στην κουβέντα και «να πιastούν σε βάθος τα θέματα», αυτό που καταλαβαίνει ο καθένας είναι ότι κυρίως αποσκοπούν στο να μην πολυζοριστεί ο ερωτώμενος, να εξασφαλιστεί δηλαδή ότι η συνέντευξη θα μοιάζει με δελτίο τύπου του ΠΑΣΟΚ και δεν θα έχει κανένα ζωντανό τηλεοπτικό πολιτικό ενδιαφέρον. Είναι γεγονός πάντως ότι οι ρυθμίσεις αυτές έκαναν ακόμα πιο εύκολο τον ρόλο του Χατζηνικολάου, ο οποίος έλεγε απλώς «παρακαλώ να κρατάμε τον χρόνο», «να περάσουμε στην επόμενη ερώτηση», «τώρα ξεκινάμε με εσας κ. Κουίκ» και «έχετε χάσει το δικαίωμα για ερώτηση», πράγμα που τον έφερε στην πρώτη θέση δημοτικότητας μεταξύ των πέντε.

ΒΗΜΑ ΤΡΙΤΟ: ΤΙ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΝΑ ΠΕΙ Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Μια ημέρα πριν από τη μετάδοση, όλες οι Κυριακάτικες είχαν τα θέματα με τα οποία σκόπευε να ασχοληθεί ο πρωθυπουργός, καταγεγραμμένα με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, δηλαδή προερχόμενα από την ίδια πηγή. Ο πρωθυπουργός λοιπόν επρόκειτο στη συνέντευξή του να πει:

α) Ότι έχει γίνει σημαντικό έργο, αλλά υπάρχουν και καθυστερήσεις.

β) Ότι το κυβερνητικό έργο θα κριθεί στο τέλος της τετραετίας και ότι το ΠΑΣΟΚ θα κερδίσει τις εκλογές του 2004.

γ) Ότι ο ίδιος θα ηγηθεί της προσπάθειας, ασχέτως του αποτελέσματος των δημοτικών εκλογών.

δ) Ότι στόχος μας μετά την ένταξη στην ΟΝΕ είναι η πραγματική σύγκλιση.

ε) Ότι η ΝΔ καταστροφολογεί και δεν έχει θέσεις.

Από τα παραπάνω, το α) και το ε) είναι προφανή, θα τα έλεγε οποιοσδήποτε πρωθυπουργός, σε οποιαδήποτε συνέντευξη. Το β) και το γ) θα τα έλεγε

όποιος προσπαθεί να πείσει ότι δεν είναι τόσο άσχημα στριμωγμένος όσο φαίνεται, ή όπως θα έλεγε ο Ντενγκ, «η γάτα που δεν πιάνει ποντίκια, πιάνεται από τα μαλλιά της».

Το δ) θα μπορούσε να έχει κάποιο ενδιαφέρον διότι υπαινίσσεται παροχές, αλλά κανείς δεν το πήρε σοβαρά, ούτε πριν, ούτε μετά τη συνέντευξη.

ΒΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ - Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ: ΣΚΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η συνέντευξη παρουσίαζε κυμαινόμενο ενδιαφέρον. Για την ακρίβεια το ενδιαφέρον ήταν υψηλό στην έναρξη κάθε ερώτησης, έπεφτε κατά 50% τουλάχιστον μέχρι να τελειώσει η διατύπωσή της από τον δημοσιογράφο, εξαφανιζόταν εντελώς μόλις ξεκίναγε ο πρωθυπουργός να απαντάει και όταν τελείωνε ήταν εντελώς ασαφές και το θέμα που είχε απαντηθεί. Μετά, πάλι από την αρχή, με καινούργια ερώτηση. Μέσα σε τέτοιο κλίμα, ακόμα και αν προέκυπτε κάποιο ουσιώδες στιγμιότυπο, είχε τελειώσει πολύ πριν το συνειδητοποιήσει ο τηλεθεατής και βγει από την γλυκιά βραδινή του νάρκη. Πίσω από τον Σημίτη υπήρχε ένα καλοσχεδιασμένο σκηνικό με τα άστρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να μας παραπέμπει στην εποποιία της ΟΝΕ, ενώ κορυφαία στιγμή της συνέντευξης ήταν όταν ο πρωθυπουργός έβγαλε ένα διάγραμμα που έδειχνε αδιάσειστα ότι «η αύξηση της παραγωγικότητας στην Ελλάδα αποβαίνει προς όφελος του επιπέδου διαβίωσης πολύ περισσότερο από τον μέσο κοινοτικό όρο». Το επιχείρημα ήταν τόσο ακατανόητο ώστε να φωνάζει από εκατό μέτρα ότι βασίζεται σε κάποια στατιστική κουτοπονηριά, πράγμα που ενισχύθηκε από το γεγονός ότι ελέχθη σε εντελώς άσχετο σημείο της συζήτησης.

ΒΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟ: Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΑΠΟΗΧΟΥ. ΣΦΥΓΜΟΜΕΤΡΗΣΕΙΣ, ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΚΑΙ «ΚΥΚΛΟΙ»

Το πολιτικό βάρος της συνέντευξης φάνηκε και από την σχετική σφυγμομέτρηση, που έγινε σε δείγμα 200 τηλεθεατών. Η βαθμολογία του κ. Σημίτη που προέκυψε από την διαδικασία αυτή, ήταν 6,93, αρκετά θετική, ιδιαίτερα αν δεν έχεις να την συγκρίνεις με τίποτα

απολύτως. Από τις 17 ερωτήσεις που υποβλήθηκαν, οι 11 θεωρήθηκαν από το δείγμα κουραστικές, όπως και οι απαντήσεις. (Ανάμεσα στις κουραστικές ήταν βεβαίως και η μοναδική ερώτηση που υπέβαλε ο Χατζηνικολάου, ο οποίος, ας σημειωθεί για τρίτη φορά, πήρε παρ' όλα αυτά την καλύτερη βαθμολογία μεταξύ των δημοσιογράφων.) Οι απαντήσεις του πρωθυπουργού, σύμφωνα με αναλύσεις της επόμενης ημέρας, κρίθηκαν ικανοποιητικές στο εξαιρετικά φλέγον θέμα της παραμονής του στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, όπου είπε ότι δεν σκέφτεται να φύγει. Απάντησε επίσης εύστοχα για τους βαμβακοπαραγωγούς, στο σκέλος μιας ερώτησης για τα αγροτικά, ενώ ιδιαίτερα πειστικός ήταν όταν παραδέχτηκε ότι χειρίστηκε με λάθος τρόπο το ασφαλιστικό, ασχέτως αν την επόμενη μέρα της συνέντευξης χειρίστηκε ακριβώς έτσι και το φορολογικό. Αντίθετα, ως μη πειστικός κρίθηκε στην ορθότατη απάντηση που έδωσε για το χρηματιστήριο, δηλαδή: πού θέλετε να ξέρω αν θα ξαναnéβει και πότε, και να προσέχετε άλλη φορά πού τοποθετείτε τα λεφτά σας. Με τη λήξη της συνέντευξης κυβερνητικοί κύκλοι εκτιμούσαν ότι ο πρωθυπουργός θα είχε δημιουργήσει καλύτερη εικόνα αν είχε αναφερθεί στην ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, στον ρόλο της Ελλάδας στα Βαλκάνια και στις ελληνικές πρωτοβουλίες επί του Μεσανατολικού ακόμα και χωρίς να ερωτηθεί, δηλαδή όπως έκανε με το πινακάκι για τις παραγωγικότητες. Οι επισημάνσεις αυτές, που εκτός των άλλων είναι και λιγουλάκι απαξιωτικές για την εικόνα του πρωθυπουργού, διέρρευσαν από το επικοινωνιακό του περιβάλλον ανωνύμως. Ο κ. Σκανδαλίδης πάλι, που έχει το θάρρος της γνώμης του, βγήκε επωνύμως και είπε ότι «ο κ. Σημίτης με τη συνέντευξη ξεκαθάρισε το πολιτικό τοπίο», μια δήλωση τόσο απίθανα άσχετη με την πραγματικότητα, που προκαλεί αισθήματα συμπάθειας για τον Σκανδαλίδη.

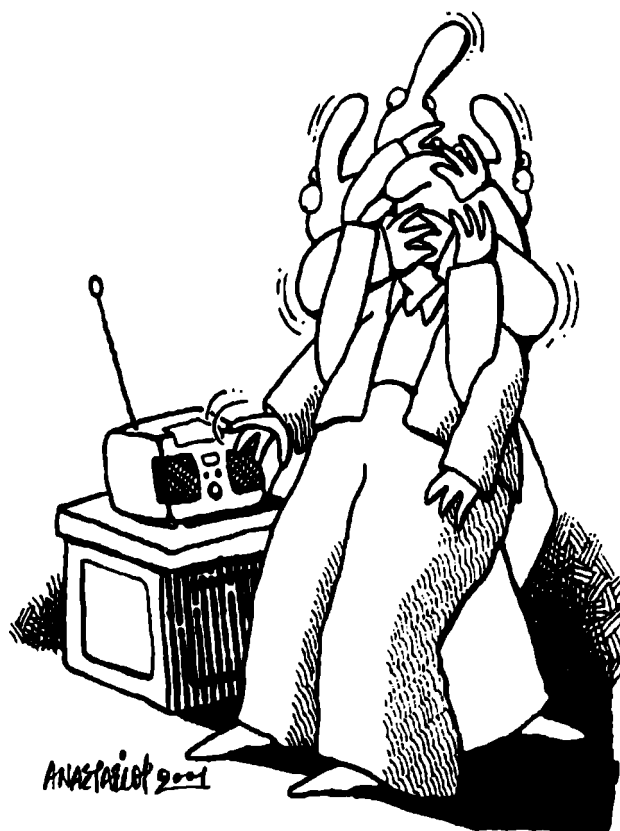
ΒΗΜΑ ΕΚΤΟ: Η ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΜΙΑΣ ΠΡΟΑΝΑΓΓΕΛΘΕΙΣΑΣ ΥΨΗΛΗΣ ΤΗΛΕΘΕΑΣΗΣ

Όπως όλοι περίμεναν, η ακροατικότητα της εκπομπής ήταν μεγάλη και έφτασε το 66%. Δεν χρειάζεται να ση-

μειωθεί ότι τα εννέα κανάλια που μετέδωσαν τη συνέντευξη τόση πάνω-κάτω συνολική τηλεθέαση συγκεντρώνουν, ασχέτως με το τι παίζουν. Στην πραγματικότητα το ερώτημα ήταν πόσοι θα έκαναν την ατομική τους επανάσταση και θα παρακολούθησαν Μητρώστα από το ALTER, ποσοστό που τελικά χτύπησε το 17,2%, παρ' όλο που επρόκειτο για επανάληψη. Μεταξύ των καναλιών που μετέδωσαν τη συνέντευξη, πρώτο ήρθε φυσικά το MEGA με σαφώς υψηλότερη τηλεθέαση από τα υπόλοιπα, και ας έδειχναν όλα ακριβώς το ίδιο πράγμα, γεγονός εξίσου ακατανόητο με την εκλογή του Χατζηνικολάου ως καλύτερου δημοσιογράφου της βραδιάς.

ΒΗΜΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ: ΑΜΗΧΑΝΙΑ

Δύο μέρες αργότερα, αυτή η συνέντευξη ήταν σαν να μην έγινε ποτέ. Το πολιτικό τοπίο ξαναθόλωσε από αλληπάλληλες καταθλιπτικές για το ΠΑΣΟΚ δημοσκοπήσεις, η εντύπωση για το πόσο λίγο ελέγχει ο πρωθυπουργός την κατάσταση παραμένει αμετάβλητη, και η κυβέρνηση μετά τη νέα πατάτα στο φορολογικό, εξήγγειλε επείγουσα αλλαγή επικοινωνιακής πολιτικής. Αφού η γάτα δεν είναι σε θέση να πιάνει ποντίκια, ας της βρούμε τουλάχιστον ένα ενδιαφέρον χρώμα.

Οικολογικές οργανώσεις: Τα ψέματα σε στρέμματα

της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Από την μια πλευρά έχουμε «25 χιλιάδες μορφωμένους και εύπορους πολίτες της Ε.Ε. και τις δωδεκάμιση χιλιάδες πρότυπες κατοικίες τους για μόνιμη ή ημιμόνιμη διαμονή»... συνοδευόμενες από τους χώρους αναψυχής και «πολιτιστικών» υπηρεσιών (ξενοδοχεία, μαρίνες, συνεδριακά κέντρα, κ.λ.π.).

Και από την άλλη έχουμε τα 5 εκατομμύρια κατοίκους του Λεκανοπεδίου Αττικής.

Τους μεν πρώτους, τους περιλαμβάνει στις προτεραιότητες και τους σχεδιασμούς του το ερευνητικό όργανο του Σ.Ε.Β., το Ι.Ο.Β.Ε.

Τους δεύτερους, δεν τους περιλαμβάνει –απ' ότι «υποψιάζονται» και οι ίδιοι– πουθενά κανείς, πλην οικολογικών και περιβαλλοντικών οργανώσεων και... ολίγων τοπικών αρχόντων (και αυτοί με... επιφύλαξη, γιατί διανύουμε χρονιά δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών)...

Με έναν άτυπο τρόπο το Αντί στα πρόσφατα τεύχη του άνοιξε έναν φάκελο με συστηματικές αναφορές στους ελεύθερους χώρους –όσους έχουν απομείνει– στην Αττική.

Αναφερόμαστε σε όλες εκείνες τις ευκαιρίες που έχουν απομείνει στους κατοίκους της Αθήνας να ξαναρχίσουν να ορίζουν την ποιότητα της ζωής τους. Είναι –είμαστε– οι ίδιοι άνθρωποι που τις τελευταίες δεκαετίες βίωσαν και βιώνουν την εξαφάνιση του φυσικού περιβάλλοντος, την αλλοίωση του τοπίου, την περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Το μείζον πρόβλημα της Αθήνας είναι το υποβαθμισμένο πολεοδομικό της περιβάλλον και οι σημαντικές ελλείψεις σε ελεύθερους χώρους τοπικούς, υπερτοπικούς και μητροπολιτικού χαρακτήρα. Το Αντί είχε καταβάλει μεγάλες προσπάθειες παλιότερα για την αναβάθμιση του Ελαιώνα, μια υπόθεση η οποία τα τελευταία χρόνια έχει βαλτώσει...

Από αυτές τις αναφορές το Αντί δεν θα μπορούσε να εξαιρέσει φυσικά την

τεράστια προσπάθεια που βρίσκεται σε εξέλιξη για τη δημιουργία Μητροπολιτικού Πάρκου στους χώρους της πρώην βάσης του Ελληνικού και τους χώρους του παλιού αεροδρομίου, συνολικής έκτασης 5.350 στρεμμάτων.

Εξ ου και οι εισαγωγικές μας αναφορές στις δύο πρώτες παραγράφους αυτού του κειμένου.

Σ' αυτές εστιάζεται και η ουσία αυτής της υπόθεσης που ονομάζεται Μητροπολιτικό Πάρκο. Από την μια οι ολίγοι εύποροι και εκλεκτοί και από την άλλη οι πολλοί και του... σωρού.

Η αναφορά στους «25 χιλιάδες εύπορους και μορφωμένους πολίτες», έγινε σε μελέτη του Ι.Ο.Β.Ε.

Στα 5 εκατομμύρια κατοίκους έμμεσα, αλλά ουσιαστικά, αναφέρεται η μελέτη για τη δημιουργία Μητροπολιτικού Πάρκου, η δεύτερη που παραγγέλθηκε από τους τέσσερις δήμους που σχετίζονται με το θέμα (Αλίμου, Αργυρούπολης, Γλυφάδας και Ελληνικού).

Έχει ήδη περάσει ένας χρόνος από τότε που έκλεισε, μετά από εξηντατρία χρόνια λειτουργίας, ο Κρατικός Αερολιμένας Αθηνών. Τα τελευταία δέκα χρόνια έχουμε τρεις βασικές προσεγγίσεις αξιοποίησης των χώρων του.

Η πρώτη προτιμά την εκποίηση της δημόσιας γης. Το πρόσχημα αυτής της επιλογής είναι η έλλειψη χρημάτων λόγω ελλειμμάτων. Συμφωνούν σ' αυτή την κατεύθυνση τόσο ο κ. Μάνος (1991), όσο και ο κ. Σπράος (στις περιφημες προτάσεις του για το ασφαλιστικό κ.λπ. το 1997)...

Ωστόσο κάτι τέτοιο είναι μάλλον παράνομο, αφού δεν μπορείς μια έκταση που απαλλοτριώθηκε για «μείζονα κοινή χρήση και ωφέλεια» να την ξαναπουλήσεις για οικόπεδα. Ή θα δοθεί για άλλη «μείζονα κοινή χρήση και ωφέλεια» ή θα επιστραφεί στους αρχικούς ιδιοκτήτες, αρκετοί από τους οποίους ουδέποτε αποζημιώθηκαν.

Η δεύτερη προσέγγιση, είναι μια παραλλαγή της πρώτης. Προτιμά την

εμπορική εκμετάλλευση του χώρου και των εγκαταστάσεών του από ιδιώτες ή και το δημόσιο, όπου το 1/3 περίπου θα πωληθεί σαν οικόπεδα για πολυτελείς βίλες, το άλλο 1/3 θα γίνει διάφορα εμπορικά, τουριστικά, εκθεσιακά, συνεδριακά, αθλητικά, πολιτιστικά κέντρα και το υπόλοιπο 1/3 περίπου, θα γίνει πάρκο «πρασίνου».

Η τρίτη προσέγγιση είναι η μόνη ευθεία στην κατεύθυνση δημιουργίας μητροπολιτικής ζώνης πρασίνου (Ν.2338/95), με ήπιες χρήσεις αθλητισμού και αναψυχής. Ήταν και είναι το πάγιο αίτημα των κατοίκων των γύρω δήμων και της νομαρχίας.

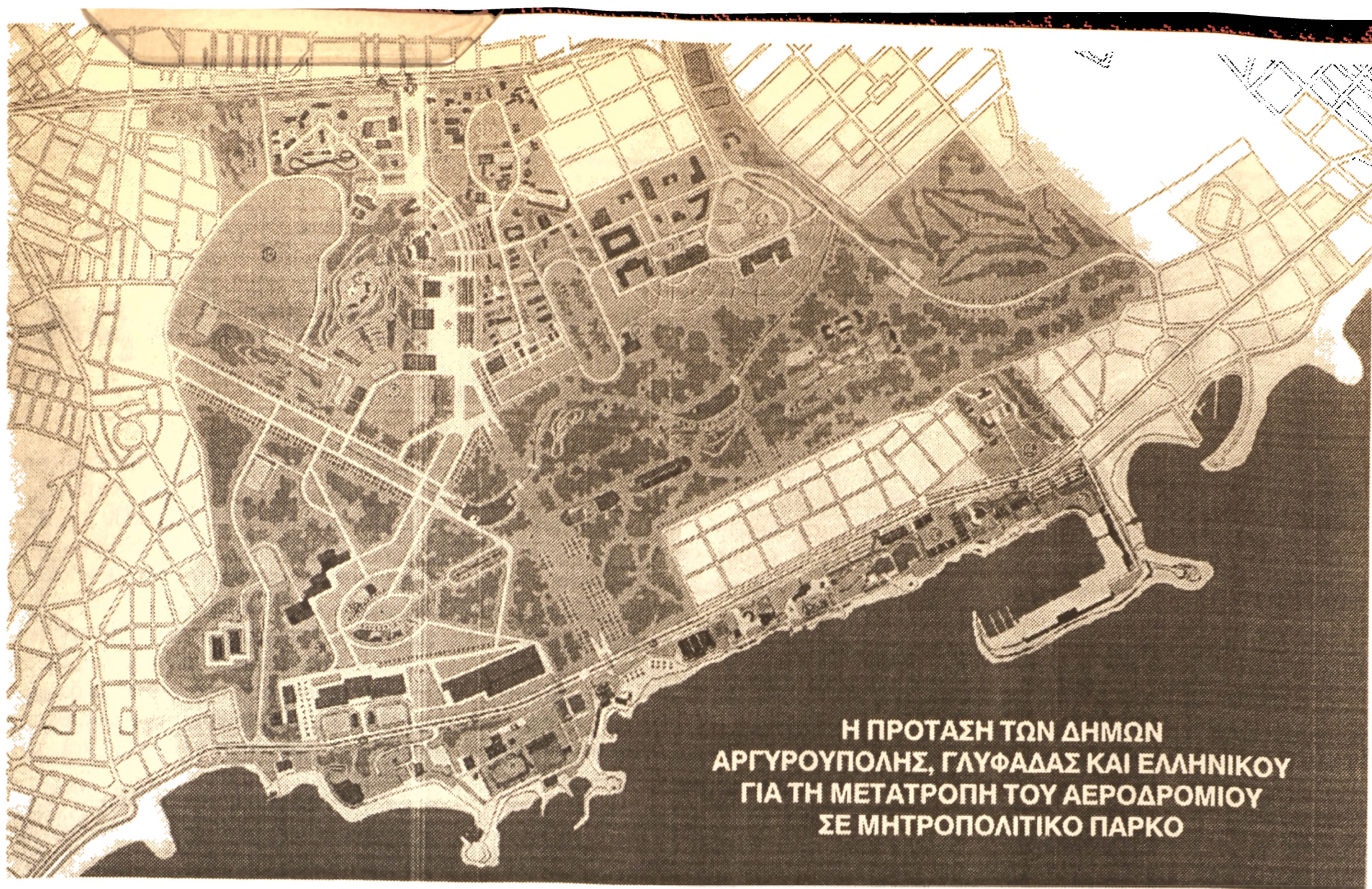
Όσον αφορά στη *δεύτερη προσέγγιση*, υπάρχει... πλούσιο «υλικό».

Πέρα από τη μελέτη του Ι.Ο.Β.Ε. στην οποία αναφερθήκαμε παραπάνω, την ευνοούν:

- Η μελέτη της Intratech LTD (1994). Είναι η πρώτη μελέτη που έγινε για τους 4 δήμους της περιοχής, ουσιαστικά όμως ερήμην τους, αφού όχι μόνο δεν συζήτησαν με τις τεχνικές τους υπηρεσίες, αλλά ούτε καν με τους δημάρχους(!). Το «ομολογεί» η ίδια η εταιρεία στη σελίδα 13 της μελέτης... Είχε εκπονηθεί με χρηματοδότηση του Κοινοτικού Προγράμματος KONVER, για τις αποστρατικοποιημένες περιοχές.

- Η μελέτη της Μεταπτυχιακής Σχολής Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ το 1997. Είδατε σύμπτωση; Γι' αυτή τη μελέτη, τα είπε όλα ο πρώην νομάρχης Αθηνών Δημήτρης Ευσταθιάδης: «δήθεν μελέτη»...

«Κατευθύνσεις» και «βοήθεια» στους δώδεκα μεταπτυχιακούς σπουδαστές, έδωσαν μέλη του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας, του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και του

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ, ΓΛΥΦΑΔΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΣΕ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ

Χάρβαρντ, όπως αναφέρει η έκδοσή. Και οι δώδεκα προτάσεις συμφωνούσαν στην κατεύθυνση της οικοπεδοποίησης και ιδιωτικοποίησης του χώρου...

• Ακόμα περιμένουν στους τέσσερις δήμους τη δεύτερη φάση της περιφέρειας μελέτης του καθηγητή και Προέδρου του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας Λουδοβίκου Βασενχόβεν, στην οποία μπήκε και μια εμβόλιμη για τα ολυμπιακά έργα.

Έχουμε ξαναγράψει ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 δίνουν το άλλοθι για πολλές «αμαρτίες». Και εδώ το ίδιο φαίνεται ότι συμβαίνει, όσον αφορά στον Άγιο Κοσμά (και όχι μόνο), μέρος της έκτασης για την οποία συζητάμε.

Αντίθετα, δεν είδαμε πουθενά να γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι το **Πάρκο της Χιλιετίας στο Σίδνεϊ (4.500 στρεμμάτων)** δημιουργήθηκε με **αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες...**

Μάλιστα και εκεί ξεπεράστηκαν προβλήματα μόλυνσης του εδάφους αντίστοιχα αυτών που υπάρχουν στην πρώτη αμερικανική βάση του Ελληνικού.

Ήδη ανακοινώθηκε η δημοπράτηση του Συνεδριακού Κέντρου, σε έκταση 170 στρεμμάτων στον χώρο του πρώην Ανατολικού Αεροδρομίου. Κάτι που δεν είναι ακόμα γνωστό: Θα δοθούν 4.500 στρέμματα επιπλέον μετά το «τρικ» ορισμού συντελεστή δόμησης 3. Δηλαδή 51.000 τ.μ. συνολικά.

Η λύση που απαιτείται είναι πολιτική. Εδώ περιπλέκονται λίγο τα πράγματα.

Διανύουμε χρονιά δημοτικών εκλογών. Πολύ δύσκολα θα μπορούσαμε να φανταστούμε ότι όσοι θα επιθυμούσαν τα συγκεκριμένα «οικοπεδάκια», δεν ενδιαφέρονται σοβαρά για το τι θα βγάλει η κάλη τον Οκτώβριο, αφού οι δήμαρχοι και τα δημοτικά συμβούλια είναι οι μόνοι που μπορούν να επιμείνουν πολιτικά στο αίτημα για την δημιουργία του Μητροπολιτικού Πάρκου και να ασκήσουν ουσιαστικές πιέσεις.

Ήδη στον Δήμο Ελληνικού άρχισαν τα παρατράγουδα με την παραίτηση του δημοτικού συμβούλου Γιώργου Πετρά στις 10 Απριλίου. Ο συγκεκριμένος σύμβουλος της δημοτικής πλειοψηφίας στήριξε ως αντάρτης της Ν.Δ. τον υποψήφιο του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος και εκλέχθηκε δήμαρχος και με την υποστήριξη του ΣΥΝ. Σ' αυτές τις εκλογές τι συμμάχίες θα προκύψουν άραγε; Αντίστοιχο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι εξελίξεις και στους άλλους τρεις δήμους: της Γλυφάδας (ο σημερινός δήμαρχος πρόσκειται στην Ν.Δ.), της Αργυρούπολης και του Αλίσου (οι σημερινοί δήμαρχοι πρόσκεινται στο ΠΑΣΟΚ).

Κάπου εδώ μπαίνει και ο «Βωβός» της Νέας Υόρκης- Ντόναλντ Τραμπ(!). Συγκεκριμένα, στο περιοδικό *Men* (Απρίλιος 2001), έλληνας συνεργάτης του, ο C. Kondilis, ανέφερε σχέδια γι' «αυτό που λείπει ακόμη από την Αθήνα... η δημιουργία μιας συμπυκνωμένης μοντέρνας πολιτείας με ουρανοξύστες... π.χ. τα κτίσματα της Défense στο

Παρίσι. Η Αθήνα έχει έναν ιδανικό χώρο, το αεροδρόμιο του Ελληνικού».

Η Αθήνα είναι η ευρωπαϊκή πρωτεύουσα με τους λιγότερους χώρους πρασίνου ανά κάτοικο. Μόλις 2,5 τ.μ., ενώ αντίστοιχα στη Βιέννη είναι 15 τ.μ., στο Παρίσι 8,5 τ.μ., στη Σόφια 15 τ.μ..

Τα 4.900 στρέμματα αποτελούν ένα ικανοποιητικό μέγεθος για Μητροπολιτικό Πάρκο. Με αυτά η Αθήνα θα **μεγαλώσει τον μέσο όρο της σε πράσινο σε 4 τ.μ. ανά κάτοικο και θα κατεβάσει τη μέση θερμοκρασία της κατά ένα βαθμό.** Το παραδέχονται και οι μελέτες που προτείνουν τσιμεντοποίηση...

Από την μια λοιπόν η «φιλοσοφία Ντόναλντ Τραμπ» απέναντι στην «φιλοσοφία των περιβαλλοντικών οργανώσεων και φορέων».

Από την μια πολυτελείς βίλες για 25 χιλιάδες «μορφωμένους και εύπορους ευρωπαίους» πολίτες, συνεδριακά κέντρα, μαρίνες, ξενοδοχεία, εμπορικά κέντρα, οδικές αρτηρίες...

Από την άλλη, ένα πάρκο κοινής χρήσης για 5 εκατομμύρια πολίτες, με την δημιουργία φυσικού περιβάλλοντος μέσα στην πόλη, σύνδεση με τη θάλασσα, αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Πρόκειται για μια από τις σπάνιες φορές όπου το Χόλιγουντ μπορεί να βοηθήσει δημιουργικά τη φαντασία μας. Έχουμε δει σε τόσες ταινίες το Σέντραλ Πάρκ. Έχουμε, κ. Τραμπ, μια ευκαιρία να αποκτήσουμε ένα αληθινό δικό μας... Αυτό είναι που λείπει ακόμη.

Ο τουρκισμός του βουλευτή κ. Γκαλήπ Γκαλήπ και ο εθνικός όρκος του Ατατούρκ

του Μανόλη Καρέλλη

Στην Κωνσταντινούπολη γινόταν, πριν από δυο πάνω-κάτω χρόνια, το συνέδριο των αποκαλουμένων «Τούρκων Δυτικοθρακιωτών» – οι αποσχιστικές επιδιώξεις των οποίων δεν αποκρύπτονται. Μαζί των και ο κ. Γκαλήπ Γκαλήπ, βουλευτής Θράκης του ΠΑΣΟΚ.

Το συνέδριο κατέληξε στην Άγκυρα και σε προσκύνημα στο Μαουσωλείο του Κεμάλ Ατατούρκ. Εκεί ο κ. Γκαλήπ Γκαλήπ έγραψε στο βιβλίο των Επισκεπτών. Ιδού το πόνημά του:

«Εθνικέ μας ηγέτη Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ, η τουρκική μειονότητα της Δυτικής Θράκης, χωρίς να παρεκκλίνει στο ελάχιστο από τις αρχές που χάραξες, θα είναι ένας από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές του τουρκισμού. Τον αγώνα που ξεκίνησες στα χώματα που γεννήθηκες και μεγάλωσες εμείς θα τον φέρουμε σε πέρας.»

• Η δραστηριότητα του κ. Γκαλήπ Γκαλήπ πέρασε απαρατήρητη από τον «εθνικής εμβέλειας» τύπο και τα «εθνικής εμβέλειας» κανάλια. Ο περιφερειακός, όμως, τύπος δεν μπορούσε να την περάσει στο «ντούκου»· ιδιαίτερα ο τύπος των περιοχών δράσης των μουσουλμάνων στους οποίους αναφέρεται ο κ. Γκαλήπ Γκαλήπ.

Διάβασα, έτσι, στον έγκυρο Παρατηρητή της Θράκης – μια εφημερίδα που κάθε άλλο παρά «υπερεθνικιστική» ή των «άκρων» μπορεί να χαρακτηριστεί – ένα ρεπορτάζ του συντάκτη της κ. Γιάννη Γιαγκίνη για τις δραστηριότητες του κ. Γκαλήπ Γκαλήπ. Ερωτάται ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ από τον δημοσιογράφο:

«Είναι αλήθεια, κύριε Γκαλήπ, ότι γράψατε αυτό το κείμενο στο μαουσωλείο του Κεμάλ στην Άγκυρα;» Η απάντηση του κ. Γκαλήπ Γκαλήπ δεν αφήνει κανένα περιθώριο: *Ναι, είναι αλήθεια, έτσι ακριβώς το έγραψα.*

Ο Θρακιώτης, όμως, δημοσιογράφος συνεχίζει: «Ποιος λόγος σάς ώθησε να γράψετε κάτι τέτοιο; Αυτό είναι το πιστεύω σας;» Η απάντηση του κ. Γκαλήπ Γκαλήπ: *Όχι μόνο το δικό μου αλλά και γενικά της μειονότητας – όπου, ασφαλώς, η μειονότητα του κ. Γκαλήπ Γκαλήπ είναι οι μουσουλμάνοι της Θράκης.*

Και η τελευταία ερώτηση του δημοσιογράφου:

«Πώς σχολιάζετε την ερώτηση που έκανε ο κ. Χατζηγάκης στη Βουλή και τις κατηγορίες του εναντίον σας;» Ο βουλευτής, όμως, απαντά πολύ σίγουρος: *Δεν χρειάζεται κανένα σχόλιο. Ο άνθρωπος έκανε την ερώτησή του και θα πάρει την απάντησή του σύντομα από τον υπουργό.*

• Ανέτρεξα στα σχετικά κείμενα («οι ελληνοτουρκικές σχέσεις», έκδοση «Γνώση» και στο άρθρο του κ. Αλέκου Αλεξανδρή σελ. 95) και βρήκα τη διακήρυξη του Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ για τη Δυτική Θράκη που περιλαμβάνεται στον «εθνικό όρκο» (Misak-i-Milli) του 1920. Στην «ιστορική» του διακήρυξη ο τούρκος ηγέτης δήλωνε:

Στις διαπραγματεύσεις που θα γίνουν με τους ξένους για το πολιτικό μέλλον της Δυτικής Θράκης πρέπει να δραστηριοποιηθούμε με σύνεση. Σκοπός μας είναι η Δυτική Θράκη να παραμείνει στα τουρκικά χέρια, σαν ενιαίο σύνολο και με κατάλληλο χρόνο και ευκαιρία να ενωθεί με τη μητέρα πατρίδα... Εμείς δεν μπορούμε να δεχτούμε την απαλλοτρίωση του τουρκικού αυτού τμήματος. Οι αδελφοί μας της Δυτικής Θράκης, σε πρώτο βήμα, πρέπει να αγωνιστούν για να κερδίσουν την ανεξαρτησία και την αυτονομία της Δυτικής Θράκης.

• Θα παραθέσω αυτολεξεί την κατάληξη του δημοσιεύματος της θρακιώτικης εφημερίδας:

«Αυτή ακριβώς η τελευταία απάντηση του κ. Γκαλήπ (για την αναμενόμενη απάντηση του υπουργού κ. Γιώργου Παπανδρέου στην ερώτηση του βουλευτή κ. Σωτήρη Χατζηγάκη) αποτελεί και τη δική μας απορία. Ποια θα είναι η στάση της κυβέρνησης και του κεντρικού ΠΑΣΟΚ στην προηγούμενη δήλωση και στις συγκεκριμένες δραστηριότητες. Ο λαός της Ροδόπης περιμένει σύντομα κάποια απάντηση και θέτει όλους τους έχοντες σχέση με το θέμα (σε τοπικό και πανελλήνιο επίπεδο) προ των ευθυνών των. Επίσης, σύμπας ο λαός της Ροδόπης, χριστιανοί και μουσουλμάνοι, ερωτά τον βουλευτή, αν εξακολουθεί να τον εκπροσωπεί στο ελληνικό Κοινοβούλιο...»

• Ενδιαφέρον, όμως, παρουσιάζει η

απάντηση που δόθηκε στην ερώτηση του βουλευτή κ. Σωτήρη Χατζηγάκη από τον υπουργό Εξωτερικών κ. Γιώργο Παπανδρέου και την οποία ε γνώριζε ή μάντευε με κάποιο τρόπο ο κ. Γκαλήπ Γκαλήπ:

Σε κάθε ευνομούμενο και δημοκρατικό κράτος, όλοι και κατ' εξοχήν οι αιρετοί εκπρόσωποι του λαού, έχουν το δικαίωμα αλλά και την ευθύνη της ελεύθερης έκφρασης των πεποιθήσεων και των απόψεών τους.

• Και είχε δίκιο ο βουλευτής της Θράκης να εμπιστεύεται ή να προδικάζει τον έλληνα υπουργό των Εξωτερικών: αναγόρευε ο τελευταίος σε δικαίωμά του και σε ελεύθερη έκφραση των πεποιθήσεων και των απόψεών του τη δήλωση υποστήριξης του τουρκισμού και τη συνέχιση του έργου του Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ αλλά και τη συστηματική δουλειά του για την αυτονόμηση της Δυτικής Θράκης σε πρώτη φάση και την απόσχιση από την Ελλάδα και την προσάρτησή της στη «μητέρα Τουρκία» σε κάποια επόμενη.

Την ίδια ώρα που τέτοιες κινήσεις τις θεωρούν όχι μόνο οι Τούρκοι αλλά και όσοι συναπαρτίζουν τη μόνη υπερδύναμη «άκρως εγκληματικές» και όταν κάποιος, Κούρδος στην καταγωγή, Οτσαλάν στο όνομα, αν δεν μας απατά η μνήμη, έφυγε μέσα από τα ελληνικά χέρια (οι κακόπιστοι επιμένουν ότι τον παραδώσαμε), για να υποστεί «τα επίχειρα της κακίας του». Συνίσταται δε αυτή η «κακία» στο ότι «επεδίωκε αυτονόμηση των περιοχών που έχουν Κούρδους ως κατοίκους των και ότι καθοδούσε αποσχιστικά κινήματα».

• Προλαβαίνω, όμως, το ερώτημα: γιατί θυμήθηκα μια παλιά, σχετικά, ιστορία: Μα, βέβαια, γιατί ο έλληνας πρεσβευτής στην Άγκυρα μας θύμιζε, με μια απόρρητη έκθεσή του που κάποιοι άφησαν να διαρρεύσει, ότι οι Τούρκοι εξακολουθούν να βλέπουν τη Δυτική Θράκη με τα μάτια του Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ και να ομνύουν στον εθνικό όρκο του. Αλλά και γιατί το ελληνικό υπουργείο των Εξωτερικών δεν φάνηκε να την εκτίμησε ιδιαιτέρως, αν κρίνουμε από την αντίδραση που ακολούθησε τη δημοσίευσή της, ούτε να ανησύχησε...

Αχ Λίτσα, τι κάνω για σένα...

του Δ.Α. Παπαδόπουλου (ερευνητή στο Ι.Γ.Ε.Κ.Ε., ΕΘ.Ι.Α.Γ.Ε.)

Σε μεγάλο μέρος του έντυπου τύπου ανθεί η δημοσιογραφία του είδους «κάποιος-ανώνυμος-είπε/έκανε-κάτι-και-εγώ-το-αναφέρω-ως-είδηση». Ιδίως σε περιόδους κρίσεων νομιμοποίησης των δικτύων εξουσίας που συνδέονται με συγκεκριμένα εκδοτικά συμφέροντα, υποβαθμίζονται τα γεγονότα και τη θέση τους καταλαμβάνουν διάφοροι μυστήριοι «έγκυροι κύκλοι», «αξιόπιστες πηγές», «σημαίνοντες παράγοντες του δημόσιου βίου (sic)» κ.ο.κ., οι οποίοι, ω του θαύματος, άπαντες συμφωνούν σ' ένα πράγμα: über alles τα συμφέροντα του εκδότη-προϊσταμένου.

Το Βήμα της Κυριακής αποτελεί το ιδανικό πεδίο εξάσκησης αυτού του είδους της «δημοσιογραφίας». Ακολουθεί παράδειγμα. Αφορμή του δημοσιεύματος η εισαγγελική παρέμβαση Παπαγγελόπουλου κατά Σ. Κόκκαλη.

«Προς επίρρωσιν της ευθύνης των εισαγγελικών και του εξαιρετικά ευαίσθητου και κρίσιμου ρόλου τους αξίζει να παραθέσουμε την άποψη ενός ανώτατου εισαγγελικού λειτουργού ο οποίος προσφάτως συνταξιοδοτήθηκε [είπατε τίποτα;] και παρομοίαζε πάντα τους εισαγγελείς με τους γιατρούς επισημαίνοντας ότι, “όπως ο γιατρός μπορεί να σε στείλει στον άλλον κόσμο, έτσι και ο εισαγγελέας μπορεί να σου προκαλέσει οικονομικό ή ψυχικό θάνατο...”».

Μπορεί όμως σήμερα, θα αναρωτηθούν πολλοί και αναρωτώνται και ορισμένοι εισαγγελικοί [πες μας έναν, διάολε!], ο εισαγγελέας να ανταποκριθεί στον θεσμικό του ρόλο δίχως να μεταβληθεί κάποιες φορές και άκων σε μηχανή παραγωγής διώξεων και εξόντωσης, οικονομικής και ηθικής, των πολιτών; Μπορεί να είναι σίγουρος ότι εκείνα που του καταγγέλλονται έχουν μονάχα μία όψη ή ότι δεν εξυπηρετούν σκοπιμότητες που δημιουργούν τις δικές τους αλήθειες και εν τέλει ότι δεν τον χρησιμοποιούν σαν “το περίστροφο της δίωξης”, όπως εύστοχα παρατήρησε ει-

σαγγελέας της Αθήνας; [Γιατί όχι των Πατρών;]

Με δυο λόγια, με τι εχέγγυα, με τι στοιχεία πατάει τη σκανδάλη της δίωξης για να δρομιολογήσει δικαστικές εκκρεμότητες που τις περισσότερες φορές είναι συνώνυμες με τις περιπέτειες ζωής για επωνύμους και ανωνύμους; Η απάντηση συνήθως είναι: “Μα ο εισαγγελέας δεν αποφασίζει, απλώς ασκεί τη δίωξη”. Και όπως προσφάτως διατεινόταν εισαγγελικός λειτουργός [της Αθήνας, εννοείται... Ε, τι, παιδιά είμαστε;] για τις διώξεις των ημερών, “ξέρεις πόσοι θα δουν τα στοιχεία αυτά μετά τον εισαγγελέα, πόσοι εισαγγελείς και πόσοι δικαστές, πόσα συμβούλια θα απασχολήσουν;”, δίδοντας το μέτρο της ανασφάλειας των πολιτών αν έχουν την ατυχία να μπουν στο μικροσκόπιο της δικαστικής διερεύνησης.»

Και τώρα, το κερασάκι στο παρπά-νω «ωραίων έργων»: «Γιατί, όπως έχουν σήμερα τα πράγματα, όποιον μηνύεις διώκεται: φίλτρο δεν υπάρχει, ούτε προβλέπεται (το πιο εύκολο πράγμα σήμερα είναι να αποκτήσει κάποιος την ιδιότητα του κατηγορουμένου, μια μήνυση αρκεί) και ό,τι καταγγέλλεται, αλήθεια ή όχι, αν εμπλακεί ο εισαγγελέας, θα οδηγήσει στη δίωξη και στη Δικαιοσύνη. Άλλο αν μετά η απαλλαγή σε περιμένει στη γωνία. “Ο εισαγγελέας” έλεγε πριν από λίγες ημέρες ένας ανώτατος εισαγγελικός [ο τελευταίος εισαγγελέας-χωρίς-όνομα] “είναι σαν την Εφορία, αν σε ψάξει κάτι θα βρει...”»

Το άρθρο με τίτλο «Ο εισαγγελέας της κάθε ημέρας», στο οποίο ανήκουν τα παραπάνω αποσπάσματα, φιλοξενήθηκε στο Βήμα της Κυριακής (03.03.2002). Συντάκτης του η κα Ι. Μάνδρου. Τα συμπεράσματα δικά σας.

Πάντως από τεχνικής άποψης, τέτοια «άρθρα» μπορώ να γράψω δεκάδες την ημέρα. Θέλετε ένα παράδειγμα; Είμαι –λέμε τώρα– δημοσιογράφος της Καθημερινής, τελών υπό διονυσιακή παράκρουση. Λοιπόν, αρχίζω ως εξής:

«Έγκυροι παράγοντες της αγοράς επισημαίνουν το άκρως δυσάρεστο κλίμα που επικρατεί ανάμεσα σε κορυφαία στελέχη της Ιντρακόμ μετά από την πρόσφατη εισαγγελική παρέμβαση. Ορισμένοι, δε, κάνουν λόγο για πρωτοφανή κατάσταση, όπου απειλές, εκβιασμοί κάθε είδους, πισώπλατα καρφώματα δίνουν και παίρνουν σε καθημερινή βάση. Οι εξελίξεις, υποστηρίζουν, βρίσκονται εκτός ελέγχου. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, υπάρχουν γραμματείς που δεν γνωρίζουν αν αύριο θα έχουν εργασία, και αρκετές από αυτές ψάχνουν δουλειά ακόμα και σε αλυσίδες fast food. Οι δε τεχνικοί της εταιρείας ήδη αρχίζουν να βολιδοσκοπούν “κολλητούς” ηλεκτρολόγους, και τους παρακαλούν κλαίοντας γοερά για να τους πάρουν στη δουλειά, μπας και φάνε κανά κομμάτι ψωμί στο μέλλον. Η Ιντρακόμ, καταλήγουν, πάει τελείως-σε, φαλιμέντο, πώς το λένε;» Και συνεχίζω ακάθεκτος, εγώ ο δαιμόνιος «ρεπόρτερ»: «Άλλοι, περισσότερο ψύχραιμοι παρατηρητές [οι ψύχραιμοι «παρατηρητές» εισβάλλουν στο άρθρο έτσι για ξεκάρφωμα..., σατανικό, ε;] παρατηρούν με ανησυχία τις εξελίξεις και εκτιμούν ότι το πεδίο πρέπει σύντομα να ξεκαθαρίσει, έτσι ώστε να γνωρίζουν οι εργαζόμενοι του ομίλου το τι μέλλει γενέσθαι. Δεν μπορούν να είναι αυτοί που τελικά θα “πληρώσουν το μάρμαρο”...» Μην μου πείτε, φιλολαϊκότατον. Και προσθέτω το κερασάκι στην τούρτα: «Πάντως, όπως και να έχουν τα πράγματα, οι πάντες συμφωνούν ότι ένα είναι το ζητούμενο: η διαφάνεια, όχι μόνο στο δημόσιο, αλλά και στο επιχειρηματικό επίπεδο.» Τέλειο. Ο μπαγάσας έπιασα μέχρι και τη θεσμική διάσταση του ζητήματος. Ένα κύμα αυτοϊκανοποίησης με περιβάλλει. Ο εκδότης με χτυπά φιλικά στην πλάτη. Τελικά εκείνο το διαμερισμάκι που έχω βάλει στο μάτι θα το αποκτήσω ο κόσμος να χαλάσει. Και πού θα πάει, με αυτά και με κείνα, η Λίτσα θα μου κάτσει στο τέλος...»

Όσα έρχονται από το παρελθόν

Για να θυμάμαι τη Μαριώ

— Καλά, και πού τον ξέρεις;

— Από παλιά. Από πολύ παλιά.

Ήταν στη σπουδάζουσα. Ένας φοιτητής όπως όλοι μας. Δεν είναι «επώνυμος». Όπως άλλωστε χιλιάδες άλλοι. Κι όμως:

— Νιώθω περήφανος για κείνα τα χρόνια. Ήμουν μέσα στα γεγονότα. Σε όλα τα γεγονότα. Στους αγώνες για το Κυπριακό, στο 1-1-4, στο «15%» αλλά και τότε που ήρθε ο Γκαγκάριν στην Ελλάδα και ύστερα στα Ιουλιανά, δίπλα στον Πέτρουλα, στους Λαμπράκηδες, στη δικτατορία στο Παρθένι — ήταν κι ο Γιάννης ο ποιητής εκεί, τον θυμάσαι; Μια ζωή πυκνή. Μια ζωή γλυκόπικρη. Από παλιά. Ο πατέρας στον Άι-Στράτη, ο Αντώνης μας στο Μακρονήσι, η Μαριώ στο Τρίκερι. Κι εγώ, δεκαεφτάχρονο αγόρι στο Γυμνάσιο να απειλούμαι από τον καθηγητή: «Είσαι κουμμουνιστής». Θυμάσαι την Ελένη, τον Γρηγόρη, τον Γιάννη...

Και τώρα; Πώς άλλαξε η ζωή! Πώς να φανταζόμουν ότι θα έφτανε σήμερα η εποχή του μιγκμπραδερισμού! Καταλαβαίνεις πώς αλλάξαν όλα; Το βλέπεις πώς αλλάζουν όλα; Τώρα που μιλάμε καταλαβαίνεις ότι αλλάζουν όλα; Και αλλάζουν γρήγορα. Αύριο να δεις θα συζητάμε για την παραίτηση του Λαμπρίδη — άκου δίπλα αυτούς που τσακώνονται για το ντέρμπυ.

Παλιά άλλαζαν τα πράγματα πιο γρήγορα ή με πιο αργούς ρυθμούς; 1941 ως το 1945, σε τέσσερα χρόνια πόσα δεν έγιναν; Πόλεμος, Κατοχή, Αντίσταση, Δεκέμβρης, Βάρκιζα. Και ύστερα πάλι άλλα 4 χρόνια: 1945 ως το 1949. Εμφύλιος, εκτελέσεις, εξορίες, διώξεις, ήττα, έξοδος στις Λαϊκές Δημοκρατίες, μουγκαμάρα. Η Ελλάδα μοιρασμένη στα δύο. Από κει αυτοί, από δω εμείς. Τέσσερα χρόνια και άλλα τέσσερα. Και τώρα πού βρεθήκαμε; Ο Σημίτης είναι πρωθυπουργός έξι χρόνια. Τι άλλαξε σ' αυτόν; Τίποτε. Ίδιος όπως την πρώτη του ημέρα. Κι όμως τα πράγματα γύρω του άλλαξαν. Πολλά. Πάρα πολλά. Κι αυτός απών. Νομίζω ότι σήμερα αλλάζουν πιο γρήγορα τα πράγματα αλλάζουν πιο γρήγορα από μια εποχή κι ύστερα. Πτώση του Τείχους, πόλεμος στη Μέση Ανατολή, πόλεμος στα Βαλ-

κάνια, Ευρωπαϊκή Ένωση, Παγκοσμιοποίηση. Ονόματα νέα αναδύονται. Ο Πανταγιάς λόγου χάριν. Τον ήξερες τον Πανταγιά; Πήγε λέει στο Ρέθυμνο μαζί με τον Κουναλάκη να παρουσιάσουν το νέο του βιβλίο. Και μαζί η Μιλένα. Τα φανταζόσουν όλα αυτά; Για ποιο πράγμα πέθαναν τόσο άνθρωποι; Πέθαναν ανυποψίαστοι ότι ετοίμαζαν την Ελλάδα του μιγκμπραδερισμού.

Σ' αυτό θέλω να μείνω. Σ' αυτό που άλλαξε κι αλλάζει καθημερινά προς μια νέα αλλαγή. Δεν ξέρω τι θα γίνει αύριο. Λέξεις ελληνικές παλιές ανασύρθηκαν και παίρνουν νέο χρώμα και σημασία: *Επικοινωνιακός, εκσυγχρονισμός, μετεξέλιξη, τοπικές κοινωνίες* και άλλα ατελείωτα.

Εγώ ζω ακόμη. Έχω παιδιά, δουλεύω, διαβάζω, πάω στον κινηματογράφο. Και γύρω μου όλοι αυτοί οι Κουναλάκηδες, οι Πανταγιάδες, οι Καϊμάκηδες, όλοι επώνυμοι, αν με συναντήσουν θα με καλησπερίσουν, ζητούν την συναίνεσή μου και την δική μου καλησπέρα αλλά γιατί; Για να συζητήσουμε για τον μιγκμπράδερ; Στο χωριό μου ζουν κάποια λείψανα μιας άλλης ζωής και γι' αυτά δεν έχουν να πουν τίποτε, τα αγνοούν. Βγαίνουν στα τηλεοπτικά παράθυρα και φλυαρούν και φλυαρούν... Ξέρω, πιστεύουν ότι εγώ είμαι εκτός χρόνου, εκτός εποχής. Και ότι είναι αυτοί όλοι τους, κομμάτι από το μέλλον μας. Σώπα, καλέ μου. Αυτοί σβήνουν όπως κλείνουν τα παράθυρα. Η στέρεη ζωή είναι αλλού. Και το αύριο, που έρ-

χεται αδυσώπητο, ανεξιχνίαστο, άγνωστο για όλους μας.

Όμως εγώ μένω εδώ. Γιατί θυμάμαι. Θυμάμαι τη Μαριώ και τους άλλους που φύγανε. Χωρίς να υποψιάζονται όλα όσα ήρθανε. Όπως θα φύγουμε και μεις. Θα αφήσουμε κάποια σημάδια; Δεν μπορεί όμως τα σημάδια της εποχής μας, των χρόνων μας, να είναι ο μιγκμπραδερισμός των «επώνυμων». Ζήσανε αυτοί μέσα στη ζωή και στα γεγονότα της εποχής μας, όπως πραγματικά ζήσαμε πριν από σαράντα τόσα χρόνια και μένανε τα σημάδια της εποχής εκείνης ανεξίτηλα στο σώμα της Ιστορίας μας; Νομίζεις πως η εποχή μας είναι τα τηλεοπτικά παράθυρα και τα ρεάλιτι;

Όχι, «τα πράγματα έρχονται από παλιά, από πολύ παλιά και τραβάνε στο μέλλον». Αγνοώντας τις μικρές, τις φτωχές ζωές μας.

Χ. Νησιώτης

Υ.Γ. Πριν δέκα μέρες σημείωνα όλα αυτά. Ξεχάστηκα και τα παράτησα. Έπιασα πάλι αυτό το σημείωμα το ξαναδιάβασα. Όλα τα «τωρινά» έχουν κιόλας σβήσει. Είναι ξεπερασμένα όλ' αυτά. Δεν είναι πια επίκαιρες αναφορές. Το ξανασκέφτηκα. Όχι, το σημείωμα είναι απολύτως επίκαιρο. Γιατί τα «τωρινά», δηλαδή τα χθεσινά, κανείς δεν τα μνημονεύει σήμερα. Όμως τα παλιά, τα πιο παλιά είναι που μένουν.

Και για μένα, η μορφή της Μαριώς είναι σήμερα ακόμα πιο ζωντανή.

Από το ευ αγωνίζεσθαι έως τις δυσεπούλωτες πληγές

του Στέλιου Π. Καφαντάρη

Ολοι οι Έλληνες θα θέλαμε, αν όχι να κάνουμε τους καλύτερους Ολυμπιακούς Αγώνες που έγιναν ποτέ, τουλάχιστον να τους ξαναδώσουμε, και μάλιστα στην κοιτίδα τους, την αίγλη που έχει θαμπώσει η τρομακτική εμπορευματοποίησή τους.

Ωστόσο πλέον όλοι, ακόμα και αυτοί που γιόρτασαν ξέφρενα την επιλογή της Αθήνας προ τετραετίας, έχουμε τις αμφιβολίες μας. Τώρα είναι ζήτημα αν το ελπίζει μόνη η Πρόεδρος Γιάννα. Βεβαίως εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι ο Θεός της Ελλάδας δεν θα μας αφήσει να ρεζιλευτούμε και ότι ο Έλλην, ιδίως ο εργολάβος, μεγαλουργεί εν πίεσει, ιδιαίτερα όταν ο τελικός προϋπολογισμός τρέχει στο τριπλάσιο του αρχικού.

Με δεδομένη την προβληματική πρόοδο των εργασιών προετοιμασίας, το φάσμα του ρεζιλέματος είναι ξεκάθαρο. Τι όμως ακριβώς σημαίνει για τη χώρα το ρεζίλεμα και κάτω από ποιες συνθήκες εισπράττεται; Η Ελλάδα έχει ξαναρεζιλευτεί στον βαθμό που διακινδυνεύει τώρα με το 2004;

Κατ' αρχήν να ξεχωρίσουμε τις έννοιες, άλλο ρεζίλεμα και άλλο εθνική καταστροφή. Εδώ δεν πρόκειται για το 1922, ούτε για το 1897, όχι τόσο καταστροφή όσο *αίσχος*, σύμφωνα με τις εκφράσεις της εποχής. Η χρεωκοπία του 1893 που επέβαλε μακροχρόνιο διεθνή έλεγχο επίσης δεν ήταν ρεζίλεμα, ιδίως με τα σημερινά κριτήρια που το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο εμπλέκεται παντού, ακόμα και στη Βρεταννία το 1967.

Ο βομβαρδισμός και η κατάληψη της Κέρκυρας το 1923 από τον Μουσολίνι μπορεί να ταπεινώσε την Ελλάδα αλλά και αποκάλυψε τις αδυναμίες των Αγγλογάλλων. Η εισβολή στρατού στην Βουλγαρία το 1925 επί Παγκάλου μπορεί να χαρακτηρίστηκε από

ορισμένους οπερετική και να προκαλέσε οικονομικές κυρώσεις, αλλά μάλλον ανύψωσε το φρόνημα των πολιτών.

Πιο πρόσφατα, η κατάληψη της μικρής Ίμιας μπορεί για πολλούς να θεωρήθηκε ήττα, αλλά δεν έγινε ευρέως αντιληπτή διεθνώς ως ρεζίλεμα της χώρας. Τελικά μόνο η υπόθεση Οτσαλάν εισπράχτηκε απολύτως ως ρεζιλίκι κυβέρνησης και υπηρεσιών με τους ανόητους χειρισμούς τους.

Η αποτυχία μας το 2004 μπορεί να πάρει τις εξής μορφές: α) Αδυναμία ολοκλήρωσης των έργων και επιλογή εμβολωματικών λύσεων με την άμεση ανάμιξη της ΔΟΕ στα οργανωτικά και οικονομικά. β) Αδυναμία ή δυσχέρειες στην διεξαγωγή των αγώνων. γ) Αποχή αντιπροσωπειών υπό την απειλή ή εμφάνιση τρομοκρατικών ενεργειών.

Η οικονομική επιβάρυνση είναι το περισσότερο που μπορεί να ανεχθεί ο λαός, ο οποίος παρά τη στενότητα σε ατομικό επίπεδο αντιμετωπίζει δημόσιες ζημιές, περιλαμβανομένου και του δημοσιο-ιδιωτικού φιάσκου του ΧΑΑ, με εγκαρτέρηση και μεγαθυμία. Εξάλλου αναμένεται πλήρης αποχαλίνωση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας για λύσεις-πατέντες όσο πλησιάζει ο καιρός. Αυτό δεν είναι κατ' ανάγκη κακό, εκτός αν γίνει αντικείμενο διαπλοκής. Ας μη λησμονείται ότι και στον ατυχή πόλεμο του 1897 ο στρατός θα λιμοκτονούσε αν δεν βρισκόταν ο ιδιώτης Αγαθοκλής να αναλάβει την τροφοδοσία του.

Οι παραπάνω σκέψεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο συνδυασμός Δημοσίου και Επιτροπής 2004 έχουν φτάσει στην οριακή τους απόδοση, επομένως έχουν την αποτυχία ως ένα βαθμό εξασφαλισμένη. Δεν έχει νόημα να ελπίζουμε σε υπερπροσπάθειες της τελευταίας στιγμής, πρέπει να ξεκινήσουμε

να σκεφτόμαστε δικαιολογίες. Υπάρχει το θλιβερό προηγούμενο, η φτώχεια επεξηγήσεων – κραυγαλέα στα εθνικά μας θέματα. Οι φιλότουρκοι δυτικοί γράφουν κύρια άρθρα ή ολόσελιδες αναλύσεις και οι πρεσβείες μας απαντούν με κακοφτιαγμένα γράμματα τριών γραμμών.

Για τη ροή των δικαιολογιών προτείνεται να προβλεφθούν ομάδες Προκάλυψης Ατοπημάτων και Αστοχιών με καθήκον να παρακολουθούν τα έργα και την εν γένει προετοιμασία καθώς και την διεξαγωγή των αγώνων και να δίνουν επαρκείς εξηγήσεις στα εγχώρια και διεθνή ΜΜΕ για τις αστοχίες. Με την έννοια *επαρκείς*, οι επίσημες αυτές δικαιολογίες βεβαίως θα πρέπει να είναι αληθοφανείς και διεισδυτικές.

Οι ομάδες επεξηγήσεων πρέπει να αρχίσουν με την δημιουργία του κατάλληλου κλίματος, π.χ. με την θεώρηση ότι πολλοί απεργάζονται το κακό της χώρας και υπονομεύουν τις προσπάθειες μας. Ένα κριτήριο για την πρόσληψη θα μπορούσε να είναι η ικανοποιητική απάντηση στο σχεδόν υβριστικό σχόλιο του *Newsweek* της 8/15 Απριλίου «Κάνοντάς το με τον ελληνικό τρόπο».

Τέτοιες ομάδες δεν θα είναι δύσκολο να κολλήσουν στο οργανόγραμμα του 2004 που φιλοξενεί ένα σωρό διευθυντές, λ.χ. *εικόνας & ταυτότητας*, ή *μάρκετινγκ-σπόνσορινγκ*, σχετικούς μεν αλλά αδύναμους στις εκ των υστέρων εξηγήσεις, ωστόσο καλύτερα να προσληφθούν απευθείας από την κυβέρνηση που έχει και την τελευταία ευθύνη επί του ρεζιλέματος και των συνεπειών του. Οι αποτελεσματικότεροι μάλιστα, μετά τους αγώνες, ας προωθηθούν στο διπλωματικό σώμα. Αν μπορέσουν να δικαιολογήσουν το 2004, τότε η Ελλάδα θα έχει βρει την ισχυρότερη εκπροσώπησή της.

Μάδατε τα νέα;

Του ανταποκριτή μας Νίκου Πρωινού

☞ Θέλουμε να πιστεύουμε ότι πήρατε στα σοβαρά τις υποδείξεις μας και έχετε προμηθευτεί τις κατάλληλες ασφυξιογόνες μάσκες προς αντιμετώπιση της μπόχας του ποδοσφαίρου. Εξάλλου είναι χρήσιμες για να προστατεύεστε και από τα χημικά των «σοσιαλιστικών» ΜΑΤ. Ας μην ξεχνάμε ότι πλησιάζει και η Σύνοδος της Θεσσαλονίκης και οι τιμές σίγουρα σε μερικούς μήνες θα είναι τσιμπημένες...

☞ Έχουμε και λέμε λοιπόν. Την ώρα που τα διαπλεκόμενα ΜΜΕ προσπαθούσαν με τη διακαναλική σύνδεση να φτιασιδώσουν κάπως την εικόνα του πρωθυπουργού, ο οποίος κατά πως φαίνεται στις επερχόμενες εκλογές δεν θα σωθεί ούτε με τις ελληνοποιήσεις, στο ΤΕΜΠΟ ο κ. Θωμάϊδης έβγαζε φόρα παρτίδα το εξής καταπληκτικό. Σαββατόβραδο τον επισκέφτηκε ο επόπτης Λάμπας και του είπε ότι το ματς Αστέρ-Αιγάλεω θα λήξει 1-0. Κάτι που έγινε την επόμενη μέρα!

☞ Ποια η αντίδραση των διοικούντων στο ποδόσφαιρο; Τον έθεσαν εκτός πινάκων.

☞ Στην ίδια εκπομπή έγινε γνωστό ότι ο πρόεδρος της ΕΠΟ Γκαγκάτσης γνωστός για τις σχέσεις του με τον μπάρμπα-Θωμά της παράγκας πήρε ένα «δωράκι» για να στήσει τον αγώνα Παναρκαδικού-Ιάλυσου.

☞ Μάθαμε επίσης ότι ο προπονητής της Εθνικής Ελπίδων Μιχαλόπουλος πήρε τη θέση ύστερα από μεσολάβηση του ιδιοκτήτη της παράγκας.

☞ Τέλος είδαμε το «παλιόσπιτο» του διαιτητή Τσαγκαράκη μια βίλα αξίας δεκάδων εκατομμυρίων που δηλώθηκε 75m² και έγινε με δάνειο από το Παρακαταθηκών με 15.000.000 δρχ.!!

☞ Όμως είχαμε και άλλα ωραία κατά πως θα 'λεγε ο αείμνηστος Μποστ. Στα χέρια ήρθαν ο πολύς Αχιλλέας Μπέος (του Πανωνίου) και ο Αργύρης Λίβας (με περατζάδα από ΠΑΟΚ, Ολυμπιακό, μαθητεία με τον Γκαγκάτση της ΕΠΟ και τώρα στέλεχος του Αιγάλεω). Εκτός τις μάπες που έπεσαν ο διάλογος που έγινε είναι δείγμα του επιπέδου και της ποιότητας αυτών που διαχειρίζονται το δύσμοιρο ποδόσφαιρο στη χώρα μας. Κλέφτης, ναρκομανής, λαμόγιο, ιπατεώνας, μαλάκας είναι οι λέξεις που δεν κινδυνεύουμε με εισαγγελική δίωξη. Για τις υπόλοιπες αφήστε τη φαντασία σας να καλπάζει...

☞ Τι έγινε με το κύπελο; Προκρίθηκαν, δηλαδή μέσω απαράδεκτων διαιτησιών σπρώχτηκαν ΑΕΚ κι Ολυμπιακός. Εσείς τι λέτε, κύριε Ψωμάδη μου, για τον αγώνα σας με την Ξάνθη; Ο «κύριος» Παπίλις -διαιτητής- ήταν δίκαιος; Ακύρωσε κανονικό γκολ κι έπνιξε ένα πέναλτι που μόνο αόματος δεν θα έβλεπε. Όσο για την ομάδα του κ. «Ρόκο» είχε καθαρίσει τον Ηρακλή -ο διαιτητής, όχι οι παίκτες- από τον πρώτο γύρο. Για όσους θυμούνται.

☞ Αλλά η παράγκα χτύπησε -σε μια επίδειξη δύναμης- και

στον αγώνα Ακράτητου-Ολυμπιακού δίνοντας πέναλτι για να κερδίσει ο Luser Περσίας και ισοφαρίστηκε από τον Ηλιοπούλο. Μάλλον κακή πορεία θα έχει αυτός ο παίχτης.

☞ Φίλαθλοι του Ηρακλή (στο κύπελο) και του Άρη (στο ποδόσφαιρο) τα έκαναν γιαλιά-καρφιά. Κύριε αθλητικέ δικαστά μου, θα πράξετε τα δέοντα με την ίδια ταχύτητα όπως και στον αγώνα με τον Παναθηναϊκό; Και κάτι ακόμα. Οι κανιβαλισμοί που έγιναν στην Ξάνθη από πλευράς των οπαδών του κ. Σωκράτη από ποιον, πώς και γιατί αμνηστεύτηκαν; Τελικά η δικαιοσύνη είναι τυφλή ή απλά αλληθωρίζει (όταν πρόκειται για τους τροφίμους της παράγκας);

☞ Και για να μην ξεχνιόμαστε. Τι γίνεται ο περίφημος νόμος του «εξυγιαντή» Φλωρίδη που θα έλυνε άπαξ και διαπαντός, όπως το τότε ΠΑΣΟΚ (γιατί τότε; μα η μετάλλαξη του Κινήματος ή ο κατήφορος -όπως θέλετε πείτε το- είναι καθημερινός) διαφήμιζε;

☞ Εκτός κι αν περιμένουμε από τον Γκαγκάτση και την παρέα του εξυγίανση, κύριε Βενιζέλε μου.

☞ Με τούτα και με τ' άλλα (που έρχονται) ξεχαστήκαμε και με τους μπανιστηρετζίδες της Σχολής του Μάκη Κιτρινόπουλου. Παγιδεύσεις τηλεφώνων, κρυφές κάμερες και προβοκάτσιες σε βάρος ατόμων που μπορεί να είναι βουτηγμένα στη λάσπη, αλλά είναι δουλειά της ΕΥΠ κι όχι δημοσιογράφων. Το κακό έχει παραγίνει συνάδελφοι και εκτός από τις συλλογικές μας συμβάσεις ίσως πρέπει κάποια στιγμή να ασχοληθούμε και με τη χαμένη μας αξιοπρέπεια.

☞ Σε λίγο από τα φτυσίματα θα χρειαζόμαστε ειδικά αδιάβροχα και που να πάρει δεν προβλέφθηκαν στην καινούργια μας Συλλογική Σύμβαση. Κρίμα.

☞ Ο κ. Σωκράτης δήλωσε την βδομάδα που πέρασε ότι «αν η ομάδα του δεν πετύχει τους στόχους της, το καλοκαίρι θα πάρει κεφάλια». Ποδοσφαιριστών ή διαιτητών; Διαλέγετε και παίρνετε. Όλα τα 'χει ο μπαχτσές...

Άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε

ή πώς ο Ν. Καϊμάκης αντιλαμβάνεται την κριτική

Από τον Ν. Καϊμάκη, εκπρόσωπο του ΣΥΝ στο ΕΡΣ πήραμε ένα κείμενο-απάντηση με τίτλο «Σούπα μούπες με το Αντί». Εμείς το διαβάσαμε ως «Άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε» και έτσι το τιτλοφορήσαμε. Ο κ. Ν. Καϊμάκης αφού δημοσίευσε στην Αυγή προηγουμένως ένα άρθρο και «ξεκαθάρισε με τους συντρόφους του», σε διαφορετικό τόνο έστειλε στο περιοδικό μια εκτενή έκθεση ιδεών την οποία και δημοσιεύουμε ολόκληρη προς προκαταβολική άρση διαμαρτυριών.

Ενώ ο Ν. Καϊμάκης είναι αναλυτικότερος για τις εξελίξεις περί τα τηλεοπτικά, δεν μπήκε στον κόπο να απαντήσει στο απλό ερώτημα του πώς συμβιβάζεται η θέση του στο ΕΡΣ ως εκπροσώπου του ΣΥΝ με τις ενοχλητικά συνεχείς εμφανίσεις του στα διάφορα κανάλια και οι ανακολουθίες που παρουσίασε τις κρίσιμες εκείνες ημέρες.

Από μας μόνον μια παρατήρηση: Καταλάβαμε το ιδιότυπο χιούμορ του με το να αποκαλεί τον μεν Μ. Στεφανίδη «κ.», τον δε εκδότη «σ.». Ούτε ο ένας ούτε ο άλλος δέχονται πάντως τις προσφωνήσεις από τον Ν. Καϊμάκη.

Είναι το ουσιαστικότερο σημείο της «απάντησής» του. Για τα λοιπά, μπείτε στον κόπο να αναγνώσετε.

Ο κ. Μ. Στεφανίδης και ο σύντροφος Χρήστος Παπουτσάκης με χιούμορ αλλά και με έλλειμμα ενημέρωσης, άσκησαν κριτική για τον τρόπο που χειρίστηκα, ως μέλος του ΕΣΡ, την προβολή των τηλεοπτικών σκουπιδιών τύπου Big brother και Bar. Επιχείρησαν μάλιστα και σύγκριση των απόψεών μου με τις θέσεις του ΚΚΕ, που συν τοις άλλοις είναι και ιδιοκτήτης ραδιοτηλεοπτικών επιχειρήσεων.

Δυσκολεύομαι να αναζητήσω το «κίνητρο» που οδήγησε το περιοδικό να ασκήσει κριτική εφ' όλης της ύλης στον ΣΥΝ για τα τηλεσκουπίδια, λες και ο ΣΥΝ ευθύνεται αποκλειστικά για την κρίση που μαστίζει την ελληνική οπτικο-ακουστική αγορά. Αντιπαρέρχομαι επίσης τις προσωπικές αιχμές εναντίον μου επειδή υπηρετώ την πολιτική του ΣΥΝ.

Θα πρότεινα κατ' αρχήν στους αρθρογράφους του Αντί, για να κρίνουν, έστω και εκ των υστέρων, τις απόψεις μου περί των τηλεσκουπιδιών τύπου Big brother, να αναζητήσουν δημοσιογραφικές πηγές και πραγματικά στοιχεία (π.χ. Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία 6/1/2002) Η κριτική σε βάρος μου, με στοιχεία από την παρουσία μου στους τηλεοπτικούς διάλογους, δεν μπορεί να εκτιμηθεί ως ορθή κατά τη γνώμη μου. Άλλωστε, αναγκάστηκα να παρέμβω στους τηλεοπτικούς «διάλογους», όταν όλα σχεδόν τα μέλη του ΕΣΡ αποφάσισαν να συμμετάσχουν, προεξάρχοντας του Προέδρου του ΕΣΡ κ. Λαμπρίδη, ο οποίος μάλιστα διέθετε και «σπόνσορα» στις παρεμβάσεις του, τον πρώην Πρόεδρο του Αρείου Πάγου κ. Κόκκινο. Επισημαίνω επίσης, ότι το άρθρο μου στην Κ. Ε. 6/1/2002 για «Το φαινόμενο Big Brother», εκτιμήθηκε και αναλύθηκε από έγκριτους εκπαιδευτικούς (Έθνος: ένθετο Παιδείας 6.3.2002), ως θέμα SOS για τις πανελλήνιες εξετάσεις του Λυκείου.

Θα πρότεινα επίσης στους αρθρογράφους του περιοδικού να αναζητήσουν:

α) Την σχετική με την υπόθεση, Οδηγία Νο 1 του ΕΣΡ της 12.3.2002, στην οποία πλάι στην προειδοποίηση για τις

εκπομπές τύπου Big Brother και Bar τονίζεται προς όλους τους τηλεοπτικούς σταθμούς, ότι το Συμβούλιο δεν αποβλέπει στην επιβολή κανενός είδους λογοκρισίας ή άλλου προληπτικού μέτρου, β) την Επιστολή-Σύσταση του οργάνου της 22.3.2002 προς τους τηλεοπτικούς σταθμούς ANTENNA και MEGA, με την οποία τους προειδοποιεί ότι θα εντάξει στην εν εξελίξει κυρωτική διαδικασία για τις εκπομπές αυτές, ρυθμίσεις για την οριστική αντιμετώπιση του προβλήματος, και γ) τη δημόσια ανακοίνωση του κ. Λαμπρίδη, δύο ώρες πριν από την παραίτησή του, την 26.3.2002, στην οποία ο πρόεδρος του ΕΣΡ, διατύπωνε με σαφήνεια ότι ο ίδιος αποφάσισε την συνέχιση των τηλεοπτικών εκπομπών Big Brother και Bar, γιατί διαφορετικά θα μπορούσε να κατηγορηθεί το ΕΣΡ για προληπτική λογοκρισία.

Ως γνωστόν, η συντριπτική πλειοψηφία των μελών του ΕΣΡ με εξαίρεση τον εκπρόσωπο του ΚΚΕ δέχτηκε την πρότασή του αυτή και την υπερψήφισε. Το γιατί στη συνέχεια ο κ. Λαμπρίδης υπαναχώρησε, άλλαξε από μόνος του την τακτική του Συμβουλίου και κατήγγειλε τα μέλη του, είναι πρόβλημα που αφορά τον ίδιο. Ζητήστε του να σας απαντήσει. Το επιχείρημα που προβλήθηκε, ότι ορισμένα μέλη του ΕΣΡ συμμετείχαν σε συζητήσεις που προκάλεσαν τα εγκαλούμενα κανάλια, δεν ευσταθεί, διότι εκείνη ακριβώς την περίοδο όλα σχεδόν τα κανάλια εθνικής εμβέλειας ήταν εγκαλούμενα για ανάλογες εκπομπές, ενώ ταυτόχρονα είχαν χωριστεί σε δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα και εμείνετο ο πόλεμος μεταξύ τους. Δεν είχε επομένως νόημα να επιλέξεις διαμαρτυρόμενο ή μη μέσο αφού όλα αλληλοκαταγέλλοντο.

Από τα άρθρα που γράφτηκαν στο Αντί, «Σούπα με καϊμάκι» και «Εχάσαμε το τρένο μιας ζωής», αλλά και τα σχετικά του προηγούμενου τεύχους, βγαίνουν δύο πρώτα συμπεράσματα. Ότι το περιοδικό ασχολήθηκε με τα τηλεσκουπίδια πρόσφατα «από σύμπαντα τα τηλεοπτικά παράθυρα», γεγονός που επι-

media view το περιοδικό της επικοινωνίας

Τεύχος 15 • Απρίλιος 2002 • 1η έκδοση 1 ευρώ

ΒΡΑΒΕΙΑ ΜΠΟΤΖΗ
Η γιορτή της δημοσιογραφίας

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ
Δυσκομένη
απ' το περιοδικό
και τα περιεχόμενά της

**Ο Βασίλης Ταλαμάγκας
ΚΑΙ Ο 9.84**

**ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ
Απριλίου**

15

- **Scanner:**
Η πίκρα είναι κακός σύμβουλος. Ο χειρότερος...
- **Πρώτο Θέμα:**
9.84 Ένας ραδιοφωνικός θρύλος 15 ετών και ο Β. Ταλαμάγκας
- **Συνεντεύξεις:**
– Ο Β. Παναγόπουλος μιλά για τα «Ιατρικά» του
– Η Β. Αλικάκη ξεφυλλίζει ...25 χρόνια «Τηλέραμα»
- **Τηλεόραση:**
Ο δρόμος που δεν οδηγούσε πουθενά. Καμμία επίσημη άδεια!
- **Περιφερειακά Μέσα:**
«Νέος Αγών» Καρδίτσας
- **Travel View:**
Αγία Παρασκευή / Ήπειρος
- **Βιβλία:**
Παρουσιάσεις νέων εκδόσεων
- **Art Media / Διαφήμιση**
- **Data: Εφημερίδες**
[ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ: Δωδεκάμηνο 2001 & Ιανουάριος 2002, ΑΘΗΝΑ: Φεβρουάριος & 2μηνο 2002],
Περιοδικά [Νοέμβριος, Δεκέμβριος & Δωδεκάμηνο 2001],
Διαφήμιση [Φεβρουάριος 2002]

**ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ
ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
Νικηταρά 2 • Τ.Κ. 106 78
τηλ. 010 3808.173 • fax 010 3809.150
e-mail: papazisi@otenet.gr

media view το περιοδικό της επικοινωνίας

βεβαιώνει την δύναμη των τηλεοπτικών μέσων, που επηρεάζουν δυστυχώς ακόμη και τα αριστερά έντυπα, και ότι οι αρθρογράφοι του περιοδικού εμφανίζονται στα άρθρα τους ένα έλλειμμα ενημέρωσης για τα τηλεοπτικά δρώμενα που θα μπορούσαν να το αναπληρώσουν εύκολα με ένα απλό ερώτημα προς τον σ. Καϊμάκη του ΕΣΡ και όχι να συγγράφουν μισό τεύχος σε βάρος του, χωρίς ενημέρωση ή χωρίς την παράθεση και της διαφορετικής άποψης.

Πιο συγκεκριμένα οι αρθρογράφοι του *Αντί*, χαρακτήρισαν ορισμένες απόψεις μου ως «κοινοτυπίες» και άσκησαν κριτική σε αυτές χωρίς να τις παρουσιάσουν. Οι απόψεις αυτές αφορούσαν:

- Την πολιτική διαμεσολάβησης που εφαρμόζει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ στα οπτικοακουστικά μέσα και τον ασφυκτικό έλεγχο που ασκεί κατά καιρούς, δια μέσου του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, στη λειτουργία και τις αποφάσεις του ΕΣΡ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι με την Υ.Α. 6138/2000 ο χαρακτηρισμός και η ώρα προβολής των εκπομπών ανατέθηκαν αποκλειστικά στους τηλεοπτικούς σταθμούς ερήμην του ΕΣΡ.

Παρά ταύτα το ΕΣΡ τα τελευταία χρόνια (από το 1998) ασκώντας την εποπτική αρμοδιότητά του, έχει επιτύχει ρεκόρ παρεμβάσεων και αποφάσεων που συνοδεύονται από σωρεία ηθικών και δραχμικών κυρώσεων επί των τηλεοπτικών σταθμών, που θα την ζήλευαν όλα τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά ρυθμιστικά όργανα. Βεβαίως υπάρχουν εύλογα ερωτηματικά, γιατί δεν έχουν υλοποιηθεί όλες αυτές οι αποφάσεις του. Αυτό μπορεί εύκολα να ερευνηθεί, μέσω του αρμόδιου Υπουργείου Τύπου και ΜΜΕ. Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης και το ποιος ήταν ο βασικότερος εισηγητής για τη λήψη των αποφάσεων του ΕΣΡ. Ίσως τότε να είχε σχηματισθεί διαφορετική γνώμη για τη δραστηριότητά του εκπροσώπου του ΣΥΝ ως μέλους του ΕΣΡ.

Η πολιτική αυτή της «κυβερνητικής προστασίας» των ηλεκτρονικών μέσων, αλλά και ο ανελέητος ανταγωνισμός μεταξύ τους, έχει παραμορφώσει πλήρως και επικινδύνως, εκτός από την ψυχαγωγία και την ενημέρωση, η οποία έτσι όπως προβάλλεται σήμερα, παραβιάζει θεμελιώδεις αρχές του Συντάγματος καθώς και την απόλυτα ελεύθερη και πολυφωνική έκφραση που έχει κα-

θιερώσει το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο. Σήμερα οφείλουμε να αντιληφθούμε όλοι τη διαπίστωση του γάλλου διανοητή και έγκριτου δημοσιογράφου Ignacio Ramone, ότι έχει ανατραπεί ο μύθος της τετάρτης εξουσίας (δημοσιογραφία) που ελέγχει τις άλλες τρεις (εκτελεστική, νομοθετική, δικαστική). Η πρώτη εξουσία ασκείται από την οικονομία. Η δεύτερη που διαπλέκεται με την πρώτη είναι τα ΜΜΕ. Τρίτη στη σειρά και διαπλεκόμενη είναι η πολιτική. Αυτό είναι το μείζον πρόβλημα που οφείλει να ασχοληθεί ένα αριστερό έντυπο και όχι μόνο τα τηλεσκοπικά.

- Τις δυσκολίες, που αντιμετωπίζουν στο ρόλο και στις παρεμβάσεις τους, οι Ανεξάρτητες Ρυθμιστικές Αρχές, οι οποίες προσπαθούν απεγνωσμένα να προστατεύσουν το δημόσιο συμφέρον και ρυθμίσουν τα οπτικοακουστικά μέσα στην Ελλάδα και την Ευρώπη, με βάση το ευρωπαϊκό πολιτισμικό πρότυπο, που σήμερα δεν επαρκεί για να προστατευτούν οι αρχές και οι αξίες του ανθρώπου στις συνθήκες της τεχνολογικής έκρηξης και του ελέγχου των ΜΜΕ από μεγάλα οικονομικά συγκροτήματα. Κυρίως δεν προστατεύεται το περιεχόμενο των οπτικοακουστικών έργων. Η αντιμετώπιση όμως του σοβαρού και σύνθετου αυτού προβλήματος δεν αντιμετωπίζεται με λογοκριτικές πρακτικές. Στο Συμβούλιο της Ευρώπης στο Στρασβούργο για παράδειγμα στις 5/12/2001, έγινε πολύ αυστηρή κριτική από πολλούς εκπροσώπους κρατών και ρυθμιστικών αρχών, για τα τηλεσκοπικά τύπου Big Brother, κανείς όμως δεν πρότεινε την κατάργησή τους, το ίδιο συνέβη και στην Μάλτα τον Σεπτέμβριο του 2001 σε συνάντηση των ρυθμιστικών αρχών της Νότιας Ευρώπης μετά από συζήτηση που προκάλεσε ο ίδιος.

Η Ε.Ε. στα πλαίσια της αναθεώρησης της Οδηγίας «Τηλεόραση χωρίς σύνορα» επιχειρεί να εφαρμόσει νέες ρυθμίσεις για τα δίκτυα και το περιεχόμενο στο σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον, προκειμένου να αναπτυχθούν επενδυτικές πρωτοβουλίες στον τομέα της βιομηχανίας οπτικοακουστικών έργων, να καλυφθεί το μεγάλο έλλειμμα παραγωγής οπτικοακουστικών έργων από τις ΗΠΑ, και παράλληλα να διαμορφωθεί ένα νέο κανονιστικό πλαίσιο που θα εγγυάται την αποτελεσματική προστασία των γενικών συμφερόντων της κοινωνίας (Ανθρώπινη αξιο-

πρέπεια και παιδική ηλικία).

• Το παγκόσμιο έλλειμμα των όρων **ρύθμισης** του σύγχρονου οπτικοακουστικού τοπίου (με τις εκατοντάδες ψηφιακά συστήματα και κανάλια, δίκτυα, πολυμέσα, επιγραμμικές και νοθογενείς υπηρεσίες και περιεχόμενο), αφού πλέον οι ρυθμίσεις υπό «τον έλεγχο του Κράτους», που εφάρμοζαν μέχρι πρότινος οι κρατικές οντότητες, και αντιμετώπιζαν εύκολα μία έως δύο ραδιοτηλεοπτικές επιχειρήσεις δεν επαρκούν. Σήμερα απαιτούνται νέες ρυθμίσεις, που σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο θα προστατεύουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την παιδική ηλικία, και θα καλύπτουν κυρίως το περιεχόμενο των παραγωγών οπτικοακουστικών έργων, αφού η ρύθμιση των δικτύων είναι πλέον προβληματική. Οι εξελίξεις στο πεδίο της ρύθμισης θυμίζουν, τηρουμένων των αναλογιών, παλιότερες περιόδους, στον τομέα της παραγωγής και διανομής κινηματογραφικών έργων, όπου αρχικά η καταλληλότητα του περιεχομένου των ταινιών, κρίνεται με αστυνομικές διατάξεις και ο έλεγχος γινόταν έξω από τις αίθουσες προβολής. Ενώ αργότερα μετά την έκρηξη της παραγωγής ταινιών, κρίνονταν μόνο το περιεχόμενό τους με ρυθμίσεις και αυτορρυθμίσεις στον τομέα της παραγωγής. Η διανομή και προβολή τους δεν ήταν δυνατόν να ελεγχθεί πλέον.

• Τα προβλήματα που προκύπτουν, από τη νέα πραγματικότητα της **πλήρους απελευθέρωσης των κυμάτων**, με την ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας και του Internet. Από την ανάδειξη των οικοπέδων του ουρανού, των συχνοτήτων, (λόγω και της κινητής τηλεφωνίας), σε στρατηγικό αγαθό παγκόσμιου χαρακτήρα. Από τις **διασυνοριακές εκπομπές** προγραμμάτων, που έχουν αναστατώσει την οπτικοακουστική αγορά της Ευρώπης και του κόσμου (στην Ελλάδα δεν έχουν κάνει ακόμα την εμφάνισή τους, γιατί οι βόρειοι γείτονές μας είναι πολύ πίσω στον τομέα αυτό). Από την μεγάλη συγκέντρωση και συγκεντροποίηση της ιδιοκτησίας των ηλεκτρονικών μέσων που γεννούν «μπερλουσκονισμούς» παντός τύπου στην Ιταλία και ενδεχομένως σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Γεγονός που ανάγκασε τον γερμανό καγκελάριο Σρέντερ να τρέμει από φόβο για το πολιτικό μέλλον της Γερμανίας.

• Τη μεταβατική περίοδο που διανύ-

ούν τα οπτικοακουστικά μέσα προκειμένου να προσαρμοστούν στην νέα ψηφιακή εποχή, και στις συνθήκες έντονου ανταγωνισμού, που θα επηρεάσει καταλυτικά τους όρους παραγωγής και διανομής, καθώς και τα κοινωνικά πρότυπα και τις πολιτισμικές ταυτότητες των κοινωνιών. Συνθήκες που μεγιστοποιούν την ανάγκη **αναβάθμισης και ενίσχυσης των δημόσιων οπτικοακουστικών μέσων** για να καλυφθούν τα ελλείμματα και οι στρεβλώσεις, στην ενημέρωση, τον πολιτισμό και την ψυχαγωγία, που προβάλλουν τα εμπορικά ραδιοτηλεοπτικά δίκτυα, με κοινωνική αδιαφορία και πολιτισμική αναλγησία. Η αναβάθμιση και ενίσχυση του διττού ευρωπαϊκού συστήματος με αξιόπιστες δημόσιες οπτικοακουστικές υπηρεσίες (EPT A.E.) αποτελεί μια σημαντική προσπάθεια εξισορρόπησης της υποκουλτούρας που προβάλλουν τα εμπορικά ηλεκτρονικά ΜΜΕ, που στην χώρα μας έχει εγκαταλειφθεί.

Παρά ταύτα ο μεν κ. Στεφανίδης θεώρησε ότι όσα από τα προαναφερθέντα δημοσιοποιήθηκαν από αρμόδιο -τι να κάνουμε;- στέλεχος του ΣΥΝ, αποτελούν «**τηλεοπτικό προϊόν**» και κατέληξε με μεγάλη ευκολία «**στην ιδεολογική γύμνια του ΣΥΝ** σχετικά με το τι πρέπει να είναι η τηλεόραση σήμερα». Ο δε σ. Παπουτσάκης παρατήρησε ότι ο ΣΥΝ χρόνια τώρα ασκεί πολιτική «**με άτολμες κινήσεις, αναβλητικότητα, δυστοκία στη διατύπωση των θέσεων, αμφίσημες διατυπώσεις**» για τα μεγάλα προβλήματα που ταλανίζουν τον κόσμο. Αφήνω τους αναγνώστες του *Αντί*, μετά από αυτές τις σύντομες δικές μου επισημάνσεις, να κρίνουν και να βγάλουν τα συμπεράσματά τους για τα επίμαχα άρθρα του περιοδικού που αφορούν στον ΣΥΝ και τα στελέχη του.

Όμως παρά την προσπάθειά των αρ-

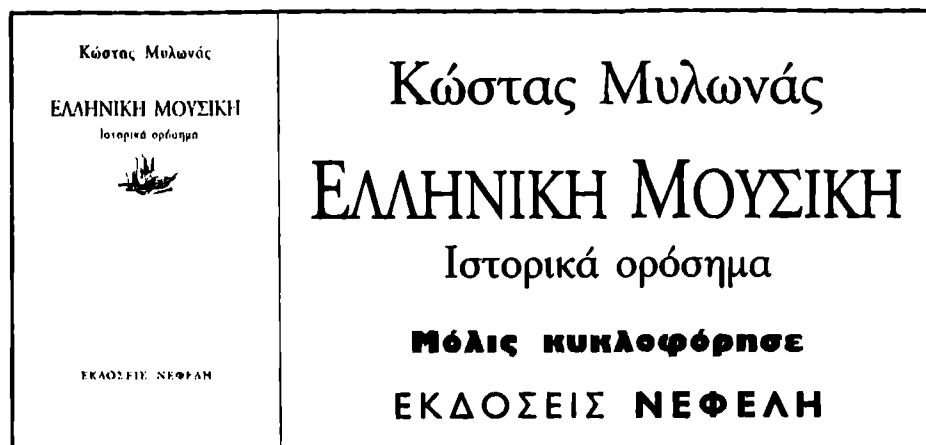
θογράφων του *Αντί* να ασκήσουν, με ατεκμηρίωτο κατά τη γνώμη μου τρόπο, κριτική στην πολιτική του ΣΥΝ και των εκπρόσωπων του στους θεσμούς, έγγραψαν και μερικές αλήθειες που πρέπει να επισημανθούν.

• Επιβεβαίωσαν οι ίδιοι ότι κρίνουν την πολιτική του ΣΥΝ από την τηλεοπτική παρουσία των στελεχών του, που επαληθεύει την περιρρέουσα εκτίμηση, ότι το *Αντί*, όπως και άλλα έντυπα, έχουν ήδη εναρμονιστεί στη δημοσιογραφική πραγματικότητα της εποχής. Προσαρμόζονται και ακολουθούν τις «**προδιαγραφές**» που επιχειρούν να επιβάλλουν τα ηλεκτρονικά μέσα στη δημοσιογραφία. Ορισμένοι μάλιστα δημοσιογράφοι και έντυπα αποδέχονται δυστυχώς σήμερα την επιρροή της τηλεόρασης και υποβαθμίζουν την ίδια τη δουλειά τους. Αποδέχονται την ενημέρωση με όρους **εικονικής πραγματικότητας**, την οποία και αναπαράγουν. Η αναπαράγόμενη είδηση και όχι η πραγματική ασκεί επιρροή, η οποία συνήθως πλήττει την ενημέρωση και τον δημοσιογράφο.

• Διαπίστωσαν με τα γραφόμενά τους, ότι ο ΣΥΝ δίνει μάχες σε πολλά επίπεδα, άρα και στο τηλεοπτικό, είναι επομένως μια ζωντανή και υπαρκτή δύναμη της Αριστεράς, και ως εκ τούτου όταν τα στελέχη του επιλέγουν να καταθέσουν δημόσια τις θέσεις και την πολιτική του ΣΥΝ καλύπτονται από την δημοσιογραφική επικαιρότητα.

Είναι επίσης σημαντικό, ότι το *Αντί* συνεπές με την ιστορική του διαδρομή στον έγγραφο περιοδικό τύπο, ανοίγει κρίσιμα και σοβαρά ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία, έστω και με αυτόν τον ελλειμματικό και επιθετικό τρόπο, δίνοντας λαβή για περαιτέρω διάλογο και εμβάθυνσή τους.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΪΜΑΚΗΣ

Διορισμοί

Από την κ. Γκότση-Παπασταμούλη μια ανοιχτή επιστολή προς τον υπουργό Παιδείας.

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Με την παρούσα επιστολή μου, θα ήθελα να εξετάσετε την περίπτωση μου και τη θέση μου στο χώρο της εκπαίδευσης, που είναι ίδια για μια γενιά εκπαιδευτικών νηπιαγωγών.

Το λειτούργημα του εκπαιδευτικού ήταν επιλογή μου από την αρχή και το προτίμησα και από αυτό της Νομικής, μετά την εισαγωγή μου στις πανελλήνιες εξετάσεις.

Τελείωσα την Παιδαγωγική Ακαδημία Καρδίτσας με «Άριστα» και κατέθεσα το 1987 το πτυχίο μου στο ΥΠΕΠΘ.

Στη διάρκεια της αναμονής μου, καταργήθηκε η σχολή μου και υποχρεώθηκα να τελειώσω και το παιδαγωγικό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Άριστα).

Μετά από πολυετή αναμονή για διορισμό, καταργήθηκε και η επετηρίδα. Βρεθήκαμε στη δεινή θέση, έχοντας οικογενειακές υποχρεώσεις και παιδιά, να δώσουμε εξετάσεις στον ΑΣΕΠ, συναγωνιζόμενοι τους νέους συναδέλφους μας, μόλις αποφοιτήσαντες με πρόσφατες αποκτηθείσες γνώσεις και κοντά στη νοοτροπία των καθηγητών εισηγητών του ΑΣΕΠ.

Μετά και από την επιτυχία στον πρόσφατο διαγωνισμό (δεν διορίστηκα για μόρια μονάδας) βρίσκομαι ξανά στην αρχή, σε μια ηλικία 40 χρονών και με συσσωρευμένες υποχρεώσεις.

Μήπως πρέπει, Κύριε Υπουργέ, να ληφθεί μια μέριμνα ειδική, για μας που χάσα-

με 12 χρόνια με την αναμονή στην επετηρίδα, με την όποια προσφορά μας ως αναπληρωτές στο Δημόσιο και με την πρόσφατη αξιολόγησή μας με την επιτυχία στον ΑΣΕΠ;

Τι άλλο πρέπει να υποστούμε για να ελπίζουμε μια θέση στη Δημόσια Εκπαίδευση, που είναι όνειρο ζωής και το βλέπουμε να χάνεται!

Μετά τιμής
Γκότση-Παπασταμούλη Α.

Μήπως έχει δίκιο;

Από την φίλη Μ.Α. μια πρόταση που διαβάζεται διπλά:

Αγαπητό Αντί

Σου προτείνω τη δημιουργία μιας σελίδας για μας που μας χτύπησε η βαρεμάρα και η αρτηριοσκλήρωση και ξεχνάμε γεγονότα, ονόματα και χρονολογίες της σύγχρονης ιστορίας.

Ελπίζω να μη σου φανεί υποτιμητικό για το επίπεδό σου και ίσως κάνε ένα δοκιμαστικό γκάλοπ γύρω σου.

— Πότε ιδρύθηκε το κράτος του Ισραήλ και τι ήταν πριν εκεί;

— Πού ήταν πριν οι Παλαιστίνιοι, τι είχαν, τι έχουν, τι θέλουν;

— Τι λέει η συνθήκη του Davos;

— Πώς είναι τώρα τα κράτη στα Βαλκάνια – πληθυσμός, κυβέρνηση, οικονομία, θρησκεία, τάσεις;

— Τα κράτη στη Ρωσία;

— Πώς παίρνονται οι αποφάσεις στην Ε.Ε. κ.λπ.;

Το φαντάζομαι κάπως σαν ένθετο (γιατί θα ξαναξεχάσουμε) με μικρούς χάρτες και συγκριτικά στοιχεία, ένα είδος πολιτικής εγκυκλοπαίδειας με απλά και λίγα λόγια.

Φιλικά
Μ.Α.

Προπαγάνδες

Από τον Ηλία Μεσσίνα, από την Χάιφα, πήραμε μια εκτενέστατη επιστολή το περιεχόμενο της οποίας μας βρίσκει να διαφωνούμε και για την οποία κάνουμε δυο-τρεις συνοπτικές παρατηρήσεις. Αλλά ας ακούσουμε την άποψή του:

Αγαπητό Αντί

Σχετικά με την κατάσταση στη Μέση Ανατολή, ως έλληνας πολίτης, Εβραίος το θρήσκευμα, που ζω και εργάζομαι ως αρχιτέκτονας και καθηγητής στα Ιεροσόλυμα εδώ και δώδεκα χρόνια, βλέπω με λύπη την αντιμετώπιση της κατάστασης από τα ΜΜΕ της Ελλάδας αλλά και του κόσμου ολόκληρου.

Ίσως με την επιστολή μου αυτή μπορέσω να ρίξω λίγο φως στην αλήθεια, διότι οι Έλληνες πρέπει να ξέρουν την αλήθεια!

1. Οι Παλαιστίνιοι δεν ζητούν τη δημιουργία Παλαιστινιακού κράτους.

Τον Ιούλιο 2000 στο Καμπ Ντέιβιντ παρουσία του αμερικανού προέδρου Κλίντον και ξένων παρατηρητών, το Ισραήλ πρότεινε στον κ. Αραφάτ τη Δυτική Όχθη και την Λωρίδα της Γάζας για τη δημιουργία Παλαιστινιακού κράτους και τη μισή Ιερουσαλήμ για πρωτεύουσά του (δηλαδή όλα τα εδάφη που προσάρτησε το Ισραήλ το 1967).

Ο κ. Αραφάτ αρνήθηκε. Αντ' αυτού κατέφυγε στην τρομοκρατία και στις τρομοκρατικές επιθέσεις αυτοκτονίας μέσα στις πόλεις του Ισραήλ.

2. Στην πραγματικότητα οι Παλαιστίνιοι ζητάνε την εξαφάνιση του Ισραήλ.

Αρκεί να δει κανείς τον επίσημο χάρτη του κράτους των Παλαιστινίων όπως εμφανί-

ζεται απaráλαχτος σε όλα τα επίσημα οικόσημα, έγγραφα και σχολικά βιβλία των Παλαιστινίων. Ο χάρτης περιλαμβάνει ολόκληρο το Ισραήλ και έχει σημειωμένες όλες τις πόλεις του Ισραήλ (Τελ-Αβίβ, Χάιφα, Μπεερσέβα και Ειλάτ).

Ο κ. Αραφάτ απαιτεί από το Ισραήλ να συμφωνήσει στην επιστροφή χιλιάδων Αράβων μέσα στα σύνορά του – παρ' όλο που ίσος αριθμός Εβραίων εγκατέλειψαν τα αραβικά κράτη τη δεκαετία του 1950. Με απλά μαθηματικά και την εμπειρία του παρελθόντος μέσα σε 20-30 χρόνια αυτό σημαίνει παλαιστινιακό κράτος και στο έδαφος του Ισραήλ!

Σα να λέμε την επιστροφή όλων των Τούρκων στη Μακεδονία και τη Θράκη που έφυγαν με τις ανταλλαγές πληθυσμών και ας θυμηθούμε οι Έλληνες την εμπειρία της τουρκικής προπαγάνδας και των απαιτήσεών τους στα ελληνικά νησιά του Αιγαίου τα οποία εμφανίζονταν επανειλημμένα στους χάρτες τους ως μέρος της Τουρκίας.

Οι χάρτες εκφράζουν με τον πιο σαφή τρόπο τις πραγματικές βλέψεις ενός λαού.

3. Το Ισραήλ θέλει την ειρήνη στη Μέση Ανατολή.

Το Ισραήλ δεν είναι μεγαλύτερο σε έκταση από τη Θράκη! Και όμως το Ισραήλ προσέφερε γη έναντι ειρήνης επανειλημμένα. Το Ισραήλ υπέγραψε συνθήκες ειρήνης με την Αίγυπτο και την Ιορδανία, έναντι γης πλούσιας σε πετρέλαιο και υπέδαφος – τη χερσόνησο του Σινά, ίση με το μισό Ισραήλ!

4. Κανένας πολιτισμένος λαός δεν καταφεύγει στην τρομοκρατία.

Ούτε στη δολοφονία αμάχων

έστω και για την αποκατάσταση της πατρίδας του. Φανταστείτε τους αδελφούς μας Κύπριους να δολοφονούν άμαχο πληθυσμό στην Κωνσταντινούπολη ή να ανατινάζουν καφεενεία και λεωφορεία στην Τουρκία για να φύγουν οι Τούρκοι από την κατεχόμενη Κύπρο!

5. *Οι Παλαιστίνιοι δεν είναι ανυπεράσπιστοι.*

Οι Παλαιστίνιοι δεν «πολεμάνε» με πέτρες και σφεντόνες – όπως θέλουν ο κόσμος να πιστεύει. Οι Παλαιστίνιοι είναι πολύ καλά εφοδιασμένοι με εφόδια που διοχετεύουν από το εξωτερικό. Επίσης, τους υποστηρίζουν όλα τα αραβικά κράτη με πετrodολάρια, πολεμοφόδια και ΜΜΕ.

Η σύλληψη του πλοίου «Καρίν Α» και η πρόσφατη κατάληψη των εργοστηρίων και αποθηκών της παλαιστινιακής αρχής στη Ραμάλα αποκάλυψαν ένα πλούσιο εξοπλισμένο οπλοστάσιο που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: αυτόματα όπλα Καλάσνικοφ, πυραύλους Στρέλα και Κατιούσα και εκατομμύρια πλαστών νομισμάτων έτοιμα να διοχετευθούν στην αγορά, προς χρήση των παλαιστίνιων τρομοκρατών ενάντια στους ισραηλινούς στρατιώτες και πολίτες.

6. *Οι Παλαιστίνιοι ήταν και παραμένουν τρομοκράτες.*

Οι Παλαιστίνιοι σήμερα δεν είναι άλλοι από την PLO (Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης) της δεκαετίας του 1970 που ασκούσε τρομοκρατία με αεροπειρατείες και δολοφονίες σε ολόκληρο τον κόσμο! Ο ηγέτης της PLO τότε, όπως και σήμερα είναι ο ίδιος: ο κ. Αραφάτ!

Η PLO ιδρύθηκε το 1965, δύο χρόνια πρωτού το Ισραήλ προσαρτήσει τα εδάφη της Δυτικής Όχθης και τη Λωρίδα της Γάζας! Τα εδάφη αυτά

ανήκαν το 1965 στην Ιορδανία και Αίγυπτο αντίστοιχα.

Ο κυριότερος σκοπός της PLO που παραμένει απαράλλακτος μέχρι σήμερα και είναι ακόμη γραμμένος στο καταστατικό της οργάνωσης είναι η **εξόντωση του Ισραήλ** και η εξαφάνισή του από τη Μέση Ανατολή.

Στις 5 Απριλίου 2002 βρέθηκαν στα γραφεία του κ. Αραφάτ στη Ραμάλα έγγραφα αμοιβών σε τρομοκράτες, μεταξύ άλλων στον καταζητούμενο αρχηγό της Τανζίμ Ρ. Κάρμι και σε καταζητούμενο μέλος της Τανζίμ στο Τουλκάρεμ Ζ. Μ. Ντάας.

7. *Οι Παλαιστίνιοι δεν ζουν στη φτώχεια εξαιτίας του Ισραήλ.*

Από τη συνθήκη του Όσλο (1992) μέχρι σήμερα τα εδάφη που βρίσκονται κάτω από **απόλυτο** παλαιστινιακό έλεγχο διατηρούν ακόμη προσφυγικούς καταυλισμούς, ο λαός ζει στη φτώχεια, δεν υπάρχει αποχετευτικό σύστημα, τρεχούμενο νερό και υποδομή.

Αντ' αυτού, τα δισεκατομμύρια τα οποία προσφέρει η Ευρώπη και η Αμερική προς τους Παλαιστίνιους για τους παραπάνω σκοπούς, διοχετεύονται σε προσωπικούς λογαριασμούς του κ. Αραφάτ και των συνεργατών του, οι οποίοι χτίζουν για τον εαυτό τους παλάτια στη Ραμάλα! Το ίδιο συνέβαινε και με τα δισεκατομμύρια που κέρδισε το Καζίνο στην Ιεριχώ το οποίο ανήκε κατά 50% στον κ. Αραφάτ! Μέχρι πρόσφατα ο κ. Αραφάτ διατηρούσε λογαριασμούς με εκατομμύρια δολάρια στην Εθνική Τράπεζα στο Τελ Αβίβ.

Σα να λέμε ότι η Ελλάδα κράτησε όλους τους μικρασιάτες και κύπριους πρόσφυγες κλεισμένους σε προσφυγικούς καταυλισμούς, με μόνο σκοπό την διατήρηση του μίσους και της ελπίδας της επιστροφής στη Σμύρνη και την

κατεχόμενη Κύπρο αντίστοιχα.

8. *Τα παιδιά των Παλαιστίνιων δεν δολοφονούνται από τους ισραηλινούς στρατιώτες!*

Οι Παλαιστίνιοι εκπαιδεύουν τα παιδιά τους να **μάχονται** και να πεθαίνουν για την απελευθέρωση όλης της Παλαιστίνης και την **καταστροφή** του Ισραήλ με οικονομικό όφελος για την οικογένεια του παιδιού-ήρωα. Γι' αυτό άλλωστε υπάρχουν οι «παιδικές κατασκηνώσεις» στις οποίες εκπαιδεύονται σαν στρατιώτες και τα σχολικά βιβλία τους που καλλιεργούν το μίσος για τους Εβραίους και το Ισραήλ.

9. *Οι Παλαιστίνιοι δεν σέβονται διεθνείς συνθήκες και θεσμούς.*

Πρόσφατα το Ισραήλ κατηγορήθηκε ότι δεν επιτρέπει στα νοσοκομειακά να περάσουν τα μπλόκα του στρατού παρά μόνο μετά από εξωνυχιστικό έλεγχο.

Καλό είναι να γνωρίζουν όλοι όσοι επικρίνουν το Ισραήλ γι' αυτό, ότι οι Παλαιστίνιοι δεν διστάζουν να χρησιμοποιήσουν τα ασθενοφόρα του Ερυθρού Σταυρού για να κρύψουν τρομοκράτες και για να μεταφέρουν πολεμοφόδια!

Μόλις πρόσφατα, στις 28 Μαρτίου 2002, για ακόμη μία φορά, ένα παλαιστινιακό ασθενοφόρο συνελήφθη μεταξύ Ραμάλας και Ναμπλούς, στο οποίο βρέθηκαν εκρηκτικοί μηχανισμοί 10 κιλών κάτω από το φορείο πάνω στο οποίο ήταν ξαπλωμένο ένα **παιδί** (δεν ήταν τραυματισμένο, απλώς το χρησιμοποιούσαν ως καμουφλάζ). Ο οδηγός του ασθενοφόρου απεκάλυψε ότι παρέλαβε τα εκρηκτικά από τον καταζητούμενο Μ. Τίτι, ενεργό μέλος της Τανζίμ.

10. *Οι Μουσουλμάνοι δεν σεβάστηκαν στο παρελθόν ούτε σέβονται σήμερα άλλες*

θρησκείες.

Παραδείγματος χάριν η πρόσφατη κατάληψη της εκκλησίας της Βηθλεέμ και της σύλληψης 80 ομήρων **ανυπεράσπιστων** κληρικών από 250 Παλαιστίνιους **οπλισμένους** τρομοκράτες, ενώ στα ΜΜΕ της Ελλάδας να διαλαλεί η παλαιστινιακή προπαγάνδα ότι μέσα στην εκκλησία έχουν καταφύγει «τρομαγμένα ανυπεράσπιστα γυναικόπαιδα Παλαιστίνιων χωρίς νερό και φαγητό!»

Με παρόμοιο τρόπο οι Παλαιστίνιοι τρομοκρατούν συστηματικά τους Χριστιανούς στις πόλεις που περιήλθαν κάτω από παλαιστινιακή διαχείριση μετά την συνθήκη του Όσλο (1992) με αποτέλεσμα πολλοί χριστιανοί να έχουν εγκαταλείψει τα σπίτια τους και να καταφεύγουν στο Ισραήλ για προστασία. Άλλοι ζουν εγκλωβισμένοι μέσα στα σπίτια τους ζώντας με τον φόβο του παλαιστινιακού όχλου και του μίσους που καλλιεργείται εναντίον τους.

Η Ελλάδα γνωρίζει καλά πώς είναι να ζει κάτω από το μουσουλμανικό μίσος. Το έζησε τέσσερις αιώνες. Το Ισραήλ ζει αυτό το μίσος καθημερινά.

Το 1948 οι Άραβες δεν δίστασαν να καταστρέψουν όλες τις συναγωγές της Ιερουσαλήμ και να βεβηλώσουν το αρχαίο νεκροταφείο στο όρος των Ελαιών, όταν κήρυξαν τον πόλεμο ενάντια στο νεοσύστατο κράτος του Ισραήλ.

Το 1967 το Ισραήλ προστάτεψε όλες τις εκκλησίες και τα τεμένη στην Ιερουσαλήμ, όταν η πόλη περιήλθε εξ ολοκλήρου στα χέρια του Ισραήλ και επέτρεψε την χρήση όλων των εκκλησιών και τεμένων από χριστιανούς και μουσουλμάνους αντίστοιχα χωρίς καμία απαγόρευση!

Από το 1992, όταν η πόλη της Βηθλεέμ περιήλθε κάτω από παλαιστινιακό έλεγχο, οι Πα-

λαιστίνιοι απειλούν με **θάνατο** όσους Εβραίους πλησιάζουν τον ιερό τάφο της Ραχήλ, ενώ πυροβόλησαν επανειλημμένα **άοπλους** που προσεύχονταν στον τάφο.

Στις 27 Μαρτίου 2002 οι Παλαιστίνιοι δεν δίστασαν να χτυπήσουν και να σκοτώσουν 20 **αμάχους** Ισραηλινούς με τρομοκρατή άνθρωπο-βόμβα, που εορτάζαν το δείπνο του Πέσαχ, το Μυστικό Δείπνο του Χριστού, μίας από τις ιερότερες γιορτές του εβραϊσμού.

11. Το Ισραήλ καλλιεργεί τη δημοκρατία και δικαιοσύνη στη Μέση Ανατολή.

Το Φεβρουάριο 2000 το ισραηλινό ανώτατο δικαστήριο καταδίκασε **ισραηλινό** πολίτη σε 14 **χρόνια φυλάκιση** διότι επιτέθηκε και **τραυμάτισε** παλαιστίνιους μαγαζάτορες στην οδό Γιάφο σε πράξη αντίποινων, για το λιντσάρισμα και τη δολοφονία δύο ισραηλινών πολιτών από τον παλαιστινιακό όχλο στη Ραμάλα.

Οι άραβες βουλευτές στην Ισραηλινή Βουλή Α. Τίμπι, Α. Β. Νταράουσε, Α. Μ. Νταχάμσε και Α. Μπισάρα έχουν υποστηρίξει επανειλημμένα τις τρομοκρατικές δολοφονικές ενέργειες των Παλαιστίνιων και έχουν εκφραστεί ενάντια στην ύπαρξη του Ισραήλ. Οι βουλευτές αυτοί κυκλοφορούν ελεύθεροι και εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους, όπως σε κάθε Δημοκρατία στον κόσμο.

Σαν να λέμε δηλαδή ότι ένας μουσουλμάνος βουλευτής στη Βουλή των Ελλήνων υποστηρίζει δημόσια να δοθεί η Θράκη και η Κύπρος στους Τούρκους!

12. Ο κ. Αραφάτ καλλιεργεί το φόβο και το μίσος στη Μέση Ανατολή.

Τον Σεπτέμβριο 2000 ο παλαιστινιακός όχλος με παράτρυνση της παλαιστινιακής αστυνομίας λίντσαραν σε θάνατο δύο ισραηλινούς πολί-

τες. Οι Παλαιστίνιοι δεν συνέλαβαν κανέναν.

Τον Απρίλιο 2002 παλαιστίνιοι μασκοφόροι με τη συνεργασία της παλαιστινιακής αστυνομίας, δολοφόνησαν 11 Παλαιστίνιους στην Τουλκάρεμ με την **υποψία** ότι εξέφρασαν θετική στάση απέναντι στο Ισραήλ. Τα πτώματά τους σύρθηκαν στους δρόμους της πόλης προτού πεταχτούν στο δρόμο για παραδειγματισμό. Οι Παλαιστίνιοι δεν συνέλαβαν κανέναν.

13. Ποιος θα υπερασπιστεί την αλήθεια;

Οι εικόνες των τανκς τις τελευταίες εβδομάδες παρ' όλη τη δύναμη που έχουν στον απλό θεατή, απαιτούν ερωτήματα από τον υπεύθυνο δημοσιογράφο. Όχι ερωτήματα κλισέ, αλλά ερωτήματα σε βάθος όπως: **πού** βρίσκεται η ρίζα του προβλήματος και **ποιος** αποτρέπει τη λύση του; **ποιος** είναι το πραγματικό θύμα και **ποιος** ο πραγματικός δολοφόνος; **ποιος** μάχεται για την ειρήνη και **ποιος** ασκεί **τρομοκρατία**;

Για κάποιον που ζει στη Μέση Ανατολή τα τελευταία δώδεκα χρόνια, μπορώ να σας πληροφορήσω ότι δεν έχουν δύναμη μόνο οι εικόνες των τανκς, αλλά και οι εικόνες διαμελισμένων πολιτών νέων και γέρον, ανδρών και γυναικών, βρεφών και εγκύων σε λεωφορεία, εστιατόρια, ξενοδοχεία, καφεενεία και ντισκοτέκ, τα οποία κάποιος τρομοκράτης ανατίναξε και σκότωσε **άοπλους** πολίτες κατά δεκάδες.

Δυστυχώς είναι ελάχιστοι εκείνοι που δημόσια ρώτησαν ευθείες ερωτήσεις, που τολμούν να ξεσκεπάσουν το πραγματικό πρόσωπο των Παλαιστίνιων στην κοινή γνώμη.

Όταν ρώτησα συνομιλήτριά μου στην τηλεόραση του ΜΕΓΑ «γιατί οι Παλαιστίνιοι δεν δέχτηκαν την πρόταση

Μπαράκ το 2000 που ουσιαστικά τους παραχωρούσε 100% των εδαφών της Παλαιστίνης (εκτός Ισραήλ) και τη μισή Ιερουσαλήμ ενώ κατέφυγαν στην τρομοκρατία;», ενώ η συνομιλήτριά μου μέχρι τότε είχε εξαντλήσει με αυτοπεποίθηση όλα τα γνωστά συνθήματα-κλισέ της παλαιστινιακής προπαγάνδας, η απάντησή της ήταν «ξέρετε, εγώ δεν τα γνωρίζω αυτά».

Σε μία άλλη συνέντευξη, όταν ανέφερα σε συνομιλήτή μου στο ALTER, που αγνοώντας τα γεγονότα χρησιμοποιούσε όλες τις δηλώσεις-κλισέ της παλαιστινιακής προπαγάνδας, ότι στην εκκλησία της Βηθλεέμ έχουν κρυφτεί οπλισμένοι τρομοκράτες, με αποκάλεσε «φανατικό»!

Θα κλείσω με την υπενθύμιση ότι η τρομοκρατία δεν ξεχωρίζει μεταξύ κρατών. Ο κάθε Έλληνας, όπως και ο κάθε Ευρωπαίος, είναι τα επόμενα θύματα της ισλαμικής τρομοκρατίας. Οι Παλαιστίνιοι δεν θα διστάσουν να χτυπήσουν κάθε δημοκρατικό θεσμό, όπως δεν θα διστάσουν να επιτεθούν και να δολοφονήσουν τους αθλητές των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 όπως έκαναν ήδη το 1972 στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου, αν θεωρήσουν ότι αυτό θα ενισχύσει τους σκοπούς τους.

Η ισλαμική τρομοκρατία του μίσους προς τον δυτικό πολιτισμό, δεν πρόκειται να σταματήσει μέχρι, όπως διδάσκεται στα τεμένη κάθε Παράσκει, ο Αλλάχ να προσκυνηθεί σε κάθε γωνιά της γης: «*Αλλάχ, κανόνισε τους Εβραίους, τους εχθρούς σου και τους εχθρούς του Ισλάμ. Κανόνισε όλους τους σταυροφόρους, την Αμερική και την Ευρώπη πίσω τους, ω Κύριε του κόσμου!*» (Δρ. Άχμαντ Αμπού Χαλαμπία, μέλος της παλαιστινιακής αρχής, σε δημόσιο λόγο του στην παλαι-

στινιακή τηλεόραση τον Οκτώβριο 2000).

Με εκτίμηση,

Δρ. Ηλίας Β. Μεσσίνας

Αρχιτέκτονας, Καθηγητής Αρχιτεκτονικής, Τεχνιόν, Χάιφα.

Σ.Σ. Θα θέλαμε να σημειώσουμε κατ' αρχήν ότι η αναλυτική αναφορά σε ονόματα (Καρίν Α. Στρέλα, Κάριμ, Ντάας κ.λπ.) δεν βοηθούν καθόλου τους έλληνες αναγνώστες. Η επιστολή με τις επικεφαλίδες-συνθήματα θυμίζει έντονα προπαγανδιστικές τεχνικές. Η ισραηλινή προπαγάνδα τις χρησιμοποιεί κατά κόρον. Γνωστά είναι άλλωστε και τα «επιχειρήματά» της (περί Καμπ Ντέιβιντ κ.λπ.), που έγιναν πρόσφατα συχνά αντικείμενο εκτενούς συζήτησης και αναφοράς στον Τύπο, ώστε να περιττεύει η ανασκευή τους και από εδώ.

Χαρακτηριστικό στοιχείο του προπαγανδιστικού χαρακτήρα της επιστολής είναι οι συνεχείς αναφορές στις ελληνοτουρκικές διαφορές προκειμένου να κερδίσει τον έλληνα αναγνώστη. Δεν θέλουμε να επιμείνουμε στο βασικό στοιχείο που λησιμόνησε ο κ. Μεσσίνας να αναφερθεί: Στις πρόσφατες αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας –το οποίο δεν θα μπορούσε εύκολα να ισχυριστεί ότι είναι και αυτό θύμα της παλαιστινιακής προπαγάνδας– αποφάσεις οι οποίες ζητούν την άμεση απόσυρση του ισραηλινού στρατού. Όσο για τη ρήση *Το Ισραήλ θέλει την ειρήνη στη Μέση Ανατολή*, θυμίζουμε ότι ο κ. Πέρες είπε ότι στον παλαιστινιακό καταυλισμό της Τζενίν «έγινε σφαγή». Σε λίγο καιρό θα μάθουμε τα όσα προσπαθεί να κρύψει σήμερα ο Σαρόν κρατώντας μακριά τα ΜΜΕ από τα πεδία των επιχειρήσεων. Εμείς λυπούμαστε που πολίτες όπως ο κ. Μεσσίνας αντί να προσπαθούν να

μας πείσουν «για το δίκαιο του Ισραήλ και το άδικο των Παλαιστινίων» δεν επιχειρηματολογούν για μια ειρηνευτική διαδικασία. Μα υπάρχει λογικός άνθρωπος ο οποίος πιστεύει ότι με την κρατική βία του Σαρόν θα ωφεληθεί τελικά το Ισραήλ και οι πολίτες του; Δεν είναι φανερό η διεθνής απομόνωση του Ισραήλ;

Μπορούν μόνον να σκοτώνουν;

Από άλλον αρχιτέκτονα, τον Ν. Μουρίκη, η επιστολή που ακολουθεί:

Κυνηγήθηκαν γιατί ήσαν διαφορετικοί, βασανίστηκαν γιατί ήσαν διαφορετικοί επέζησαν γιατί ήσαν διαφορετικοί, μεγάλωσαν διαφορετικοί, έφτιαξαν κράτος γιατί ήσαν διαφορετικοί, ισχυροποιήθηκαν γιατί ήσαν διαφορετικοί, κυνήγησαν γιατί ήσαν διαφορετικοί, βασάνισαν γιατί ήσαν διαφορετικοί, σκότωσαν γιατί ήσαν διαφορετικοί, και η ιστορία κάνει κύκλο...

Ποιος περίμενε ότι ο λαός που συγκίνησε τον κόσμο όλο και είχε την παγκόσμια συμπάθεια και αλληλεγγύη για τα δεινά του στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, σήμερα θα νομιμοποιούσε με τη στάση του το ολοκαύτωμα.

Πολύ αμφιβάλλω αν ο σπουδαίος και ευαίσθητος Μπενί-νι θα είχε την γενναιοδωρία να κάνει πάλι το έργο «Η ζωή είναι ωραία».

Όχι γιατί ιστορικά δεν υπάρχει η ανάγκη επαγρύπνησης και επισήμανσης μέσα από την τέχνη της αντιδιαστολής ανάμεσα στον άνθρωπο και το κτήνος, ανάμεσα στην τρυφερότητα και τον κυνισμό, ανάμεσα στη μνήμη και τη λήθη, αλλά γιατί ο μικρός ήρωας στο έργο του Μπενί-νι πολύ πιθανόν σήμερα να οδηγούσε τα άρματα μάχης ενάντια σε ανυπεράσπιστες πόλεις, και πεινασμένους ανθρώπους. Γιατί ο μικρός αυτός σήμερα στο Ισραήλ σκοτώνει την ελπίδα, γιατί η χώρα που έφτιαξαν με την παγκόσμια υποστήριξη κυνηγημένοι άνθρωποι, επιζήσαντες του Άουσβιτς, δεν ήταν παράδεισος ανοχής και γλυκιά πατρίδα του κάθε κυνηγημένου.

Κανείς δεν πίστευε ότι οι άνθρωποι που έχουν αριθμούς γραμμένους από την θηριωδία του στρατοπέδου συγκέντρωσης στα χέρια τους θα μπορούσαν να γράφουν με τη σειρά τους αριθμούς στα χέρια των Αράβων και να τους εξευτελίζουν.

Αυτό που ενώνει σαν γροθιά τους Ισραηλινούς δεν είναι εθνική συνοχή αλλά εθνική θηριωδία. «Διαφορετικοί» αλλά ως προς τί;

Πώς να χαρακτηρίσει κανείς τα βλοσυρά γεγονότα των τελευταίων ημερών; Πόλεμος; Ο πόλεμος προϋποθέτει δύο οργανωμένους στρατούς, και έχει νόμους. Ακόμα και στους πιο σκληρούς πολέμους το

βράδυ ήταν εκεχειρία στα πεδία των μαχών για να θάψουν τους νεκρούς τους και να περιθάψουν τους τραυματίες. Είδα λοιπόν στο Ίντερνετ, ένα δυστυχισμένο παλαιστίνιο που δεν έμοιαζε με τρομοκράτη αλλά με ένα ανθρώπακι της διπλανής πόρτας, να έχει στο δωμάτιό του μπροστά στις κάμερες την μητέρα του και τον αδελφό του νεκρούς από δυο μέρες και να μην μπορεί να βγει για να τους θάψει. Ο άνθρωπος σε κατάσταση σοκ μιλούσε στους δημοσιογράφους για το συμβάν με ασυνάρτητες φράσεις.

Επιθέσεις στα νοσοκομεία, στις γειτονιές, στα ασθενοφόρα... Σκοτωμένα παιδιά, γιατί είναι Παλαιστίνιοι.

Όποιος δεν τους αρέσει είναι τρομοκράτης και το κυνήγι μαγισσών δεν έχει τελειωμό.

Ποιοι είναι οι κύριοι που θα κρατάνε με κομμένη την ανάσα τον κόσμο όλο;

Ποιοι είναι οι κύριοι που θα ταράζουν τα όνειρα των παιδιών μου;

Μήπως το ολοκαύτωμα που διαπέρασε τον λαό αυτό και τις συνειδήσεις του κόσμου όλου τους δίνει το δικαίωμα και το νόου χάου να κάνουν γενοκτονίες και να τυραννούν ένα λαό με ιστορία και πολιτισμό;

Γιατί η ιστορία και η ιστορία τους, τους δίδαξε μονάχα την τραγική της εκδοχή. Να στηρίζουν την ύπαρξή τους, στον αφανισμό κάποιων άλλων.

Δεν ξέρουν τάχα ότι λαοί με πολιτισμό δεν αφανίζονται δεν αφομοιώνονται αλλά υπάρχουν για να θυμίζουν ότι την ιστορία δεν την γράφει η αλαζονεία αλλά το μέτρο. Και το μέτρο αυτό το ορίζει ο άνθρωπος και ο πολιτισμός του.

Λυπάμαι γιατί 57 χρόνια μετά, αυτές οι ρακενδυτες φιγούρες που βγήκαν από τα συρματοπλέγματα και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, και έκαναν τον κόσμο όλο να ντρέπεται, σήμερα μας κάνουν να... ντρεπόμαστε πάλι, όλους όσους έχουν ένα κομμάτι ανθρώπινης φύσης και συνείδησης.

Γιατί έμαθαν μόνον να...σκοτώνουν.

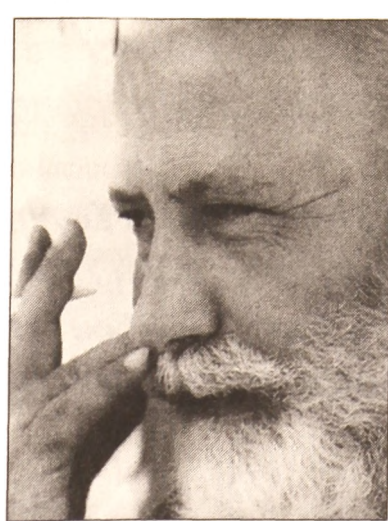
Νίκος Κ. Μουρίκης
Αρχιτέκτων

Ηλίας Πετρόπουλος

- ΤΟ ΑΓΙΟ ΧΑΣΙΣΑΚΙ
- Η ΦΟΥΣΤΑΝΕΛΛΑ
- Ο ΜΥΣΤΑΞ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Νίκος Χουλιάρας

κυκλοφορούν

- Ζωή την άλλη φορά
- Το άλλο μισό
- Μπακακόκ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

«Αριστίνδην σύνοδος» στην Εταιρεία Συγγραφέων

Ξαφνικά την Κυριακή 7 Απριλίου η Εταιρεία Συγγραφέων άνοιξε τις πύλες της σε τριανταεννέα ποιητές, πεζογράφους, μεταφραστές και κριτικούς της τέχνης του λόγου. Το γεγονός καθεαυτό θα μπορούσε να εκτιμηθεί ως μια θετική κίνηση, ένα άνοιγμα της μέχρι τούδε κλειστής κοινότητας της Ε.Σ. σε νέα μέλη, γνωστά και καταξιωμένα τα περισσότερα στο χώρο, και ως τέτοιο παρουσιάστηκε και στον ημερήσιο τύπο, εξαιρουμένης της ανοικτής επιστολής του Αλέξη Ζήρα που δημοσιεύθηκε στην Ελευθεροτυπία της 15ης Απριλίου. Θα μπορούσε· αν η διαδικασία εισόδου τους ήταν σύμφωνη με το μέχρι σήμερα ισχύον καταστατικό, που προβλέπει την κατάθεση αίτησης από κάθε υποψήφιο μέλος και κατόπιν, αφού προηγηθεί μια εισαγωγή στο έργο του, την προσυπογραφή της από έναν συγκεκριμένο αριθμό μελών της εταιρείας. Ή αν τουλάχιστον είχε προηγηθεί κατά πολύ της ενσωμάτωσης η τροποποίησή του, τηρουμένων των δημοκρατικών διαδικασιών.

Κανένα επιχείρημα κατά της ισχύουσας μέχρι την 7η Απριλίου διαδικασίας, ακόμη και το πιο πειστικό, δεν είναι ικανό να δικαιολογήσει την πραξικοπηματική καταστρατήγηση του καταστατικού, τη δεσποτική και αυθαίρετη συμπεριφορά που επέδειξε το Δ.Σ. και ο πρόεδρος της Γενικής Συνέλευσης της Εταιρείας Συγγραφέων, για την οποία μιλά ο Α. Ζήρας στην επιστολή του: Τις «συνεχείς και αυθαίρετες περιστολές του λόγου σε μέλη που εξέφραζαν μια διαφορετική άποψη, την πλήρη απαξίωση απέναντι σε άλλα, συντονισμένες ενέργειες ώστε να συντομευθεί η όλη διαδικασία και να φθάσουμε εκόντες ή άκοντες στην ψηφοφορία για την εισδοχή των νέων μελών, την, δίκην αγέλης, ακατανόητα εσπευσμένη ενσωμάτωσή τους». Κανένας λόγος πλύν του λόγου του ισχυρού δεν επιτρέπει τη φίμωση, πόσο μάλλον όταν εκπηγάει από ανθρώπους που θεωρούνται τεχνίτες του.

Εκτός και αν παραδεχτούμε ότι στην Εταιρεία Συγγραφέων η θέληση των αρίστων είναι ο νόμος και η Γενική Συνέλευση αποτελεί μια νέα μεταλλαγμένη μορφή της Ιεράς Συνόδου του Δ.Σ. με τον προκαθήμενό της να έχει το δεσμείν και το λύειν της γλώσσας απάντων των μελών.

Λήδα Καζαντζάκη

Π Ρ Ο Τ Ε Ι Ν Ο Υ Μ Ε

- Δείτε τη θεατρική παράσταση «Κατάσταση Huis Clos» σε κείμενα των Ρεμπό-Σαρτρ-Μπέκετ από μια νεοσύστατη πειραματική ομάδα, τη «**Μαύρη Σφαίρα**». Ο ομώνυμος χώρος βρίσκεται στην Ζωοδόχου Πηγής 48 και οι παραστάσεις θα διαρκέσουν ως τις 27 Απριλίου.

- **Εγκαινιάστηκε** η έκθεση ζωγραφικής του **Κ. Κωνσταντίνου Κερεσσετζή** στην Αίθουσα Τέχνης ΓΑΒΡΑΣ (Ηροδότου 17, Κολωνάκι). Θα διαρκέσει ως τις 27 Απριλίου.

- **Πραγματοποιείται** στο Μουσείο Φρισύρα (Μονής Αστερίου 3 & 7, Πλάκα) αναδρομική έκθεση του ιταλού ζωγράφου **Andrea Martinelli**, που παρότι πολύ νέος, αποτελεί το νέο μεγάλο όνομα της παραστατικής ιταλικής ζωγραφικής. Μέχρι τις 16 Ιουνίου.

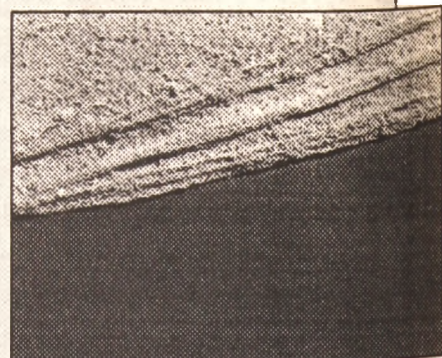
- «**Τοποθεσίες Εντυπώσεων**» είναι ο τίτλος της δουλειάς του **Μανώλη Σαριδάκη** που παρουσιάζεται από τις 13 Μαΐου ως τις 8 Ιουνίου στην Αίθουσα Τέχνης Diana Gallery (Αρμοδίου 10 και Αθηνάς).

- Το **άγνωστο** εικαστικό τοπίο της μακρινής **Κολομβίας** συνθέτουν ενενήντα έργα 43 νέων καλλιτεχνών που θα κοσμήσουν τις πρεσβείες της Κολομβίας ανά τον κόσμο. Η έκθεσή τους θα βρίσκεται στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων (Ακαδημίας 50) και θα διαρκέσει μέχρι το τέλος του μήνα.

- Η **πολύ ενδιαφέρουσα** έκθεση με αντικείμενα **ασιατικής τέχνης** του ιδρύματος Arthur M. Sackler θα ανοίξει τις πόρτες της στο κοινό στις 25 του μηνός. Ογδόντα συνολικά έργα μικροτεχνίας, ανάμεσά τους κοσμήματα, εργαλεία και όπλα από ασιατικές νομάδες της ύστερης 2ης και 1ης χιλιετίας π.Χ. Θα παρουσιαστούν για πρώτη φορά στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης.

- Ο **Αλέξης Κυριτσόπουλος** παρουσιάζει τη νέα του δουλειά με τίτλο «Χρωματική απόκλιση» στη Γκαλερί Σκουφά (Σκουφά 4) μέχρι τις 11 Μαΐου.

- **Με χρωματιστά χρώματα** παρουσιάζει τα ανάγλυφα έργα της με τίτλο «Μύθοι και Μνήμες» η γλύπτρια **Κατερίνα Σαμαρά**, στην αίθουσα Τέχνης Ζαννετίδη, Κοραή 5 στη Ν. Σμύρνη. Η έκθεση τελείται υπό την αιγίδα του Δήμου και θα είναι ανοιχτή μέχρι τις 27 Απριλίου.

Δ.Μ.

Και όμως συμβαίνει

Θησαυροί και σκουπίδια

Πρόκειται για σκάνδαλο; Εξαρτάται από ποια οπτική γωνία θα δει κανείς την εικόνα των βιβλίων και των φακέλων που εκπαραθυρώνονται από τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών και πέφτουν στην ανοικτή και αδημονούσα αγκάλη του φορτηγού των τσιγγάνων.

Αν είσαι ρομαντικός, θα δείς θησαυρούς ανεκτίμητης αξίας, οι οποίοι πετάγονται στα σκουπίδια. Όμως στα σκουπίδια πάντα πετάγονταν θησαυροί, παντός τύπου και είδους, ενώ πάρα πολλά είναι τα σκουπίδια που θεωρούνται θησαυροί, επειδή είναι τα ελάχιστα διασωθέντα ή επιπλεύσαντα από ένα πλήθος ομοίων τους. Δεν παύουν όμως να είναι σκουπίδια.

Πάντως η ιστορικός της λογοτεχνίας Χριστίνα Ντουνιά, την οποία όντως κατατρύχουν ερωτήματα κρίσιμα και βασανιστικά, και χωρίς τα εκπαραθυρωθέντα αρχεία, πάλι θα μας προσέφερε υποδειγματικές μελέτες. Αν είναι τυχαίο το γεγονός ότι εκείνη την ώρα η κα Ντουνιά περνούσε από την οδό Μητροπόλεως κι είδε τη σκηνή, δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι ανέβηκε πάνω, παζάρειρε με τους τσιγγάνους και διέσωσε ό,τι διέσωσε. Και είναι βέβαιο πως δεν θα είναι τυχάρπαστες οι σκέψεις, τα στοιχεία και τα συμπεράσματα, τα όσα πιθανόν θα εξαγάγει εκ των διασωθέντων σκουπιδιών και θα μας παρουσιάσει. Όπως και η επίσης σημαντικότερη απώλεια των φακέλων κοινωνικών φρονημάτων δεν εμπόδισε τον Γιώργο Μαργαρίτη να συγγράψει Ιστορία του Εμφυλίου, ενώ με το ίδιο ακριβώς υλικό άπειροι άλλοι δεν έκαναν απολύτως τίποτα.

Βεβαίως και ευθύνονται οι ανύπαρκτοι και ωσεί παρόντες πολιτικοί και διοικητικοί αρμόδιοι, αλλά μόνο τέτοιοι θα συνεχίσουν να προϊστανται, όσο η ανυπαρξία και η θορυβώδης μελοδραματική κενότητα θα κυριαρχούν στον δημόσιο λόγο, θα μονοπωλούν τον διάλογο, και το ωσεί—δηλαδή η κουλτούρα της μεταφο-

ράς (αναφέρομαι στη λογοτεχνική εκδοχή του όρου και όχι στην επαγγελματική ενασχόληση των τσιγγάνων)—θα αποτελεί τον κανόνα. Μάλιστα πλείστοι όσοι βιρτουόζοι της τέχνης του ωσεί δρέπουν δάφνες πολεμώντας σθεναρά το φάντασμα κάποιας μεταμοντέρνας και οντολογικά σκουπιδιακής κουλτούρας, το οποίο φάντασμα είναι πανταχού παρόν, ως λέγεται, πάντα απειλητικό, όπως βιώνεται, καθεστώς γενικευμένο, όπως δηλώνεται, αλλά παρ' όλα αυτά φάντασμα, διότι το σκουπίδι καταδεικνύεται μόνο στις κραυγαλέες τηλεοπτικές και λογοτεχνικές κοινοτοπίες, οι οποίες στο κάτω-κάτω πάντα υπήρχαν σε άλλες εκδοχές, έστω και σε μικρότερη έκταση. Όμως πολεμούν το φάντασμα σαν να το πολεμούν κι έτσι συγκροτούν εκ του ασφαλούς την πιο σκληρή και αντιδραστική πλευρά της μεταμοντέρνας συνθήκης—αν δεν την εγκαθιδρύουν—ζώντας εικονικά το παρόν, πολεμώντας εικονικά το μέλλον, κλαίοντες για χαμένα αρχεία, χαμένες πατρίδες, χαμένες ευαισθησίες, ακόμα και για τη χαμένη Αριστερά, εν ολίγοις για απωλεσθέντες παραδείσους, επί γης και ουρανού.

Καθ' όσον με αφορά, τυγχάνω άθεος και ως εκ τούτου δεν λατρεύω ούτε τους θησαυρούς ούτε τα σκουπίδια. Εν γένει, η ιστορία με ενδιαφέρει μόνο ως διακύβευμα, η δε ενασχόληση με τα αρχεία μόνο όταν, σε τελευταία ανάλυση, σχετίζεται με διακυβεύματα. Για παράδειγμα, τα εν λόγω αρχεία θα ήταν χρήσιμα για να φωτίσουμε στιγμές, ίσως και πλευρές, του Βουτυρά, του Ζάρκου, του Βαρίκα, του Σκαρίμπα, του Εγγονόπουλου, του Λουντέμη (γράμματα από τον Άι-Στράτη), όχι όμως για να ανακοινώσουμε άλλη μια φορά τον παλαιόθεν γνωστό Σεφέρη, ο οποίος άλλωστε σε άλλα αρχεία περιλαμβάνεται. Και η απώλειά τους είναι σημαντική, ακριβώς γιατί τούτα τα αρχεία περιείχαν στοιχεία για συγγραφείς που έχουν ακόμα να μας πουν πράγματα.

Κώστας Βούλαρης

Σερβία 3 χρόνια μετά

Το Σάββατο 27 Απριλίου ο εφιάλτης των βομβαρδισμών της Σερβίας θα ζωντανέψει, ευτυχώς μόνο στις μνήμες μας, σε μια εκδήλωση μνήμης και φιλίας στο Βελιγράδι.

Στη μεγάλη συναυλία που θα πραγματοποιηθεί στα πλαίσια αυτής της συνάντησης την Ελλάδα θα εκπροσωπήσουν οι Άβατον, τα Σκόπια θα εκπροσωπηθούν από το συγκρότημα "Anastasia", που έχουν γίνει γνωστοί για τη μουσική της ταινίας "Before the Rain" του Milcho Manchevski, ενώ θα συμμετέχει και η σέρβα τραγουδίστρια Bilja που έχει κυκλοφορήσει cd με διασκευές σε παραδοσιακές μελωδίες των Βαλκανίων.

Εκτός από τη συναυλία, και με αφορμή την τρίτη επέτειο από τον άδικο πόλεμο του ΝΑΤΟ κατά της Σερβίας, την ίδια μέρα θα διοργανωθεί συζήτηση με θέμα τη ζωή πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τον πόλεμο. Στη συζήτηση, εκτός από τους καλλιτέχνες, θα συμμετάσχουν γνωστοί δημοσιογράφοι από την Ελλάδα, τα Σκόπια και τη Σερβία. Η συνάντηση αυτή στο Βελιγράδι δεν πραγματοποιείται για τυπικούς λόγους ή και μόνο για την εκπλήρωση ενός χρέους. Εδώ το συναίσθημα θα παίζει τον πρώτο ρόλο. Εδώ η μουσική και οι ομιλίες θα καταφέρουν να δημιουργήσουν μια ειρηνική διαδρομή που θα ξεκινήσει από την Ελλάδα, θα συνεχίσει στα Σκόπια και θα περάσει στη Σερβία, ακριβώς όπως έκαναν οι δυνάμεις του ΝΑΤΟ πριν τρία χρόνια. Αυτή τη φορά όμως τα όπλα θα είναι διαφορετικά και οι τηλεοπτικές κάμερες θα καταγράψουν την αλήθεια της συμφιλίωσης και της αλληλεγγύης... Η συναυλία με τους Άβατον, Anastasia, Bilja θα πραγματοποιηθεί και στις 25 Απριλίου στα Σκόπια. Όσοι επιθυμούν να συμμετάσχουν σ' αυτή τη γιορτή ειρήνης και φιλίας των λαών μπορούν να επικοινωνήσουν με τον υπεύθυνο της ελληνικής αποστολής Βαγγέλη Περάκη στο τηλ. 0936.88.85.70

Βασίλης Μαρουλάς

«Η γενιά του '80 επανέφερε το χιούμορ στην ελληνική λογοτεχνία.»

Εκεί γύρω στα είκοσί του χρόνια εξέδωσε το πρώτο βιβλίο με τίτλο «Οι ανήλικοι» (1980). Με το ένα πόδι να στηρίζεται στο άγνωστο έδαφος της ενηλικίωσης ο Πέτρος Τατσόπουλος έδινε το δικό του στίγμα της ωριμότητας μέσα από την περιγραφή των προβλημάτων της γενιάς του. Την ίδια εποχή ένα νέο λογοτεχνικό ρεύμα εμφανιζόταν δυναμικά στα λογοτεχνικά πράγματα. Η γενιά του '80 εκτός από τον Τατσόπουλο είχε να παρουσιάσει τον Βαγγέλη Ραπτόπουλο, τον Άρη Σφακιανάκη, τον Φαίδωνα Ταμβακάκη... Καθένας διέγραψε την ξεχωριστή του πορεία. Ο Πέτρος Τατσόπουλος μεταξύ άλλων εξέδωσε «Το παυσίπονο» (1982), «Η καρδιά του κτήνους» (1987), «Η πρώτη εμφάνιση» (1994), «Κομεντί» (1999). Επίσης συμμετείχε στην από κοινού συγγραφή του μυθιστορήματος «Το παιχνίδι των τεσσάρων» (1988) μαζί με τον Κώστα Μουρσελά, τον Γιώργο Σκούρτη και τον Αντώνη Σουρούνη. Στη συνέντευξη που ακολουθεί ο Πέτρος Τατσόπουλος αναφέρεται στη λογοτεχνική προσφορά της γενιάς του '80, στο ρόλο των εκδοτικών οίκων, αλλά και στα αποτελέσματα της έκθεσης βιβλίου στην Φραγκφούρτη.

Τη συνέντευξη πήρε ο Σωτήρης Λέτσιος

• Η γενιά του '80 στην οποία ανήκει και εσείς έχει το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ότι τόλμησε να εκδώσει τα πρώτα της έργα σε μικρή ηλικία και ότι προσπάθησε να εκφράσει τον προσωπικό της κόσμο, πράγμα που οι παλαιότερες γενιές δεν ένιωθαν άνετα να κάνουν...

— Η γενιά μου δεν κληρονόμησε τη γενιά του '60 ή του '70, αλλά τη δικτατορία η οποία και έχει αλλοιώσει το γλωσσικό αισθητήριο λόγω καθαρεύουσας και μας έχει μετατρέψει σε φανατικούς δημοτικιστές, αλλά ταυτόχρονα μας δίνει την αφορμή να πολιτικολογούμε ασύστολα. Επειδή αυτό ακριβώς ως τρόπο έκφρασης το είχαμε στερηθεί. Αργότερα αυτό καταλάγιασε και έδωσε τη θέση του σε μια απολιτική στάση, το έργο μας έγινε πιο «μινιμαλιστικό», πιο λιτό. Απώκτησε νόημα να μιλήσουμε για τις παρέες μας και το

πώς περνούσαμε. Παρήλθε όμως και η περίοδος του μινιμαλισμού και ήρθαμε αντιμέτωποι με ζητήματα όπως ο εθνικισμός σε αντίθεση με την εποχή που ο κόσμος γνώριζε μόνο την ύπαρξη του «δυτικού» και του «ανατολικού» συνασπισμού. Ο κόσμος άλλαξε, δεν είχε νόημα να αναφέρεσαι μόνο στη μοναξιά και τις νύχτες στα μπαρ. Θα έπρεπε να προσαρμοσθούμε...

• Μαζί με εσάς έρχεται και ο Βαγγέλης Γερμανός να αναφέρει την λέξη «μπαράκια» στον πρώτο του δίσκο το 1981...

— Ακριβώς, επειδή πριν τη δεκαετία του '80 δεν υπήρχαν ούτε μπαράκια, ούτε παμπ. Το γεγονός αυτό σηματοδοτεί μια στροφή στον ψυχισμό των ανθρώπων. Είναι άλλο πράγμα να πας στην ταβέρνα με την παρέα σου και άλλο να επιδιώκεις να βγεις μόνος για να πεις και να γνωρίσεις εκεί κόσμο. Τα

μπαρ εμφανίστηκαν σε μια εποχή εσωστρέφειας.

• Θα έλεγε κάποιος ότι εκφράσατε υστερόχρονα στην Ελλάδα την κρίση της καπιταλιστικής δύσης, η οποία κρίση σήμερα έχει αποκτήσει πιο σύνθετο χαρακτήρα...

— Να φαντασθείς ότι τον Μάη του '68 τον ζήσαμε με εφτά χρόνια καθυστέρηση, μόλις το 1974... Βέβαια κάθε γενιά αποτυπώνει εν αγνοία της κάποια βιώματα και καταστάσεις που έρχονται σε αντίθεση με την προηγούμενη γενιά. Ταιριάζουμε με την ανάλαφρη γενιά του μεσοπολέμου, του τσάρλεστον και της ξέφρενης διασκέδασης. Και εμείς επειδή βγήκαμε από ανθρώπους πολύ βεβαρυμένους από πολέμους και κακουχίες δεν πιστεύαμε ότι θα συνέβαιναν παρόμοια γεγονότα. Δεν με ενδιαφέρει να γράφω εσαεί βιβλία όπως οι *Ανήλικοι* ή *Το παυσίπονο*,

γινόμενος κατ' αυτόν τον τρόπο γραφικός, να μένω δέσμιος της παλιάς εικόνας μου και να τη μεταφέρω διαρκώς χωρίς να ακολουθώ πορεία εξέλιξης. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι με αφορμή τη δική μας παρουσία επανήλθε το χιούμορ στη λογοτεχνία, όπως είπε και ο Μένης Κουμανταρέας, κάτι που είχε να συμβεί από την εποχή του Σκαρίμπα. Με την έννοια ότι το χιούμορ λαμβάνει τη δική του θέση ως στάση ζωής, ως ένα στοιχείο που διατρέχει όλο το κείμενο. Μονάχα από τη δεκαετία του '80 και πέρα επανεμφανίσθηκε το στοιχείο αυτό στη λογοτεχνία. Σημασία έχει να διαβάξεις και για την απόλαυση, να μην το κάνεις μόνο για τις ιδέες. Ένα κείμενο πρέπει να στέκεται από μόνο του και να μην έχει άλλο το ότι διαθέτει μόνο καλές σκέψεις και ιδέες. Όλα αυτά τα πραγματοποιήσαμε δημιουργώντας παράλληλα και τις παρενέργειες από αυτή την προσπάθεια.

• *Σίγουρα μια από αυτές θα πρέπει να θεωρήσουμε την εμφάνιση και καθιέρωση ενός είδους παραλογοτεχνίας με «δράστες» κυρίως γυναίκες, που υπερεκτιμώντας τη σημασία των προσωπικών εκμυστηρεύσεων κατασκεύασε ιστορίες τηλεοπτικού μελοδραματισμού...*

— Όταν στρέφουμε τον φακό στον εαυτό μας έχουμε την ευκαιρία να δημιουργήσουμε ένα αυτιστικό σύμπαν, όπου δεν έχουμε μόνο γυναίκες συγγραφείς αλλά και αγόρια που γράφουν σαν γυναίκες. Από τη στιγμή που δημιουργείται ένας αναγνώστης χωρίς ιστορική μνήμη τότε το κοινό διχάζεται ανάμεσα σε ένα κοινό πολύ ειδικευμένο, ολοένα και μικρότερο, που μοιάζει με ιερατείο, και από τη μεγαλύτερη μάζα των ανθρώπων, τους οποίους αποκαλώ «τερμίτες» και δε διαθέτουν μνήμη, ούτε συγκεκριμένες ιστορικές αναφορές. Σε αυτούς μπορείς να απευθυνθείς μόνο μέσω της «χωματερής» του συναισθήματος. Εκεί οι εκδοτικοί οίκοι σε μηνιαία βάση ρίχνουν σε αυτή τη χωματερή «μπάζα» συναισθημάτων, που δεν είναι άλλα από αυτά τα βιβλία που ανέφερες και που πιστεύουν ότι το μόνο που αξίζει είναι ο αντρουλής ή η γυναικούλα μου...

• *Οι εκδοτικοί οίκοι έχουν ερμηνεύσει σωστά τις προτιμήσεις και την*

ιδεολογική ταυτότητα της ελληνικής κοινωνίας;

— Μάλλον ενεργούν έτσι για λόγους περισσότερο πονηρούς. Έχω διατελέσει σύμβουλος σε εκδοτικούς οίκους και έχω καταλάβει κάποια πράγματα. Τα περισσότερα από αυτά τα βιβλία δεν πουλάνε... Δεν έχουμε να κάνουμε με ένα απλά εμπορικό κίνητρο. Οι οίκοι εκδίδουν ένα «πληθωριστικό χαρτονόμισμα» σαν μια τράπεζα που βγάζει πληθωριστικό χαρτονόμισμα για να καλύψει τις ανάγκες μιας χώρας. Όταν είσαι ένας μεγάλος εκδοτικός οίκος με

**Οι εκδοτικοί οίκοι σε μηνιαία
βάση ρίχνουν στη χωματερή
«μπάζα» συναισθημάτων, που
δεν είναι άλλα από αυτά τα βι-
βλία που πιστεύουν ότι το μόνο
που αξίζει είναι ο αντρουλής ή
η γυναικούλα μου...**

**Αυτό το σύστημα λειτουργεί
σαν ένα αεροπλανάκι έως την
ώρα της κρίσεως, κάποια
στιγμή θα καταρρεύσει
η «πυραμίδα»...**

μεγάλο κύκλο εργασιών και χρειαστεί να ζητήσεις ένα δάνειο από τις Βρυξέλλες, για να σου δώσουν κάποια χρήματα θα ζητήσουν να δουν ποιο είναι το εύρος της παραγωγής σου. Εσύ θα απαντήσεις ότι εκδίδεις 400 με 500 τίτλους. Κάτω από ορισμένα μεγάλα ονόματα θα έχεις τον πολτό εκείνων των τίτλων που θα τους έχεις βγάλει για να χρηματοδοτηθείς και όχι για να πουλήσεις στην αγορά... Έχουμε να κάνουμε με ένα είδος κλοπής από το μέλλον. Θα πάρεις το ένα δισεκατομμύριο και για να κρατηθείς στο ίδιο ύψος παραγωγής πάλι θα βγάλεις άλλα 650 «σκουπίδια»

και 50 πολύ αξιόλογους τίτλους. Αυτό το σύστημα λειτουργεί σαν ένα αεροπλανάκι έως την ώρα της κρίσεως. Κάποια στιγμή θα καταρρεύσει η «πυραμίδα»...

• *Η συμμετοχή μας στην Έκθεση της Φραγκφούρτης αποτέλεσε μια ιδανική ευκαιρία για την προβολή της λογοτεχνίας μας ή δεν ήταν τίποτε άλλο παρά μια πολυέξοδη επιχείρηση δημόσιων σχέσεων;*

— Θα σου μεταφέρω την εμπειρία μου καθώς παρευρέθηκα εκεί ως μέλος της αποστολής. Για μας ήταν μια μεγάλη ευκαιρία, τόσο μεγάλη ώστε θεωρούσαμε ότι θα έπρεπε η εκδήλωση αυτή να ήταν πιο μικρή για να τα καταφέρναμε καλύτερα. Είμασταν και τυχεροί και άτυχοι επειδή πέσαμε σε μια εποχή μετά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου που βρήκε την αγορά κλονισμένη, με τον κόσμο να αδιαφορεί για το βιβλίο. Μια Ελλάδα εκτός χρόνου και εκτός μόδας σιγά μην έκανε τον Γερμανό να ενδιαφερθεί για τη δική μας λογοτεχνία... Παρόλα αυτά το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου μπόρεσε και αντέστρεψε αυτό το κλίμα. Ποτέ όλα τα προηγούμενα χρόνια δεν είχαν μεταφραστεί 40 βιβλία σε μια μόνο χρονιά... Έγινε μια πολύ έντονη συζήτηση. Προσοχή, δεν σημαίνουν όλα αυτά ότι τα βιβλιοπωλεία στη Γερμανία έχουν κατακλυστεί από ελληνικά βιβλία. Ακολουθούμε τη μοίρα όλων των μικρών χωρών των μη αγγλοσαξωνικών. Και μόνο το γεγονός ότι έγιναν πολλές εκδηλώσεις και έμαθαν ότι διαθέτουμε νέους συγγραφείς, υπήρξαν συζητήσεις, αυτό από μόνο του ήταν πολύ ενθαρρυντικό. Στο εξωτερικό δεν διαβάζουν ελληνική λογοτεχνία όπως και εδώ δεν διαβάζουν αγγλική ή γαλλική λογοτεχνία. Είναι λάθος να βγαίνουμε με το διαβατήριό μας ως χώρα. Στο ερώτημα γιατί οι άλλοι δεν ενδιαφέρονται για εμάς, θα απαντήσουν ότι δεν ενδιαφέρονται για καμία λογοτεχνία συνολικά παρά μόνο για εκείνους τους συγγραφείς που κρίνουνε αξιοδιάβαστους. Το ενδιαφέρον για μια λογοτεχνία δε σχετίζεται με τη γενικότερη υπόληψη που έχουμε ή έχουν για το λαό μιας χώρας και τα προϊόντα που παράγει. Σε αυτή την περίοδο ο κόσμος στρέφει την προσοχή του στους Άραβες όπως παλαιότερα έτρεχε να μάθει τι γινόταν στην Ελλάδα στην εποχή της δικτατορίας.

Όσο και να μοιάζει τυχαίο, είναι η μουσική που κυριαρχεί, σαν στοιχείο φόρτισης ή και ανατροπής, και στις δυο ταινίες που διεκδικούν το ενδιαφέρον του κοινού τούτες τις μέρες: τόσο στην ταινία του Πέδρο Αλμοδόβαρ *Μίλα της*, όσο και σ' αυτή του Φρανσουά Οζόν, *8 γυναίκες*. Ο θεατής το εντοπίζει αβίαστα σαν υπερβολική χρήση μπαχαρικών που σκοπό έχουν να κρύψουν «μπαγιάτικα» υλικά στο μαγείρεμα...

«Δολοφόνοι» και «Νοσοκόμοι»...

Μίλα της: Χαβιέρ Καμάρρα, Ντάριο Γκραντινέτι οι δύο φίλοι και η Λεονόρ Γουάιπλινγκ και Ροζάριο Φλόρες, οι δυο γυναίκες σε κώμα. Τα δυο χιαστί ζευγάρια της ταινίας *Μίλα της*.

Το γεγονός ότι ο Αλμοδόβαρ, ο μεγαλύτερος σύγχρονος κινηματογραφικός δημιουργός του ηθελιμένου κιτς και του πληθωρικού μελό, παρουσιάζει καινούργια ταινία του, εξάπτει εκ προοιμίου το ενδιαφέρον του κοινού, πριν καν εκτιμηθεί καθαυτή η ίδια η ταινία. Ελάχιστοι –τουλάχιστον ευρωπαίοι– σκηνοθέτες το έχουν αξιωθεί αυτό. Και δεν είναι αξιολογικά άμοιρη σημασίας η διαπίστωση αυτή, η οποία έχει κάνει την εμφάνισή της πολύ νωρίτερα από το *Όλα για τη μητέρα μου*, που όντως αποτέλεσε παγκόσμια επιτυχία. Βέβαια, σε μια γενική θεώρηση του σύγχρονου σινε-

μά, ο Αλμοδόβαρ είναι υπερεκτιμημένος σκηνοθέτης. Όλες του οι ταινίες έχουν φανερές αδυναμίες τις οποίες δεν παρέβλεψε κατά καιρούς η κριτική, καμιά τους όμως δεν είναι αδιάφορη. Διαθέτουν προκλητική προσωπικότητα, έχουν μεγάλη αφηγηματική θερμοκρασία (αδιαφιλονίκητο προσόν του μελό) και όταν ακόμα φθάνουν σε σεναριακό αδιέξοδο (όχι σπάνια) το ξεπερνούν με το θράσος και τη δίψη αφέλεια που μόνο οι αυθεντικοί «παραμυθάδες» του κινηματογράφου διαθέτουν. Ο κιόλας 50χρονος Ισπανός είναι από αυτή τη σπάνια πάστα, προπαιδευμένος σε διάφορες εκδοχές του

σύγχρονου show πριν να αφιερωθεί στην Έβδομη Τέχνη. Γνωρίζει να χρησιμοποιεί τους κινηματογραφικούς τρόπους όπως ο ταχυδακτυλουργός το καπέλο του που ποτέ δεν ξέρεις τι θα βγάλει από μέσα, δίχως να διστάζει να «κλείσει» το μάτι στο θεατή. Τι περισσότερο κάνει ο γητευτής των φιδιών;

Κεντρικό θέμα των ταινιών του είναι πάντοτε το ίδιο: η ισπανική νέυρωση της ζωής και του θανάτου με τον έρωτα να τα συνδέει άρρηκτα. Το ιβηρικό πάθος, ιστορικών και διαχρονικών φυλετικών πολιτιστικών (και όχι μόνο) προσμίξεων που κάνουν να κυκλοφορεί το αίμα καντό, και τις συμπεριφορές τυφλές και συχνά μοιραίες. Ο Αλμοδόβαρ το βιώνει με τον παράδοξο (δικό του τρόπο): ενώ το ακυρώνει σαρκάζοντάς το, πείθει το θεατή για το αντίθετο.

Στο *Μίλα της*, σεναριογράφος και τούτης της ταινίας, αποφασίζει να στηρίξει τον ρεαλιστικό ιστό του σεναριακού του ευρήματος σε υπερρεαλιστικό χειρισμό. Αυτό βέβαια φέρνει κάτι από Μπουνιουέλ. Υφέρποντας το μελό θα κάνει αργότερα την αναπόφευκτη εμφάνισή του, προκειμένου να στεφθεί το τέλος με τον απαραίτητο συγκινησιακό φόρτο. Ο «διφορούμενης» σεξουαλικότητας Μπενίνιο και ο «straight» Μάρκο, διαμετρικά διαφορετικοί χαρακτήρες, θα βρεθούν από σύμπτωση σε μια παράσταση της Πίνα Μπάους. Ο Μπενίνιο εντοπίζει τον Μάρκο από το γεγονός ότι ο δεύτερος δακρύζει στη διάρκεια της παράστασης. Αργότερα, μια σειρά συμπτώσεων θα τους κάνει αχώριστους φίλους. Συγκεκριμένα, απέναντι από το σπίτι του Μπενίνιο, νοσοκόμου στο επάγγελμα, λειτουργεί μια σχολή κλασικού χορού μαθήτρια της οποίας είναι η πανέμορφη ξανθιά Αλίσια. Ο Μπενίνιο, δίχως ερωτικό παρελθόν μέχρι τώρα, την ερωτεύεται παράφορα αλλά δίχως ανταπόκριση. Όταν όμως αυτή θα βρεθεί σε παρατεταμένο κώμα, εξαιτίας τροχαίου ατυχήματος, ο Μπενίνιο θα είναι ο αποκλειστικός της νοσηλεύτης στην κλινική που βρίσκεται. Ακούραστα, για χρόνια ολόκληρα, την περιποιείται με αφοσίωση, φροντίζει το κορμί της και της μιλάει συνεχώς, αφηγούμενος τα καθημερινά ή ιστορίες του παρελθόντος, πιστεύοντας ότι αυτή ακούει και καταλαβαίνει. Η συγκυρία θα φέρει παραδίπλα από το δωμάτιο της Αλίσια την καταμε-

λάχρινη ταυρομάχο Λυδία, επίσης σε κώμα από βαρύ τραυματισμό σε ταυρομαχία. Η Λυδία είναι ερωμένη του Μάρκο, ο ίδιος δε απαρηγόρητος, αλλά η πρακτική του συμπεριφορά απέναντι στην ανήκεστα τραυματισμένη φίλη του διαμετρικά αντίθετη από αυτή του Μπενίνιο (με τον οποίο ο Μάρκο στο μεταξύ έχει συνδεθεί φιλικά), παρά τις επίμονες παροτρύνσεις του. Θα εγκαταλείψει τη Λυδία, έχοντας πεισθεί ότι η ταυρομάχος δεν θα συνέλθει ποτέ.

Αυτό είναι το πρόπλασμα, το σκίτσο μιας σεναριακής εξέλιξης όπου το απροσδόκητο και η υπερβολή, τακτική προσφιλής στους μηχανισμούς κατασκευής των ταινιών του και στο οπλοστάσιο των εκδοχών που χρησιμοποιεί, θα συνεχίσουν ακάθεκτα και πληθωρικά το δρόμο τους μέχρι την «λογική» κατάληξη. Είναι αλήθεια ότι το *Μίλα* της επιχειρεί μια στροφή στο κοινωνικό προφίλ και των συμβόλων τουλάχιστον των πρόσφατων ταινιών του. Ο προσφιλής του παραμορφωτικός καθρέφτης, παρωδιακή παραμόρφωση των ερωτικών σχέσεων ανδρών γυναικών και του αρχετυπικού ρόλου της μητέρας, εδώ οδεύουν σε σαφώς παραλλαγμένες ατραπούς. Ο πληθωρικός και υποβλητικός ρόλος της μουσικής «καθοδηγεί» το θεατή σε πιο βιαστικές σκέψεις, πέρα από τα χιαστί σχήματα: ξανθιά Αλίσια, σχεδόν μαύρη Λυδία. Νορμάλ Μάρκο, ψυχωτικός Μπενίνιο.

Τελικά η ταινία δεν προδίδει το λαϊκό της χαρακτήρα, αφού αυτός είναι ο πιο σίγουρος δρόμος προς το εύφορο ταμείο. Και δεν νομίζουμε ότι υπάρχουν σήμερα πολλοί αξιόλογοι δημιουργοί που να μπορούν να το πετύχουν αυτό αλλά και με γνήσιους κινηματογραφικούς τρόπους.

* * * *

Στην ταινία του Φρανσουά Οζόν (όχι ιδιαίτερα γνωστού στο πλατύ σινεφιλικό κοινό – *Κοιτάζοντας τη θάλασσα*, μόνο στην τηλεόραση) πρόπερσι το καλοκαίρι το *Sitcom* και το *Κάτω απ' την άμμο*), με τον ευρηματικό τίτλο *8 γυναίκες*, τον πρώτο λόγο τον έχει το καστ. Καστ, όμως, κινηματογραφικής καταγωγής (και μάλιστα τι καταγωγής!) και όχι τηλεοπτικής, όπως πάει να γίνει καθορισμός στον δικό μας κινηματογράφο. Να αρχίσουμε από τη γιαγιά (την 85χρονη πλέον, διάσημη Ντανιέλ Νταριέ των δεκαετιών '30, '40 και '50, τις

8 γυναίκες: Εμ. Μπεάρ, Ιζ. Ιπέρ, Κατρ. Ντενέβ, Φανί Αρντάν, Νταν. Νταριέ και στη γωνία η φατσούλα της Λιντ. Σανιέ. Σχεδόν όλο το εκπληκτικό επιτελείο των μεγάλων κυριών του γαλλικού σινεμά

αδελφές (Κατρίν Ντενέβ και Ιζαμπέλ Ιπέρ), την κουνιάδα (Φανί Αρντάν), την υπηρέτρια-ερωμένη (Εμμανουέλ Μπεάρ) τα παιδιά (Βιρτζινί Λεντουαγιέν και την εκπληκτική –για την ηλικία της– Λιντιβίν Σανιέ). Τον αμέσως επόμενο τον διεκδικεί η μουσική. Εδώ η μουσική παίζει το ρόλο του αιφνιδιαστικού ανατροπέα, αφού το διασκευασμένο θεατρικό έργο του Ρομπέρ Τομά από αστυνομικό, αλλά Αγκάθα Κρίστι, Ορμίερ, μετατρέπεται σε... μιούζικαλ, με μουσικοχορευτικά ιντερμέδια που καλούνται, είτε μία μία οι ηρωίδες της ταινίας (μηδέ της μιγάδας υπηρέτριας εξαιρουμένης), είτε σε ομάδες, να εκτελέσουν και μάλιστα όλες με επιτυχία. Το πρόσωπο άξονας είναι ο πατέρας, σύζυγος, γαμπρός, εραστής, ο οποίος, εντούτοις είναι ο μεγάλος απών της ταινίας, αφού από την πρώτη κιόλας σκηνή της ταινίας θα βρεθεί νεκρός στην κρεβατοκάμαρά του μ' ένα μαχαίρι βυθισμένο στην πλάτη του. Έξω από το πλούσιο σπίτι –παραμυθισμένο Χριστουγέννων– πυκνό το χιόνι. Το τηλέφωνο κοιμμένο, το αυτοκίνητο δεν παίρνει μπρος και η εξώπορτα κλειδωμένη άγνωστο από ποιον. Χίτσκοκ, λοιπόν, παρωδούμενος και αναζητείται (φυσικά μεταξύ των οκτώ γυναικών) ο δολοφόνος. Από δω και πέρα η ταινία θα μπορούσε να θεωρηθεί λίγο ως συνέ-

χεια της προηγούμενης του Οζόν, του *Sitcom*, αλλά της λείπει ο αρτυασίδωτος και σουρεαλιστικός κυνισμός εκείνης με τον ωμό πανσεξουαλισμό. Εδώ όλα είναι κομψά, «ευπρεπή» όπως και η δεκαετία του '50 στην οποία ανάγεται η δράση. Πλούσιο, μέχρι χλιδάτο εσωτερικό, λαμπερό ντύσιμο (μέχρι φανερά σινεφιλική αναφορά, τα μποτάκια που φοράει η Μπεάρ, στη Ζαν Μορώ και το *Ημερολόγιο μιας καμαριέρας* του Μπουνιουέλ), όλες οι αλήθειες –κατά κανόνα σε μορφή εξομολόγησης– ανταλλάσσονται μεταξύ των οκτώ γυναικών αλλά με την ευπρεπή υποκριτική γλώσσα της εποχής.

Η ταινία παρουσιάζει σημαντικό κινηματογραφικό ενδιαφέρον χάρη στον ευρηματικό χειρισμό, τον παιγνιώδη χαρακτήρα της σκηνοθεσίας και βέβαια την απόλαυση που προσφέρουν όλες αυτές οι γαλλίδες ιέρειες της υποκριτικής. Και βέβαια την παράσταση την κλέβει η Ιζαμπέλ Ιπέρ με την απίστευτου εύρους γκάμα των προσόντων της. Συχνά η ταινία γίνεται απολαυστική, ακόμα και ενδιαφέρουσα αν τη δει από την πλευρά μιας φρίνας ψυχαγωγικής βιρτουοζιτέ. Είναι ένα μάθημα του πώς μπορείς να διαπραγματεύεσαι τολμηρά τα ήθη χωρίς να γίνεσαι χυδαίος.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Η κριτική ξεκίνησε σε μια εμπεριστατωμένη μελέτη, μια αιτιολογημένη κρίση των πνευματικών και καλλιτεχνικών έργων και εξελίχθηκε σε αυτόνομο κλάδο των επιστημών και των τεχνών. Αποτέλεσε δηλαδή ανεξάρτητο είδος λόγου και τελικά επάγγελμα κατά τους νεότερους χρόνους. Ο κριτικός αντιπροσωπεύει τον επιτήδριο στο να κρίνει, το σχολιαστή και αξιολογητή των έργων, με κύριες ιδιότητες την αμεροληψία, την οξυδέρκεια και την τεκμηρίωση.

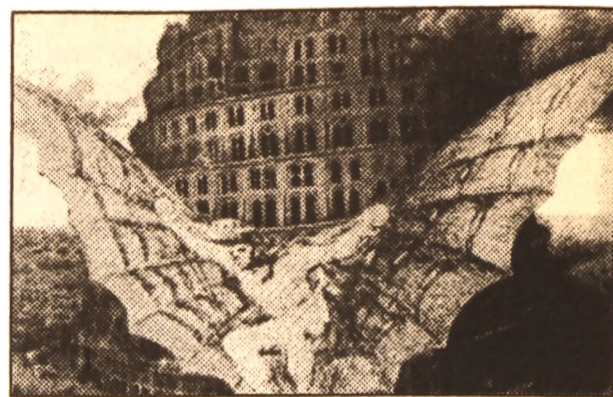
Και οι κρίνοντες κρίνονται

Η κινηματογραφική κριτική, με δείγματα εξαιρετα στο παρελθόν, όταν όχι μόνο αξιολογούσε τις ταινίες αλλά δημιουργούσε ολόκληρα αισθητικά και θεματικά κινήματα (βλ. Νουβέλ Βάγκ), βρίσκεται σήμερα σε οριακό σημείο. Δεχόμενη κι αυτή, όπως το σύνολο των επιστημών, τις επιθέσεις των νόμων του παρασιτικού κεφαλαίου και της εκπωτικής μυθολογίας του δυτικού πολιτισμού, εμφανίζει φαινόμενα παρακμής και αδιεξόδου. Η κινηματογραφική κριτική, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, έχασε τη γοητεία της διεξόδου στον πυρήνα των ταινιών, την οξυδερκή παρατηρητικότητα, την τεκμηριωμένη ανάλυση. Η κινηματογραφική κριτική έχασε την ευγένεια της, τα ηδονικά της στοιχεία που αντικαταστάθηκαν από μια καινοφανή λάμψη. Το φτωχό λεξιλόγιο, στοιχείο κι αυτό της παρηκμασμένης γραφής, δεν οφείλεται, όπως συχνά υποστηρίζουν κύκλοι εθνικιστών φιλολόγων, στην απάλειψη των αρχαίων από τα γυμνάσια, αλλά στην ταυτισμένη σχέση των λέξεων με το περιεχόμενο τους.

Ο κινηματογραφικός κριτικός, ασκούμενος κυρίως στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, έγινε δημόσιος κήρυκας των γραφείων διανομής και η αξιολόγησή του ξέπεσε στη μεταφορά των δελτίων τύπου και σε απλουστευτικές διαπιστώσεις πρώτου επιπέδου αγνώστης. Στο όνομα της ισορροπίας με το «κοινό-μέσο γούστο», η κριτική αναζητά πλέον τη διασημότητα και τη φήμη

για να πάρει λίγο από τη δική τους λάμψη και να... πουλήσει. Τα κείμενα χάνουν την επιστημονική τους εγκυρότητα και μεταλλάσσονται σε παρακινηματογραφικά σχόλια κίτρινου χρώματος. Η πληροφορία για το πώς έγινε μια ταινία και τι ατμόσφαιρα υπήρχε στα πλατό, αναδύεται σε κυρίαρχη και κάθε κριτικού το όνειρο γίνεται η συνέντευξη με τον σταρ (ηθοποιό ή σκηνοθέτη). Συχνά παρατηρείται το φαινόμενο ο κριτικός να παίζει το ρόλο του δημοσιογράφου, ενώ το όνειρο κάθε καλλιτεχνικού συντάκτη είναι να γίνει κριτικός. Ένα χυδαίο παιχνίδι ρόλων, που αδιαφορεί για την ίδια την τέχνη του κινηματογράφου και το ενδιαφέρον του εστιάζεται στην προσωπική καριέρα και στα πολλαπλασιαστικά οφέλη της.

Η ευκολία που διαβάζονται οι ταινίες, οι παραλείψεις άλλων ταινιών, η περιφρόνηση, ολόκληρων σύγχρονων κινημάτων, είναι μόνο λίγα από τα στοιχεία του φαινομένου του τέλους της κριτικής. Πριν όμως από αυτό, είχε προηγηθεί το τέλος της ανάγνωσης. Η ευθύνη των ίδιων των καλλιτεχνών εδώ είναι τεράστια. Πολλές φορές η δικαιολογημένη ανασφάλεια για το έργο τους τους οδηγεί σε πελατειακές σχέσεις με τους κριτικούς. Έτσι, δεν «προστατεύουν» μόνο το δικό τους έργο, αλλά μειώνουν το έργο των υπολοίπων. «Κανείς δεν γνωρίζει με την πρώτη το αριστούργημα», έλεγε ο Ε. Πάουντ. Και επειδή αυτό είναι μια υπόθεση του ιστορικού ή του... αρχαιολόγου του μέλλοντος, ας ασχοληθούμε με τα «μι-

κρά και ταπεινά». Μερικοί μάλιστα θεωρητικοποίησαν αυτή τη θέση. Έφτασαν στο σημείο να δηλώσουν ότι κάθε «μεγάλο σχέδιο» αποτελεί ύβρη στην ίδια τη Δημιουργία και ακόμα πως καθώς ο σκηνοθέτης αποκαλείται δημιουργός. Τι χριστιανική υποκρισία από ανθρώπους που στο όνομα της απρόσκλητης και γραφικής ταπεινότητας ταπεινώνουν τους ομότεχνους τους! Οι ιδέες δεν έχουν σύνορα για να δεσμεύονται σε μικρές και μεγάλες. Είναι υλικό του Ασυνειδήτου και η αισθητική και η τεχνική απλώς τις λειαίνουν. Μόνο ένας νοσηρός νους μπορεί να καταδικάζει τους καλλιτέχνες σε «μικρά καταννητά σχέδια αντλημένα από την καθημερινότητα», όπως λέγεται εσχάτως. Ο αυστηρός Πατέρας-Κριτικός συστήνει στον άτακτο Γιο-Καλλιτέχνη τι πρέπει να πράξει για να το εγκρίνει. Και επειδή παίζει το ρόλο του μεσολαβητή με το Θεατή (παρόμοιο ρόλο που παίζει ο παπάς που μεσολαβεί ανάμεσα στον πιστό και στο Θεό) μιλά και εξ ονόματός του. Όλο το σύστημα νοσεί ακριβώς επειδή «το παιχνίδι παίζεται έτσι». Όποιος πάει αντίθετα, απλώς εξαφανίζεται μέχρι να συνετιστεί! Σε μερικά χρόνια κανείς δεν θα το θυμάται κι όταν επανέλθει «καθαρός» από τις παλιές του ιδέες που τον «κατέστρεψαν», ταπεινωμένος, οι ίδιοι άνθρωποι θα γράψουν από τις ίδιες σελίδες για τη θριαμβική επάνοδο του.

Σήμερα τις σελίδες της κινηματογραφικής κριτικής τις γράφουν τα γραφεία δημοσίων σχέσεων και μάρκετινγκ των εντύπων. Αυτά κλείνουν τις συμφωνίες με τα γραφεία διανομής για τις διαφημίσεις τους και κανείς δεν διακινδυνεύει την απώλεια της εργασίας του για μια... παλιοταινία!

Μόνο η συνεπής προσήλωση σε ένα κινηματογράφο-τέχνη μπορεί να είναι η απάντηση στην εκπωτική πορεία της γραφής.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΖΩΜΕΝΟΣ

Μια συνάντηση με τον υφυπουργό Πολιτισμού της Ιταλίας Βιττόριο Σγκάρμπι

Στην τέχνη τη μεγαλύτερη συγκίνηση την παράγει το μυαλό, όχι η καρδιά.

Εάν υπάρχει η έμπνευση, φτάνει ένα εκατοστό του μέτρου για να γίνει ένα αριστούργημα. Αν δεν υπάρχει, τότε δεν φτάνουν ούτε τα 351x782 εκ. της Γκουέρνικα.

Δεν φτάνει ένα όνομα. Είναι τα έργα που σου δίνουν το όνομα.

Η πρώτη και κύρια Ιστορία είναι η καθημερινή.

Τη ζωγραφική όχι μόνο την κοιτάζουμε αλλά και την ακούμε, την μυρίζουμε, την αγγίζουμε.

(Από το βιβλίο του Β.Σ. «με τέχνη», εκδ. Μονταντόρι).

Είναι αδύνατον να θεωρήσω τον Βιττόριο Σγκάρμπι, υφυπουργό Πολιτισμού της κυβέρνησης Μπερλουσκόνι, ...ταξικό μου εχθρό.

Μπορεί να είναι ευέξαπτος, μεγαλομανής, νάρκισσος, μπορεί λέω, αλλά του καταλογίζω τόση εξυπνάδα και ζωντάνια και γοητεία και ταλέντο –πέρα από τις απαραίτητες γνώσεις– που αρκούν για να του συγχωρήσω τα πάντα, ακόμα και ότι βρίσκεται στο κόμμα ή στο κίνημα της τριανδρίας Φίνι-Μπόσι-Μπερλουσκόνι. Είμαι έτοιμη να στοιχηματίσω για την τιμιότητά του, κι αν υπήρχε τότε που παίζαμε χαρτάκια... σίγουρα θα άλλαξα έναν Νάνι Μορέτι, ας πούμε, για να αποκτήσω έναν Σγκάρμπι.

Γεννήθηκε το 1952 στη μαγική Φεράρα και σπούδασε φιλοσοφία.

Κριτικός τέχνης, συγγραφέας και πολιτικός πλέον – κόντρα στο ρεύμα με δονκιχωτική συνέπεια, επιρρεπής σε τηλεοπτικούς διαξιφισμούς που περνάνε στην ιστορία της ιταλικής τηλεόρασης, τρομερός κριτής του καθολικίστικου καθρωσπρεπισμού, πολέμιος της δημοσιοϋπαλληλικής νοοτροπίας, με όραμα και θέσεις υψηλών αισθητικών προδιαγραφών και γι' αυτό καθόλου λαϊκιστής.

Πολέμιος και μάλιστα μαινόμενος ενάντια σε δικαστές Ροβεσπιέρους, αντίθετος στις δίκες του καφενείου, στις εύκολες όσο και μαζικές καταδίκες χάριν του... λαϊκού αισθήματος, στο θέαμα της χειροπέδης σαν ψυχαγωγία και στην εκδίκηση σαν δικαιοσύνη.

Μοναδικός στο να σχολιάζει έργα τέχνης, ειδικός στην περίοδο του 1600, και

νείται με άνεση από τον Μανέ στον Μοντριάν, από τον Λουσιάν Φρόντ στον Μπαϊήκον, από τον Μάριο Καβαλιέρι στον Τζάκσον Πόλλοκ, ενώ τώρα έρχεται στο μουσείο Φρισύρα για να εγκαινιάσει την έκθεση του 37χρονου τοσκανού ζωγράφου Αντρέα Μαρτινέλλι, ενός «από τους λίγους θαυμάσιους καλλιτέχνες που συνεχίζουν μια παράδοση», όπως μας είπε ο ίδιος στη σύντομη συνομιλία που είχαμε λίγο πριν το ταξίδι του στην Αθήνα.

«Στο σχολείο βαριόμουνα πολύ το μάθημα της ιστορίας της τέχνης. Ευχαριστώ λοιπόν την υπουργό Παιδείας κ. Μοράτι που ξέχασε την τέχνη... από τα σχολικά προγράμματα...» Δηλώσεις σαν κι αυτή δεν περνάνε απαρατήρητες από τον ιταλικό τύπο.

«Μα γιατί λέτε ότι δεν χρησιμεύει σε τίποτα η διδασκαλία της τέχνης στο σχολείο;» τον ρωτώ.

«— Διαφωνώ στο να είναι ένα υποχρεωτικό μάθημα. Γιατί αυτός είναι ένας σίγουρος τρόπος για να αντιπαθήσει κανείς την τέχνη. Θα την αφήνα στα προαιρετικά μαθήματα, ώστε να την παρακολουθεί μόνο όποιος πραγματικά το θέλει, όχι να είναι παρκάρισμα γι' αυτούς που βαριούνται.

— Και για τις επισκέψεις των σχολείων στα μουσεία, τι λέτε;

— Δεν είναι δυνατόν να δει κανείς τα έργα, μέσα στη φασαρία, τις φωνές...

— Και για τον μαζικό πολιτιστικό τουρισμό, τα πούλμαν με τις κυρίες στις μεγάλες εκθέσεις;

— Είναι φοβερό... αλλά τα μουσεία κερδίζουν με αυτόν τον τρόπο.

— Τι απέγινε η διένεξή σας πάνω στην

ιδιωτικοποίηση των Μουσείων:

— Η αριστερά αρχίζει να καταλαβαίνει ότι είχαμε δίκιο. Εφαρμόσαμε το σύστημα στη Βενετία και στη Ρώμη και τα αποτελέσματά μας ευνοούν.

— Θα έλεγε κανείς ότι προτιμάτε την παραστατική ζωγραφική, εγώ όμως σας έχω ακούσει να εξηγείτε ένα έργο του Μοντριάν με το ίδιο πάθος. Μήπως απλά «τα έχετε» με μια νοοτροπία κυρίως της δεκαετίας του '70 που σνομπάρισε λίγο την παραστατική ζωγραφική;

— Ακριβώς. Ακολουθήθηκε μόνο μια κατεύθυνση.

— Όπως στην περσινή Μπιεννάλε, ας πούμε;

— Ναι, η περυσινή ήταν απαίσια και η επόμενη θα είναι μια τραγωδία...

— Έχετε μια προτίμηση στο τελάρο γιατί;

— Στο τελάρο μπορεί κανείς να επιδείξει τη δεξιοτεχνία του, την πληρότητα των μέσων του, λιγότερο στο βίντεο ή στις εγκαταστάσεις όπου χρειάζεται μια πιο αφαιρετική ικανότητα.

— Πώς θα βγουν οι έλληνες καλλιτέχνες από μια σχετική απομόνωση στην οποία βρίσκονται;

— Πρέπει να απευθυνθούν σε ικανούς εμπόρους.»

Νατάσα Ρουχωτά

Ο Βασίλης Παπαβασιλείου επιστρέφει στο Υπόγειο του Θεάτρου Τέχνης (είναι απόφοιτος της Δραματικής Σχολής του Θεάτρου Τέχνης), με την Ελένη (1970) του μεγάλου μας ποιητή Γιάννη Ρίτσου. Μετά την μεγάλη επιτυχία που σημείωσε η παράσταση την περασμένη χρονιά και το βραβείο ηθοποιίας που απέσπασε από την Ένωση Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών, ο Παπαβασιλείου δίνει και φέτος έναν περιορισμένο αριθμό παραστάσεων ως τις 28 Απριλίου.

Ολόκληρος ο έρωτας... της τέχνης

Πάμε! Το σύνθημα δίνεται. Η μουσική παίζει και η παράσταση ξεκινάει. Ο Βασίλης Παπαβασιλείου μετά από δώδεκα χρόνια στη σκηνή, στο ρόλο της Ελένης. Η Ελένη, το σύμβολο του αιώνιου, του απόλυτου θηλυκού, της ηδονής της ύπαρξης. Η αιτία πολέμων, θανάτων και η γενέτειρα μεγάλων παθών. Μόνη πια, δυσκίνητη, να υπομένει την ίδια της την ύπαρξη. Πάντα με το κεφάλι ψηλά. Πάντα μοναδική. Σε ένα σπίτι που η φθορά το διαβρώνει, σε ένα σπίτι βυθισμένο στο παρελθόν, το θάνατο,

τον έρωτα, τον πόθο. Η Ελένη του Παπαβασιλείου απόλυτα ερωτεύσιμη. Παρά τη σκόνη στη μορφή της και τα σημάδια του παρελθόντος στο σώμα της. Σημάδια ανεξίτηλα πια, βαθιά χαραγμένα. Παρά τα φαντάσματα των ανθρώπων της που την κυνηγούν και την φθορά της ύπαρξής της. Η Ελένη, πέρα από το φύλο και τον χρόνο.

Ο επισκέπτης. Μια ακαθόριστη φιγούρα ανθρώπινης σκιάς. Μια αφορμή για να πραγματοποιηθεί ο μονόλογος αυτός. Μια αφορμή για να βρουν διέξοδο όσα η Ελένη φυλάκιζε μέσα της, φού-

σκωναν, πάφλαζαν, ξεχειλίζουν και έψαχναν απεγνωσμένα δρόμο εκτόνωσης. Ένα πρόσχημα για να μιλήσει για τον εαυτό της στον εαυτό της. Ο Νίκος Σακαλίδης, στο ρόλο αυτής της βουβής παρουσίας, μοιάζει να λέει και να προκαλεί πιο πολλά με τη σιωπή του από όσα με τα λόγια θα μπορούσε να προκαλέσει.

Ο Βασίλης Παπαβασιλείου είναι ένας εξαιρετος ηθοποιός κατά κοινή ομολογία. Και με σεβασμό του το αναγνωρίζουμε και πάλι. Σε μια παράσταση εξαιρετικά δύσκολη καταφέρνει να εκμηδενίσει το χρόνο, να παράγει στιγμές αυθεντικής θεατρικής συγκίνησης και να μετατρέψει την ποίηση σε ανάσα, σε δύναμη και πάθος. Μία παράσταση ξεχωριστή μέσα στο φετινό, και όχι μόνο, θεατρικό τοπίο, αυθεντική και μοναδική. Ένα γνήσιο δείγμα θεατρικής τεχνικής και τέχνης.

Ο μονόλογος είναι ίσως η πιο αυθεντική μορφή επικοινωνίας του ηθοποιού με τον θεατή. Μόνος του ο ηθοποιός στη σκηνή επιβεβαιώνεται και αυτοαναιρείται, δίνει τον εαυτό του ανόθευτο στο κοινό. Ο ηθοποιός ανάγεται σε μοναδικό φορέα της αλήθειας. Ακόμα και την ύπαρξη του σκηνοθέτη αναιρεί ως ένα βαθμό. Στην περίπτωση της Ελένης όπου ο Βασίλης Παπαβασιλείου είναι και ο σκηνοθέτης έχουμε μια ευτυχή συγκυρία. Το όραμα του σκηνοθέτη Παπαβασιλείου βοηθά, καθοδηγεί τον ηθοποιό Παπαβασιλείου. Τον συμπληρώνει και τον τελειοποιεί.

Το βαθύ κόκκινο βελούδο, το χρώμα του πηγμένου αίματος, και ο χαμηλός φωτισμός της σκηνής, επιμελημένος από τον Αντώνη Παναγιωτόπουλο, δίνουν στον σκηνικό χώρο την αίσθηση της χλιδής, της πολυτέλειας αλλά και της φθοράς, της παρακμής των πραγμάτων. Ο Γιώργος Ζιάκας με εξαιρετική επιμέλεια φρόντισε για τη δημιουργία αυτής της ατμόσφαιρας στην οποία συντέλεσε και ο Γιάννης Μεταλλινός με τις μουσικές τους επιλογές. Ο πολυέλαιος, τα κρύσταλλα, το πικάπ, οι βαριές κουρτίνες που θέλουν να παρασύρουν ολόκληρο το σπίτι. Και η Ελένη ξαπλωμένη σε ένα καναπέ, τυλιγμένη μέσα στο βελούδο, φοράει ένα τζιν και ένα απλό καθημερινό μπλουζάκι. Κι όμως αυτή η Ελένη είναι ο έρωτας ολόκληρος.

ΕΙΡΗΝΗ ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Ο 20ός αιώνας δεν υστέρησε διόλου σε σχέση με τους προηγούμενους του ως προς τη διαμόρφωση μιας ηρωικής μυθολογίας. Το κενό που προκάλεσε η μοντερνιστική άνοδος του Ελπήνορα στη δέση του Οδυσσέα πληρώθηκε με τη μεταμοντέρνα κάδοδο του Οδυσσέα στη δέση του Ελπήνορα. Είναι ίσως και αυτός ένας τρόπος να συντάσσει κανείς μια μυθολογική οπτική των πραγμάτων: κάπως ανεστραμμένη ίσως, αλλά ακόμα τέρπουσα.

Ένας νατουραλισμός με τήβεννο

Το πρόσωπο του ήρωα που πέθανε αντικαταστάθηκε με τη γέννηση μιας νέας ηρωικής μορφής: της μορφής του επιστήμονα που, αφού ανέβηκε ψηλά στην εκτίμηση του λαού, ήρθε το πλήρωμα του χρόνου για να αποκατασταθεί και στο πάνθεον της μυθολογίας του. Κατά τη γνώμη μου έργα σαν την *Κυρία Κλάιν* στηρίζονται σε μια τέτοια οπτική: από τη μια, η ρομαντική εκλαϊκευτική εκδοχή των σύγχρονων ηρώων του εργαστηρίου, της βιβλιοθήκης και του σπουδαστηρίου· και από την άλλη, η κλασική νατουραλιστική γύμνωση από το κλέος τους.

Τώρα η αλήθεια είναι πως λίγο νοιάζει το αν κάποιος γνωρίζει έστω και στοιχειωδώς το έργο αυτών των σοφών ηρώων. Το μόνο που χρειάζεται είναι να είναι γενικά πληροφορημένος, και στο περίπου, για τη σπουδαιότητά τους. Εξάλλου, αυτό που τους έφερε στη σκηνή δεν ήταν τα «υπεράνθρωπα» επιστημονικά τους κατορθώματα, αλλά το ότι τελικά, πίσω από όλα αυτά τα κατορθώματα αποδείχθηκαν κατά βάθος άνθρωποι.

Κατά τα άλλα η συνταγή των έργων αυτών είναι σχεδόν κοινή: επιστημονικοφανές περιβάλλον, ήπιες δόσεις «έξωτικών» επιστημονικών όρων, ζοιμ στα ενδόψυχα, υποσυνείδητα, άπλυτα των προσωπικοτήτων. Τελικά ένας νατουραλισμός με τήβεννο τον οποίο κάποιον φυσικά υπηρετούν καλύτερα και κάποιοι χειρότερα. Έχω μάλιστα τη γνώμη πως ο Νικόλας Ράιτ μάς προσφέρει με την *Κυρία Κλάιν* μια από τις καλύτερες παραλλαγές αυτής της συνταγής.

Η Μέλανι Κλάιν, ως επιστήμων, προχώρησε και σε ορισμένες περιπτώσεις ανέτρεψε τις θεωρίες του Φρόυντ, με την εισαγωγή εκ μέρους της νέων ψυχαναλυτικών όρων-εννοιών, όπως «ουρικός σαδισμός», και με την ολίσθηση της παιδικής σεξουαλικότητας στη νηπιακή ακόμα ηλικία. Η δε προσφορά της στην παιδοψυχολογία έγκειται στην εφαρμογή κλινικών ερευνών και, κυρίως, στη σύνδεση του παιδικού παιχνιδιού με την εμφάνιση των πρώιμων ψυχολογικών καταστάσεων.

Ο Ράιτ όμως αντιμετωπίζει την περιφημη αυτή ψυχολόγο από την ανθρώπινη πλευρά της. Γιατί η Κλάιν ως άνθρωπος υπήρξε μια μάλλον αμφιλεγόμενη προσωπικότητα.

Η επιτυχία του Ράιτ βρίσκεται ασφαλώς στον τρόπο με τον οποίο πετυχαί-

νει τελικά να παράγει θέατρο –και μάλιστα πολύ καλό θέατρο– από ένα όνομα που σίγουρα θα έχει λερώσει ως «σκονάκι» τα φοιτητικά έδρανα. Ο Ράιτ πετυχαίνει να αποδώσει με λεπτές σκιαγραφήσεις το πορτρέτο αυτής της μεγάλης προσωπικότητας. Ωραίοι, ανθρώπινοι διάλογοι, οι οποίοι «μαγικοποιούνται» από τη χρήση ψυχαναλυτικών φράσεων-κλισέ, ρυθμός και αγγλική τεχνική αρτιότητα, αίσθηση βάθους και μια ήσυχη, εσωτερική ανέλιξη κάνουν απόλυτα κατανοητή την επιλογή αυτού του έργου από το Θέατρο Εξαρχείων.

Το κύριο ενδιαφέρον όμως είναι πως ο Ράιτ θέτει κατά κάποιο τρόπο την ίδια την Κλάιν στο πεδίο εφαρμογής των θεωριών της. Μετά το θάνατο του γιου της η κρίση ανάμεσα στην Κλάιν και την κόρη της (επίσης γνωστή ψυχολόγο) θα λάβει τις διαστάσεις μιας βαθύτερης κρίσης προσώπου. Τη θέση της κόρης, σε ένα υποσυνείδητο επίπεδο, θα διεκδικήσει η τρίτη ψυχολόγος, η βοηθός της Κλάιν.

Δεν ξέρω όμως τι θα λέγαμε για το έργο του Ράιτ χωρίς την παρουσία της Ελένης Χατζηαργύρη στον κεντρικό ρόλο της παράστασης. Οι δυο αντίθετοι πόλοι στην προσωπικότητα της Κλάιν, η ιδιοφυΐα και η ματαιοδοξία, εμπλουτίζονται στο ρόλο της Χατζηαργύρη με μια βαθιά καταπιεσμένη τρυφερότητα και συχνά με μια σιωπηλή χειρονομία απόγνωσης. Πλήρης κατοχή των μέσων του νατουραλιστικού παιξίματος και έκδηλη σκηνική αυτοπεποίθηση. Για τους θεατές, μια γεύση ώριμου κρασιού ποιότητας στο στόμα.

Η Αννίτα Δεκαβάλα (στην οποία οφείλουμε και την ωραία μετάφραση του έργου) και η Χριστίνα Αλεξανιάν παίζουν ισότιμα δίπλα και όχι πίσω από τη Χατζηαργύρη. Η πρώτη σε περισσότερο ψηλές κλίμακες, η δεύτερη, αντιστιχτικά, σε πιο χαμηλές. Ο θεατρικός αυτός διάλογος ανάμεσα στις δυο ηθοποιούς αποτελεί από μόνος του ένα από τα πολύ σημαντικά στοιχεία της παράστασης των Εξαρχείων. Οπωσδήποτε η σκηνική ενάργεια, όπως και η τελική εμφάνιση μιας δουλειάς συνόλου αλλά και ουσίας κοσμούν τη φετινή σκηνοθετική εργασία του Τάκη Βουτέρη.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Να πάψουμε να 'μαστε ψώνια!

Η Αθηναϊκή Συμφωνική Ορχήστρα Νέων (Α.Σ.Ο.Ν.), στη δουλειά της οποίας έχουμε αναφερθεί και στο παρελθόν, μπορεί να μην βρίσκεται στο κέντρο του μουσικού ενδιαφέροντος, μιας και τα φώτα της δημοσιότητας είναι μονίμως στραμμένα σε πιο «φαντεζί καταστάσεις», ωστόσο μεθοδικά και αθόρυβα συνεχίζει τη δουλειά της, δίνοντας συναυλίες σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Οι οργανωτικές, καλλιτεχνικές, οικονομικές κ.λπ. δυσκολίες που συνεπάγεται ένα εγχείρημα όπως αυτό της Α.Σ.Ο.Ν., μιας ορχήστρας που οι μουσικοί της είναι ακόμη σπουδαστές και όλοι εργάζονται αφιλοκερδώς –πλην συστηματικά–, δεν δείχνουν να την πτοούν. Αντιθέτως, το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα κάθε συναυλίας, είναι πάντοτε υψηλότερης στάθμης από της προηγούμενης της. Στην πρόσφατη συναυλία της, στην Αίθουσα του Πανεπιστημίου Αθηνών, η Α.Σ.Ο.Ν. ερμήνευσε το Κοντσέρτο για δύο βιολιά του Α. Βιβάλντι, το Βολέρο του Μ. Ραβέλ, το Κοντσέρτο για ορχήστρα και κρουστά του Ουίλιαμ Κραφτ και το μουσικό παραμύθι Ο Πέτρος και ο Λύκος του Σ. Προκόφιεφ με αφηγήτρια την κα Όλγα Λαζαρίδου, αποδεικνύοντας για μια ακόμη φορά πως η Α.Σ.Ο.Ν. είναι «μία άλλη» και όχι «άλλη μία» ορχήστρα.

Παρά τις επιμέρους τεχνικές ατέλειες, οι οποίες δεν λείπουν από καμιά ορχήστρα, κατάφερε για μια ακόμη φορά να μεταδώσει, στους λίγους αλλά τυχερούς ακροατές, τη μουσική ευφορία που αναδίδει σε κάθε της εμφάνιση. Ευφορία που δυστυχώς δεν επιδιώκεται πάντα στις αίθουσες συναυλιών, και δη «σοβαρής» μουσικής, αφού η ηδονιστική πλευρά της τέχνης συχνά σκιάζεται από λογικοφανείς κρίσεις, ακαδημαϊκές προσεγγίσεις και δύσκαμπτη συμμετοχή των δεκτών. Για το πρωτόγνωρο, για τα ελληνικά δεδομένα, φαινόμενο, συζητάμε σήμερα με τον μαέστρο και βασικό εμψυχωτή της Α.Σ.Ο.Ν. κ. Παύλο Σεργίου.

Συνέντευξη του μαέστρου κ. Παύλου Σεργίου στον Γιώργο Κυριακάκη

• Κ. Σεργίου, η ερώτησή μου είναι ρητορική, αφού γνωρίζω πολύ καλά πως η ευφορία των μουσικών σας είναι καθρέπτης της δικής σας μουσικής μέθεξης – ωστόσο, πώς τα καταφέρνετε;

— Στην ευγενική αναφορά σας συμπληρώνω αρχικά ότι σολίστες στο διπλό κοντσέρτο του Βιβάλντι ήταν οι νέοι επαγγελματίες-μέλη της ΚΟΑ κα Στέλλα Γεωργίου και κ. Νίκος Κιάκος. Το έργο του Ουίλιαμ Κράφτ «ξετρύπωναν» οι «κρουστοί» της ορχήστρας μας, οι οποίοι απετέλεσαν και την τετράδα των σολίστ: Θοδωρής Βαζάκος, Βαγγέλης Θάνος, Κώστας Κωνσταντό-

πουλος και Κατερίνα Τζωρτζακάκη. Το έργο παίχτηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα κι έχει μια αισθητική «μη εμπορική». Ωστόσο η ορχήστρα το 'παιξε με κέφι, τα μέλη της «γούστάραν» πολύ!

Το κέφι λοιπόν είναι η απάντηση στο πώς τα καταφέρνουμε. Με κέφι αρχίσαμε, με κέφι κατηφορίζουμε κάθε Σάββατο στο Καλαμάκι για την πρόβα, παρά το μεσημεριανό μας ραχάτι. Πού βρίσκουμε αυτό το κέφι; Πιθανόν στην «ηδονιστική πλευρά της τέχνης»... Τα μέλη της ορχήστρας δεν χρειάζονται την «δική μου μουσική μέθεξη» για ν' ανακαλύψουν αυτή την πλευρά της τέχνης: είναι

εκεί και κάνουν αυτό που κάνουν γιατί... «γούστάρουν». Κι όταν «γούστάρουν»... «γούστάρω» κι εγώ. Έτσι καταπολεμώ εγώ το σαββατιάτικο μου ραχάτι.

• Δεδομένου ότι οι λόγοι ενεργούς συμμετοχής στην Α.Σ.Ο.Ν. δεν υπήρξαν ποτέ οικονομικοί, τι είναι αυτό που προσελκύει τους σπουδαστές σε μια προσπάθεια που χρειάζεται κόπο και χρόνο για να αποδώσει;

— Το 'παμε: η «ηδονιστική πλευρά της τέχνης». Δηλαδή η χαρά της συναυλίας, του ταξιδιού, της παρέας, των περιπετειών: εικοσιτρεις Μάρτη παίξαμε στα Καλάβρυτα. Πρωί-πρωί χιόνισε και σχεδόν αποκλειστήκαμε, φύγαμε οκτώ παρά είκοσι και φτάσαμε στην Αθήνα στις τρεις και μισή...

Ωστόσο, αυτό που πραγματικά «συνέχει» αυτή τη δραστηριότητα είναι η κατά το δυνατόν χωρίς επιτήδευση αναζήτηση της μουσικής.

• Μπορεί, εκτός από τις «αγνές ψυχές» των νέων μουσικών, να «ευφρανθεί» από τη μουσική και «το μεγάλο κοινό»; Πιστεύετε πως ο κόσμος απομακρύνθηκε από τη «σοβαρή» μουσική, ή η μουσική (δια των διαχειριστών της) από τον κόσμο;

— Φαντάζομαι ότι ως μεγάλο κοινό εννοείτε τους ανθρώπους γύρω μας που δεν έχουν ειδική παιδεία ή άλλες προϋποθέσεις που εξασφαλίζουν εξοικείωση με την μουσική. Όλοι αυτοί μπορούν θαυμάσια να κερδηθούν, αρκεί οι ίδιοι να ξεπεράσουν τις προκαταλήψεις τους και, κυρίως, εμείς οι «προσφέροντες» την μουσική να πάψουμε να 'μαστε... ψώνια!

Κι ακόμα σκέφτομαι ότι την περισσότερη ειδική ή γενική, ή ξέρω 'γω τι, παιδεία την χρειαζόμαστε εμείς οι προσφέροντες κι όχι το κοινό. Εμείς έχουμε δημιουργήσει τις συγχύσεις, έχουμε μπερδέψει τον κόσμο με την ημιμάθειά μας, τους φαναρισμούς μας, τις ανοησίες που λέμε και γράφουμε.

Όσο για το δεύτερο σκέλος του ερωτήματός σας: με κάθε επιφύλαξη θα 'λεγα πως τα φαινόμενα μάλλον απα-

τούν, για την μουσική ενδιαφέρονται και την μουσική απολαμβάνουν περισσότεροι από όσους νομίζουμε.

Υπάρχουν δύσκολα έργα. Στον μόλις απελθόντα 20ό αιώνα υπήρξαν αναρίθμητες αρνητικές υποδοχές έργων. Ωστόσο σήμερα δύσκολα μπορούμε να φανταστούμε υποδοχή έργου με αντίδραση ανάλογη σε ένταση και έκταση αποδοκιμασιών μ' εκείνη της «Ιεροτελεστίας της Άνοιξης» για παράδειγμα. Εξοικειωθήκαμε με το μη σύνηθες, δεν μας εκπλήσσει πλέον τίποτα.

Νομίζω πως η προϊούσα πολυπλοκότητα της μουσικής (κυρίως μέσα στον 20ό αιώνα) δεν απετέλεσε τόσο πρόβλημα, όσο τα τερτίπια, οι πολιτικές κι οι αποφάσεις μουσικών, διαφημιστών, δημοσιογράφων, κριτικών, οργανωτών, δισκογραφικών εταιρειών κι όλων αυτών που νέμονται την αγορά.

Αν λοιπόν στην ερώτησή σας ως διαχειριστές νοούνται όλοι αυτοί και όχι οι ίδιοι οι συνθέτες, τότε θα 'λεγα πως αυτοί φταίνε για την εντύπωση απομάκρυνσης της μουσικής απ' τον κόσμο.

Βέβαια, μεγάλο κακό έχουν κάνει κι οι συνήθειες ανοησίες που λένε οι συνθέτες, των οποίων συχνά είναι προτιμότερο ν' ακούμε τα έργα, παρά να διαβάζουμε τα λόγια.

• *Πέρα όμως από το καθαρά καλλιτεχνικό πρόσωπο της Α.Σ.Ο.Ν., υποθέτω πως η συμμετοχή σπουδαστών σε μια συμφωνική ορχήστρα λειτουργεί και παιδαγωγικά.*

— Ασφαλώς, είναι προφανές. Γι' αυτό φτιάξαμε άλλωστε την Α.Σ.Ο.Ν., να λειτουργήσει ως δυνατότητα αγωγής νέων μουσικών.

• *Οι κατ' εξοχήν μουσικο-εκπαιδευτικοί φορείς, τα ωδεία, θεωρητικά, παροτρύνουν τους μαθητές τους να συμμετέχουν σε μουσικά σύνολα, ως μέρος της μουσικής τους σπουδής. Είναι όμως ειλικρινής αυτή η παρότρυνση;*

— Μιλάτε για παρότρυνση — εγώ δεν την βλέπω. Στα μεγάλα ωδεία, η ορχήστρα είναι υποχρέωση των σπουδαστών, στα μικρά δεν υπάρχει καθόλου. Όταν η ορχήστρα προβάρει, συνήθως οι συμμετέχοντες βαριούνται. Κάπως έτσι.

• *Καταλαβαίνω πως τα ωδεία, ως ιδιωτικές επιχειρήσεις, ενδιαφέρονται να εξυπηρετήσουν πρωτίστως τις οικονομικές τους προσδοκίες.*

Δικαιολογημένο ως ένα βαθμό, παρότι εκτιμώ πως αυτή η στάση επιβαρύνει την καλλιτεχνική κατεύθυνση που οφείλουν να έχουν οι μουσικές σπουδές. Τι γίνεται όμως με τους κρατικούς εκπαιδευτικούς φορείς; Τα Μουσικά Σχολεία και, τελευταία, τα Μουσικά Πανεπιστήμια. Απαλλαγμένα από το άγχος της «βιοτής», εκπαιδεύουν αξιοπρεπώς τους εκκολαπτόμενους καλλιτέχνες;

— Τα ωδεία παλεύουν όπως μπορούν. Αλλού υπάρχουν ψαγμένοι άνθρωποι κι αλλού απατεώνες. Μοιραίο κι αναπόφευκτο, καθώς είναι παρατημένα στην τύχη τους. Αφού πρώτα αφήσαμε να πληθύνουν τόσο πολύ, τώρα δεν ξέρουμε πώς να τα συμμαζέψουμε. Λένε για κάποιο νομοσχέδιο που θα βάλει το νερό στ' αυλάκι.

Τι γίνεται μ' αυτό; Ξέρετε εσείς; Εγώ όχι.

Τα Μουσικά Σχολεία: συνάντησα πολλά παιδιά που είτε φοιτούν σ' αυτά είτε απεφοίτησαν απ' αυτά. Μου λένε πως έμαθαν ένα σωρό πράγματα. Βλέπει κανείς να 'ναι παιδιά με κάποια βάση. Τα Τμήματα Μουσικών Σπουδών είναι νέα. Δεν έχει παγιωθεί ο προσανατολισμός των σπουδών τους. Αυτό της Αθήνας δεν εκπαιδεύει εκκολαπτόμενους καλλιτέχνες, όπως λέτε, αλλά μουσικολόγους. Νομίζω πως τα δέκα χρόνια ύπαρξης των Τμημάτων Μουσικών Σπουδών των Πανεπιστημίων είναι λίγα για να πει κανείς με σιγουριά τι μπορούν να προσφέρουν αυτά κατ' ουσίαν, πέραν του τίτλου ανώτατης εκπαίδευσης.

• *Από τα λεγόμενά σας προκύπτει πως —καθόλου παράξενο για την ελληνική εκπαίδευση— το πλαίσιο λειτουργίας των μουσικο-εκπαιδευτικών φορέων κατ' ουσίαν αφήνει «εις τον πατριωτισμόν των εκπαιδευτών» την υπόθεση ουσιαστική μουσική εκπαίδευση. Ωστόσο πιστεύουμε πως το παράδειγμα της Α.Σ.Ο.Ν. δύναται να βρεί μιμητές. Γνωρίζει όμως ο, έστω μουσικός, κόσμος τη δουλειά σας;*

Γιατί, ενώ προβάλλονται τόσες ελάσσονες, συνήθως αδιάφορες προσπάθειες και κινήσεις, η δικιά σας μένει ουσιαστικά στο παρασκήνιο; Κι αν υπάρχουν κι άλλες τέτοιες προσπάθειες, ευδοκimoύν;

— Η ουσιαστική μουσική εκπαίδευση υλοποιείται από ανθρώπους ουσιαστι-

κώς μουσικώς εκπαιδευμένους — ό,τι και να σημαίνει αυτό, έχει οπωσδήποτε σχέση και με τον πατριωτισμό μας. Σεις εννοείτε βέβαια φιλότιμο, εργατικότητα, ανησυχία, ψάξιμο, διάβασμα, διεύρυνση οριζόντων. Αυτά εννοώ κι εγώ.

Όσο για το αν ξέρει ο κόσμος την Α.Σ.Ο.Ν., οι μουσικοί μας ξέρουν. Θα 'ταν ψέμα να πω πως είμαστε γνωστοί στο ευρύ κοινό. Έχουμε αμελήσει τον παράγοντα δημοσιότητα γιατί χρειάζεται πολύ τρέξιμο και προς το παρόν δεν υπάρχουν οι άνθρωποι που χρειάζονται για να το αναλάβουν. Ωστόσο έχουμε ένα εξαιρετικό επισκεπτήριο: Είναι οι ίδιες μας οι συναυλίες και με αρκετή υπερηφάνεια βλέπουμε πως τα καταφέρνουμε να κάνουμε αρκετές.

Τέλος, υπάρχουν κι άλλες τέτοιες προσπάθειες κι ευδοκimoύν, κυρίως ως εμπειρίες κοινωνικοποίησης μέσα απ' την τέχνη. Αυτές οι εμπειρίες ενισχύουν τη συνειδητοποίηση και την κοσμοθεωρία των νέων καλλιτεχνών.

• *Τί θα προτείνατε σε μια νέα ομάδα που προτίθεται να ακολουθήσει τον «δύσκολο δρόμο της αρετής»;*

— Ειλικρίνεια και την επίγνωση πως ό,τι κάνουμε είναι απλώς ένα κομμάτι του παζλ. Η πλήρης εικόνα συντίθεται κι από άλλους.

Ακόμη θα πρότεινα... μελέτη! Πρέπει να 'χω πάντα ανοιχτή γραμμή με τους σπουδαίους του συναφιού μου, εννοώ Μπαχ, Μότσαρτ και τέτοιους σπουδαίους, όχι αυτούς που λένε ανοησίες.

• *Τελικά, η κουβέντα με ανθρώπους που, όντας ενεργοί και με όλες τους τις δυνάμεις ταγμένοι σε μιαν υπόθεση, δεν συνηθίζουν να «μασάνε τα λόγια τους», μπορεί εκτός από γοητευτική, ενίοτε, να είναι και ευχάριστη. Παρότι επιμελώς αποκρύψατε τις υπόλοιπες εξίσου σημαντικές δραστηριότητές σας, όπως η συναυλία με κεντρικό τίτλο «Λόγοι Επτά» που θα διευθύνετε στις 26 Απριλίου στις 8:30 στον Παρνασσό της Πλατείας Καρύτση, σας ευχαριστούμε, όχι μόνο για την έλλειψη κομπορρημοσύνης και υπεροψίας, αλλά κυρίως για την καλή σας στόχευση στην ουσία των πραγμάτων. Αφού δεσμευθούμε πως θα προσπαθήσουμε να συνεισφέρουμε στον τομέα της δημοσιότητας, όσο το επιτρέπουν οι δυνάμεις ενός μικρού εντύπου, σας ευχόμαστε καλή συνέχεια στον δύσκολο, αλλά καθόλου άσχημο, δρόμο που επιλέξατε.*

Οι Έλληνες της Σμύρνης και του Πόντου, οι Αρμένιοι, οι Κούρδοι, οι Παλαιστίνιοι, οι Αφγανοί, οι Κοσοβάροι, βρίσκουν τη φωνή της ψυχής τους στη μουσική της Ελένης Καραϊνδρου για τις Τρωάδες του Ευριπίδη.

Τρωάδες, 415 π.Χ.-2002 μ.Χ.

Η σκηνοθετική άποψη του Αντώνη Αντύπα για τις Τρωάδες, τη σπουδαία αυτή αρχαιοελληνική τραγωδία, βασιζείται στην απόδοση της ποιητικής τέχνης του Ευριπίδη από τον Κ.Χ. Μύρη. Έχοντας ως θέματα τη γενοκτονία, την εξορία και την αδικία κατά των γυναικών, το έργο παραμένει οδυνηρά επίκαιρο. «Ζωγραφίζοντας με σημερινό λόγο και υποβλητικό τρόπο τη φρίκη του πολέμου και τα δεινά επακόλουθά του, ένιωθες ότι ζεις τις σημερινές καταστροφές της Βοζνίας-Ερζεγοβίνης και του Κοσόβου», επισημάνθηκε από την κριτική, αμέσως μετά την πρεμιέρα του έργου. Η σπουδαιότητα και η διαχρονική αξία της θεματικής των Τρωάδων παρακίνησαν την Ελένη Καραϊνδρου να δουλέψει σε έναν ευρύτερο μουσικό καμβά, ο οποίος περιλαμβάνει πολυφωνικά χορικά, σε διεύθυνση Αντώνη Κοντογεωργίου, καθώς επίσης και μεγάλο φάσμα παραδοσιακών οργάνων, προκειμένου να δημιουργήσει μυθικά ηχοχρώματα ισχυρής συγκινησιακής φόρτισης. Μια πρόθεση, η οποία εκπληρώθηκε στο ακέραιο, χάρη και στη δημιουργικότητα των μουσικών. Ο Σωκράτης Σινόπουλος έπαιξε λύρα πολιτική και λαούτο, ο Χρήστος Τσιαμούλης νεί, σίλινγκ και ούτι, ο Πάνος Δημητρακόπουλος κανονάκι, ο Αντώνης Κατσιγιάννης σαντούρι, η Μαρία Μπιλντέα άρπα και ο Ανρέας Παπάς μπεντίρ και νταούλι. Η συμμετοχή, ωστόσο, της σοπράνο Βερόνικας Ηλιοπούλου υπήρξε κάτι παραπάνω από αφοπλιστική και ίσως μάλιστα να αποδειχτεί καθοριστικής ση-

μασίας για τα μελλοντικά μουσικά σχέδια της Ελένης Καραϊνδρου. Για παράδειγμα, μετά τις Τρωάδες (ECM - μια εξαιρετική παραγωγή του Μάνφρεντ Αιχερ) γίνεται πλέον φανερό πως μια δική της όπερα είναι όχι απλά εφικτή αλλά μπορεί να αναδειχτεί σε έργο προφητικής αξίας για το οικουμενικό μέλλον του είδους. «Γνωρίζοντας αρχαία ελληνικά, είχα την τύχη να διαβάσω το πρωτότυπο κείμενο», αφηγείται η συνθέτης, «όταν, όμως, έφτασε στα χέρια μου η ποιητική απόδοση στα νέα ελληνικά του Κ.Χ. Μύρη, άρχισαν ν' αναβλύζουν από μέσα μου οι πρώτες μελοποιήσεις και να έρχονται στ' αυτιά μου οι πρώτοι ήχοι των οργάνων. Τα όργανα παρουσιάζονταν από μόνα τους, ξεπηδούσαν από μια ανάγκη του υποσυνείδητου και φόρτιζαν με την ηχητική τους παρουσία την οδύνη της ανθρώπινης περιπέτειας σε τούτη εδώ τη συγκεκριμένη γη, της πατρίδας τη γη. Λύρα πολιτική, κανονάκι, άρπα, νεί, σαντούρι, ούτι, λαούτο, νταϊρές, νταούλι, ήχοι που χάνονται στα βάθη των αιώνων. Ήχοι που χαϊδεύουν τα παράλια της Μικράς Ασίας, ταξιδεύουν στη Μαύρη Θάλασσα, φωλιάζουν στους τρούλους της Κωνσταντινούπολης και ενώνονται με το λυγμό της Σμύρνης που καίγεται. Ήχοι αναγνωρίσιμοι, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στα Βαλκάνια, και σε όλες τις χώρες που βρέχονται από τη Μεσόγειο. Ήμουν βέβαιη πως μόνο αυτοί οι ήχοι

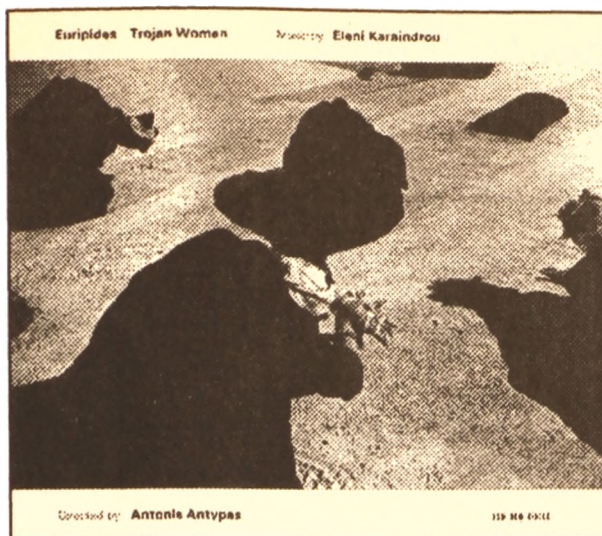
μπορούσαν να ζωγραφίσουν τα ψυχικά τοπία των Τρωάδων, των γυναικών αυτών της Φρυγίας που, αιχμάλωτες, δίνουν μάθημα ήθους και ψυχικού μεγαλείου στους έλληνες κατακτητές. Ηδυσμένω λόγω, γράφει ο Αριστοτέλης στον ορισμό του για την τραγωδία. Με λόγο μελοποιημένο, οι Τρωάδες στα χορικά θρηνούν, επικαλούνται, αναπολούν. Ενστικτωδώς, οδηγήθηκα σε κάποιο είδος πολυφωνικής γραφής, συχνά τριφωνής, άλλοτε δίφωνής κι άλλοτε απλά μονοφωνικής, και χρειάστηκαν μήνες δουλειάς για τις ηθοποιούς ώστε να αποδώσουν το μουσικό μέρος ως μέρος του ρόλου τους. Όταν πλέον η παράσταση ξεδιπλώθηκε κάτω από τον έναστρο θόλο της Επιδαύρου, η μουσική πήρε τη θέση της, οι φωνές των γυναικών ενώθηκαν σε μια *ωδή των δακρύων* και όλα έγιναν ένα! Ήχοι, φωνές, χρώματα, λέξεις, κινήσεις, φως. Για μια ακόμη φορά, στον ιερό αυτό χώρο υψώθηκε η φωνή του ποιητή, της υπέρβασης, όπως και τότε, το 415 π.Χ., όταν πάσχιζε με τις Τρωάδες του να αποτρέψει τους συμπολίτες του από τον παραλογισμό του πολέμου, διδάσκοντας τότε, όπως και τώρα, τον κόσμο ολόκληρο, πως δεν υπάρχουν νικητές και νικημένοι, υπάρχει μόνο φρίκη και παραλογισμός. Και τότε, εκείνο το βράδυ της πρεμιέρας, στις 31 Αυγούστου του 2001, είδα στρατιές λαών ξεριζωμένων να διασχίζουν αργά τη σκηνή του αρχαίου θεάτρου και να περνάνε αμίλητοι: Αρμένιοι, Πόντιοι, Έλληνες της Σμύρνης, Εβραίοι, Κούρδοι, Κοσοβάροι, Αφγανοί... Είδα την περιφορά του μικρού Αστυνάκτα νεκρού, και δάκρυσα για τη γενοκτονία των λαών κι ένιωσα ευγνωμοσύνη που αξιώθηκα να βιώσω μια τέτοια οδυνηρή στιγμή αυτογνωσίας».

Ο ΡΟΜΑΝΤΙΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

Η τραγωδία του Ευριπίδη Τρωάδες γράφτηκε, όντως, ως μια προειδοποίηση για τον καταστροφικό παραλογισμό του πολέμου. Θεωρείται μάλιστα ως μια από τις πρώτες και πιο δυναμικές αντιπολεμικές διαμαρτυρίες της αρχαιότητας. Ποιο ήταν όμως το ιστορικό πλαίσιο του έργου; Ένα χρόνο πριν παρουσιάσει ο ποιητής τις Τρωάδες του στους Αθηναίους, εκείνοι είχαν επιτεθεί στο νησί της Μήλου, το οποίο τηρούσε ουδέτερη στάση απέναντι στους εχθρούς τους, τους Σπαρ-

Ο Χρήστος Τσανάκας είναι συγγραφέας, ερευνητής των σύγχρονων ρευμάτων αισθητικής.

τιάτες, και το είχαν καταλάβει επιδεικνύοντας πρωτόγνωρη βαναυσότητα – έκαψαν, λεηλάτησαν, βίασαν. Μάλιστα οι γυναίκες και τα παιδιά που επέζησαν πουλήθηκαν σκλάβοι. Ο Ευριπίδης λοιπόν πρόβαλε την ειρηνιστική του αντίρρηση σ' αυτή την αιματολαγνεία χρησιμοποιώντας τα μυθολογικά στοιχεία σχετικά με την καταστροφή της Τροίας, με τα οποία ήταν εξοικειωμένοι οι Αθηναίοι, κάνοντας παράλληλα και αναφορές στην πρόσφατη καταστροφή της Μήλου. Ήθελε να προειδοποιήσει τους συμπατριώτες του για την τρέλα αλλά και για τις συνέπειες μιας τόσο παράλογης αγριότητας. Από αυτή την άποψη, το έργο αποδείχτηκε προφητικό. Οι Αθηναίοι υπέστησαν ταπεινωτική ήττα κατά την εκστρατεία τους στη Σικελία και τελικά έχασαν τον πόλεμο με τη Σπάρτη. Ο Ευριπίδης, σύμφωνα με το «Πάριο Μάρμαρο», γεννήθηκε στη Σαλαμίνα, όταν άρχοντας της Αθήνας ήταν ο Φιλοκράτης, κατά την 73η Ολυμπιάδα, δηλαδή το 485 π.Χ. Σύμφωνα πάλι με τον Ανώνυμο Βίο και το λεξικό Σούδα, γεννήθηκε όταν άρχοντας της Αθήνας ήταν ο Καλλιάρχης, κατά την 75η Ολυμπιάδα, δηλαδή το 480 π.Χ. Η τελευταία αυτή πληροφορία, συντέλεσε ώστε να συνδεθεί το όνομα των τριών μεγάλων τραγικών μας ποιητών (Αισχύλος, Σοφοκλής, Ευριπίδης) με το λαμπρό πολεμικό κατόρθωμα των Ελλήνων, τη νικηφόρα ναυμαχία της Σαλαμίνας. Ο θρύλος θέλει, τη μέρα που γεννιόταν ο Ευριπίδης, ο Αισχύλος να νικά τους Πέρσες, ενώ ο Σοφοκλής, έφηβος ακόμη, ως επικεφαλής του χορού να ψάλλει τα επινίκια. Ο Ευριπίδης θεωρείται ως ο μόνος τραγικός ποιητής του οποίου η ψυχοσύνθεση αποτυπώνεται ανάγλυφα στα έργα του: τη *Μήδεια* (431 π.Χ.), τον *Ιππόλυτο* (428 π.Χ.), την *Εκάβη* (425 π.Χ.), τις *Ικέτιδες* (422 π.Χ.), την *Ανδρομάχη* (424-418 π.Χ.), τις *Τρωάδες* (415 π.Χ.), τον *Σίσυφο* (415 π.Χ.), την *Ηλέκτρα* (413 π.Χ.), την *Ιφιγένεια εν Ταύροις* (413-408 π.Χ.), τον *Ορέστη* (408 π.Χ.), τις *Βάκχες* (406-405 π.Χ.), την *Ιφιγένεια εν Αυλίδι* (406-405 π.Χ.) κ.λπ. Όντως χρησιμοποιεί το δράμα για να εκφράσει τις προσωπικές του ιδέες τόσο σχετικά με τα πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα της εποχής του όσο και σχετικά με ηθικά ή θρησκευτικά θέματα διαχρονικής σημασίας. Κυρίως όμως επιχειρεί να

καταδυθεί στα άδυτα της ψυχής των συγχρόνων του, φέρνοντας τον άνθρωπο, το κάθε άτομο ξεχωριστά, αντιμέτωπο με τις αντιφάσεις και τις ατέλειες του εαυτού του. Κατά κάποιο τρόπο, συλλαμβάνει «ψυχαναλυτικά» την τραγικότητα της ζωής, όχι ως κάτι που είναι εκ των προτέρων δεδομένο ούτε ως κάτι σταλμένο από τους θεούς, αλλά ως μια ευμετάβλητη πραγματικότητα, η οποία αποτελεί το αποτέλεσμα της ψυχοσύνθεσης κάθε ατόμου και της σύγκρουσής του με άλλα άτομα, διαφορετικής ηθικής αντίληψης ή ψυχικής συγκρότησης. Σε αντίθεση με τους άλλους δύο κορυφαίους τραγικούς ποιητές της αρχαίας Ελλάδας, κυριολεκτικά ταυτίζεται με τους ήρωές του. Είναι αυτοί που δίνουν φωνή στις ιδέες του και όχι ο απρόσωπος χορός, ο «δήμος», η «κοινή γνώμη». Οι ιδέες του ποιητή δεν διατυπώνονται με τον αυστηρό τελετουργικό ρυθμό των ασμάτων, αλλά με την ένταση και το πάθος των ηρώων του, ανθρώπων που πάσχουν, αδικούνται, διαμαρτύρονται. Χρησιμοποιώντας ως πρόσχημα τους μύθους, παρακολουθεί με πυρετώδη αγωνία τις τύχες τους. Ανατέμνει την ψυχή τους και διεισδύει στα κατάβαθα της για να αποκαλύψει την αλήθεια τους. Μπορεί όντως, όπως έχει επισημανθεί συχνά, να μη διέθετε την υψιπετή φαντασία και την απαράμιλλη δύναμη των στίχων του Αισχύλου, ούτε την αρμονική, σαν μουσική συμφωνία, γλώσσα του Σοφοκλή. Ωστόσο, στους δικούς του στίχους διακρίνει κανείς ένα ζωντανό προσωπικό τόνο, άγνωστο στην τραγική ποίηση της εποχής του. Ίσως, αιώνες αργότερα, αυτόν ακριβώς τον τόνο να αφουγκράστηκε η Ευρώπη μέσα στη φλεγόμενη ψυχή των... ρομαντικών ποιητών.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΑΝΑΚΑΣ

ΚΛΑΣΙΚΑ & «ΚΛΑΣΙΚΑ»

Συχνά θαυμάζουμε τη μουσική του Χόλιγουντ, ξεχνώντας ή αγνοώντας πως σ' αυτή χτυπά η καρδιά της Ευρώπης. Ό,τι αποκαλούμε σήμερα «ήχο του Χόλιγουντ», αν δεν παραπέμπει στον Μότσαρτ, στον Βιβάλντι, στον Ντεμπισί ή στον Χολστ, διαμορφώθηκε από τον εξόριστο συνθέτη Έριχ Βόλφγκανγκ Κόρνγκολντ (1897-1957). Επιπλέον, ήταν εκείνος ο οποίος απάλλαξε αυτόν τον χαρακτηρισμό από οποιαδήποτε σκιά αμφιβολίας και αναξιοπρέπειας, προσφέροντας στους σύγχρονους μετρ των σάουντρακ μια ολοκληρωμένη μελωδική γλώσσα, η οποία τιμά και ανανεώνει την παράδοση της συμφωνικής κλασικής μουσικής. Για παράδειγμα, το βασικό μελωδικό θέμα της ταινίας *Captain Blood* (1935) έχει εμπνεύσει ουκ ολίγους από τους νεότερους συνθέτες του Χόλιγουντ. Αγαπημένος συνθέτης του Γκούσταβ Μάλερ, του Ρίχαρντ Στράους και του Αλεξάντερ φον Τσεμλίνσκι στη Γερμανία και την Αυστρία, όσο και του Άρνολντ Σένμπεργκ, του Δημήτρη Μητρόπουλου ή του Μπρούνο Βάλτερ στην Αμερική, ο Κόρνγκολντ, παιδί θαύμα, έμελλε να κυριαρχήσει κατά τον Μεσοπόλεμο στις αίθουσες συναυλιών της Βιέννης και του Βερολίνου, μέχρι τη στιγμή που ανέκοψαν το μεσουράνημά του οι Ναζί. Ευτυχώς, πριν ο Χίτλερ προσαρτήσει την Αυστρία, το 1938, ο εξπρεσιονιστής σκηνοθέτης Μαξ Ράινχαρτ είχε ήδη δώσει τη χρυσή ευκαιρία στον Κόρνγκολντ. Το 1934 τον είχε καλέσει στο Χόλιγουντ για τις ανάγκες της ταινίας *Όνειρο Θερινής Νυκτός*, αναθέτοντάς του την αξιοπρεπή προσαρμογή της μουσικής του Φέλιξ Μέντελσον στα δρώμενα της μεγάλης οθόνης. Στη συνέχεια προτάθηκε στον Κόρνγκολντ να γράψει μουσική για το έργο *Captain Blood* και η μία επιτυχημένη συνεργασία διαδέχτηκε την άλλη. Μάλιστα, σχεδόν αμέσως κέρδισε δύο Όσκαρ, ένα για τη μουσική της ταινίας *Antony Adverse* (1936) και ένα για τη μουσική της ταινίας *Robin Hood* (1938). Η συνέχεια, επί των... δισκοπωλείων.

Χρήστος Τσανάκας

Η αίθουσα του Μεγάρου Μελά στην πλατεία Κοτζιά εκείνο το βράδυ της 8 Απριλίου ξεχείλιζε από ένα νεανικό κυρίως ακροατήριο, που μαζεύτηκε να ακούσει τη διάλεξη του διάσημου αρχιτέκτονα Μάριο Μπόττα, οργανωμένη από τον Σύλλογο Αρχιτεκτόνων. Ήδη είχαν σχηματιστεί μεγάλες ομάδες από όρδιους, ενώ κατέφθαναν οι τελευταίοι "επίσημοι", ανάμεσά τους ο κ. Καρατζάς της Εθνικής Τράπεζας. Ακούστηκαν τα απαραίτητα εισαγωγικά, σηκώθηκε ο ομιλητής, τα φώτα χαμήλωσαν και άρχισαν να πέφτουν τα σλάιντς. Αρχίζει έτσι άλλη μια διάλεξη διάσημου αρχιτέκτονα-σταρ, περαστικού από την Αθήνα, που συχνά-πυκνά μας τυχαίνουν τον τελευταίο καιρό.

Σας αρέσει ο Μπόττα;

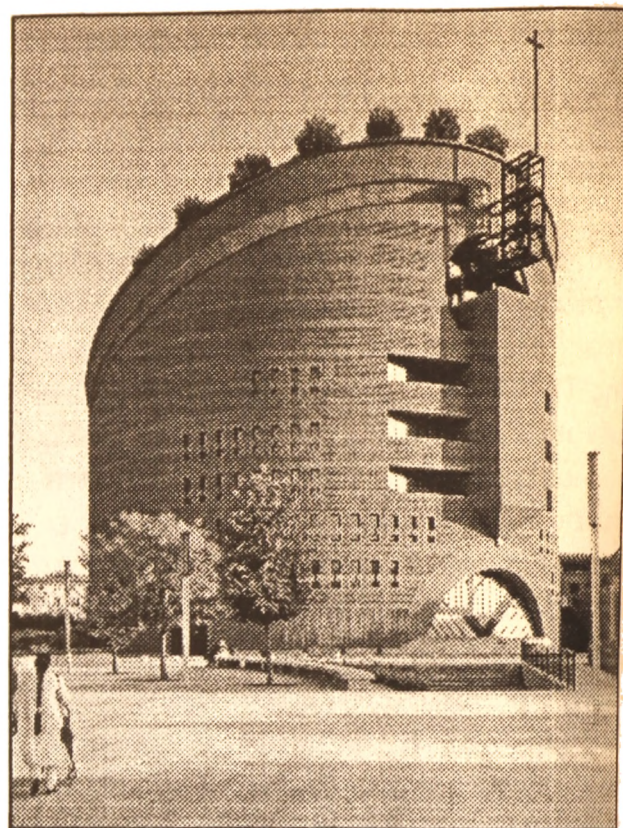
Ο Μπόττα δεν άφησε κανένα παι-
ραπονεμένο. Δείχνοντας έναν
μεγάλο αριθμό από πρόσφατα
έργα του, σκόρπια σε διάφορα
γεωγραφικά μήκη και πλάτη
του πλανήτη, θα πιστοποιούσε για άλ-
λη μια φορά το καινούριο αυτό είδος
διεθνούς αρχιτεκτονικής, που χτίζεται
οπουδήποτε, με οποιοδήποτε "πρό-
γραμμα", για οποιονδήποτε πελάτη.
Αν και ορισμένα από αυτά τα έργα
-ίσως τα πιο ενδιαφέροντα- εξακο-
λουθούν να χτίζονται στην περιοχή του
Τιτσίνο της ιταλικής Ελβετίας, γενέ-
τειρα του ίδιου του Μπόττα, τα περισ-
σότερα είναι σκορπισμένα σε άλλες
χώρες, εκεί όπου το ταλέντο και η φή-
μη του αρχιτέκτονα του χάρισαν σημα-
ντικές αναθέσεις.

Μέσα στα έργα που βλέπαμε, κάποια
στιγμή, εκεί προς το τέλος, εμφανίστη-
κε και το γνωστό νέο κτήριο της Εθνι-
κής Τραπεζής (σε συνεργασία με τις
Σακελλαρίδου, Παπανικολάου και
Πολλάνη), χτισμένο λίγα μέτρα πλάι
στην αίθουσα που γινόταν η διάλεξη.
Η αίσθηση ήταν λίγο παράξενη, κα-
θώς εκείνη η εξωτική περιπλάνηση σε
μικρά και μεγάλα έργα χτισμένα "κά-
που αλλού" ξαφνικά απόκτησε οικεία
ατμόσφαιρα, έγινε «η αρχιτεκτονική
μας», χωρίς ουσιαστικά να εγκαταλεί-
ψει τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά, την
"σφραγίδα" του Μπόττα.

Μέσα από ένα τέτοιο εντυπωσιακό

πανόραμα εισπράτταμε αρκετά ξεκά-
θαρα τα στοιχεία του ρεπερτορίου που
είχαν κάνει εδώ και μερικές δεκαετίες
διάσημο (και αυτόματα αναγνωρίσι-
μο) τον Μπόττα. Εκείνα τα στοιχεία
που εδραιώναν την επίμονη αναφορά
του στην ιστορία και την μνήμη, που τι-
μούσαν τις επιρροές του από τους "με-
γάλους δασκάλους", και συνάμα εικο-
νογραφούσαν την επιδίωξή του να
σχεδιάσει κτήρια μνημειακού ύφους
σε απόλυτη αρμονία με τον κόσμο.
Ένας τέτοιος διαχρονικός στόχος είχε
διαφανεί από τα πρώτα του ήδη έργα,
μικρά σε μέγεθος (κυρίως μονοκατοι-
κίες) στο Τιτσίνο, που μετασχημάτιζαν
ένα καθαρά στερεομετρικό πρόβλημα
σε μνημειακό σχήμα. Μαζί του εμφα-
νίστηκαν παράλληλα και άλλοι αξιό-
λογοι αρχιτέκτονες, αφοσιωμένοι μο-
ντέρνοι, που ταυτίστηκαν με μια τοπι-
κή "σχολή του Τιτσίνο" όπως ονομά-
στηκε, χωρίς όμως να φτάσουν τη δική
του φήμη.

Παρακολουθώντας αυτό το μαγικό
ξετύλιγμα των εικόνων που συνοδεύό-
ταν από τα σχόλια του αρχιτέκτονα εί-
χε κανένας την ευκαιρία να διαρωτη-
θεί τι ακριβώς μπορεί να σημαίνουν
σήμερα όροι όπως «τόπος», «σταθε-
ρές αξίες», «αρμονία». Οι επίμονες
συμμετρίες σε διατάξεις και μορφές
που κυνηγάει ο Μπόττα, οι δραματικοί
φωτισμοί από την οροφή με τη συχνή
χρήση "φουγάρων" ανοιχτών στον ου-

Μ. Μπόττα, Καθολικός ναός στο Envy.

ρανό, οι διαδοχικές λωρίδες από επέν-
δυση πέτρας σε δύο τόνους -για να ανα-
φέρω μερικά τυπικά χαρακτηριστικά
του- είναι ικανά όλα αυτά να πείσουν
πως συμβολίζουν ή έστω αντιστοιχούν
σε αυτή την υποτίθεται χαμένη (άρα και
τόσο ποθούμενη) κοσμική αρμονία.
Ακόμα και αν πράγματι καταφέρει να
αποκαταστήσει μια τέτοια απώλεια, τι
νόημα έχει αυτό σε μια εποχή που λά-
τρευε τη νεοτερικότητα και τη συνεχή
ανατροπή; Γιατί να μας γοητεύει σήμε-
ρα ένας Μπόττα, που μας μιλάει ουσια-
στικά μέσα από την αιώνια γλώσσα του
κλασικισμού, έστω όπως την ερμήνευσε
ο Λούις Καν; Ή μήπως όλα αυτά ήταν
μια ψευδαίσθηση και τελικά ο σύγχρο-
νος άνθρωπος της εικονικής πραγματι-
κότητας εξακολουθεί να είναι δεμένος
με τα οράματα που πυροδότησαν την
αρχαιοελληνική τέχνη, ξεφτισμένα από
την πολλή χρήση αλλά πάντα δημοφιλή;

Άλλωστε, αν το καλοεξετάσεις, και οι
λιγότερο γνωστοί αρχιτέκτονες του Τι-
τσίνο, πιο σεμνοί αλλά και πιο ειλικρινά
μοντέρνοι, οδηγήθηκαν σε άλλους δρό-
μους πολύ πιο κοντά στις επιταγές του
τόπου τους, δηλαδή χτίζοντας αμιγή μο-
ντέρνα αρχιτεκτονική σε επαφή με την
απροσχημάτιστα "τοπική" αρχιτεκτονι-
κή που προϋπήρχε γύρω τους. Και εκεί-
νοι μιλούν για "ιστορία" - αλλά με πόση
διαφορά!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Υπάρχουν κι άλλοι τρόποι να σταματήσει ο χρόνος

Γιάννης Δάλλας,
Κωνσταντίνος Θεοτόκης.
Κριτική σπουδή μιας πεζογραφικής πορείας,
εκδόσεις Σοκόλη, Αθήνα 2001, σ. 328.

Ο Γιάννης Δάλλας μέσα σε πέντε δεκαετίες έχει συσσωρεύσει ένα εντυπωσιακό σε εύρος και έκταση κριτικό έργο, το οποίο χωρίς καμιά αμφιβολία τον τοποθετεί στην πρώτη θέση των μεταπολεμικών κριτικών, πράγμα που αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν συνυπολογίσουμε πως πορεύτηκε εν ταυτώ τόσο τα μονοπάτια της συγχρονικής προσέγγισης των κειμένων, όσο και τις πολυσύχναστες λεωφόρους της σε δεύτερο ή τρίτο χρόνο μελέτης σημαντικών στιγμών και μεγεθών της λογοτεχνίας μας. Σε αυτή τη φιλολογικότερη πλευρά του κριτικού Δάλλα ξεχωρίζουν οι εργασίες του για τον Κάλβο, τον Θεοτόκη, τον Βάρναλη και τον Καβάφη, οι οποίες (όπως και η συγχρονική για τον Σαχτούρη) συγκροτήθηκαν εν προόδω, προσθέτοντας ψηφίδες, αναλύοντας διαφορετικές πλευρές, αλλάζοντας την εστίαση, δημιουργώντας έτσι έναν άκρως ενδιαφέροντα τρόπο φιλολογικής μελέτης, όπου ο κάθε συγγραφέας δεν παρουσιάζεται άπαξ ή κάθε φορά με έναν τρόπο που καταργεί ή έστω διευκρινίζει τα προηγούμενα, αλλά ο μελετώμενος υπάρχει σε μια διαρκή και δημιουργική σχέση συνομιλίας με τον μελετητή, όπου ο τελευταίος ίσως και να συγκροτεί το δικό του πρόσωπο μέσα από την ψαύση του προσώπου του προγενέστερου, αλλά και αυτός με τη σειρά του δοκιμάζεται μέσα στο λογοτεχνικό γίγνεσθαι μιας επόμενης εποχής.

Η εμπλοκή του Δάλλα με τον Θεοτόκη, όπως δηλώνεται και στον πρόλογο, χρονολογείται ήδη από τα χρόνια της δεκαετίας του '50, με τον νεαρό τότε φιλόλογο να θέτει το έργο του πεζογράφου στην κονίστρα της αίθουσας διδασκαλίας, και συστηματοποιείται στη δεκαετία του '70, όταν μαζί με τον Φίλιππο Βλάχο επανεκδίδουν και αποκαθιστούν το σύνολο σχεδόν του έργου του Θεοτόκη. Εκδοτική και φιλολογική πρωτοβουλία, την

οποία ο Δάλλας την αξιολογεί ως υπόμνηση του σχήματος που έχει για την είσπραξη του έργου του Θεοτόκη από τους μεταγενέστερους ομότεχούς του: η κοινωνική πεζογραφία των τριών πρώτων δεκετιών του εικοστού αιώνα παραμερίζεται και εξοβελίζεται από τον αισθητισμό και την πληθωρική γενιά του '30 και περνά στην αφάνεια, μέχρις ότου οι μεταπολεμικοί ποιητές και πεζογράφοι ξαναπιάσουν το νήμα και αναζητώντας τους προγόνους τους ενσκήψουν πάλι στο έργο των παλαιότερων, όπως άλλωστε συνέβη, τηρουμένων των αναλογιών, και με τον Καρυωτάκη ή τον Καβάφη. Μάλιστα, στον παρόντα τόμο περιλαμβάνονται οι απαντήσεις δεκαπέντε μεταπολεμικών και έξι νεότερων πεζογράφων, πάνω σε ερωτήματα που αφορούν την αξία, τη διάρκεια και τον ρόλο του έργου του Θεοτόκη στη διαμόρφωση του σημερινού προσώπου της πεζογραφίας μας.

Αν ο Θεοτόκης είναι ο εισηγητής της κοινωνικής πεζογραφίας, δεν ήταν ο μόνος αλλά συνυπήρξε με τον Κωνσταντίνο Χατζόπουλο, τον Βουτυρά, τον Πικρό, αλλά και τον Βάρναλη, τον Καρυωτάκη και αρκετούς ακόμα. Όμως, στα τέλη της δεκαετίας του '20, αυτή η ήδη κατακτημένη κοινωνική αναφορά της πεζογραφίας και της ποίησης, αντί να αποτελέσει για τους ενδιαφερόμενους (δηλαδή για τους αριστερούς) το εφαλτήριο για τη δημιουργία μιας σύγχρονης και ευρύτερης εκδοχής της, εγκαταλείπεται στην «προϊστορία» και συχνά λοιδορείται ως ανώριμη και απλοϊκή, αφού επί του πρακτέου εξαγγέλεται η οσονούπω έλευση της «προλεταριακής λογοτεχνίας», προφανώς δια της μεθόδου της παρθενογένεσης. Το αποτέλεσμα είναι γνωστό: η γνωριμία, η γόνιμη επαφή και εν τέλει η ανανέωση της νεοελληνικής λογοτεχνίας (φυσικά και της ιδεολογίας) μέσω των κινημάτων του μοντερνισμού εγκαταλείπεται στη δικαιοδοσία της άλλης πλευράς, με τα γνωστά αποτελέσματα, που τα υφιστάμεθα ακόμα και σήμερα, ενώ βέβαια η «προλεταριακή λογοτεχνία» ουδέποτε ευδοκίμησε.

Αλλά ακόμα και τώρα, το ενδιαφέρον μιας σύγχρονης ματιάς στη συγγραφική διαδρομή

Βραδιά στο «Flower»,
Τάσος Αναστασίου,
(εκδ. Πλανόδιον, 2001):
«Ήσυχες και σιγανές
φωνές ρέουν στο μυαλό
μου, / κουβέντες
ανθρώπων
συνηθισμένες, για
πράγματα / καθημερινά:
το φαί, τα παιδιά, ο
ζεστός καιρός, / η
κούραση. Είναι σαν να
μην έρχονται απ' έξω – /
από μέσα μου ρέουν και
μου χαρίζουν / μιαν
ελαφρά ζάλη, έτσι
καθώς καλύπτουν το
θόρυβο / που κάνει το
αίμα. Τώρα το
αισθάνομαι / ορμητικό
όπως πρώτα, όμως
βουβό, σαν τσιγάρο /
που ανεπαίσθητα
καίγεται προς το τέλος
του».

Για τη λογοτεχνία πάντα ο λόγος του ποιητή και κριτικού Τάκη Καρβέλη προσφέρει ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις για προβληματισμό. Στη σειρά των συγκεντρωτικών τόμων *Δεύτερη Ανάγνωση* διαθέτουμε τα κριτικά κείμενά του της περιόδου από το 1992 έως το 2000 (τ. Γ', εκδ. Σοκόλη, 2001). Στον τόμο αυτό περιλαμβάνονται εργασίες του που έχουν εκφωνηθεί σε ειδικά επιστημονικά συνέδρια αλλά και μελέτες του που έχουν δει το φως της δημοσιότητας σε περιοδικά. Έχουμε δηλαδή κείμενα όπου τα ειδικά ενδιαφέροντά του αναπτύσσονται χωρίς τον περιορισμό των βιβλιοκριτικών σημειωμάτων. Από αυτή την άποψη και μόνο τα κριτικά κείμενά του υποδεικνύουν

σαφέστερα και τις λογοτεχνικές του επιλογές και δίδουν τη δυνατότητα στον κάθε φιλέρευνο αναγνώστη να παρακολουθήσει το έργο ενός άξιου χειριστή της λογοτεχνικής κριτικής.

Διαδίκτυο και διδασκαλία. Ένας οδηγός για κάθε ενδιαφερόμενο και πολλές προτάσεις για τους φιλόλογους (εκδ. Κέδρος, 2001)· ένα «πολυμήχανο» βιβλίο φτιαγμένο από δύο φιλόλογους που δεν φοβούνται την τεχνολογία: την **Σοφία Νικολαΐδου** και την **Τερέζα Γιακουμάτου**. Ομολογώ πως το βιβλίο αυτό παρέχει εξαιρετικά χρήσιμες πληροφορίες και δεν διαβάζεται μονορούφι αλλά αποκτά μόνιμη θέση πλάι στον υπολογιστή όσων αρέσκονται σε βόλτες στο διαδίκτυο αλλά και όσων τα ενδιαφέροντά τους οδηγούν τα πλήκτρα του υπολογιστή τους σε ποικίλες ιστοσελίδες. Μια προσφορά με ποικίλες εκδοχές χρήσης. Μόνο μια δοκιμή θα σας πείσει. Εγώ πάντως ενθουσιάστηκα, αν και στερήθηκα τη... χαρτοκοπτική μου!

Είκοσι πρόσωπα ζητούν την Ελλάδα. Απόπειρα μια ελληνικής αυτοβιογραφίας (εκδ. Ποταμός, 2001)· ένα βιβλίο που συνέλαβε ως ιδέα και έκανε πράξη η δημοσιογράφος **Ρένα Αγγουρίδου**. Είκοσι επιλεγμένα πρόσωπα, καλλιτέχνες, δημοσιογράφοι, πολιτικοί, στοχαστές,

του Θεοτόκη, στη διαδικασία ωρίμανσής του, δηλαδή στην προοδευτική μετατόπισή του από τον αισθητισμό στον κοινωνικό ρεαλισμό και από τον Νίτσε στον Μαρξ, που χωρίζει το έργο του σε δύο διακριτές περιόδους (μια ανάλογη διάσταση, που όμως φθάνει στα όρια της σχάσης, υπάρχει και στον Χατζόπουλο), μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να μην περιοριστεί στις οφειλές των σημερινών πεζογράφων που έχουν μια κοινωνική θεματική προς τον σκαπανέα, αλλά και να φωτίσει, απροσδόκητα, την αντίστροφη πορεία που κυριαρχεί στις μέρες μας: από τον Μαρξ στον Νίτσε.

Τάκης Μενδράκος,
Τα τετράστιχα της πικρής βροχής,
εκδόσεις Άγρα, Αθήνα 2001, σ. 84.

Όταν ο Ανδρέας Καραντώνης, μετά από μια δόκιμη πορεία ως κριτικός, αποφάσισε να γράψει ο ίδιος ποίηση, ο Μανόλης Αναγνωστάκης, από τις σελίδες του περιοδικού *Κριτική*, αντιμετώπισε το εγχείρημα με επιφύλαξη. Μόνο δύο εκδοχές διέκρινε: είτε ο κριτικός, απηυδισμένος με την μετριότητα των «κατασκευασμένων» ποιημάτων, τα οποία όλα αυτά τα χρόνια διάβαζε και έκρινε, αποφάσισε να κατέβει αυτοπροσώπως στον ποιητικό στίβο και να δείξει, προβοκατόρικα, την ευκολία με την οποία γράφονται

παρόμοια στιχουργήματα, δηλαδή μη ποιήματα, είτε, πίστεψε πως μπορεί και ο ίδιος να δρέψει δάφνες του ποιητικού Παρνασσού, έστω και αν κινδυνεύσει να βρεθεί καλλιεργών τις χαμηλότερες κλιτύες του... Η επιλογή του Τάκη Μενδράκου να εκδόσει την παρούσα ποιητική συλλογή μπορεί να ξενίζει αναλόγως, αλλά κατά τη γνώμη μου δεν εμπίπτει σε αυτές τις δύο κατηγορίες, γιατί τα ποιήματά του δεν προβάλλουν τίποτα από την «τεχνολογική γνώση» του κριτικού ή από την βεβαιότητα του ποιητή. Χαμηλόφωνες καταθέσεις σκέψεων και αποριών μιας ολόκληρης ζωής είναι, μιας ζωής που μεγάλο μέρος της αναλώθηκε στην άμεση τριβή με τα πρωτογενή λογοτεχνικά κείμενα, εστίες της ευαισθησίας του αποτυπώνονται στα τετράστιχα ποιήματά του. Όμως, γιατί δεν πρέπει να είναι σεβαστό το δικαίωμα του κριτικού, όταν μάλιστα διανύει την όγδοη δεκαετία τη ζωής του, να γράψει ή να δημοσιεύσει και αυτός κάποια ποιήματα, μέσα στα συμφραζόμενα της διαδρομής του; Με τη συλλογή του ο Τάκης Μενδράκος ούτε αποδεικνύει κάτι, ούτε διεκδικεί, αλλά μας χαρίζει κάποιες προσωπικές στιγμές του. Μπορούμε μόνο να τον ευχαριστήσουμε.

Οι δείχτες των ρολογιών/ γυρνούν αντίστροφα./ Η Ιουλιέττα αργεί./ — Άραγε αργούσε πάντα;

Κώστας Βούλαρης

Σύγχρονη Τουρκία

Η σύγχρονη Τουρκία. Κοινωνία, Οικονομία και Εξωτερική Πολιτική,
Επιμέλεια: Θάνος Βερέμης, Θάνος Ντόκος,
εκ. Παπαζήση, Αθήνα 2002.

Αν και τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στη χώρα μας ραγδαία αύξηση του αριθμού των εκδόσεων που αφορούν στην Τουρκία, η παραγωγή βιβλίων με εμπεριστατωμένες μελέτες για την τουρκική οικονομία, την κοινωνία, την πολιτική και πολιτειακή συγκρότηση της γείτονος και την εξωτερική της πολιτική σπανίζει. Φυσικό επακόλουθο της ένδειας που υφίσταται σε τέτοιου είδους εκδόσεις είναι και η άγνοια της πλειοψηφίας των ερευνητών για το πολύπλοκο και ιδιόμορφο γίγνεσθαι της Τουρκίας, γεγονός που έχει επιπτώσεις και στην αντιμετώπιση καίριων ζητημάτων της εξωτερικής μας πολιτικής.

Συμβάλλοντας σημαντικά στην προσπάθεια για ευρύτερη μελέτη και κατανόηση των τεκταινόμενων στη γειτονική μας χώρα, το

Ελληνικό Ίδρυμα Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) εξέδωσε ένα νέο τόμο με τίτλο *Η σύγχρονη Τουρκία. Κοινωνία Οικονομία και Εξωτερική Πολιτική*, που επιμελήθηκαν ο Καθηγητής της Πολιτικής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στην έδρα «Κωνσταντίνος Καραμανλής» του Tufts University στη Βοστώνη, Θάνος Βερέμης και ο Διευθυντής Ερευνών του ΕΛΙΑΜΕΠ, Θάνος Ντόκος.

Ο τόμος αυτός περιλαμβάνει 26 αυτοτελή κείμενα γραμμένα από Τούρκους, Έλληνες αλλά και εκπροσώπους της διανοήσης τρίτων χωρών και χωρίζεται σε δύο βασικά μέρη. Στο πρώτο μέρος περιγράφεται η εσωτερική διάσταση της Τουρκίας (πολιτικό σύστημα, οικονομία, ανθρώπινα δικαιώματα, ΜΜΕ, ισλαμισμός, Κουρδικό, ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων, ενεργειακά ζητήματα), ενώ στο δεύτερο παρουσιάζεται η εξωτερική της διάσταση με τις επιμέρους θεματικές ενότητες να επικεντρώνονται στην ανάλυση των τάσεων της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής

Ένωσης αλλά και σε ειδικότερες προσεγγίσεις για τις σχέσεις της Τουρκίας με την ΕΕ, τις ΗΠΑ και το Ισραήλ κ.λπ. Γίνεται λοιπόν κατανοητό ότι οι παραπάνω θεματικές καλύπτουν ευρύτατο φάσμα της τουρκικής πραγματικότητας.

Η συγκέντρωση στον ίδιο τόμο κειμένων που διαπραγματεύονται την εσωτερική αλλά και την εξωτερική διάσταση της Τουρκίας αποσκοπεί ανάμεσα στα άλλα στο να αποδείξει και τη βασική υπόθεση εργασίας των επιμελητών της έκδοσης ότι η εξωτερική συμπεριφορά της χώρας αυτής είναι σε μεγάλο ποσοστό το προϊόν εσωτερικών μεταβλητών, θέση που βασίζεται στη θεωρία ότι οι εδραιωμένες δημοκρατίες με ανοικτές (φιλελεύθερες) οικονομίες δεν πολε-

μούν μεταξύ τους.

Κατά συνέπεια, το βασικό, αλλά όχι μοναδικό, προσόν της έκδοσης είναι ότι διαθέτει συγκεκριμένο προσανατολισμό. Δεν συνιστά δηλαδή συλλογή κειμένων που επελέγησαν με τυχαίο τρόπο προκειμένου απλώς και μόνο να συντεθεί βιαστικά ένας τόμος που θα κυνηγά την επικαιρότητα, αλλά αποτελεί ένα εργαλείο δουλειάς με πολλά νέα στοιχεία ικανά να χρησιμοποιηθούν άμεσα και με εύκολη πρόσβαση από Έλληνες και ξένους ερευνητές, που την ίδια στιγμή όμως, είναι σε θέση να συμβάλει δραστικά στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των εθνικών μας ζητημάτων και προβληματισμών.

Φωτεινή Τομαή-Κωνσταντοπούλου

Τον καιρό των τσιγγάνων

Δημήτρης Παπαδούλης,
όταν τελειώνουν οι καιροί,
Βιβλίο Πρώτο,
Με τουτ μαγκάβ,
Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2001.

Η ιστορία ενός χωριού γραμμένη μέσα από τις προσωπικές ιστορίες των κατοίκων του. Στο περιθώριο των μεγάλων γεγονότων (δικτατορία Μεταξά, Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, Εμφύλιος, Χούντα) πλέκονται τα μικρά και καθημερινά, ο μύθος υπερβαίνει το πραγματικό, λειαίνει τις πληγές των κεντρικών ηρώων, το θάνατο, την παράνοια, την πορνεία και οδηγεί στον κόσμο των τσιγγάνων που παρεπιδημούν κάθε χρόνο στην περιοχή. Επιδέξια χαράζει ο Παπαδημούλης την κόκκινη κλωστή μιας ιστορίας αγάπης μεταξύ ενός γηγενούς αγοριού και μιας μικρής τσιγγάνας, μιας ιστορίας παραδομένης λες από τον μπάρμπα-Μήτσο, που έχει λάβει την άδεια θέση του παππού, στον εγγονό, τον Νίκο, που νιώθει τα φτερουγίσματα του έρωτα μόλις συναντά την ανιψιά της πρώτης γυναίκας και της μοναδικής αγάπης του Μήτσου. Μέσα στο χώρο του ονείρου δυο παι-

διών στα πρόθυρα της εφηβείας η υπερβολή και η εξιδανίκευση πολλών πραγμάτων που συναντούμε φαντάζουν σχεδόν δικαιολογημένες. Έτσι με την είσοδο στη εφηβεία που συμβαίνει ταυτόχρονα και στους δύο και την απαγόρευση του ανεξέλεγκτου συγχρωτισμού της τσιγγάνας με το άλλο φύλο τελειώνουν οι «ξένοιαστοι» καιροί. Οι τσιγγάνοι χάνονται απ' το προσκήνιο τον χρόνο που ακολουθεί το θάνατο του μπάρμπα-Μήτσου, αφήνοντας πίσω τους την πραγματικότητα. Στον απόηχο της χούντας ο Νίκος εγκαταλείπει το χωριό όπου παραμένει ο φυσικός παππούς εγκλωβισμένος μέσα στην τρέλα, και καταφεύγει εν τέλει εξ ανάγκης στον φυσικό του εύπορο πατέρα που σχεδόν δεν γνωρίζει.

Η αφήγηση στο τρίτο πρόσωπο επιτρέπει τη χρήση ιδιωμάτων στους διαλόγους και την παρείσδυση τσιγγάνικων λέξεων δίνοντας στον αναγνώστη την ευκαιρία να ψηλαφίσει τη σημασία τους χωρίς να χάσει τον προσανατολισμό του.

Θα μπορούσε να το αποκαλέσει κανείς παραμύθι των μικρών και τετριμμένων γραμμένο στον απόηχο της ιστορίας των μεγάλων συμβάντων.

Λήδα Καζαντζάκη

Τοπική ιστορία και εκπαίδευση

Χ. Χαρίτος,
Όψεις εκπαιδευτικής και τοπικής ιστορίας,
εκδ. Επικοινωνία, Βόλος 2001, σελ.315.

Το πρόσφατο βιβλίο του αναπληρωτή καθηγητή και Προέδρου του Π.Τ.Δ.Ε. του Πα-

νεπιστημίου Θεσσαλίας Χαρ. Χαρίτου, Όψεις εκπαιδευτικής και τοπικής ιστορίας πραγματεύεται θέματα Ιστορίας και Παιδαγωγικής μέσα από τη μελέτη της ιστορικής διάστασης των εκπαιδευτικών φαινομένων.

Ο όρος «Ιστορία της Εκπαίδευσης» είναι σχετικά πρόσφατα καθιερωμένος στην ελλη-

διατυπώνουν με ευθύτητα τις απόψεις τους για τον τόπο μας, την πολιτική και κοινωνική ζωή, τον πολιτισμό, τις ελπίδες τους αλλά κυρίως τις απογοητεύσεις τους. Το βιβλίο είναι συναρπαστικό και αφήνει μια «γεύση τρικυμίας στα χείλη». Ωστόσο είναι τόσο ενδιαφέρον ανάγνωσμα, έχει τόσο υψηλό ποσοστό κατάθεσης ψυχής, που αξίζει να διαβαστεί από όλους· κυρίως μάλιστα από όσους ασκούν εξουσία και διαχειρίζονται τις τύχες μας ...

Ζητήματα πρόσληψης της νέας ελληνικής λογοτεχνίας και η ιστορία της· μια πρωτότυπη σύλληψη του **Αλέξανδρου Αργυρίου** που κατορθώνει να συντονίσει το σύνθετο έργο της συγχρονικής παρουσίας των λογοτεχνικών έργων και της κριτικής υποδοχής τους, έτσι ώστε να παρακολουθούμε τα ρεύματα σκέψης, τις νοοτροπίες και ό,τι συνθέτει τη λογοτεχνική πραγματικότητα της περιόδου 1918-1940. Το εγχείρημα είναι ιδιαιτέρως σημαντικό γιατί εκτός από τις κορυφαίες στιγμές της λογοτεχνίας επικεντρώνεται και στις ελάχιστονες περιπτώσεις που δίνουν το στίγμα του «μέσου όρου». Παράλληλα, χωρίς να εγκαταλείπει τις παραδομένες τομές σε λογοτεχνικές περιόδους αναδεικνύει κυρίως τη συνεχή ροή της λογοτεχνίας και της πρόσληψής της και μας

οδηγεί στο κομβικό σημείο που είναι η σχέση της λογοτεχνίας με την κριτική και την αναγνωστική υποδοχή της: *Ιστορία της ελληνικής λογοτεχνίας και η πρόσληψή της στα χρόνια του Μεσοπολέμου* (τ. Α' & Β', εκδ. Καστανιώτη, 2001). Απ' ό,τι μαθαίνουμε, έπεται η συνέχεια του έργου προς τα πίσω και προς τα μπρος για να καλύψει πάνω από εκατό χρόνια της γραμματείας μας: από το 1876 έως το 1985 ή το 2000. Αυτό το έργο είναι ένας πραγματικός άθλος που προσφέρεται γενναιόδωρα στους φιλαναγνώστες και στους ερευνητές. Καλή συνέχεια!

ο χαρτοκόπτης

νική βιβλιογραφία, ενώ ως εφαρμοσμένος επιστημονικός κλάδος που ανήκει στις επιστήμες της Αγωγής, έχει καθιερωθεί στην Ευρώπη και στην Αμερική τις τελευταίες δεκαετίες. Έχει ως θεματολογία τη μελέτη και τον προβληματισμό σχετικά με τα εκπαιδευτικά συστήματα και προγράμματα, τους σχολικούς θεσμούς και λειτουργίες, τους παράγοντες που συμμετέχουν στη διαδικασία διδασκαλίας και στη σχολική ζωή, υπό το πρίσμα της ιστορικής τους εξέλιξης. Η «Ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης» ως γνωστικό αντικείμενο περιλαμβανόταν κατά καιρούς στα προγράμματα σπουδών των παιδαγωγικών σχολών, μάθημα με ένα βεβαρημένο από ιδεολογικές φορτίσεις παρελθόν. Σ' εκείνες ακριβώς τις περιόδους της νεοελληνικής ιστορίας που είχαν άμεση επίδραση στο εκπαιδευτικό σύστημα αναφέρεται περισσότερο λεπτομερειακά ο Χ. Χαρίτος: στην αλληλοδιδασκτική μέθοδο που συνέβαλε στην αναμόρφωση της ελληνικής παιδείας, στο γλωσσικό ζήτημα στην εκπαίδευση –το κίνημα του «εκπαιδευτικού δημοτικισμού»–, στις παιδαγωγικές καινοτομίες του Αλέξανδρου Δελμούζου στο Ανώτερο Δημοτικό Παρθεναγωγείο του Βόλου, στα «Μαρασλειανά», στις κατά καιρούς εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις με κύρια αυτήν του Σχολείου

Εργασίας, κ.ά.

Σε μια άλλη ενότητα, ο συγγραφέας προσεγγίζει θέματα τοπικής ιστορίας στην εκπαιδευτική τους διάσταση. Το τμήμα αυτό του βιβλίου είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον, αλλά αποκτά και μια ιδιαίτερη βαρύτητα μετά την πρόσφατη δημοσίευση του βιβλίου του καθηγητή Γ. Λεοντσίνη και της επίκ. καθηγήτριας Μ. Ρεπούση για την τοπική ιστορία, που απευθύνεται στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Με δεδομένο ότι η εφαρμογή των αρχών της τοπικής ιστορίας στο ελληνικό σχολείο υπήρξε, μέχρι πρόσφατα, έργο και πρωτοβουλία μεμονωμένων εκπαιδευτικών, η έκδοση παρόμοιων μελετών που ενασχολούνται και με διδακτικές προσεγγίσεις, αποτελούν ιδιαίτερα σοβαρές προσπάθειες για τη διδακτική του μαθήματος της τοπικής ιστορίας. Η εμπεριστατωμένη βιβλιογραφία που ακολουθεί, καθιστά το βιβλίο του Χ. Χαρίτου βασική πηγή για ερευνητές που ασχολούνται με ζητήματα τοπικής ιστορίας και ιστορίας της εκπαίδευσης, αλλά και για κάθε εκπαιδευτικό που επιθυμεί να συμβάλει με μια ανακαινιστική πρόταση στην ευρύτερη παρουσία και στόχευση του σχολείου στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Ευαγγελία Γεωργιτσογιάννη

Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε

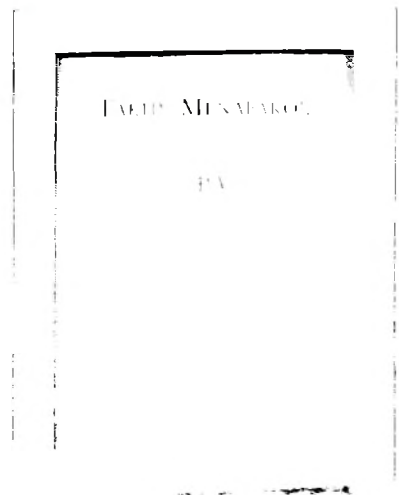
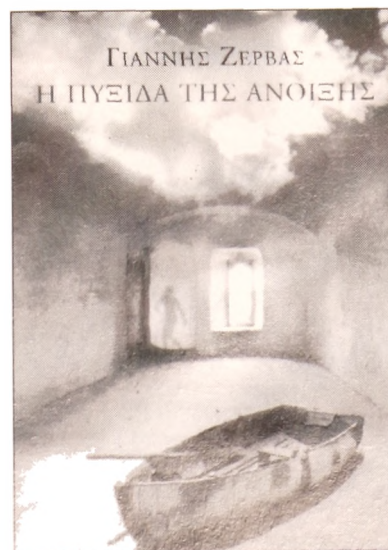
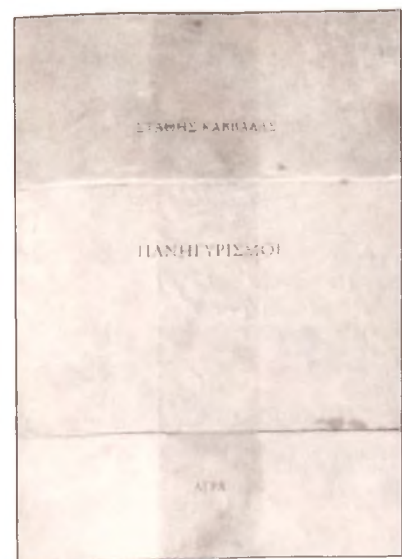
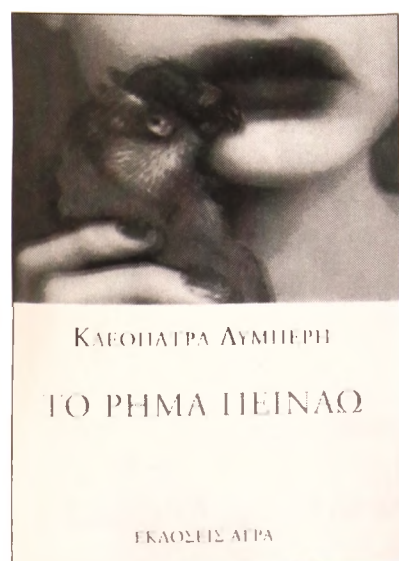
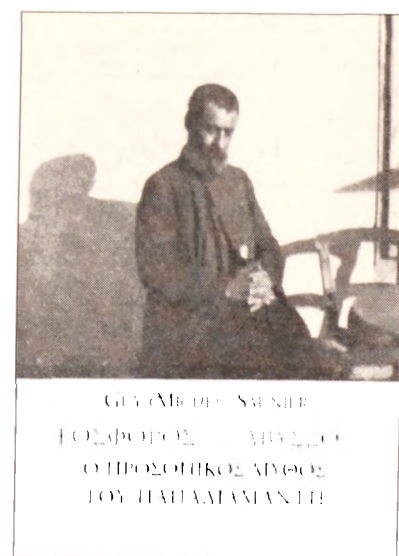
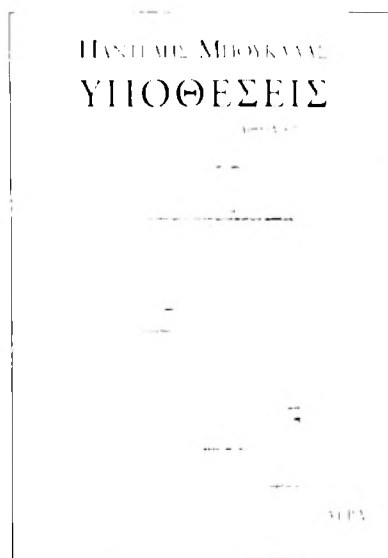
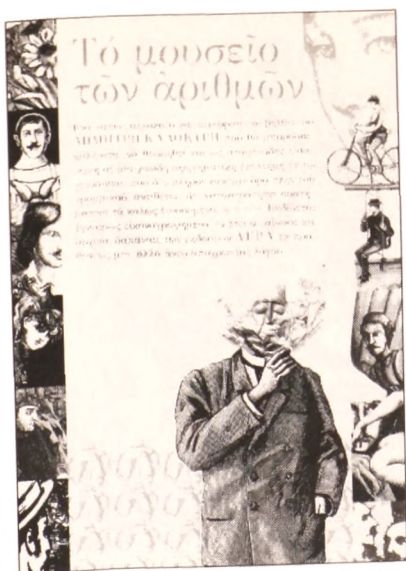
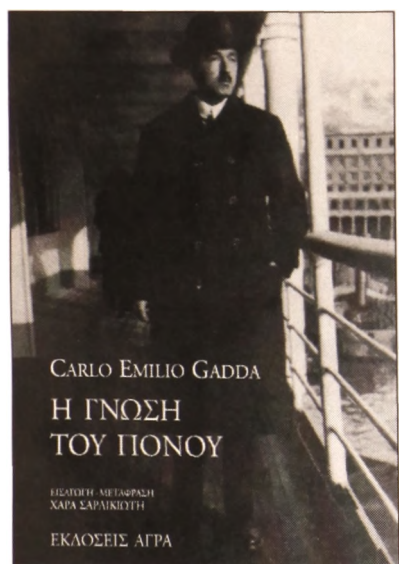
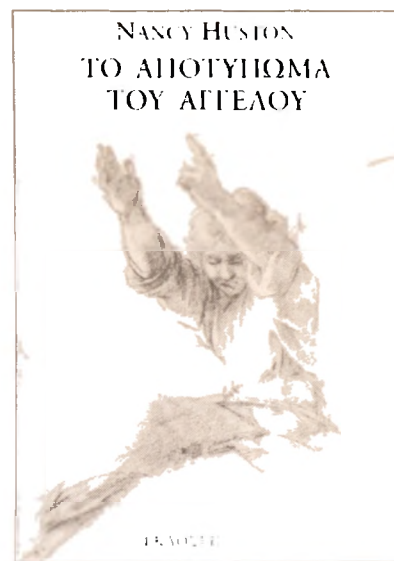
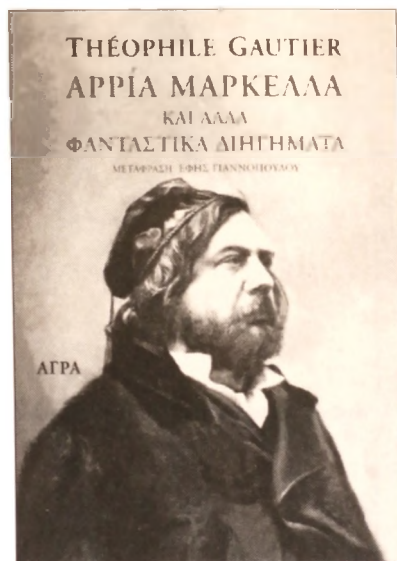
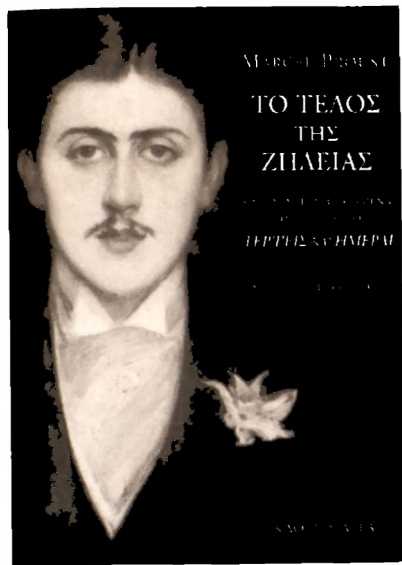
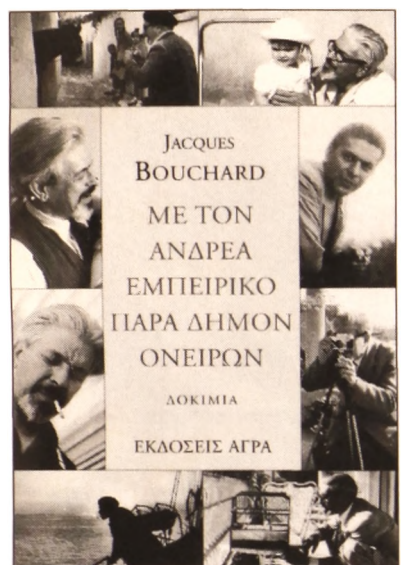
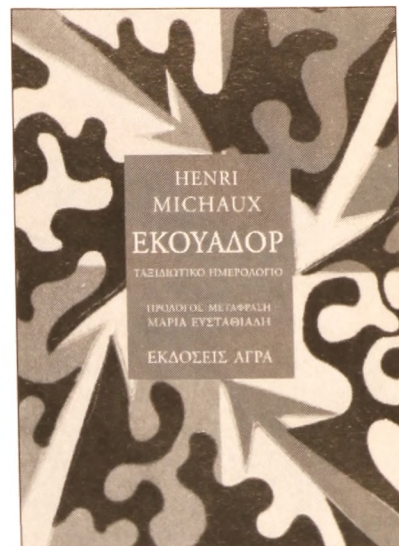
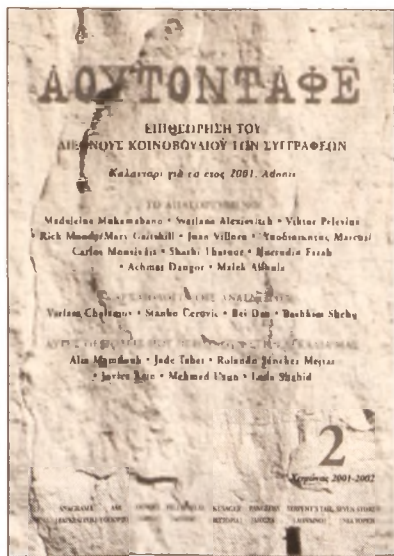
Δ. Κοπανίτσας - Γ. Ράλλης - Γ. Πεσματζόγλου, *Μαρτυρίες μνήμης για τον Παναγή Παπαληγούρα*, (Εστία), Αθήνα 2001.
Παναγιώτης Κερασιδής, *Το ζώο ζει*, (Γαβριηλίδης), Αθήνα 2000.
Λεωνίδας Κεφαλάς, *Πλατεία Ευκαλύπτων*, (Το Ροδακινό), Αθήνα 2001.
Κώστας Μπαϊρακτάρης, *Ψυχική υγεία και κοινωνική παρέμβαση*, (Εναλλακτικές Εκδόσεις), Αθήνα 2001.
Βασίλης Καραποστόλης, *Τα ενάντια*, (Αλεξάνδρεια), Αθήνα 2002.
Κώστας Λάμνιαν, *Κοινωνιολογική Θεωρία και εκπαίδευση*, (Μεταίχμιο), Αθήνα 2001.
Stanislav Grof, *Η Ψυχολογία του Μέλλοντος*, (Αρχέτυπο), Αθήνα 2002.
Luciano Canforà, *Η Θάλασσα της Ιστορίας, Πρώτο μάθημα αρχαίας ελληνικής ιστορίας*, (Θεμέλιο), Αθήνα 2001.
Λευτέρης Κανέλλης, *Ο Δον Κιχώτης σε νέες περιπέτειες*, (Σύγχρονη Εποχή), Αθήνα 2002.

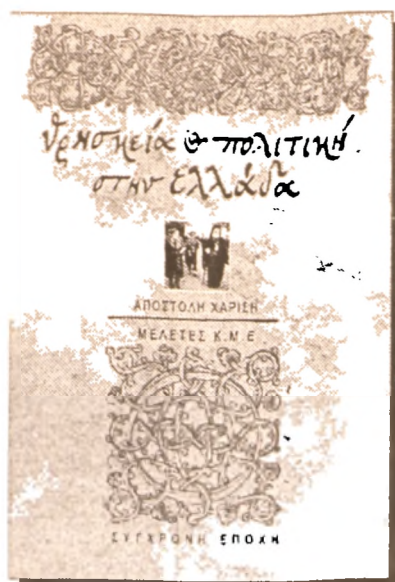
Πλανήτης Γη, (Άγκυρα), Αθήνα 2001.
Α. Παπαδιαμάντης, *Φόνισσα*, (Σύγχρονη Εποχή), Αθήνα 2001.
Παναγής Βουρλουμής, *Το ασφαλιστικό με απλά λόγια*, (Ποταμός), Αθήνα 2002.
Bernard Lewis, *Η ανάδυση της σύγχρονης Τουρκίας*, (Παπαζήση), Αθήνα 2001.
Lawrence A. Gunningham, *Τα Δοκίμια του Warren Buffett*, (Ποταμός), Αθήνα 2002.
Αντιγόνη Λυμπεράκη - Θεόδωρος Πελαγίδης, *Αποενοχοποιώντας την κατανάλωση*, (Παπαζήση), Αθήνα 2002.
Κούλα Αδαλόγλου, *Μαθητεία στην αναμονή*, (Τα τραμάκια), Θεσσαλονίκη 2001.
Vassili Joukovski, *Οι τελευταίες στιγμές του Πούσκιν*, (Ροές), Αθήνα 2001.
Γιώργος Χειμωνάς, *Η εκδρομή*, (Καστανιώτη), Αθήνα 2001.
Nancy Huston, *Το αποτύπωμα του αγγέλου*, (Άγγρα), Αθήνα 2001.
(Επιμ.) Λίτσα Χατζοπούλου, Γ. Μ.

Βιζυηνός - *Το τέλος του παραμυθιού ή αρχή του ονείρου*, (Ερμής), Αθήνα 2001.
Eric Hobsbawm, *Ξεχωριστοί Άνθρωποι. Αντίσταση, εξέγερση, και Τζαζ*, (Θεμέλιο), Αθήνα 2002.
Andrew O' Hagan, *Οι πατέρες μας*, (Πόλις), Αθήνα 2002.
Φρανσουά Ταγιαντιέ, *Ανιέλκα*, (Πόλις), Αθήνα 2002.
Rene Daumal, *Αποστολή στο Όρος Ανάλογο*, (Αρχέτυπο), Αθήνα 2002.
Γιάννης Σπανδωνής, *Έτσι τα 'φερε η μοίρα*, (Ωκεανίδα), Αθήνα 2001.
Ιάκωβος Μουτζουρέλης, *Ρίζες και φτερά*, (Ιωλκός), Αθήνα 2001.
Γιάννης Παπακώστας, *Η έρευνα και οι ερμηνευτικές της εκδοχές*, (Πατάκη), Αθήνα 2001.
Πωλ Φεγεραμπέντ, *Αποχαιρετισμός στον λόγο*, (Εκκρεμές), Αθήνα 2002.
Ιπποκράτης, *Γυναικολογία, Μαιευτική*, (Ανθολ., μτφρ., σχολ., εισ. Δημ. Λυπουρλής), (Ζήτρος), Αθήνα 2001.
Άγγελου Σικελιανού, *Ιερουσαλήμ*, (Επιμ. Ρ. Φράγκου-Κικίλια) (Ελληνικά Γράμματα), Αθήνα 2001.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

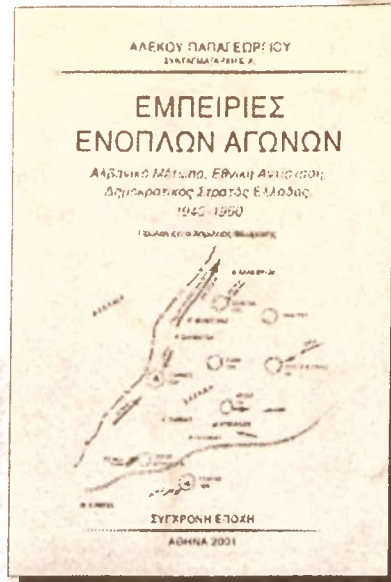

Α. Χαρίσης
Θρησκεία και πολιτική
στην Ελλάδα

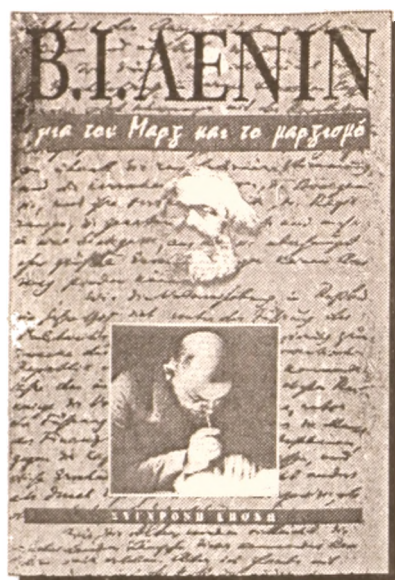
Αρ. Καμαρινός
Ο Εμφύλιος Πόλεμος
στην Πελοπόννησο, 1946-1949

Α. Παπαγεωργίου
Εμπειρίες ένοπλων αγώνων
1940-1950

Δ. Σέρβος
Το Παιδομάζωμα και ποιοι
φοβούνται την αλήθεια

Β.Ι. Λένιν
Για τον Μαρξ και το μαρξισμό

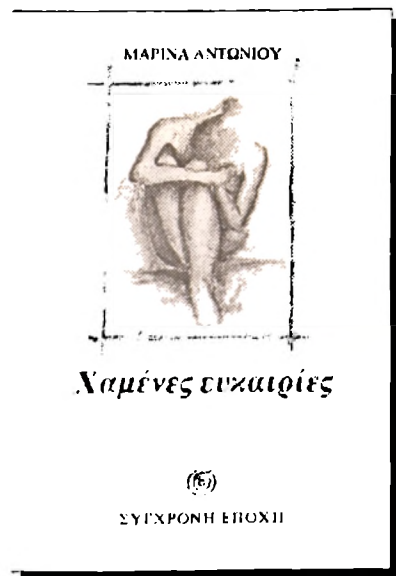
Δ. Μόλλα
Ο Καραγκιόζης μας
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ

Α. Παπάκου-Λάγου
Ανδρόνικος Α' Κομνηνός
ο «Φιλόλαος»

Ν. Γεωργιάδης
Το φαινόμενο Τσιτσάνης

Μ. Αντωνίου
Χαμένες Ευκαιρίες

Γ. Μπέλι
Η γυναίκα φωλιά

Α. Κανέλλης
Ο Δον Κιχώτης σε νέες περιπέτειες

Γ. Πριόβολος
Ο δρόμος ως το θιάκι

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα. Τηλ.: 0103820835, 0103823649, Fax: 0103813354. <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 0103829835, 0103808132, Fax: 0103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 0103829835, 0103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Μπακατσέλου 3 & Εγνατία 65, Τηλ.: 0310283810. 3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 0651038090.